ALMANAH

SCÎNTEIA TINERETULUI

„În ce mă privește, doresc să asigur partidul și întregul nostru popor, să asigur Comitetul Central, că și în viitor voi face totul pentru a contribui la creșterea forței și activității partidului nostru, a gîndirii sale revoluționare creatoare, pentru a asigura înfăptuirea neabătută a tuturor obiectivelor privind crearea condițiunilor pentru victoria socialismului și trecerea în edificarea comunismului în patria noastră!“

NICOLAE CEAUȘESCU

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

epoca de aur a glorioasei noastre istorii

Istoria — marea carte a ființei și conștiinței noastre naționale — a înscris cu litere de aur și pentru totdeauna nepieritoare fapte de eroism și vitejie prin care masele, singurele făuritoare ale acestei istorii, au apărat și întărit, nu o dată cu prețul vieții chiar, cauza libertății, integrității și suveranității patriei, idealurile de muncă pașnică, de dreptate și adevăr. Dincolo de toate vicisitudinile cu care s-au confruntat, oamenii acestor locuri, au știut că nimic nu este mai de preț decît țara și neatîrnarea ei, că nu există lucru mai sfînt decît a lucra pentru binele și fericirea neamului, pentru gloria și înflorirea străbunei noastre Românii. Această credință nestrămutată în menirea poporului nostru, în triumful cauzei sale drepte le-a dat forță și demnitate, i-a ajutat să transmită, din generație în generație, ca o nestinsă și limpede flamură, acele trăsături care alcătuiesc configurația morală a spiritualității noastre și asigură României un loc demn, de frunte, în rîndul popoarelor lumii.

Avem astăzi, în evul socialist al țării, bucuria și mîndria de a vedea împlinite tocmai aceste străbune și mereu tot mai tinere idealuri și năzuințe.

Dintotdeauna, în istorie și pentru istorie, epocile de glorie au beneficiat de contribuția decisivă a unor personalități de excepție care și-au pus pecetea inconfundabilă a geniului, a gîndului și faptei lor asupra înseși destinelor naționale și sociale ale celor din rîndul cărora s-au ridicat și ale căror aspirații și interese vitale le-au slujit cu eroism și devotament.

O asemenea personalitate de geniu — menită să exprime în cel mai înalt grad cele mai alese calități și virtuți ale oamenilor acestor locuri — este tovarășul Nicolae Ceaușescu. Atunci, în acel neuitat iulie 1965, cînd la Congresul al IX-lea al partidului, într-un singur gînd și o singură voință poporul îl alegea în fruntea destinelor partidului și țării pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înfăptuia o magistrală opțiune istorică care avea să ridice România pe cele mai înalte culmi de civilizație și progres, să inaugureze, astfel, cea mai glorioasă și minunată epocă din istoria noastră multimilenară, epocă pe care o numim, cu mîndrie și bucurie, „Epoca Nicolae Ceaușescu".

O STRATEGIE AMPLĂ, CUPRINZĂTOARE ȘI VIZIONARĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ȚĂRII

Prin ea însăși, legitatea intimă a dezvoltării noastre istorice necesită în mod imperios momentul unui salt calitativ în acel an 1965. Anii revoluției și construcției socialiste aduseseră cu ei, grație muncii eroice a maselor, organizate și conduse de partid, impresionante acumulări cantitative care cereau în mod firesc și necesar trecerea României într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială.

Iar Congresul al IX-lea al PCR a marcat tocmai acest moment. Examinînd într-un spirit de înaltă exigență și principialitate drumul parcurs, aplicînd în mod creator adevărurile fundamentale ale concepției despre lume și viață ale clasei muncitoare la condițiile concrete ale României, forumul comuniștilor români din iulie 1965 a elaborat, din inițiativa și cu decisiva contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o viziune unitară și armonioasă, profund științifică și consecvent revoluționară privind obiectivele și sarcinile de strictă actualitate, dar și de largă perspectivă care să asigure progresul mai accelerat al patriei și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

În anii care au urmat acestui eveniment de cardinală semnificație au fost fundamentate o seamă de teze și concepte care cuprind toate laturile creației materiale și spirituale a maselor, aflate acum într-o strînsă, indestructibilă unitate dialectică. Realizarea unei proporții raționale, judicioase, între dezvoltarea industriei și a agriculturii, asigurarea unui cadru larg, stimulator de participare a întregului popor, în forme specifice, la organizarea și conducerea întregii vieți politice, economice și sociale, stabilirea unei concordanțe optime între nivelul de dezvoltare al existenței sociale și cel al conștiinței sociale, pentru a ne referi doar la cîteva exemple, vin să probeze în chip deosebit de convingător tocmai justețea și caracterul absolut legic al strategiei definite la Congresul al IX-lea și care, pe parcurs, s-a îmbogățit cu dimensiuni, determinații și sensuri noi, tocmai pe baza în-

țelegerii juste, corecte a sensului evolutiv al societății românești, ca și a fenomenelor, proceselor și tendințelor ce definesc lumea contemporană.

Avîndu-și o viziune de o impresionantă forță teoretică și practică în întreaga operă și activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, toate aceste teze și idei se constituie, deopotrivă, într-un magistral instrument de descifrare a realității, dar și de transformare a ei creatoare, dovedindu-se astfel ceea ce, cu o memorabilă formulare a lui Marx, se poate numi a fi o veritabilă „călăuză în acțiune".

Din perspectiva radicalelor mutații care au avut loc în întreaga viață a societății românești putem să spunem că practica a confirmat pe deplin justețea acestor orientări programatice, care, în momentul de față, au o dimensiune de excepție în hotărîrile Congresului al XIII-lea al PCR și cărora, fără îndoială, Conferința Națională a partidului care va avea loc în curînd le va adăuga elemente decisive, capabile să asigure mersul ferm, victorios al României pe calea socialismului și comunismului.

DEPLINĂ ÎNCREDERE ÎN INEPUIZABILA FORȚĂ CREATOARE A POPORULUI

Dacă privim cu atenție drumul de muncă și luptă pe care l-am străbătut în toți acești ani înțelegem și mai bine că nimic nu avem de-a gata, nu ne-a picat din cer; dimpotrivă, a fost nevoie de sacrificii, au trebuit învinse obstacole și greutăți, s-au săvîrșit și unele greșeli. Dar elementul esențial, definitoriu îl reprezintă tocmai deplina încredere a întregului popor în politica internă și externă a partidului și statului nostru, politică al cărei vizionar strateg și exponent este tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Putem să spunem cu deplină mîndrie că la scara de conștiință și de faptă a țării există un unanim, impecabil consens, o conștiință extrem de clară a faptului că, în actuala etapă, procesul revoluționar din patria noastră este departe de a se fi încheiat; mai mult, el cunoaște o etapă superioară, impune, pentru noi toți, exigențe morale și politice cu totul aparte.

Nu este un secret pentru nimeni că atunci cînd se aflau în stadiu de dezbatere, pe masa de lucru a țării, documentele Congresului al IX-lea al PCR s-au ivit și unele voci — ce-i drept singulare — care, cu un scepticism de circumstanță, se îndoiau că asemenea proiecte ambițioase ar putea fi realizate întocmai. O gîndire comodă, închistată în scheme abstracte și în prejudecăți socotite pînă atunci ca infailibile, ignora însă un lucru pe care partidul nostru și genialul său secretar general îl înțeleseseră întru totul!: adevăratul factor al progresului, condiția magistrală a devenirii noastre constau tocmai în stimularea largă a gîndirii și acțiunii novatoare a întregului popor.

Este un fapt de domeniu evidenței acela că eminentul conducător al partidului și statului nostru are ca o caracteristică a întregii sale activități consultarea largă, deschisă, directă cu poporul, cu toate categoriile de creatori ai avuției noastre naționale. Din inițiativa și cu aportul permanent al tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost elaborat și este promovat cu maximă consecvență și vigoare un sistem instituționalizat al democrației muncitorești, revoluționare, cea mai avansată formă de organizare și conducere democratică pe care a cunoscut-o vreodată România. Se dovedește astfel, prin argumentul de netăgăduit al faptei, că eroica noastră clasă muncitoare, într-o strînsă, indestructibilă legătură cu țărănimea, intelectualitatea, cu celelalte categorii sociale, știe să organizeze și să conducă destinele țării, mai bine decît au făcut-o vreodată vechile clase exploatatoare. Mai mult, se dovedește ce înseamnă în realitate forța revoluționară a unității noastre socialiste, ce poate să realizeze un popor care a devenit, odată pentru totdeauna, adevăratul și singurul stăpîn al destinelor sale.

În acest amplu, clocotitor efort de muncă și luptă revoluționară, tineretul, Uniunea Tineretului Comunist, se regăsesc cu cinste și dîrzenie, mereu în primele rînduri, acolo unde este mai greu, unde interesele fundamentale ale poporului o cer, făcînd din faptele lor eroice adevăratul și superbul certificat al identității, dovada cea mai frumoasă că tînăra generație știe să dea, cu adevărat, răspunsul sincer și direct la înalta investitură de încredere de a reprezenta o puternică forță socială, viitorul însuși al națiunii noastre socialiste.

O SOCIETATE A UMANISMULUI PLENAR

Trăim și făurim o societate în care, așa cum în repetate rînduri ne-a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul reprezintă figura centrală, iar umanismul socialist se constituie într-un înalt principiu al întregii vieți politice și sociale.

Paralel cu dezvoltarea economică impetuoasă, cu perfecționarea organizării și conducerii vieții poltice, economice și sociale, orînduirea noastră afirmă, cu forță și trăinicie, un nou umanism, atît în planul teoriei, cît și în cel al practicii revoluționare. În mod sistematic, în întreaga operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu revine această idee cu valoare de axiomă potrivit căreia umanismul socialist nu reprezintă o simplă abstracție, un proiect cît de ambițios, sau o expresie a unei voințe subiective, ci, dimpotrivă, o condiție și o componentă de bază a procesului istoric de dezvoltare ascendentă pe care îl cunoaște societatea românească.

În acest sens au fost elaborate, din inițiativa și cu decisiva contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Programul ideologic al partidului, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, magistralele corpusuri ale umanismului revoluționar în acțiune, documente de impresionantă perspectivă istorică ce se adresează în primul rînd tineretului, aflat la vîrsta în care își definește și își afirmă valorile și opțiunile fundamentale, rațiunile cele mai înalte ale modului său de a fi.

Așa cum a subliniat și în magistrala sa expunere la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, munca rămîne cel mai ferm și supremul argument al forței și trăiniciei convingerilor moral-politic înaintate, spațiul cel mai cuprinzător și fericit de afirmare liberă și deplină a personalității umane, o înaltă școală a caracterelor.

În același timp se cuvine să insistăm și asupra unui alt adevăr pe care experiența noastră istorică ni l-a relevat pe deplin și anume că umanismul socialist nu poate fi despărțit de afirmarea nestăvilită a spiritului revoluționar în toate sectoarele și domeniile de activitate.

A fi revoluționar, astăzi, înseamnă a-ți însuși temeinic concepția cea mai înaintată despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric, socialismul științific — cu ajutorul căreia poți înțelege sensul și legitățile lumii și poți acționa în direcția lor și în spiritul lor pentru a transforma realitatea înconjurătoare și pe tine însuți.

A fi revoluționar înseamnă a cunoaște temeinic și a aplica neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, a face totul pentru înfăptuirea ei, a-ți consacra întreaga energie și pricepere binelui și fericirii poporului, înfloririi multilaterale a patriei străbune, apărării marilor cuceriri revoluționare ale oamenilor muncii, sporirii zestrei de valori materiale și spirituale a neamului.

A fi revoluționar înseamnă a cunoaște și a aplica în practică tot ceea ce au creat mai valoros știința și cultura românească și universală, a pune marile cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane exclusiv în slujba cauzei vieții, colaborării, înțelegerii între popoare, a păcii și progresului umanității.

A fi revoluționar înseamnă a lupta cu hotărîre împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat, și nu mai corespunde imperativelor dezvoltării, a respinge orice rămășiță din gîndirea și practica vechilor clase exploatatoare, orice încercare a cercurilor reacționare contemporane de a reînvia funestele manifestări de rasism, șovinism, ură și neîncredere între popoare.

Sînt, toate acestea, principii și norme de înaltă valoare care își găsesc permanent expresia în viața și munca noastră de zi cu zi, exigențele supreme ale umanismului revoluționar tradus, prin noi și pentru noi, în faptă cotidiană.

SUPREMĂ ÎNTRUCHIPARE A MARILOR NOASTRE IDEALURI ȘI VIRTUȚI

Cu cele mai alese și nobile sentimente și gînduri, cu mîndria izbînzilor obținute, cu certitudinea marilor noastre opțiuni de viitor ne raportăm la noua realitate a țării în această epocă pe care o așezăm, odată pentru totdeauna, sub emblema tutelară a epocii de aur — „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Bogat este bilanțul țării și al oamenilor săi, bilanț în care și noi, tineretul, ne-am pus și ne punem permanent semnătura de onoare și prestigiu. Minunate sînt perspectivele care se deschid în fața noastră și care vor asigura într-o perioadă tot mai apropiată trecerea României într-un stadiu nou, superior, de dezvoltare economică și socială.

Avem cu ce să ne mîndrim și avem pentru ce să ne consacrăm toată forța noastră de muncă și luptă împlinirii idealurilor sacre, cauzei nobile a socialismului, progresului și păcii.

Dar, mai cu seamă, avem în fruntea destinelor noastre un partid puternic și unit, tînăr ca anotimpul în care s-a născut, un partid al cutezanței și clarviziunii, uriașă și inepuizabilă forță politică națională care reprezintă centrul vital al întregii noastre societăți. Vigoarea și tinerețea partidului sînt date de legătura sa indestructibilă cu masele, ale căror interese și vreri le exprimă și le promovează cu neștirbită demnitate și consecvență.

Dar, înainte de orice, avem în fruntea partidului și a țării pe titanicul întemeietor și conducător de țară nouă, pe legendarul erou între eroii neamului, pe neasemuitul patriot și neînfricatul revoluționar care este tovarășul Nicolae Ceaușescu. O țară întreagă, un întreg popor își omagiază într-o impecabilă unitate pe marele conducător, îi aduc prinosul de dragoste și recunoștință, avînd încredințarea că numai sub conducerea sa înțeleaptă și vitează vom putea să urcăm spre zările luminoase ale socialismului și comunismului, să dăruim României viitorul de aur pe care i l-au visat și i l-au dorit atît de fierbinte străbunii.

Și cu acest prilej solemn, sărbătoresc, aducem prinosul nostru de stimă și recunoștință tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, a cărei operă îmbogățește în chip strălucit tezaurul de valori ale spiritualității naționale și universale și de a cărei prodigioasă activitate se leagă renașterea și înflorirea învățămîntului, culturii și științei românești, ale căror valori sînt consacrate numai și numai cauzei păcii, colaborării și prieteniei între popoare.

Mîndri și fericiți de a avea în fruntea muncii și luptei noastre revoluționare titanica personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu — simbolul suprem al tinereții noastre revoluționare, a tot ceea ce sîntem și vrem să dovedim — ne angajăm cu clocotitorul nostru dinamism, cu fierbintele nostru patriotism revoluționar, cu setea noastră nesecată de a cunoaște și a munci mai mult și mai bine, să nu precupețim nici un efort, să ne dedicăm a însuflețirii noastre vamă înfăptuirii cu succes a Programului istoric de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al PCR, a orientărilor care le va adopta Conferința Națională a partidului — toate acestea constituind însuși programul nostru de muncă și de viață, de gîndire și acțiune patriotică, revoluționară.

Avem privilegiul de a ști că la cîrma destinelor noastre se află cel mai bun dintre cei mai buni comuniști, neasemuitul fiu al partidului și poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și aceasta ne dă tăria și certitudinea izbînzilor de azi, ca și a victoriilor de mîine.

Fericite acele generații care pot fi contemporane și făuritoare ale unei asemenea epoci de glorii. Cuvintele-îndemn ale mult stimatului și iubitului nostru conducător, cel mai drag și înțelept prieten și îndrumător al tinerelor generații — „Să urce națiunea spre comunism în zbor!" — ne înflăcărează, ne îmbărbătează, ne însuflețesc, ne dau forța și demnitatea apartenenței la cel mai glorios timp din întreaga noastră istorie națională și socială, ne sînt cuvinte-legămînt sub însemnele limpezi și înalte ale devenirii noastre în marea devenire a țării înseși.

ȘERBAN CIONOF

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu – grijă părintească, statornică pentru înflorirea ştiinţei, culturii şi învăţămîntului românesc

PACE

Erou între eroii neamului, simbol suprem al tinereții noastre revoluționare

În ianuarie 1988 partidul, țara, întregul nostru popor aniversează, cu profunde sentimente de dragoste și respect, ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, omagiind totodată, îndelungata activitate revoluționară, desfășurată continuu, cu strălucire, pentru progresul multilateral al patriei, pentru socialism, pentru pace.

De-a lungul istoriei noastre multimilenare din rîndul maselor populare s-au ridicat mari personalități, eroi care, în vremea lor, au întruchipat cele mai înalte aspirații și idealuri ale poporului român, s-au situat în fruntea luptei pentru dreptate și libertate socială și națională, pentru unitatea, independența și prosperitatea patriei. Cu litere de aur se înscrie în marea carte a istoriei naționale numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cărui personalitate întruchipează virtuți de conducător comunist, de revoluționar și patriot înflăcărat, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești, neobosit luptător pentru triumful idealurilor de independență și libertate, de progres social, colaborare și pace în lume, devenind un simbol viu al celor mai nobile năzuințe ale națiunii noastre socialiste. Pilduitoarea biografie revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, lupta sa eroică, dăruirea fără seamăn cu care a acționat în asprele condiții ale ilegalității, împotriva exploatării și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, a independenței și suveranității patriei, se împletesc cu însăși viața și lupta partidului comunist, cu înseși destinele clasei noastre muncitoare.

VOCAȚIA UNUI DESTIN EROIC

Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a născut la 26 ianuarie 1918, în Scornicești — străveche așezare românească din județul Olt, atestată documentar încă din anul 1577 — în familia numeroasă a țăranilor săraci Alexandra și Andruța Ceaușescu. Ajuns pe băncile școlii primare din satul natal a manifestat un deosebit interes pentru învățătură, evidențiindu-se ca un elev sîrguincios, înzestrat cu o memorie excepțională. Aici s-a bucurat de grija și atenția învățătorilor săi, de dragostea colegilor de clasă. Dar seriozitatea și aptitudinile pentru învățătură nu erau suficiente pentru a-i asigura continuarea studiilor; din cauza condițiilor grele de viață s-a văzut nevoit să întrerupă școala, să părăsească locurile natale, pornind spre oraș în căutare de lucru.

La vîrsta de numai 11 ani tovarășul Nicolae Ceaușescu pleacă la București pentru a învăța meserie și a-și cîștiga singur existența, purtînd în suflet suferința milioanelor de țărani exploatați, revolta lor împotriva unui regim nedrept, speranța lor de mai bine. Era anul 1929, an ce marca începutul unei lungi și grele crize economice, care a afectat dureros condițiile de trai ale oamenilor muncii, pe fundalul căreia s-au desfășurat, în Capitală și în întreaga țară, mari bătălii muncitorești, numeroase acțiuni ale maselor populare exploatate.

Intrînd în rîndurile clasei muncitoare, muncind din greu ca ucenic în diverse ateliere, întîlnește și aici inechitatea socială, mizeria și nedreptatea. Revolta împotriva acestei stări de lucruri i-a îndreptat pașii spre mișcarea muncitorească revoluționară, căreia i s-a alăturat trup și suflet, alegînd un drum de luptă pe care s-au afirmat marile sale calități umane și revoluționare. „Ca fiu de țăran — își amintește tovarășul Nicolae Ceaușescu —, am cunoscut asuprirea moșierilor, iar apoi, începînd de la 11 ani, exploatarea capitalistă. Încă în 1930, în vîrstă de 12 ani, participam de acum activ la viața și lupta tineretului sindical revoluționar. Erau ani de criză economică, de intensificare a exploatării. În aceste împrejurări mișcarea revoluționară cunoaște un puternic avînt. Partidul Comunist, Uniunea Tineretului Comunist, alte organizații revoluționare și democratice se ridicau cu hotărîre la luptă pentru apărarea intereselor maselor de oameni ai muncii, împotriva reacțiunii și fascismului, pentru democrație și pace. Aceste împrejurări în care am intrat în mișcarea revoluționară sindicală, iar apoi, în 1933, în Uniunea Tineretului Comunist — dată ce marchează și calitatea de membru al partidului — au pus o

puternică amprentă asupra vieții și activității mele revoluționare și politice".

Aflat în viltoarea evenimentelor revoluționare în timpul eroicelor lupte ale muncitorilor metalurgiști, mineri, textiliști, petroliști și ceferiști din anii 1930—1933, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a făcut repede remarcat prin modul de organizare a acțiunilor revoluționare, prin patriotismul și devotamentul său fierbinte față de cauza clasei muncitoare și a poporului român, identificîndu-se întru totul cu lupta Partidului Comunist Român.

O confirmare a stimei și încrederii de care se bucura tînărul militant comunist printre muncitorii bucureșteni o constituie desemnarea sa de către conducerea P.C.R. ca delegat al tineretului democrat din București la Conferința luptătorilor antifasciști din România din iunie 1933. Cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales, ca reprezentant al Uniunii Tineretului Comunist, în conducerea Comitetului Național Antifascist — una dintre cele mai însemnate organizații prin intermediul căreia partidul mobiliza forțele democratice ale națiunii într-un larg front antifascist care să stăvilească ascensiunea cercurilor de extremă dreaptă încurajate de venirea lui Hitler la putere în Germania. Tînărul militant comunist aducea cu sine în acest organism spiritul patriotic și democratic al muncitorilor tineri, hotărîrea lor de a lupta energic împotriva pericolului fascist șir revizionist, pentru salvgardarea suveranității și integrității teritoriale a patriei, pentru pace și înțelegere între popoare. Evocînd participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința de constituire a Comitetului Național Antifascist, Petre Constantinescu-Iași scria: „Un tînăr cu părul negru, cu trupul firav — un copil cuminte, liniștit și cuviincios, fără să se ploconească în fața nimănui dintre noi, ditai bărbați în toată firea, bătrîni pentru el, profesori universitari — ni s-a prezentat în calitatea în care a fost trimis. I s-a dat apoi cuvîntul și a vorbit cu hotărîrea care pornea din sinceritatea sa, din convingerea justeței tezei pe care o susținea, din însuși crezul său, căruia, se vedea lesne, i se dăruise".

Drumul luptei revoluționare cunoaște, alături de numeroase și luminoase momente de izbîndă, și multe persecuții, arestări, represiuni, procese, ani grei de temniță pentru cei mai buni fii ai clasei muncitoare. Pentru revoluționarul Nicolae Ceaușescu, anul 1933 a fost și anul primei arestări, preludiu al unei îndelungate și permanente prigoane. Motivul arestării de la 23 noiembrie 1933: „incitare la grevă", răspîndirea de afișe „împotriva ordinii de stat", cum se menționa în nota prin care a fost înaintat Parchetului Tribunalului Ilfov.

În cursul anului 1934, manifestîndu-se activ în conducerea Comitetului Național Antifascist, militantul comunist Nicolae Ceaușescu a fost arestat în repetate rînduri și înaintat spre a fi judecat Tribunalului Militar al Corpului II Armată, fiind acuzat de activitate revoluționară printre muncitori. Atitudinea sa în confruntarea cu organele represive ale regimului, dîrzenia, demnitatea cu care a răspuns acuzațiilor aduse, a determinat Partidul Comunist Român să-i încredințeze noi sarcini. În vara anului 1934, cînd Tribunalul Militar din Craiova judeca procesul conducătorilor luptelor muncitorimii române din ianuarie-februarie 1933, pe adresa Corpului I Armată din această localitate au fost trimise, pe diverse căi, proteste purtînd peste 10.000 de semnături. Printre cei desemnați cu strîngerea semnăturilor, cu înmînarea listelor de protest se afla și tovarășul Nicolae Ceaușescu. La 27 iunie 1934, în împrejurimile Tribunalului Militar Craiova, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost arestat, asupra sa găsindu-se „15 liste de subscripție, un protest al Cercului cultural „George Coșbuc" din București, două proteste ale șomerilor din sectorul I Galben și 3 Albastru, un protest al muncitorilor din cartierele municipiului București, un protest al chelnerilor de la restaurantul Elisée, un protest al muncitorilor din fabrica „Industria Bumbacului" și alte două proteste, toate acoperite cu numeroase semnături, precum și un memoriu de protest al Comitetului Regional Antifascist din Cluj în care figurează numele unui număr de 200 persoane, intelectuali și muncitori". Interogat de poliție, militantul comunist Nicolae Ceaușescu nu s-a lăsat intimidat, a declarat fără reținere că venise la Craiova ca unul ce participase la strîngerea de semnături pe memoriile de protest și de solidaritate pe care le aducea cu sine, pentru „a face declarații în favoarea acuzaților", arătînd că „muncitorimea se solidarizează cu ei", fiind, „în acest scop delegat de către organizațiile muncitorești din Capitală". Autoritățile de la Craiova aveau să alerteze organele Ministerului de Interne printr-o notă adresată Prefecturii de Poliție din București: „Vă semnalăm, în vederea luării măsurior de rigoare, pe comunistul Nicolae Ceaușescu, care făcîndu-se vinovat de adunarea de adeziuni de solidaritate a muncitorilor cu ceferiștii condamnați în procesul de rebeliune a fost deferit Parchetului Tribunalului din Craiova și apoi pus în libertate, după care s-a întors în Capitală".

Lanțul arestărilor continuă: la 26 august 1934 a fost judecat din nou de Consiliul de Război al Corpului II Armată pentru difuzarea de „Manifeste revoluționare și pentru acțiuni împotriva statului"; apoi, la 20 septembrie 1934, în timpul unei ședințe a Comitetului Național Antifascist, ținută la sediul din strada Foișor nr. 9 din București, cînd, pretextînd că întrunirea se ținea fără autorizația prealabilă a Prefecturii de Poliție, organele represive au devastat sediul și au arestat pe participanți. După ce i-au trecut în fișă calificativul „agitator comunist", autoritățile polițienești au dispus „expulzarea comunistului Nicolae Ceaușescu" și trimiterea lui „la urmă", sub escortă, pînă în satul natal. Tînărul militant al partidului nu s-a împăcat cu regimul de domiciliu forțat; în scurt timp revine în București și se încadrează cu aceeași energie și devotament în activitatea revoluționară, activînd neobosit pe linia organizării și mobilizării tineretului.

EXEMPLARE VIRTUȚI DE CONDUCĂTOR ȘI ORGANIZATOR AL LUPTEI REVOLUȚIONARE

În anii 1935—1936 Partidul Comunist Român i-a încredințat tovarășului Nicolae Ceaușescu sarcini de mare răspundere în conducerea Uniunii Tineretului Comunist. În calitate de instructor al U.T.C., tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost o prezență activă în tot cursul anului 1935 în mișcarea de tineret din București și din județele Argeș, Prahova, Dîmbovița, Mehedinți și Vîlcea. Era prezent cu sfatul și cu fapta, pretutindeni unde nevoile partidului erau mai mari, organiza, mobiliza și pregătea pentru luptă cadre noi de tineri comuniști și militanți antifasciști. Prin activitatea sa de îndrumare a organiza-

ției U.T.C. din județul Mehedinți a contribuit decisiv la antrenarea tineretului în campania electorală pentru alegerile parlamentare parțiale din acest județ, campanie în care forțele democratice antifasciste unite au dobîndit în februarie 1936 o victorie de prestigiu național. În ședințele conspirative, tovarășul Nicolae Ceaușescu accentua necesitatea realizării unității de acțiune muncitorești și antifasciste, importanța îmbinării muncii ilegale cu folosirea posibilităților legale oferite de activitatea organizațiilor de masă și cu caracter cultural existente în diferite zone.

În anul 1935, tovarășul Nicolae Ceaușescu îndeplinește funcțiile de secretar al organizației U.T.C. din București, secretar al Comitetului Regional Oltenia al U.T.C. și secretar al Comitetului Regional Prahova al U.T.C. Deplasările repetate la Craiova, Drobeta-Turnu Severin, Rîmnicu Vîlcea, Pitești, Ploiești, Tîrgoviște ș.a. i-au asigurat un contact permanent cu masele de tineri muncitori, țărani, intelectuali, studenți, elevi și militari, cu organele locale de conducere ale U.T.C. și ale altor organizații de masă democratice și progresiste. „Ceaușescu — scria ziarul „Arena" din 11 iunie 1936 — iarăși printre primii la munca de organizare a tineretului /.../ în dorința de un trai mai bun, de lumină, de cultură, de progres, de pace. Fiu de țăran, ieșit din popor, acest tînerel intrat în viață la o vîrstă fragedă, începe să știe că trebuie să vreie. Și își revendică mereu ale lui vreri. Ieri la București, la Craiova, apoi la Ploiești și în Valea Prahovei, în căutare și efectuare de lucru își spune tovarășilor de muncă ale lui și ale lor dureri, ale lui și ale lor dorinți". Pretutindeni, prin curajul, dîrzenia și abnegația militantului comunist se organizau noi celule U.T.C., se iniția și se desfășura o susținută și rodnică activitate politică, de propagandă și cultură.

Desfășurînd o importantă activitate organizatorică, participînd neobosit la ampla muncă politică și cultural-educativă desfășurată de Partidul Comunist Român, militantul comunist Nicolae Ceaușescu și-a cucerit un înalt prestigiu în rîndurile tineretului, dar, în același timp, a atras asupra sa permanenta supraveghere și urmărire din partea organelor represive. Astfel, în seara zilei de 15 ianuarie 1936, în comuna Ulmi din județul Dîmbovița, în timpul unei ședințe ilegale a organizației tinerilor comuniști și antifasciști din localitate, este arestat comunistul Nicolae Ceaușescu, fiind deferit Consiliului de Război al Corpului V Armată din Brașov pentru a fi judecat.

Pentru stabilirea identității tovarășului Nicolae Ceaușescu autoritățile locale apelează la Poliția Capitalei. Nota prefecturii Poliției din București adresată Consiliului de Război Brașov reprezintă o sinteză a activității revoluționare desfășurate de tînărul militant comunist: „Nicolae Ceaușescu, fiul lui Andruța și Alexandra Ceaușescu, plugari din comuna Scornicești — Olt, figurează în cazierul Direcției Generale a Poliției ca unul ce militează în mișcarea comunistă încă de la vîrsta de 14 ani, fiind arestat și judecat în mai multe rînduri, după cum urmează: În anul 1933, cu adresa nr. 109592 a fost înaintat Parchetului Tribunalului Ilfov, pentru acte de sabotaj și îndemn la grevă, făcute printre lucrători; judecat și achitat. În cursul lunii iunie 1934, a fost arestat de către Consiliul de Război al Corpului I Armată Craiova, avînd asupra sa 22 de liste de subscripție și proteste semnate de membrii organizațiilor comuniste din București, venit la Craiova, pentru a face declarații favorabile ceferiștilor implicați în rebeliunea de la Atelierele „Grivița" și fiind înaintat cu acte de anchetă Parchetului Tribunalului Dolj; Afacerea a fost clasată și lăsat în libertate; În anul 1934 a fost arestat de Prefectura Municipiului București și înaintat Consiliului de Război al Corpului II Armată, pentru răspîndirea de manifeste revoluționare, comuniste și acțiuni împotriva regimului".

Atitudinea revoluționară a militantului comunist Nicolae Ceaușescu în timpul desfășurării procesului de la Brașov a atras atenția presei democratice a vremii, mai-iunie 1936.

Procesul, desfăşurat la Braşov în zilele de 27 mai — 5 iunie 1936, judecat de Tribunalul Militar al Consiliului de Război al Corpului V Armată, a fost precedat de o perioadă de aproape 5 luni de anchetă, în care anchetatorii au căutat nu numai să găsească formulări şi temeiuri juridice pentru aşa-zisele capete de acuzare, dar şi să zdruncine fermitatea şi credinţa tinerilor comunişti şi antifascişti arestaţi în justeţea şi izbînda cauzei lor.

În ziua de 27 mai 1936, la orele 9 dimineaţa, a început „procesul celor 21 de comunişti din Dîmboviţa şi Valea Prahovei, acuzaţi că au împrăştiat manifeste şi broşuri subversive printre muncitorii din regiunile petrolifere din Valea Prahovei şi judeţul Dîmboviţa". În apărarea celor implicaţi în proces, alături de avocaţi cunoscuţi ca apărători ai luptătorilor comunişti şi antifascişti şi în alte procese, s-au prezentat şi numeroşi martori, dovadă a amplei mişcări de solidaritate ce s-a dezvoltat în sprijinul militanţilor arestaţi şi judecaţi pentru acţiunea lor revoluţionară, expresie a stării de spirit antifasciste şi antirăzboinice ce stăpînea opinia publică. Ziarele epocii — „Universul", „Arena", „Cuvîntul liber", „Dimineaţa", „Zorile", „Gazeta Transilvaniei", „Deşteptarea", „Kronstadter Zeitung", „Curentul" ş.a. — aduc emoţionante mărturii ale atenţiei cu care întreaga societate românească urmărea procesul de la Braşov, lupta tinerilor revoluţionari implicaţi în el. Semnificativ este şi faptul că în timpul demonstraţiilor antifasciste şi antirăzboinice de la 31 mai 1936 din Bucureşti şi numeroase ale localităţi, printre lozincile care, prin activitatea P.C.R., au fost exprimate de participanţi s-au aflat şi cele privind stingerea proceselor militanţilor revoluţionari antifascişti.

Din Ordonanţa definitivă prezentată în faţa Tribunalului Militar reiese că tinerii comunişti erau acuzaţi pentru că „au lucrat atît în oraş, cît şi în afară de oraş, insistind mai mult printre lucrătorii şi meseriaşii de la diferite întreprinderi", unde „propaganda lor comunistă a prins rădăcini". Potrivit Ordonanţei, cei arestaţi se făceau vinovaţi de „apartenenţă la organizaţii politice comuniste interzise de lege", „participarea la întruniri ilegale", „arborarea de steaguri roşii". Printre broşurile descoperite cu prilejul arestărilor şi percheziţiilor erau menţionate: „Trăiască 1 Mai", „Fapte eroice", „Calea spre socialism", „Economia politică".

După acuzaţiile generale, ordonanţa de trimitere în judecată enumera faptele concrete ce priveau pe fiecare dintre revoluţionarii aduşi în faţa instanţei judiciare. Astfel, paragrafele 19—25 se refereau la tovarăşul Nicolae Ceauşescu, principalul acuzat, care, în calitate de conducător al Regionalei U.T.C. Prahova, a avut rolul determinant în amplificarea activităţii celulelor U.T.C. şi a secţiilor locale ale altor organizaţii de masă existente în centrele muncitoreşti din această zonă. Ordonanţa definitivă din aprilie 1936, specificînd trimiterea în judecată a comunistului Nicolae Ceauşescu pentru „a) Deţinerea de mijloace de provocaţiune la comiterea de infracţiuni calificate crime sau delicte; b) Participarea la asociaţiuni secrete;", preciza apoi care erau aceste delicte: „19. Acuzatul Nicolae Ceauşescu, din Bucureşti, strada Vasile Lascăr nr. 3 este culpabil de infracţiune la Legea pentru reprimarea unor noi infracţiuni contra liniştei publice, prin aceea că în ziua de 15 ianuarie 1936, cu bună ştiinţă şi intenţiune frauduloasă a păstrat asupra sa broşuri clandestine incendiare, broşuri găsite cu ocazia percheziţiei ce i s-a făcut la Ulmi, judeţul Dîmboviţa, şi care le păstra în vederea răspîndirii în public /.../ 23. Acuzatul susnumit este culpabil de faptul de participare la acţiuni secrete, prin aceea că făcînd parte din Uniunea Tineretului Comunist, cu intenţie culpabilă şi bună ştiinţă, în scopul de a eluda dispoziţiile legii, a participat la consfătuiri secrete /.../ în cursul lunii ianuarie 1936, cu care ocazie s-au recrutat noi aderenţi în scopul de a înfiinţa noi nuclee comuniste, fapte prevăzut şi penat de articolele 13,14, aliniatul a, b şi 17 din Legea apărării ordinei de stat".

În timpul dezbaterilor procesului „inculpatul Ceauşescu declară că a discutat despre Comitetele de luptă pentru ieftenirea traiului înfiinţate la Bucureşti /.../, inculpatul explică apoi ce urmăreau „Frontul Popular" şi „Blocul Democratic".

Cu prestigiul cîştigat în rîndurile tineretului, ale maselor muncitoare, cu experienţa şi maturitatea revoluţionară, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a avut rolul hotărîtor în orientarea politică a procesului, în transformarea lui într-o tribună de afirmare a obiectivelor politice ale partidului comunist de demascare a oricărei samavolnicii, de apărare a libertăţii de acţiune pentru toate forţele ce se pronunţau pentru democraţie, împotriva pericolului fascismului şi războiului. Era foarte mult ca în faţa instanţei ce hotăra asupra libertăţii lor, acuzaţii să aibe curajul să afirme scopurile urmărite de Frontul Popular Antifascist şi Blocul pentru Apărarea Libertăţilor Democratice. Şi era nu numai un act de curaj ci şi un mijloc de a se face cunoscute şi auzite ţelurile partidului comunist, care, acţionînd în ilegalitate, a găsit în acele condiţii căile şi formele potrivite pentru a fi prezent în viaţa social-politică a României, pentru a colabora cu alte partide şi grupări politice în vederea înfăptuirii aspiraţiilor comune de pace, democraţie şi independenţă.

Intransigenţa şi principialitatea manifestate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu de la începutul procesului, rolul său hotărîtor în orientarea politică a celor 21 de tineri implicaţi în proces, au determinat completul de judecată să caute a-l înlătura de la dezbateri, sperind astfel să demobilizeze grupul de militanţi comunişti şi antifascişti aflat în boxa acuzaţilor. Prilejul s-a ivit în şedinţa din 30 mai 1936, cînd unul dintre acuzaţi, învinuit de „ultraj" adus judecătorilor, a fost condamnat la 15 zile închisoare şi evacuat din sala de dezbateri. În momentul pronunţării pedepsei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — se arată în procesul verbal încheiat cu acest prilej — prin cuvintele „Atunci noi ne solidarizăm toţi cu el" şi sculîndu-se în picioare a incitat pe ceilalţi acuzaţi să-l urmeze, gesticulînd şi aducînd astfel ofense preşedintelui instanţei prin cuvinte şi atitudine ireverenţioasă. Pe baza celor mai de sus încheiem prezentul proces verbal şi aplicarea art. 114 C.J.M. în ceea ce priveşte pe acuzatul Ceauşescu". Nemulţumirea exprimată faţă de hotărîrea completului de judecată au determinat Consiliul de Război, ca, acuzîndu-l de „ultraj" adus instanţei, să-l condamne imediat la 6 luni închisoare, ceea ce însemna excluderea înflăcăratului militant comunist din sala de judecată. Sub titlul „Judecarea lui Ceauşescu", ziarul „Universul" din 1 iunie 1936, relatează pe larg „judecata": „Consiliul intră în deliberare, spre a hotărî asupra incidentului ridicat de apărare, relativ la martorii propuşi şi îi admite în unanimitate. Se începe judecarea lui Ceauşescu. D. Comisar Regal redă actul de acuzare a lui

Ceaușescu, care s-a solidarizat și revoltat, îndemnînd pe tovarășii din boxă să se solidarizeze cu ei, ofensînd în același timp instanța și judecata. Sînt ascultați martorii. D. Comisar Regal cere maximum de pedeapsă. Apărarea spune că acuzații au săvîrșit acea scenă, fără să aibă intenția de a jicni pe nimeni. Cere o pedeapsă minimă și cu circumstanțe atenuante. Acuzatul Ceaușescu declară că a avut acea atitudine, fiind nemulțumit de felul cum răspundea martorul acuzării și spre a determina Consiliul să le dea voie să pună cît mai multe întrebări martorilor acuzării /.../. Consiliul intră în deliberare spre a hotărî asupra pedepsei lui Ceaușescu și aduce o sentință prin care-l condamnă, în unanimitate, la 6 luni închisoare.

Atitudinea exemplară a tovarășului Nicolae Ceaușescu a înrîurit profund comportamentul întregului grup de tineri luptători comuniști și antifasciști implicați în proces, întărindu-le hotărîrea de a rezista pînă la capăt, ajutîndu-i să înțeleagă că în proces erau implicați nu doar niște oameni, ci un ideal mai înalt, idealul pentru care milita partidul comunist, făcîndu-i să afle astfel în ei nebănuite surse de tărie, de rezistență. În zilele următoare, în repetate rînduri, martorii apărării au cerut să fie adus în instanță comunistul Nicolae Ceaușescu „care a fost condamnat în timpul dezbaterilor".

La 5 iunie 1936, după citirea celor 154 capete de acuzare reținute împotriva militanților judecați și după o deliberare de aproape 5 ore, Consiliul de Război a pronunțat verdictul de condamnare. Sentința totaliza 14 ani de închisoare, 28 000 lei amendă și 45 de ani interdicție politică. Cea mai grea dintre pedepse a fost dată celui mai tînăr dintre acuzați — tovarășului Nicolae Ceaușescu: „2 ani închisoare, 2000 lei amendă și obligația de a nu părăsi timp de 1 an domiciliul părinților după eliberare". La acestea se adăugau cele 6 luni la care fusese condamnat încă în timpul desfășurării procesului.

Procesul comuniștilor și antifasciștilor de la Brașov, prin fermitatea și principialitatea, prin atitudinea curajoasă cu care tinerii militanți, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-au afirmat crezul revoluționar și înaltul patriotism, grija deosebită pentru soarta independenței țării, s-a constituit într-un eveniment de referință în mișcarea forțelor democratice, patriotice din deceniul al patrulea al secolului nostru.

Conform sentinței, la 15 august 1936, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întemnițat în Penitenciarul special Doftana. Lupta revoluționară, viața în colectivul din închisoare au constituit — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — „o înaltă școală de pregătire politică ideologică, de educare și formare în spiritul principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. Activiștii revoluționari, comuniștii, puneau mai presus de orice interesele maselor populare, lupta împotriva asupritorilor; ei renunțau la tot, împărțind de multe ori între ei ultima bucată de pîine, dar ținînd sus steagul luptei revoluționare".

ÎN NUMELE INTERESELOR VITALE ALE PATRIEI ȘI POPORULUI

Detenția tovarășului Nicolae Ceaușescu în închisoarea Doftana coincide cu perioada celui mai aspru regim din întreaga istorie a acestui penitenciar, cînd militanții comuniști și antifasciști întemnițați erau privați de prevederile regimului politic, supuși la restricții severe. Era perioada cînd autoritățile începuseră să concentreze la Doftana pe toți militanții comuniști, cu dorința declarată de a-i distruge fizic și moral, urmărind să înăbușe astfel mișcarea revoluționară românească, lupta partidului comunist. Dar revoluționarii comuniști și antifasciști întemnițați au făcut să eșueze asemenea încercări, transformînd Doftana într-o adevărată universitate de educație politică, de formare a luptătorilor revoluționari devotați poporului, cauzei socialismului, libertății și păcii.

În aceste condiții, tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu s-a integrat din primul moment în viața colectivului de deținuți politici, primind și asumîndu-și sarcini deosebite în lupta pentru condiții mai bune, împotriva represiunii, a practicilor samavolnice folosite de administrație, pentru recucerirea regimului politic. În acest sens, un raport al gardienilor adresat comandantului penitenciarului Doftana consemnează că: „în dimineața zilei de 20 februarie 1937, pe la orele 8, deținutul Ceaușescu Nicolae a început să strige la adresa Dv., și pe noi făcîndu-ne călăi și bătăuși spunînd că nu știm ce facem". Pe marginea acestui raport comandantul a ordonat ca deținutul să fie „scos la raport" și apoi „izolat".

La scurtă vreme după întemnițarea la Doftana, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost desemnat în funcția de secretar al organizației de partid a secției „G dos", unde era încarcerat, fiind apreciat de tovarășii săi ca „un om curajos, matur și dirz", care „ducea la bun sfîrșit și cu promptitudine sarcinile ce i se încredințau". În această calitate, făcea parte din Comitetul Celulei de partid din Doftana, contribuind la organizarea legăturilor conspirative ce stăteau la baza activității de partid și de colectiv în general, a învățămîntului politic și a numeroase acțiuni de luptă împotriva persecuțiilor la care erau supuși comuniștii și antifasciștii întemnițați, cum au fost corurile de protest colectiv, care au impresionat populația din împrejurimi, determinînd numeroase luări de atitudine în sprijinul deținuților politici. Evocînd paginile de solidaritate militantă, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Ca unul care am stat cîțiva ani la Doftana îmi amintesc de sprijinul pe care noi, deținuții comuniști, l-am simțit întotdeauna din partea muncitorilor și cetățenilor din Cîmpina, așa cum l-am simțit din partea întregii clase muncitoare și a tuturor forțelor democratice, progresiste din România".

O dovadă a tăriei colectivului comuniștilor din închisoarea Doftana, în fruntea căruia se situa, prin activitatea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost recucerirea regimului politic în aprilie 1938.

Anii de temniță petrecuți la Doftana nu i-au înfrînt voința de luptă. La 8 decembrie 1938, tovarășul Nicolae Ceaușescu este eliberat din închisoarea Doftana și, în ciuda restricțiilor impuse de autorități, revine în București, pășind spre noi confruntări pe arena luptei democratice și antifasciste, cu entuziasmul și abnegația revoluționarului călit în școala aspră a Doftanei.

Apreciindu-i dîrzenia, experiența, prestigiul în rîndurile muncitorilor, conducerea Partidului Comunist Român i-a încredințat sarcini de mare răspundere în îndrumarea activității organizațiilor profesionale muncitorești și a celor revoluționare de tineret, precum și în mișcarea antifascistă. Aceste sarcini se integrau organic în politica

generală promovată de partidul comunist în acea perioadă: realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare și mobilizarea, în jurul acesteia, a tuturor forțelor democratice, progresiste, în vederea combaterii pericolului fascist, pentru salvgardarea independenței și integrității teritoriale a României. În condițiile cînd regimul de dictatură regală, instaurat în februarie 1938, desființase sindicatele, înlocuindu-le prin sistemul breslelor, frontul unic muncitoresc nu se putea înfăptui decît prin intensificarea activității comuniștilor în interiorul breslelor profesionale — singurul cadru organizatoric admis pentru muncitori. P.C.R. s-a orientat spre promovarea unei propagande cu pronunțat caracter patriotic și revoluționar în acțiunile cercurilor culturale organizate pe lîngă bresle. În această activitate s-a remarcat tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui convingere era că „tineretul nu poate să se mărginească numai la o activitate culturală și sportivă", că era necesar „de a intensifica acțiunea de propagandă printre muncitori, pentru organizarea lor, pentru educarea morală și patriotică a maselor de muncitori".

MEREU ÎN FRUNTEA MASELOR POPULARE

Orientarea antifascistă fermă a militantului comunist Nicolae Ceaușescu, calitățile politice și organizatorice, de atîtea ori dovedite, au determinat desemnarea sa în Comisia constituită din militanți comuniști și socialiști în vederea organizării manifestațiilor politice prilejuite de sărbătorirea zilei de 1 Mai 1939. Aceste manifestări erau puse sub semnul luptei pentru realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare, a Frontului Popular Antifascist, al luptei pentru apărarea suveranității naționale, amenințate de politica agresivă a blocului statelor fasciste revizioniste. Încredințarea unei asemenea misiuni era expresia recunoașterii și prețuirii meritelor tovarășului Nicolae Ceaușescu, a capacității de a mobiliza și convinge masele, a puterii de muncă și elanului tineresc, revoluționar — calități pe care evenimentele de la 1 Mai 1939 aveau să le confirme în mod strălucit.

Marile demonstrații patriotice, antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939 s-au desfășurat în condiții interne și internaționale complexe, ce purtau amprenta gravelor consecințe pe care le-au avut pentru România anexarea Austriei de către Germania hitleristă în martie 1938, acordul de la München din septembrie 1938 și cotropirea Cehoslovaciei la 15 martie 1939 — acte care au împins trupele hitleriste pînă la granițele României și au determinat intensificarea, fără precedent, a presiunilor exercitate asupra țării noastre de către statele fasciste, revizioniste. Demonstrațiile de la 1 Mai 1939 reprezentau răspunsul ferm al poporului român, expresia hotărîrii tuturor forțelor patriotice, în frunte cu partidul comunist, de a apăra la nevoie cu arma în mînă suveranitatea și integritatea teritorială a patriei. Însuflețiți de îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, tinerii comuniști au dinamizat manifestația, pe cei peste

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, organizator al marii demonstrații patriotice, antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939.

Tovarășa Elena Petrescu (Ceaușescu) a avut o contribuție însemnată în organizarea acțiunilor antifasciste și antirăzboinice din anul 1939.

20 000 de muncitori, intelectuali, funcţionari, studenţi şi alte categorii sociale, care au demonstrat la 1 Mai 1939 pe străzile Bucureştiului, scandînd lozinci antifasciste şi antirăzboinice: „Vrem România liberă şi independentă!" „Vrem respectarea graniţelor!", „Jos fascismul!", „Jos războiul!", „Trăiască integritatea teritorială a României!", „Trăiască Frontul Popular Antifascist!". În in-voluţionare. Îl regăsim, între 26 iunie şi 20 iulie 1939, între cursanţii primei şcoli superioare de partid, organizată ilegal de Secretariatul C.C. al P.C.R. la Ploieşti, ale cărei cursuri, prin tematica abordată, au jucat un rol important în pregătirea politică şi ideologică a cadrelor partidului şi ale mişcării revoluţionare de tineret. Îl regăsim la serbarea cîmpenească din 13 august 1939 din

La 1 Mai 1939, peste 20.000 de muncitori au demonstrat pe străzile Capitalei împotriva fascismului şi războiului, pentru independenţa, suveranitatea şi integritatea teritorială ale României.

cheierea demonstraţiei, participanţii au depus coroane de flori la Mormîntul Eroului Necunoscut, ca un simbol al preţuirii celor ce şi-au jertfit viaţa pentru unitatea şi independenţa patriei, dar şi al hotărîrii de a lupta pentru apărarea ei. Manifestaţiile au continuat în după-amiaza aceleiaşi zile pe Stadionul Muncitoresc şi în pădurile din jurul Capitalei, în cadrul serbărilor cîmpeneşti, unde au avut loc noi acţiuni de mobilizare a maselor la lupta antifascistă şi antirăzboinică. O asiduă muncă politică în rîndurile muncitorilor prezenţi pe Stadionul Muncii a desfăşurat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, contribuind în mod esenţial la transformarea acestor acţiuni în manifestări sub lozinca comunistă „Trăiască Frontul Popular Antifascist", aşa cum este consemnat într-un document din 2 mai 1939.

Deşi era mereu în atenţia organelor represive, luptătorul comunist şi antifascist Nicolae Ceauşescu avea să fie în continuare prezent în primele rînduri ale mişcării re-

Parcul Veseliei. În vederea pregătirii serbării s-a constituit o comisie specială, în fruntea căreia s-au aflat comuniştii Nicolae Ceauşescu şi Elena Petrescu (Ceauşescu). Serbarea a constituit o manifestare a solidarităţii tinerilor muncitori cu militanţii revoluţionari aflaţi în închisori, dar şi a împotrivirii lor fascismului şi revizionismului, a ataşamentului faţă de salvgardarea suveranităţii naţionale a ţării. La sfîrşitul serbării — consemnează o notă informativă — „comunistul Nicolae Ceauşescu" a folosit acţiunile organizate drept „prilej pentru a manifesta şi a lansa lozinci comuniste".

O sarcină de mare răspundere a fost încredinţată militantului comunist Nicolae Ceauşescu în direcţia reorganizării Uniunii Tineretului Comunist care pe baza unor indicaţii eronate venite din exterior, fusese desfiinţată în anul 1937. Conferinţa P.C.R. din februarie 1939, apreciind dizolvarea organizaţiei tinerilor comunişti români drept „o gravă greşeală politică", a hotărît reorganizarea

U.T.C., constituind în acest scop o Comisie Centrală, secundată de comisii locale la nivelul orașelor, sectoarelor și fabricilor. Desemnarea tovarășului Nicolae Ceaușescu în Comisia Centrală și în fruntea Comisiei locale București ținea seama atît de experiența sa organizatorică, cît și de poziția sa principială, pe care o afirmase încă din anii detenției la Doftana, apreciind lucid gravitatea măsurii de dizolvare a U.T.C. pentru destinele luptei tineretului din țara noastră. În Comisia locală București erau reprezentanți responsabilii comisiilor din sectoarele Capitalei, între care și tînăra comunistă Elena Petrescu (Ceaușescu) din partea sectorului II Negru. În vara anului 1939, sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au desfășurat în București și în alte localități ale țării numeroase ședințe și consfătuiri ale comisiilor locale care au condus treptat la reorganizarea U.T.C. În decembrie 1939, a avut loc la București Conferința Națională a U.T.C., la care participau tineri comuniști din întreaga țară. Conferința a dezbătut raportul privind reorganizarea U.T.C., prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adoptat un plan de acțiune și a ales C.C. al U.T.C. Apreciind activitatea desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în mișcarea comunistă, rolul său activ, permanent în procesul de reorganizare a U.T.C., Conferința l-a ales în Secretariatul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist.

Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu în organizarea și desfășurarea acțiunilor revoluționare din anul 1939 i-a atras din partea autorităților noi persecuții, arestări și anchete. La 27 mai 1939, este din nou arestat în urma ordinului emis de Prefectura Poliției Capitalei. În timpul anchetei, deosebit de dure, autoritățile nu au reușit să-i dovedească vinovăția, fiind nevoite să-l pună în libertate. Însă, la 22 august 1939, este condamnat, în contumacie, prin sentința nr. 2696 a Tribunalului Militar al Corpului II Armată București, la o pedeapsă grea: 3 ani închisoare, 3 ani interdicție politică, 20 000 lei amendă și 5 000 lei cheltuieli de judecată.

Timp de aproape 1 an tovarășul Nicolae Ceaușescu a activat într-o conspirativitate totală. Este arestat la 23 iulie 1940 și întemnițat la Văcărești, de unde, la 1 august 1940, este transferat la închisoarea Jilava pentru a executa pedeapsa la care fusese condamnat în contumacie.

Bogata experiență de luptă dobîndită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în perioada petrecută la Doftana va fi valorificată în cele 18 luni de detenție de la Jilava, atît pe planul confruntării directe cu organele represive, cît, mai ales, în direcția intensificării activității organizației de partid din închisoare, pentru lărgirea contactelor și legăturilor cu mișcarea muncitorească și antifascistă din afară. La începutul anului 1942, autoritățile regimului de

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu la mitingul din Piața Universității, organizat în cinstea victoriei forțelor insurecționale naționale. București, 30 august 1944

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu în timpul unui miting organizat de Partidul Comunist Român, Bucureşti, 31 august 1944

dictatură militaro-fascistă, în vederea dezorganizării colectivelor de deţinuţi comunişti, au luat măsura dispersării militanţilor de frunte ai Partidului Comunist Român şi mutarea lor dintr-o închisoare în alta. Drept urmare, în februarie 1942, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost transferat în penitenciarul Caransebeş, pînă la expirarea pedepsei.

La începutul lunii august 1943, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, executînd cei trei ani de închisoare la care a fost condamnat, este transferat din nou la închisoarea Văcăreşti, în vederea eliberării. Însă, în loc să fie pus în libertate, este internat în Lagărul de Internaţi Politici de la Tîrgu Jiu, prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne, nr. 31050, din 9 august 1943, cu motivaţia: „comunist notoriu".

În lagăr, în conducerea celulei de partid şi a organizaţiei de colectiv, desfăşoară o neobosită muncă politică şi organizatorică pentru dezvoltarea legăturilor între conducerea partidului din afară şi organizaţia de partid din lagăr, în vederea definitivării orientărilor partidului în organizarea şi desfăşurarea mişcării de rezistenţă antifascistă şi antihitleristă a poporului român, pentru pregătirea marelui act istoric de la 23 August 1944.

Eliberat din lagăr la 4 august 1944, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a integrat luptei poporului român, condusă de P.C.R., pentru răsturnarea regimului antonescian, scoaterea României din războiul hitlerist, pentru restabilirea regimului democrat-constituţional şi redobîndirea independenţei ţării.

PENTRU VIITORUL FERICIT AL ÎNTREGULUI POPOR, AL ROMÂNIEI

Victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională antifascistă şi antiimperialistă din august 1944 a inaugurat o etapă nouă în istoria ţării, a deschis calea împlinirii idealurilor şi năzuinţelor de dreptate şi libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenţei şi suveranităţii naţionale, afirmării României ca naţiune liberă şi demnă în rîndul naţiunilor lumii.

Acum, cînd totul trebuia clădit sau reclădit, cînd rănile războiului trebuiau vindecate, acum cînd lupta pentru dezvoltarea democratică a ţării se împletea cu lupta împotriva foametei, speculei şi sabotajului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu îndeplineşte numeroase funcţii de mare răspundere, activînd în sectoare care cereau calităţi deosebite.

Marți 3 Octombrie 1944

Cuvântarea tov. Ceaușescu la întrunirea Studenților Democrați

TOV. CEAUŞESCU

În paginile presei comuniste, democratice din toamna anului 1944, tovarășul Nicolae Ceaușescu definea sarcinile imediate și de perspectivă ale tineretului în lupta pentru construirea unei vieți noi, libere în România.

Imediat după 23 August 1944, activitatea P.C.R. s-a concentrat în direcția organizării pe baze legale a secțiunilor sale din întreaga țară, precum și a organizațiilor de masă aflate sub conducerea sa. Conducerea organizației comuniste de tineret a fost încredințată unui grup de militanți, în fruntea căruia s-a aflat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist. În această calitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a contribuit plenar la mobilizarea tineretului în susținerea luptei antifasciste a armatei române, pentru asigurarea evoluției ascendente a României pe calea democrației, pentru înfăptuirea unor reforme structurale în viața economică și politică a țării.

Rolul tineretului, sarcinile acestuia în noua etapă a luptei revoluționare au fost clar formulate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în articolul „Tineretul, viitorul poporului", publicat în primul număr legal al ziarului „Scînteia" din 21 septembrie 1944: „Tineretul este viitorul unui popor, spre el își îndreaptă speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său, tineretul este o forță creatoare care, pusă în serviciul științei și progresului, poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a poporului. Dar pentru ca tineretul să poată contribui la dezvoltarea patriei sale, are el însuși nevoie la început de o îndrumare justă, progresistă. El trebuie să fie educat și învățat să-și iubească poporul, să învețe din trecutul glorios al strămoșilor săi".

Sarcinile imediate ale tineretului român în lupta pentru înfăptuirea obiectivelor etapei democratice a revoluției au fost relevate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat ziarului „Luptătorul bănățean" din 18 decembrie 1944: „Sarcina principală a U.T.C.-ului, în momentul de față, este mobilizarea întregului tineret la lupta pentru zdrobirea fascismului. Aceasta înseamnă că tinerii comuniști trebuie să fie cei mai buni muncitori pentru mărirea producției de război /.../ Tinerii comuniști trebuie să mobilizeze întreg tineretul, alături de Frontul Național Democrat, pentru ca până la primăvară reforma agrară să devină o realitate /.../ Realizarea tuturor năzuințelor tineretului se poate face numai prin aplicarea platformei Frontului Național Democrat. Numai un guvern al Frontului Național Democrat va fi în stare să ajute cu adevărat tineretul în rezolvarea planurilor sale /.../".

Calea principală pentru transpunerea în practică a acestor deziderate o reprezenta făurirea Frontului Unic al Tineretului. Argumentînd acest imperativ, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta într-un articol publicat în ziarul „Scînteia" din 22 septembrie 1944: „În vederea ducerii cu succes a luptei comune este necesar să eliminăm tot ceea ce ne-ar putea despărți. O colaborare loială, pe baza platformei Frontului Unic, este o sarcină primordială. Realizînd prin munca noastră de zi cu zi sarcinile comune, vom putea face din tineretul muncitor conducătorul luptei întregului tineret". Aceeași orientare a fost prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în numeroase articole publicate în presa comunistă și democratică — multe dintre acestea fiind tipărite în paginile ziarului „Scînteia tineretului" al cărui prim număr a apărut la 5 noiembrie 1944 —, precum și în cuvîntările ținute în fața maselor de tineri muncitori, țărani, intelectuali, studenți, elevi, militari.

Cuvintele mobilizatoare ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu adresate tineretului din fabrici, de pe ogoare, din şcoli şi facultăţi, din unităţile militare, exemplul său personal au contribuit la antrenarea întregului tineret la înfăptuirea liniei politice a Partidului Comunist Român. Brigăzile de muncă patriotică de pe şantierele de reconstrucţie au constituit o adevărată şcoală de educaţie prin muncă şi pentru muncă a tineretului, au dovedit entuziasmul cu care tinerii mobilizaţi de comunişti şi uteciştii, s-au înrolat în măreaţa operă de edificare a noii societăţi în România.

Prin consecvenţa revoluţionară şi eficienţa întregii activităţi din această perioadă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a impus nu numai drept conducătorul legitim al organizaţiei comuniste de tineret, ci şi ca un cadru de nădejde al Partidului Comunist Român. Conferinţa Naţională a partidului din octombrie 1945 l-a ales pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu membru în C.C. al P.C.R. În anii 1946—1947, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a îndeplinit funcţiile de secretar ale regionalelor de partid Dobrogea şi Oltenia.

O contribuţie hotărîtoare a adus tovarăşul Nicolae Ceauşescu la mobilizarea maselor populare în campania electorală din 1946, pentru asigurarea victoriei forţelor democratice ce acţionau unite sub conducerea P.C.R. Candidînd pe listele Blocului Partidelor Democratice din judeţul Olt, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a participat la un mare număr de mitinguri electorale, convingînd masele largi de muncitori, ţărani, intelectuali de justeţea politicii partidului. „Noi, comuniştii — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la mitingul electoral de la Craiova din 24 iulie 1946 — dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu săracită şi înapoiată pînă acum datorită jafului moşieresc, să facem o Oltenie bogată, cu o industrie şi o agricultură puternice. Noi dorim ca din Oltenia, cetatea banilor şi a opresiunii, să facem o cetate a muncii, a culturii şi ştiinţei". La 19 noiembrie 1946, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost ales deputat în primul parlament democrat al ţării, contribuind şi în această calitate la transformările democrat-revoluţionare petrecute în România, care au creat condiţiile necesare cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea muncitoare şi celelalte forţe progresiste ale societăţii româneşti, trecerii la înfăptuirea revoluţiei socialiste.

În anii 1948—1965, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, îndeplinind importante sarcini pe linie de partid şi de stat, şi-a pus întreaga experienţă, înaltele sale virtuţi de conducător şi organizator în slujba elaborării şi înfăptuirii programului de dezvoltare socialistă a României. Evocînd anii încărcaţi de tumultul revoluţionar al devenirii socialiste a ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arată: „În toate împrejurările am acţionat pentru îndeplinirea sarcinilor puse de partid, atît în conducerea Uniunii Tineretului Comunist, în activitatea de partid în Bucureşti, în conducerea regionalelor de partid Constanţa şi Oltenia, la Ministerul Agriculturii, la Ministerul Apărării Naţionale, ca membru al conducerii superioare a partidului, îndeplinindu-mi neabătut sarcinile încredinţate".

CÎRMACIUL ÎNCERCAT ŞI ÎNŢELEPT AL DEVENIRII NOASTRE COMUNISTE

Comunistul neînfricat şi patriotul înflăcărat, care s-a afirmat prin activitatea revoluţionară, plină de abnegaţie pentru progresul şi prosperitatea României, slujind devotat idealurile şi năzuinţele poporului român spre o viaţă liberă şi demnă, a fost ales în anul 1965 în fruntea Partidului Comunist Român. În dezvoltarea socialistă a

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu vorbind la un miting al tineretului, 1946.

României, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, din iulie 1965, s-a înscris în paginile istoriei naționale ca un eveniment major, generator de profunde înnoiri, de mărețe și rodnice înfăptuiri. Amplele transformări revoluționare petrecute în România după Congresul al IX-lea al partidului se constituie într-o nouă și strălucită epocă istorică — „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Cei 22 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R. au ilustrat, prin impresionante realizări în dezvoltarea forțelor de producție, în perfecționarea relațiilor sociale, în creșterea avuției naționale, a nivelului de trai material și spiritual al poporului forța și vigoarea creatoare a națiunii române, cutezanța și încrederea sa în viitorul socialist și comunist al patriei, într-un climat de largă deschidere spre nou și progres multilateral. Ei pun în lumină valoarea determinantă a aportului tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și aplicarea strategiei și tacticii partidului, la orientarea de principiu a politicii sale interne și externe.

Toate aceste mari realizări, precum și programele adoptate pentru dezvoltarea viitoare a țării, pentru înălțarea ei pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație sînt indisolubil legate de prodigioasa activitate teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, regindind într-o viziune unitară și științifică întregul proces de edificare a socialismului, a deschis orizonturi noi măreței operei constructive ce se desfășoară în România. „Am adoptat — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului — un program măreț, de mare perspectivă privind dezvoltarea economico-socială. El reprezintă năzuința și voința partidului nostru. Aceste prevederi de dezvoltare a patriei noastre pînă în anul 2000 se bazează pe puternica forță materială pe care am realizat-o, pe creșterea nivelului tehnic, științific, profesional al clasei muncitoare, al țărănimii, al intelectualității. Avem o călăuză sigură și aceasta este socialismul științific, materialismul dialectic și istoric, Programul partidului nostru. Avem un partid care știe să învingă greutățile și sîntem convinși că întregul popor va merge înainte, sub conducerea comuniștilor, spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație".

Marile succese obținute de România socialistă în toate domeniile se bucură de sincere și meritorii aprecieri pe plan internațional. Politica externă de colaborare, înțelegere și cooperare cu toate statele lumii, de apărare a păcii, independenței și libertății popoarelor contribuie la sporirea prestigiului țării și poporului nostru în întreaga lume. Activitatea multilaterală desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane i-a creat un deosebit prestigiu internațional. Înalte distincții internaționale, lucrări apărute în diferite țări, consacrate personalității președintelui României socialiste, ilustrează stima și aprecierea de care se bucură în conștiința popoarelor de pretutindeni, ca om al păcii și mesager al unui popor cu vocație constructivă.

Cel mai înalt omagiu pe care poporul român îl aduce conducătorului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul sărbătoririi zilei sale de naștere și a îndelungatei activități revoluționare îl reprezintă înfăptuirea neabătută a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, a împlinirii mărețelor obiective puse în fața sa de Congresul al XIII-lea al partidului și de Conferința Națională a Partidului Comunist Român.

IOAN DON

Generația Epocii Nicolae Ceaușescu generația marilor împliniri revoluționare

Într-un singur gînd și într-o singură voință, tînăra generație, întregul nostru popor au sărbătorit 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și 40 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România — evenimente de o excepțională însemnătate în viața comuniștilor, a întregii națiuni.

A fost, acest impresionant moment aniversativ, un nou și strălucit prilej de a ne afirma sentimentele noastre de cea mai aleasă recunoștință și admirație, față de gloriosul nostru Partid Comunist Român, de a ne întări legămîntul de gînd și faptă că sîntem ferm hotărîți să facem totul, să nu precupețim nici un efort, spre a urma în chip neabătut glorioasa pildă de muncă și luptă a celui mai iubit dintre cei mai iubiți fii ai poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel care pentru noi reprezintă simbolul suprem al tinereții revoluționare, a tot ceea ce sîntem și vrem să înfăptuim.

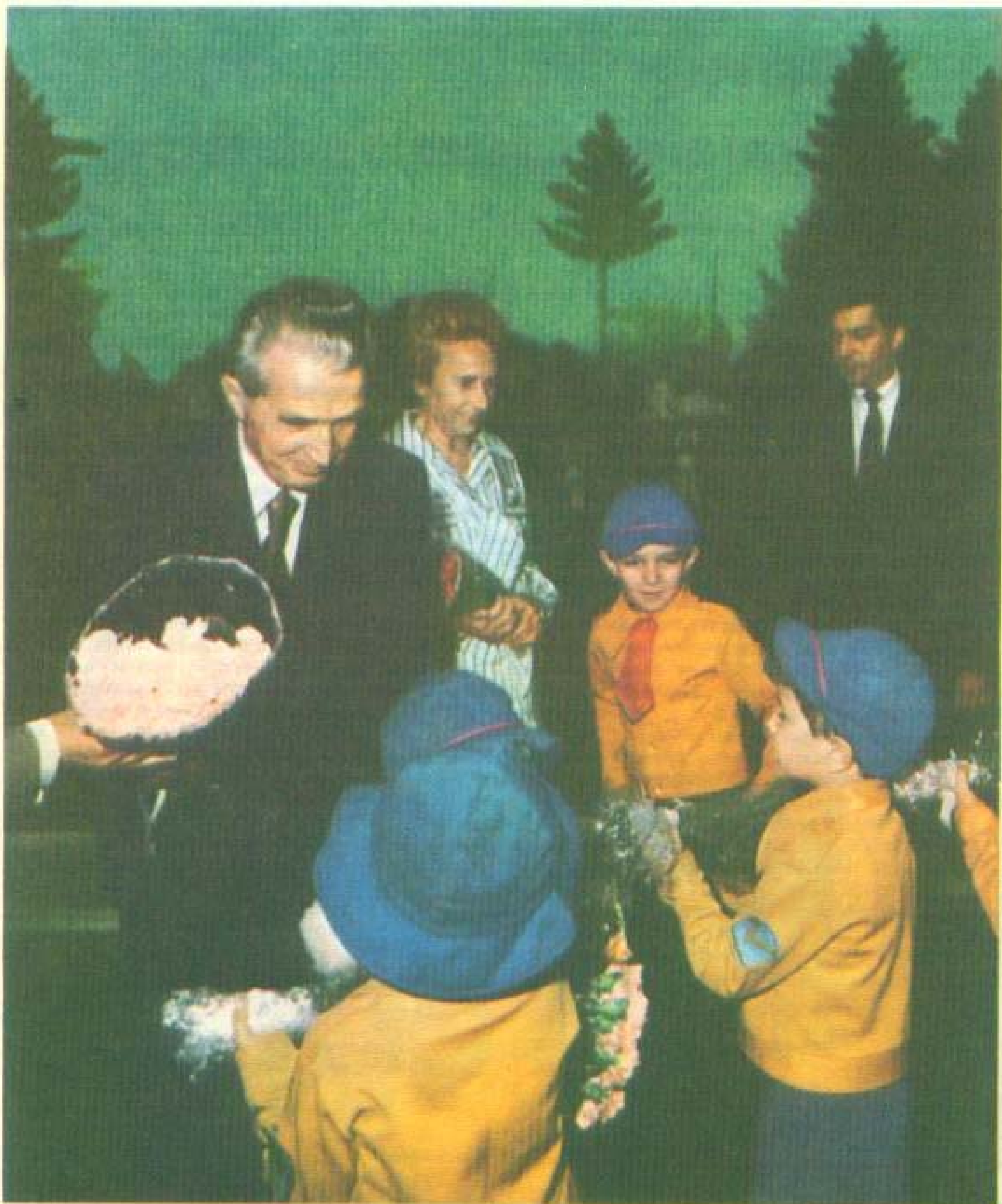
Și cu acest prilej ne-am făcut un titlu de mîndrie și cinste din a aduce un respectuos și emoționant omagiu tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, care și-a legat deplin și definitiv numele de măreața cauză a socialismului, păcii și progresului și care are o contribuție decisivă la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, la îmbogățirea patrimoniului spiritual al României și umanității, la promovarea fermă, susținută a marilor cuceriri ale științei și cunoașterii umane în slujba păcii, cauzei vieții.

Dobîndesc, în acest context o puternică, inconfundabilă rezonanță aceste cuvinte cu valoare de simbol pe care le datorăm tovarășului Nicolae Ceaușescu „Aș dori să exprim convingerea că Uniunea Tineretului Comunist, celelalte organizații revoluționare ale tineretului, întreaga generație tînără se va dovedi și în viitor la înălțimea spiritului și răspunderii revoluționare, îndeplinind neabătut, cu entuziasm, sarcinile ce-i vor reveni în toate domeniile de activitate, participînd astfel cu întreaga forță, cu elan tineresc la înfăptuirea Programului partidului, la ridicarea nivelului de civilizație al patriei, la întărirea independenței și suveranității României! Acționînd astfel, întregul tineret, tînăra generație de astăzi va putea spune mîine că întotdeauna a urmat spiritul de luptă și de sacrificiu, spiritul revoluționar al înaintașilor și al partidului, că și-a făcut datoria față de patrie — și va putea să ceară urmașilor și urmașilor lor, generațiilor viitoare să nu uite niciodată că mai presus de toate sînt patria, bunăstarea poporului, independența României!".

PARTIDUL — CĂLĂUZITORUL NOSTRU STRĂLUCIT SPRE CELE MAI ÎNALTE CULMI DE CIVILIZAȚIE ȘI PROGRES

Din perspectiva uriașei experiențe revoluționare pe care am acumulat-o în toți acești 65 de ani care au trecut de la crearea de către partid a Uniunii Tineretului Comunist, putem afirma cu deplin temei că, numai acționînd sub conducerea și îndrumarea Partidului Comunist Român, tînăra generație, organizațiile sale își pot îndeplini cu succes misiunea istorică ce le-a fost încredințată. De altfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat, în aceste cuvinte memorabile, un adevărat și strălucit program de muncă și de viață al întregului nostru tineret: „Vă vorbesc ca unul care mi-am început activitatea în rîndul tineretului comunist. Întreaga experiență, de mai bine de 50 de ani, a activității în rîndul tineretului, al U.T.C.-ului și în partid demonstrează că numai și numai sub conducerea partidului, numai și numai urmînd neabătut politica partidului în toate domeniile, organizația revoluționară a tineretului, tineretul, își poate asigura un viitor fericit, poate juca rolul hotărîtor în întreaga dezvoltare economico-socială, în înflorirea patriei, în victoria comunismului! Urmați, deci, întotdeauna partidul, el fiind forța conducătoare a națiunii, el asigurînd poporului nostru viitorul liber, demn, viitorul de aur — comunismul!"

Așa a fost — așa va fi! Tot ceea ce am înfăptuit, tot ceea ce înfăptuim, tot ceea ce putem și trebuie să înfăptuim se leagă nemijlocit de conducerea și îndrumarea permanentă a partidului, care își exercită cu înaltă cinste și răspundere mandatul de glorie de a reprezenta forța politică națională, centrul vital al întregii noastre societăți.

Acest adevăr emblematic a dobîndit o neasmuită demnitate şi măreţie în epoca istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., din iniţiativa şi sub directa îndrumare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. În toţi aceşti ani tineretul a fost investit şi se manifestă ca o puternică, autentică forţă socială, viitorul însuşi al naţiunii noastre socialiste. Este meritul de geniu al tovarăşului Nicolae Ceauşescu acela de a fi fundamentat şi de a promova o concepţie profund ştiinţifică şi consecvent revoluţionară care ţine seama tocmai de elementele noi, superioare, de datele fundamentale ale tineretului, aşa încît el, tineretul, se manifestă permanent ca purtător şi promotor al noului în toate domeniile vieţii politice, economice şi sociale. Tocmai prin aceste elemente calitative tineretul poate şi trebuie să-şi spună cuvîntul în marile forumuri ale democraţiei noastre muncitoreşti, revoluţionare, avînd ferma convingere că numai şi numai urmînd neabătut partidul îşi înfăptuieşte opţiunile sale esenţiale.

PROGRAMUL PARTIDULUI — PROGRAMUL DE MUNCĂ ŞI VIAŢĂ AL ÎNTREGULUI TINERET

Actuala etapă istorică cuprinde şi exprimă opţiuni esenţiale pentru munca şi lupta întregii noastre naţiuni. O ştim cu toţii, o simţim cu toţii, de munca şi de abnegaţia noastră depind înseşi fericirea şi progresul ţării, victoria cauzei nobile a socialismului şi comunismului. Dar, în egală măsură, mai ştim că nimic nu ne-a venit de-a gata, nimic nu ne-a picat din cer. Au trebuit învinse obstacole şi greutăţi, au trebuit biruite neajunsuri şi lipsuri; dar tot ceea ce am făcut, tot ceea ce facem, se leagă permanent de încrederea deplină, nestrămutată în în cauza partidului, cauza întregului popor, în triumful nobilelor idealuri patriotice şi revoluţionare pe care le întruchipează în cel mai înalt grad personalitatea de geniu a tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

Cu cel mai ales respect, cu cea mai vibrantă emoţie ne reamintim aceste cuvinte-îndemn ale marelui erou şi ctitor de ţară nouă: „Faceţi totul, dragi prieteni tineri şi copii, pentru a folosi minunatele condiţii de viaţă, muncă şi învăţătură pe care vi le asigură societatea socialistă, pentru a vă însuşi cele mai temeinice şi mai noi cunoştinţe, din toate domeniile! Pregătiţi-vă pentru muncă şi viaţă, pentru a fi prezenţi întotdeauna acolo unde poporul, patria o cere!

Pregătiţi-vă să fiţi demni urmaşi şi continuatori ai înaintaşilor voştri! Învăţaţi să preţuiţi şi să rerspectaţi trecutul şi pe înaintaşi, să preţuiţi şi să respectaţi pe părinţii voştri! Învăţaţi pentru a fi demni constructori ai socialismului şi comunismului, pentru a asigura ridicarea necontenită a României pe noi trepte de progres şi civilizaţie, pentru a fi gata oricînd să apăraţi independenţa şi suveranitatea patriei, viaţa liberă şi demnă a poporului!".

În acest cadru este necesar să subliniem că istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea, Programul partidului sînt în măsură să solicite şi să mobilizeze în cel mai înalt grad potenţialul creator al tineretului nostru care are astfel convingerea că îşi poate valorifica la maximum romantismul revoluţionar, fierbintele patriotism, numai şi numai în slujba ţelurilor supreme ale partidului şi ţării, ale idealurilor înscrise pe stindardul de luptă al celor care nu au cunoscut şi nu cunosc altă misiune mai nobilă decît slujirea fără preget a marilor noastre aspiraţii naţionale şi sociale.

Prin obiectivele sale temerare, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, obiective ce îşi găsesc o magistrală confirmare în sarcinile de largă perspectivă stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R., sînt de natură să pună în valoare tocmai entuziasmul, tinereţea, capacitatea creatoare a vîrstei noastre. O vîrstă încredinţată deplin şi definitiv par-

tidului și țării, o vîrstă a muncii entuziaste, o vîrstă a competenței, angajării și responsabilității.

Și, oare, ce poate fi mai frumos decît să te numești, prin gîndul și munca ta, contemporan și făuritor al „Epocii Nicolae Ceaușescu"? Iar răspunsul il dau, mai mult decît orice, faptele.

„DIN ADÎNCUL INIMII — PARTIDUL, CEAUȘESCU, TINERII!"

Trăim, muncim, învățăm, năzuim acum, ca niciodată, într-un ev aprins, ev căruia, cu vorba de neuitat a poetului, se cuvine să îi dăm a-nsufleţirii noastre vamă. Tot ceea ce avem mai bun și mai frumos, tot ceea ce ne este mai drept și mai adevărat, tot ceea ce ne definește și ne exprimă îi sînt încredințate lui, acestui timp de glorie și mîndrie. Un timp așezat ireversibil sub semnul faptei creatoare, al muncii neistovite pentru țară. Care timp este, prin noi și pentru noi, un timp al creației, al perenității.

Ne este, întru aceasta, simbol suprem și neabătut chezaș tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel de al cărui gînd și a cărui faptă se leagă toate marile noastre înfăptuiri, deschiderile temerare spre un viitor pe care, dintotdeauna, străbunii noștri i le-au dorit României să le fie cu adevărat de aur.

Reprezintă, în acest sens, cea mai minunată și înaltă chezășie a înfăptuirii supremelor noastre aspirații și vocații creatoare prezența la cîrma destinelor partidului și țării a tovarășului Nicolae Ceaușescu, patriotul și revoluționarul care întruchipează cele mai alese și minunate calități morale și politice ale clasei muncitoare, ale întregului nostru popor. Se înscrie cu litere de aur în hronicul muncii și luptei tineretului, al activității organizațiilor sale revoluționare, participarea celui mai iubit fiu al partidului și poporului la momentele esențiale, de referință din biografia noastră. Cu fiecare prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a adresat și ne adresează îndemnuri pline de căldură și înțelepciune, ne orientează activitatea actuală și de perspectivă, ne îmbărbătează și ne îndrumă. Niciodată ca pînă acum tînăra generație nu a avut șansa istorică de a avea un asemenea strălucit exemplu, neobosit îndrumător cum avem noi în personalitatea de geniu a legendarului erou de țară nouă — tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Mîndri, demni și fericiți că putem și trebuie să acționăm pentru a împlini, prin munca și vrerea noastră, liberă, unită și demnă, noul destin al unei Românii, mai mîndre și mai demne cum n-a fost ea niciodată, noi, tînăra generație asemenea întregului nostru popor, acționăm într-o indestructibilă unitate pentru ca marile programe de dezvoltare economico-socială elaborate de Congresul al XIII-lea al partidului, indicațiile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu să devină, prin vrerea și prin fapta noastră, realități elocvente.

Strălucitul bilanț muncitoresc cu care vrem, putem și trebuie să întîmpinăm Conferința Națională a partidului reprezintă omagiul nostru cel mai înalt adus celui pentru care nu există țel mai înalt și ideal mai luminos decît slujirea fără preget a cauzei partidului și țării, ridicarea României socialiste pe noi și tot mai luminoase culmi de civilizație și progres, triumful deplin al idealurilor păcii și colaborării între popoare.

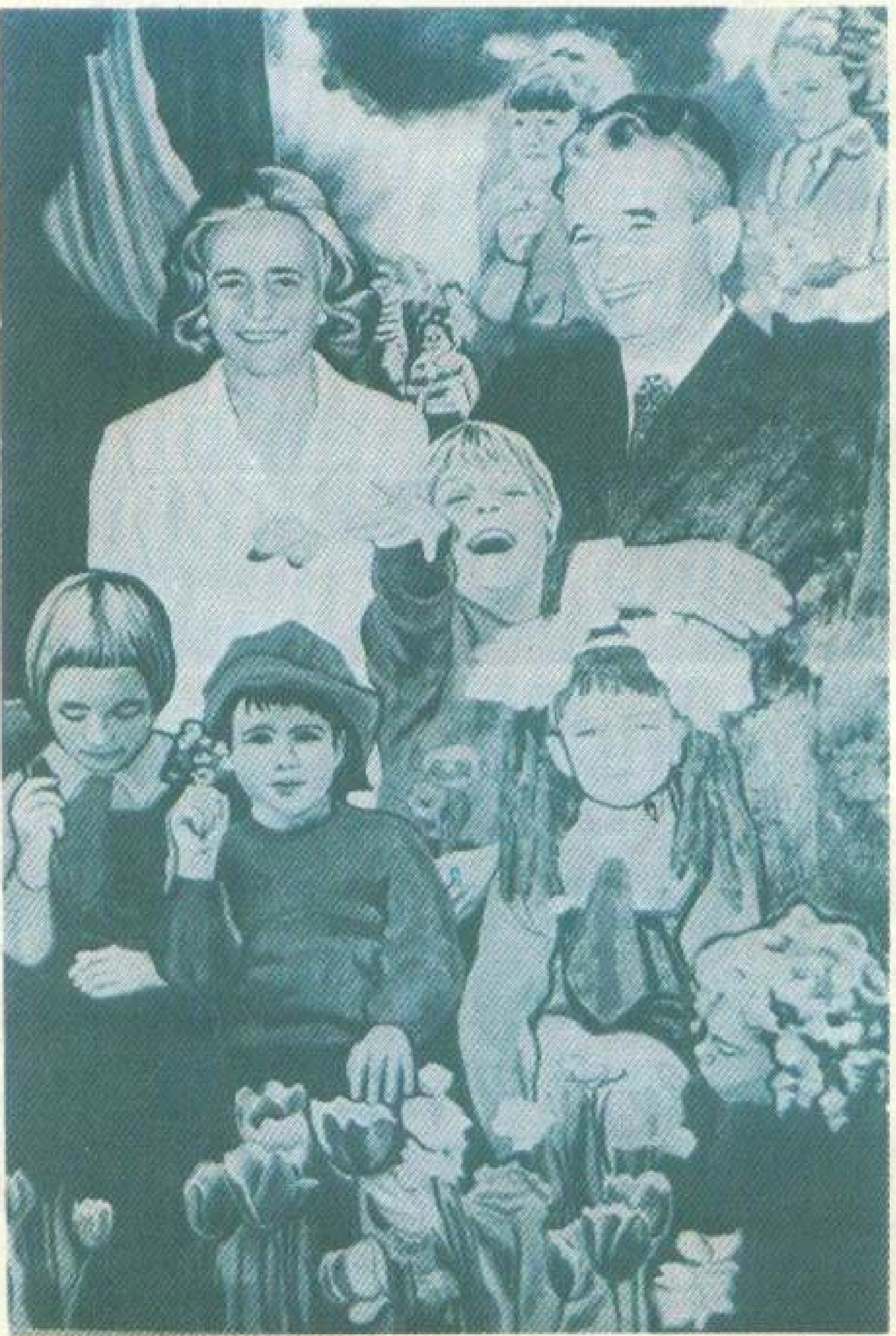
Iată de ce supremul nostru omagiu acum, în preajma Conferinței Naționale a partidului, îl reprezintă hotărîrea de a face totul, de a nu precupeți nici un efort pentru gloria și măreția străbunei Românii, dovedindu-ne, în orice împrejurare, demni de a ne regăsi sub însemnele generoase ale acestor cuvinte cu valoare de emblemă tutelară: „Din adîncul inimii — Partidul, Ceaușescu, tinerii!"

Așa sîntem, așa rămînem în istorie și prin istorie noi, tînăra generație a epocii de aur a patriei!

PETRE OLTEANU

România Socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu

o politică externă deplin confirmată de viață, consacrată triumfului rațiunii, al colaborării și păcii în lume

Făuritor de nouă istorie în propria țară, președintele Nicolae Ceaușescu a adus României prestigiul celui care, prin gîndire și faptă, a dat operei mondiale de pace unul din marile impulsuri creatoare, prefigurînd structuri și principii noi de relații între state, motivînd conceptual și contribuind practic la afirmarea în viața internațională a unei dinamici revoluționare capabile să mobilizeze toate resursele de înnoire pașnică ale națiunilor într-un unic sens istoric. Prin această operă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a intrat în conștiința națiunii nu doar prin consacrarea dreptului firesc, dar de atîtea ori negat, la trăirea liberă a propriei istorii, ci și prin dreptul la fel de firesc de a participa la istoria lumii.

O privire asupra marilor momente de politică externă ale României socialiste în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a țării, epocă indestructibil legată de activitatea neobosită, desfășurată cu clarviziune și profund spirit creator, cu pasiune revoluționară și patriotism înflăcărat, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii — oferă, înainte de toate, conștiința evoluției naționale în siguranță, o evoluție întemeiată pe continuitate de acțiune, în contextul unei lumi contradictorii, marcată puternic de tensiune și instabilitate. Într-o asemenea lume, care solicită responsabilități deosebite celor chemați să conducă destinele națiunilor, președintele Nicolae Ceaușescu se distinge prin extraordinara capacitate de a lua opțiuni decisive, în baza unei viziuni de verificată anticipație istorică, exemplu de strălucită sinteză între exigențele naționale și cele internaționale. Această corelare logică între politica internă și externă desfășurată de partidul și statul nostru pune în valoare marile virtuți ale analizei științifice, clarviziunea inițiativei, acea limpede stabilire a priorităților de acțiune, în funcție de cerințele etapelor corespunzătoare în dezvoltarea țării, cît și de necesitățile prezente sau viitoare, izvorîte din schimbările ce pot interveni în planul realităților mondiale. Pe această bază, România, sub impulsul hotărîtor al concepției președintelui Nicolae Ceaușescu, și-a definit coordonatele de orientare și conținutul pozițiilor și activității sale internaționale, atît în raporturile cu alte state, cît și în participarea la dezbaterea și soluționarea problemelor complexe care confruntă omenirea. Spiritul deschis conlucrării și acțiunea concretă, curajoasă, deseori de pionierat, își au originea în conceptul revoluționar despre rolul României în lume. Este unul din marile merite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi conectat țara, prin toate acțiunile sale, la opera de pace și colaborare, cîștigîndu-și, în același timp, stima și considerația întregii lumi ca promotor al unei concepții novatoare și profund principiale asupra organizării democratice a vieții internaționale pornind de la dreptul statelor suverane, fără deosebire de orînduire socială, mărime sau pondere economico-militară, de a-și decide, libere și independente, calea dezvoltării, de a participa, pe bază de egalitate, la soluționarea problemelor majore ale lumii contemporane.

PRINCIPIALITATE, REALISM ȘI CONSECVENȚĂ ÎN ABORDAREA PROBLEMELOR INTERNAȚIONALE

Sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, politica externă de pace, independență și colaborare a țării noastre se distinge prin consecvența practică și principială arătată în promovarea unei noi abordări a problemelor internaționale, a unui mod de a acționa și gîndi corespunzător imperativelor acute ale epocii. În condițiile instabilității accentuate din ultimii ani a vieții internaționale, sînt cu atît mai remarcabile stabilitatea legăturilor de colaborare întreținute de România cu celelalte state, dinamica intensificării și adîncirii sferelor de conlucrare cu toate statele lumii, întregul sistem de relații promovat de România fiind exemplar prin calitatea cadrului său politico-principial, întemeiat pe respectarea riguroasă a normelor noi de raporturi interstatale — independența și suveranitatea națională, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, respectul și avantajul reciproc. Este un fapt unanim recunoscut că, promovînd o asemenea politică, România, președintele ei, s-au situat cu hotărîre în apărarea noilor principii, cerînd aplicarea lor strictă, ori de cîte ori într-o parte sau alta a lumii aceste norme au fost încălcate sau ori de cîte ori unui popor i-au fost negate drepturile legitime.

Sub conducerea nemijlocită a președintelui țării, dezvoltarea continuă a legăturilor de prietenie, solidaritate și colaborare multilaterală cu toate statele socialiste, intensificarea considerabilă a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, promovarea consecventă, în spiritul coexistenței pașnice, a cooperării cu celelalte state, fără deosebire de orînduire socială, au conferit României o poziție cu valoare de exemplu în ansamblul vieții politice mondiale. Ca momente de o deosebită importanță ale acestei largi deschideri planetare — relații diplomatice și economice cu 155 state ale lumii — se înscrie impresionantul număr de întîlniri și contacte avute de șeful statului român, pe pămîntul patriei sau peste hotare, de-a lungul unor itinerare istorice, întreprinse împreună cu tovarăşa Elena Ceaușescu. Cu aceeași consecvență și principialitate a acționat secretarul general al partidului — dînd o nouă viziune asupra solidarității internaționale — pentru dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate forțele revoluționare, democratice ale lumii contemporane, militînd pentru întărirea conlucrării lor, pentru acțiunea unită și convergentă a popoarelor.

Consecvența și fermitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a pronunțat și se pronunță pentru înfăptuirea dreptului sacru al fiecărui popor la existență independentă și suverană, la dezvoltarea de sine stătătoare, se constituie într-unul din izvoarele fundamentale ale imensului prestigiu de care se bucură pe toate meridianele conducătorul partidului și statului nostru. Concepția secretarului general al partidului, președintele Republicii, privind dreptul imprescriptibil și intangibil al fiecărui popor de a hotărî liber asupra căilor și dezvoltării sale interne, de a urma o orientare externă conformă propriilor interese, se înscrie ca o contribuție remarcabilă la afirmarea unui curs înnoitor în arena mondială. Manifestîndu-și, în toate împrejurările, solidaritatea militantă și sprijinul multilateral față de cauza neatîrnării, în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, a rasismului și apartheidului, a tuturor formelor de dominație și exploatare, președintele Nicolae Ceaușescu și-a dobîndit renumele de unul din apărătorii cei mai fermi ai acestei cauze. Cu aceeași fermitate, șeful statului român se pronunță pentru soluționarea politică, pe calea negocierilor, a tuturor problemelor care confruntă umanitatea, concepție întemeiată pe convingerea că există probleme care să nu poată fi reglementate prin tratative, dacă se pornește de la dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber și independent, de la interesele generale ale păcii și securității. Cronica evenimentelor petrecute în ultimele două decenii a consemnat și va consemna în continuare eforturile stăruitoare ale președintelui României pentru soluționarea pe cale pașnică a conflictelor din Orientul Mijlociu, din Africa, Asia, America Centrală și din alte regiuni ale lumii, această activitate fiind îmbinată permanent cu luările de poziție ferme împotriva oricăror acte de agresivitate și practici ale politicii de forță.

O atenție deosebită acordă țara noastră problemei lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice moondiale, în viziunea de largă cuprindere a președintelui României noua ordine înglobînd atît cerințe de ordin politic, cît și economic, cum sînt democratizarea vieții internaționale, dreptul fiecărui popor de a dispune liber de bogățiile naționale, dezvoltarea unor schimburi economice libere de orice fel de îngrădiri și restricții, statornicirea unui raport echitabil între prețurile materiilor prime și cele ale produselor finite, asigurarea accesului larg al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne, soluționarea problemei împovărătoare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Numeroasele inițiative, propuneri și demersuri ale țării noastre în această direcție, contribuie la fundamentarea și cristalizarea conceptului de nouă ordine, se înscriu ca una din cele mai importante acțiuni politice internaționale ale perioadei istorice deschise de Congresul al IX-lea al partidului.

PACEA — OBIECTIV FUNDAMENTAL

Numele președintelui României a intrat demult și definitiv în conștiința lumii prin recunoașterea și aprecierea operei sale de pace. Deschisă viitorului și permanentei înnoiri revoluționare, opera de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu a consacrat în lume un mod original de a gîndi și acționa, eliberat de prejudecăți, nesupus diferitelor conjuncturi de moment, mobilizînd energiile creatoare ale maselor în numele idealului suprem: asigurarea la existență liberă și demnă, în condiții de pace. Este marele merit al președintelui României de a fi arătat că oprirea cursei înarmărilor, înfăptuirea unor pași efectivi pe calea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, salvgardarea păcii, reprezintă problema fundamentală a lumii contemporane.

În viziunea partidului și statului nostru, a președintelui Nicolae Ceaușescu, pacea este o realitate complexă, globală. Conștientă de multitudinea problemelor care își așteaptă o soluționare nouă, constructivă, în acord cu aspirațiile și cu voința popoarelor, România a desfășurat, pe durata întregului interval care a trecut de la Congresul al IX-lea o acțiune consecventă, dinamică, menită să asigure dreptul fundamental al popoarelor la viață. „Pînă nu este prea tîrziu, — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu

în Raportul la Congresul al XIII-lea al partidului — să acționăm pentru salvarea omenirii de la catastrofa nucleară, de la distrugere! Să apărăm dreptul suprem al națiunilor, al oamenilor la existență, la libertate și independență, la viață și pace!" **România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu s-au impus în conștiința popoarelor prin neobositul spirit de inițiativă, de înaltă responsabilitate, prin perseverența cu care au militat și militează pentru înlăturarea primejdiei nucleare, pentru făurirea unei lumi a păcii. Permanent, șeful statului român a arătat că existența armelor nucleare, sporirea și perfecționarea lor continuă au schimbat radical problema războiului în zilele noastre, atrăgînd atenția asupra faptului că o eventuală conflagrație s-ar transforma într-un cataclism nuclear autodistrugător. De aici insistența cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu relevă necesitatea unirii eforturilor celor mai largi forțe iubitoare de pace pentru a curma evoluția periculoasă a evenimentelor și a deschide perspectiva înlăturării războaielor, a transformării uriașelor resurse înghițite în prezent de aberanta cursă a înarmărilor, în resurse ale dezvoltării și progresului.** „Interdependența strînsă care există între dezvoltare și dezarmare — **arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul adresat celei de-a VII-a Sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD-VII)** — pune tot mai puternic în evidență faptul că o condiție esențială a soluționării pozitive a gravelor probleme economice mondiale o constituie oprirea hotărîtă a cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, de reducere a cheltuielilor militare. Trebuie făcut totul pentru eliminarea și lichidarea totală a armelor nucleare, a oricăror arme de distrugere în masă, pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie, a unei lumi a păcii și colaborării pe planeta noastră".

Totodată, fundamentînd o strategie multidimensională a dezarmării, care să dea impulsul necesar pentru demararea întregului proces, tovarășul Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru activizarea forurilor de negocieri în problemele dezarmării, oprirea cursei înarmărilor și trecerea neîntîrziată la reducerea armamentelor nucleare și convenționale, pentru eliminarea rachetelor cu rază medie din Europa și, apoi, a tuturor armelor nucleare de pe continent. Valoarea politică și morală a programului românesc de dezarmare, a exemplului practic pe care îl oferă permanent, impresionantul edificiu al relațiilor externe ale României de astăzi, i-au adus numeroși prieteni în întreaga lume, iar președintelui Nicolae Ceaușescu numele de „Erou al păcii". **Făcînd dovada vie a responsabilității sale înalte față de acest imperativ arzător al epocii, România a confirmat din nou autenticul umanism al demersurilor sale pe arena mondială, reducînd unilateral armamentele, efectivele și cheltuielile militare cu 5 la sută, decizie sprijinită unanim de întregul popor român, în cadrul istoricului referendum de la 23 noiembrie 1986 — inițiativă de larg răsunet internațional.**

Departe de a epuiza gama deosebit de bogată a problemelor mondiale în rezolvarea cărora efortul distinct al României socialiste întrunește o largă apreciere internațională, se cuvine a sublinia încrederea țării noastre, a președintelui ei, în viitor, în realizarea unei lumi mai drepte și mai bune. Este meritul incontestabil al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi pus în lumină faptul că evoluțiilor negative din viața internațională li se opune orientarea, tot mai puternică, spre afirmarea unei politici noi, care să asigure dezvoltarea în pace a popoarelor. Politică nouă, ce-și găsește în întregul ansamblu al demersurilor românești de politică externă o susținută adeziune și acțiune practică.

RODICA ȚEPEȘ

ȘTIINȚA LA ORIZONTUL ANILOR 2000

În mod cert nu se mai știe cine și cînd a acreditat ideea că trăim în secolul vitezei. Reflecția respectivă surprindea un adevăr care devenea pe zi ce trece, am putea spune, mai luminos. Și asta pentru că noi și noi creații ale inteligenței omenești veneau să susțină această afirmație. Ne deplasăm infinit mai repede, nu numai pe pămînt, dar și în aer ori pe apă. Am străpuns și străpungem tot mai adînc în cosmosul, dar și în străfundul oceanelor. Omul de știință a pătruns de asemenea tot mai profund în tărîmul vieții interioare a materiei, a organismului uman, a descoperit sinteza unor substanțe vitale pentru însăși existența vieții. Savantul contemporan a obținut și rezultate care-i permit să fie optimist în privința asigurării într-un viitor apropiat a sănătății și a creșterii speranței de viață a speciei umane, și nu în ultimul rînd, datele la care s-a ajuns ne dau și nouă speranța că, nu peste mult timp, vor fi soluționate și alte chestiuni, precum asigurarea necesarului de energie și hrană pentru o populație în continuă creștere.

Și majoritatea acestora, apărute într-un interval foarte recent, dar mai ales într-o cadență vertiginoasă. Este o situație care te face să te întrebi dacă timpul se poate comprima, pentru că ceva asemănător se petrece sub ochii noștri, cînd secole întregi sau decenii se comprimă în cîțiva ani. Am ajuns azi, spun specialiștii, ca volumul de cunoștințe științifice ale omenirii să se dubleze la fiecare 10 ani, după ce, nu cu mult timp în urmă aceasta se petrecea la 15 ani.

Spre ce anume ne îndreptăm deci? Desigur, căutăm în anumite direcții ca obiectiv precis, dar alte descoperiri se vor ivi probabil în mod neașteptat, așa cum istoria științei deține numeroase exemple. Marele nostru savant, Henri Coandă, spunea cu umor, în legătură cu acest fapt: „Viitorul științei? Închipuiți-vă că vă aflați într-o barcă pe postul trăgătorului la rame. Ceea ce aveți înainte este prezentul cunoașterii. Cu fiecare bătaie a vîslelor pătrundem în viitor, care devine de îndată prezent; și așa mai departe". Evident tot ilustrul nostru inventator aducea cuvenita corecție, arătînd că totuși, investigația riguroasă este aceea care a avut aportul hotărîtor la realizarea edificiului științei, acel parfum al hazardului vrînd parcă să probeze că nimic nu este întîmplător. Oamenii de știință nu primesc întotdeauna în mod direct, ca să zicem așa, comanda de a rezolva o problemă ori alta. Aparent, nu există o legătură directă, vizibilă, între nevoile practice și cercetările științifice. Totuși această relație există. Pentru că, oricît de îndepărtate unele de altele ar fi căile urmate de diferite domenii ale științei, ele depind totuși, în mod indirect, una de alta. Această interdependență este și ea de natură să contribuie la creșterea potențialului științei contemporane, întărindu-i acesteia încrederea de a aborda noi și noi domenii în cercetarea lumii în care trăim.

Într-un fel, mai în glumă, mai în serios spus, fiecare sector al științei se pregătește intens pentru întîlnirea cu anul 2000. Unele creații sînt deja previzibile, altele vor fi, inevitabil, adevărate surprize. Dar despre toate acestea, în relatările care urmează, aparținînd unor cunoscute personalități ale vieții științifice românești.

MECANICĂ

acad. RADU P. VOINEA,
președintele Academiei R.S. România :

„O ȘTIINȚĂ VECHE, DAR NU ÎNVECHITĂ"

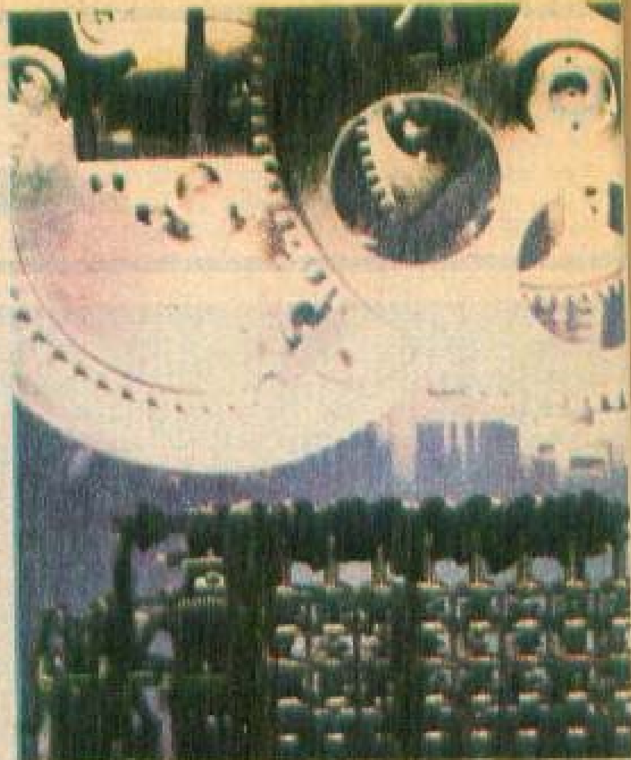
Au trecut 300 de ani de cînd a apărut prima ediție a celebrei lucrări Philosophiae naturalis principia mathematica" (Principiile matematice ale filosofiei naturale) în care Isaac Newton (1642—1727) a expus noțiunile fundamentale și legile mecanicii și a enunțat totodată legea atracției universale. Puține teorii științifice s-au impus cu atîta autoritate. Ea a fost verificată și la scară cosmică, reușindu-se să se explice mișcările planetelor în jurul Soarelui și a Lunii în jurul Pămîntului (ca și al altor sateliți, ca de exemplu sateliții lui Jupiter). Mai mult decît atît, teoria lui Newton a permis descoperirea prin calcul de către Leverrier a planetei Neptun, care a putut fi apoi observată. Matematicieni celebri ca Euler, Lagrange, Laplace, Poisson, Hamilton și alții au dus, am putea spune, teoria lui Newton pînă aproape de perfecțiune. Laplace chiar a elaborat o adevărată concepție filosofică potrivit căreia întreaga mișcare din univers este mecanică sau reductibilă la mișcarea mecanică. Această concepție, cunoscută sub numele de **mecanicism** sau determinism dinamic afirma că dacă s-ar cunoaște la un moment dat pozițiile și vitezele tuturor particulelor din univers, precum și forțele ce acționează asupra lor, se poate prevedea cu exactitate mișcarea lor în viitor. Teoria lui Newton îmbrăca astfel veștmintele unui neîndurător fatalism. Întregul univers apărea deci ca un imens mecanism, în care fiecare rotiță, fiecare pîrghie execută mișcări predeterminate. Se părea că diferitele capitole ale fizicii trebuiau să stabi-

lească modul cum pot fi determinate forțele ce acționează asupra particulelor materiale, după care mecanicii îi revenea rolul să studieze mișcarea acestor particule sub acțiunea forțelor.

Către sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru o serie de fenomene din domeniul electromagnetismului și al opticii au infirmat noțiunile de spațiu și de timp și legile lui Newton. Teoria relativității elaborată de Albert Einstein (1879—1955) a arătat că în natură există o viteză limită, aceea de propagare a undelor electromagnetice și a luminii în vid și că legile mecanicii clasice nu mai sînt adevărate atunci cînd o particulă se mișcă cu o viteză comparabilă cu această viteză limită. Teoria cuantelor elaborată de Max Planck (1858—1947) a arătat că legile mecanicii clasice nu sînt adevărate nici în cazul mișcării particulelor elementare (electron, proton, neutron etc...). Aceste două teorii, deși contraziceau mecanica clasică, așa cum o fundamentase Newton și îi limitau în modul acesta cîmpul ei de aplicații, conțineau legile mecanicii clasice ca un caz limită pentru cazul cînd vitezele particulelor erau neglijabile în raport cu viteza luminii în vid și cînd corpurile ce se mișcă sînt alcătuite dintr-un număr suficient de mare de particule elementare (corpuri macroscopice). În plus, mecanica newtoniană a fost extinsă de la sistemele de corpuri rigide la corpuri deformabile (solide, lichide și gaze), iar unele capitole de mecanică s-au dezvoltat atît de mult datorită nevoilor practice, încît au devenit astăzi adevărate capitole de mecanică aplicată. Fără a avea pretenția de a fi exhaustiv, am să enumăr cîteva asemenea discipline: elasticitatea, viscoelasticitatea, plasticitatea, termoelasticitatea, mecanica barelor drepte și curbe, mecanica membranelor, mecanica plăcilor plane și curbe, stabilitatea elastică, vibrațiile barelor și plăcilor, propagarea undelor, mecanica solurilor, prelucrarea mecanică a materialelor, oboseala materialelor, ruperea materialelor, statica structurilor de bare, teoria mecanismelor, rezistența materialelor, organe de mașini, reologie, biomecanică etc. și nu am enunțat decît discipline din mecanica solidului. Firește la acestea trebuie adăugate un mare număr de discipline din mecanica fluidelor (lichide și gaze). Am putea spune deci că mecanica newtoniană poate fi considerată astăzi o știință **veche**, dar nu **învechită**.

În prezent mecanica teoretică și mecanica aplicată sînt chemate să colaboreze cu toate celelalte științe ale naturii și îndeosebi cu electronica, automatica și informatica. Acestea din urmă au evoluat spectaculos în ultimii zeci de ani. Multe din instalațiile, utilajele și componentele considerate moderne acum cîteva zeci de ani în urmă s-au uzat moral repede. Să ne gîndim la Electrical Numerical Integrator and Computer (ENIAC) realizat între 1943—1945, avînd circa 20.000 de tuburi electronice, tipic pentru generația I, înlocuit după 1948 cînd s-a inventat tranzistorul cu calculatorul de generația a doua, pentru ca, zece ani mai tîrziu, cînd au apărut circuitele integrate ce reuneau pe aceeași plachetă de siliciu mai multe tranzistoare să fie introduse calculatoarele electronice de generația a treia. Folosirea unor circuite integrate pe scară largă și foarte largă permite astăzi utilizarea unor calculatoare de generația a patra, printre care și microprocesorul, iar în anul 1990 este așteptat calculatorul de generația a cincea, care va folosi din plin inteligența artificială.

Progresele realizate în electronică au permis de-a lungul timpului să fie înlocuite tot mai mult mecanismele

complicate cu roți dințate și pîrghii, cel puțin parțial cu dispozitive electronice. Au putut fi astfel evitate neajunsurile care se datoresc frecărilor ori inerției corpurilor în mișcare. Elementele mecanice însă nu au putut și nu vor putea fi complet înlăturate. Să considerăm de exemplu un robot evoluat. El este un produs complex la care pot fi puse în evidență patru funcții de bază: percepția, comunicarea, decizia și acțiunea. La realizarea acestor funcțiuni contribuie domenii științifice și tehnice diferite și anume: **mecanica**, utilizată în realizarea funcției de acțiune (prin manipulatorul robotului) și parțial în funcția de percepție (prin senzorii de forță și cuplu și senzorii tactili), **electronica și automatica** utilizate în realizarea funcției de acțiune (prin sistemul de acționare, comanda mișcării etc.) și a celei de percepție (prin sistemul senzorial) precum și **informatica**, în realizarea funcțiunilor de percepție, comunicare și decizie. Așa cum rezultă din aceste considerațiuni foarte generale, un produs complex, cum este robotul, oferă un cîmp larg de colaborare între specialiștii din domeniile enunțate mai sus, deoarece este ușor de înțeles că perfecționarea unui asemenea produs, în sensul găsirii unor posibilități de optimizare, implică soluționarea interfețelor dintre structurile ce-l alcătuiesc. Asistăm astfel la o îmbinare între mecanică și informatică, la realizarea unei simbioze pe care, împreună cu profesorul Mihai Drăgănescu, am numit-o **informecanică**.

Multe alte aspecte atestă o foarte strînsă legătură între mecanică, electronică, automatică și informatică. Mă gîndesc și la proiectarea asistată de calculator a structurii mecanice de manipulare, a organelor de prehensiune și a celulei robotizate, care vor constitui nu peste multă vreme, coordonate firești ale ingineriei. Importanța mecanicii în tehnica modernă rezidă și în faptul că structura mecanicii este în ultimă instanță **executantul**, după ce, în prealabil, informația a fost percepută, comunicată, prelucrată, după ce s-a luat decizia și s-a dat comanda și exe-

cutantul trebuie să îndeplinească această comandă în condiţii optime. Pentru aceasta este necesar ca partea mecanică, mecanismul robotului să fie conceput şi realizat ireproşabil. Acest deziderat se realizează numai prin cunoaşterea şi aplicarea corectă a legilor mecanice, a unor legi considerate de mulţi a fi nişte legi simple. Aplicarea lor în practică dovedeşte însă că ele doar „par simple". Aprofundarea mecanicii, cu toate dezvoltările ei moderne, rămîne deci una dintre cheile succesului în tehnica modernă.

Este unanim recunoscut că începuturile civilizaţiei industriale se datoresc mecanicii. Să ne gîndim numai la revoluţia industrială de la sfîrşitul secolului trecut şi începutul secolului nostru. Practic, orice maşinărie mai mult sau mai puţin modernă are la bază principii mecanice. Desigur, odată cu evoluţia cunoştinţelor ştiinţifico-tehnice, mecanica s-a adaptat, sau mai bine zis a fost adaptată noilor cerinţe. Au apărut ca atare termeni noi, definind domenii noi, precum mecanica fină, mecatronica sau electronomecanica. Miniaturizare deci, dar şi reducerea numărului de piese în mişcare. Nu într-atît însă, încît să se renunţe la principiile acestei ştiinţe. Chiar în cazul celor mai perfecţionate calculatoare electronice. O ştiinţă veche aşadar, care îşi făureşte o nouă tradiţie.

FIZICĂ

Prof. dr. GEORGE C. MOISIL:

„UN DOMENIU ÎN CARE NE PUNEM SPERANŢELE"

Şi pentru fizicieni, mileniul al treilea semnifică speranţa împlinirii unor visuri mai vechi sau mai noi şi, bineînţeles, şi ivirea unor surprize. Deci lecţia secolului al XX-lea ne-a arătat că tocmai cele trei mari surprize ale fizicii moderne — teoria relativităţii, mecanica cuantică şi fizica nucleară — au constituit evenimentele hotărîtoare pentru reformularea radicală a fizicii şi cele ce urmează se vor limita numai la înţelegerea viitorului, ca un fiu legitim al prezentului. Astfel, ne aşteptăm ca recentele succese obţinute în cercetările care urmăresc controlul proceselor de fuziune nucleară să aducă un suflu proaspăt în fizica nucleară. Uriaşele perspective, azi mult mai apropiate, de a putea potoli, în sfîrşit, pe termen lung, foamea energetică a unei populaţii care se apropie de şase miliarde, vor determina nu numai focalizarea interesului unor grupuri importante de fizicieni către problemele fuziunii nucleare, dar vor atrage şi finanţarea necesară finalizării acestor cercetări. Alături de aceste preocupări de imediată semnificaţie practică, fizicienii nădăjduiesc ca în secolul care se apropie să poată realiza şi sintetiza nucleele supergrele. Teorii bine argumentate arată că în timp ce nucleele grele cunoscute sau sintetizate în prezent sînt instabile, în schimb printre nucleele — încă necunoscute cu număr atomic cuprins între 108 şi 126, pot exista nuclee stabile. Teoreticienii au mai demonstrat că pot exista şi nuclee stabile cu un număr foarte mare de nucleoni, chiar de ordinul miilor, între aceste formaţiuni exotice situîndu-se şi nucleele gigante de formă toroidală. Ce reacţii nucleare s-ar putea oare produce cu astfel de nuclee şi, mai ales, la ce bilanţuri energetice ne-am putea aştepta de la aceste reacţii, iată o fascinantă întrebare pusă viitorului mileniu.

Dar nu numai energetica aşteaptă progresele fizicii. Se ştie că, încă de pe acum, fizica a creat instrumente de mare fineţe, capabile să stabilească cu o precizie tot mai înaintată structura microscopică a materialelor. În special noul microscop cu baleiaj, cu efect tunel permite să se observe direct fiecare atom care intră în constituţia diverselor materiale. Viitoarele dispozitive şi metode de investigare a structurii intime a materiei vor permite să se precizeze rolul jucat de fiecare atom şi de fiecare defect structural la determinarea proprietăţii materialelor. În acest chip, devine posibilă proiectarea unor materiale, în prezent necunoscute, care să poată îmbina în mod surprinzător toate proprietăţile dorite. Mai ales posibilitatea obţinerii unor aliaje supraconductoare, chiar la temperatura obişnuită, va impune revizuirea radicală a tuturor tehnologiilor existente, realizîndu-se un salt uriaş, poate cel mai spectacular, din întreaga istorie a tehnicii. Nici cea mai avîntată fantezie a creatorilor de s.f. nu ar fi capabilă să ne zugrăvească tabloul pe care civilizaţia umană îl va prezenta în aceste noi condiţii.

Să coborîm însă şi mai adînc, în lumea microscopică, pînă la nivelul particulelor elementare. Între visurile, cu cea mai mare şansă de realizare, se numără construirea chiar în primul deceniu al mileniului viitor a unor acceleratoare de 10 teraelectronvolţi, iar ulterior chiar şi a acelora de 100 teraelectronvolţi. Ca să ne dăm seama ce înseamnă aceste valori este suficient să spunem că o particulă la ieşirea dintr-un accelerator de 100 teraelectronvolţi are o energie de un milion de ori mai mare decît energia cinetică medie a unui fragment produs la fisiunea unui nucleu de uraniu. Fizicienii sînt interesaţi în construirea acestor acceleratoare gigantice, deoarece la astfel de energii se va putea verifica validitatea actualelor teorii care încearcă unificarea celor patru mari tipuri ale interacţiunii cunoscute: gravifice, electromagnetice, slabe (responsabile de exemplu de emisia radiaţiei beta) şi tari (de tipul interacţiunilor dintre nucleoni). Dacă unificarea interacţiunilor electromagnetice cu cele slabe este azi un fapt împlinit iar teoria unificării acestora aşteaptă încă verificările experimentale, în schimb teoria supragravitaţiei care urmează să unifice toate tipurile de interacţiuni, teorie încă în curs de elaborare, nu va putea fi verificată decît la uriaşele energii produse de acceleratoarele viitorului.

Fizica energiilor foarte înalte nu interesează numai lumea microscopică, dar şi astrofizica, deoarece în zilele noastre între lumea particulelor elementare şi Univers este o legătură mult mai strînsă decît se bănuia la începutul acestui veac. Observatoarele care urmează a fi instalate pe sateliţi, sau staţii interplanetare, vor putea extinde observaţiile pe distanţe mult mai mari decît în prezent şi pe domenii ale spectrului undelor electromagnetice care nu sînt accesibile observaţiei din cauza absorbţiei în atmosferă. Mai ales, se aşteaptă ca analiza semnalelor cosmice din domeniul radiaţiilor X, să ne dea informaţii interesante despre misterioasele găuri negre, acele

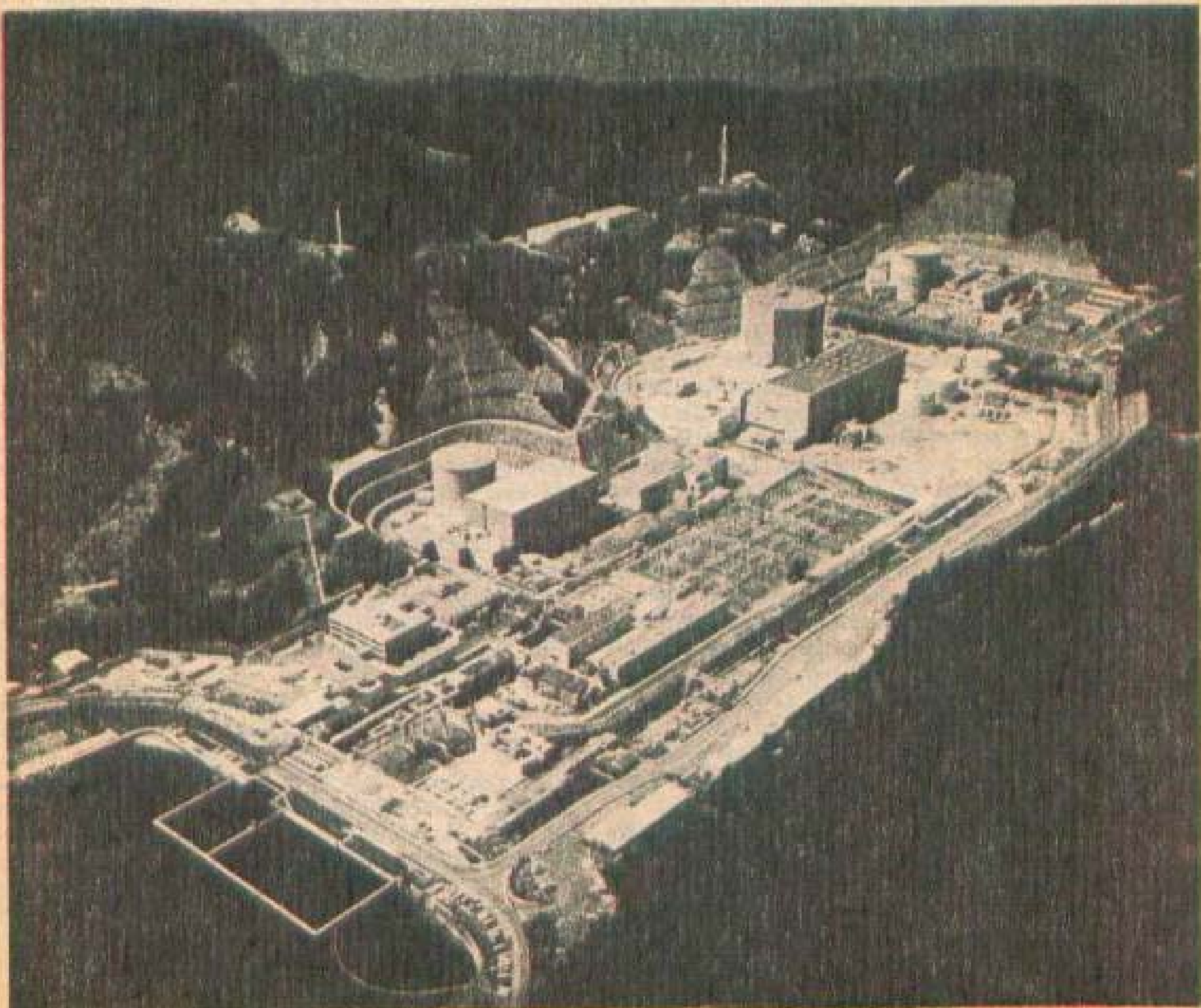
aglomerări de substanță, cu o masă atît de mare încît exercită o forță de atracție gravifică uriașă.

Și dacă sîntem atît de încrezători în bogăția noilor informații pe care le vom căpăta despre aștrii situați la miliarde ani lumină de noi, de ce să nu nutrim puțină nădejde și privitor la cunoașterea mai detaliată a structurii scoarței pămîntești, cel puțin pînă la adîncimi de cîteva sute de kilometri!

Nucleul atomic, particulele elementare, cuarcurile și în general constituanții materiei, care nu pot fi sesizați de simțurile noastre, ci doar de ochii minții, vor fi și în mileniul viitor protagoniștii fizicii pe scena noului. Și totuși, fizica macroscopică, fizica obiectelor lumii noastre înconjurătoare, pe care o vedem cu ochii, o auzim cu urechile, și o pipăim cu degetele și-a spus oare ultimul cuvînt? Un capitol nou al fizicii macroscopice și anume studiul proceselor ireversibile neliniare ale sistemelor deschise și care se desfășoară în condiții mult îndepărtate de cele de echilibru, de abia a fost abordat în anii care au urmat celui de al doilea război mondial. Termodinamica acestor procese indică o proprietate uluitoare a sistemelor care le efectează și anume autoorganizarea lor spontană. Un puternic instrument matematic, recent creat — este vorba de așa numita teorie a catastrofelor — a permis încă de pe acum deschiderea unui nou drum în cunoașterea științifică. Se pare că în cadrul noilor idei, în viitor fizica, chimia și biologia, vor fuziona într-o singură știință, care va îmbrățișa într-o concepție unitară înțelegerea lumii începînd cu cristalele reci și mute, urmînd reacțiile chimice și procesele biologice și terminînd, de ce nu, cu viața socială.

Atît din punct de vedere teoretic, cît și practic, fizica a fost și rămîne un domeniu de vîrf al științei. O statistică recentă arată că cei mai mulți oameni de știință în activitate la ora actuală sînt fizicieni, după cum ei dețin și primul loc ca număr de premii Nobel acordate. De-a lungul istoriei, fizica ne-a dezvăluit prețioase informații despre lumea materiei și legile mișcării acesteia ne-a introdus în tainele infinitului mic dar și în ale celui cosmic. Am pătruns datorită fizicii într-unele din secretele mediului în care trăim pentru a încerca să ni-l apropiem cît mai mult, am ajuns să creăm undele de lumină și reacțiile nucleare dirijate. Evident, față de cite probleme mai avem de rezolvat și ne gîndim bunăoară numai la energie și protecția mediului, misiunea fizicii abia începe.

(În imagine, instalațiile centralei atomoelectrica japoneze Tsugura).

CHIMIE-FIZICĂ

prof. dr. doc. V.EM. SAHINI

„ÎN PERSPECTIVA ÎNCEPUTULUI DE MILENIU"

Chimia fizică, disciplina care studiază substanțele și transformările chimice ale acestora cu ajutorul metodelor experimentale și teoretice ale fizicii, s-a dezvoltat în mod spectaculos în cursul secolului nostru. Bazele acestei discipline au fost puse în cea de a doua jumătate a secolului XVIII, iar constituirea ei, prin precizarea obiectului de studiu și a metodelor de cercetare, prin organizarea catedrelor și laboratoarelor de profil în universități, a institutelor de cercetare, prin apariția publicațiilor periodice specializate etc. a avut loc pe parcursul ultimelor decenii ale secolului XIX și la începutul celui de-al XX-lea. Procesul cunoașterii științifice în acest domeniu, în continuă lărgire și adîncire, a condus, între altele, la definirea unor subdomenii ale chimiei fizice ca discipline cu relativă autonomie precum electrochimia, fotochimia, magnetochimia, radiochimia, chimia cuantică, chimia fizică a sistemelor disperse (coloizilor) și macromoleculelor etc. În ansamblu, apariția și dezvoltarea chimiei fizice a avut loc atît ca rezultat al logicii interne a procesului cunoașterii științifice în acest domeniu de graniță între fizică și chimie, două discipline ale științelor naturii caracterizate printr-un dinamism remarcabil, cît și în urma unor diverse și uneori dificile probleme formulate de tehnologia și ingineria chimică, de practica industrială din diferite alte ramuri ale tehnicii, ale medicinei, agriculturii etc.

Examinarea dinamicii acestui proces în continuă accelerare, mai cu seamă în ultimii ani, în condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, relevă faptul că, în perspectiva următoarelor decenii, aceasta se va accentua atît pe liniile „tradiționale" ale chimiei fizice (structura moleculară și legătura chimică, teoria cineticostatistică a stărilor de agregare și cinetica chimică, termodinamica chimică și termochimia) cît și în unele direcții mai particulare. Dintre acestea sînt de reținut cele legate de chimia fizică biologică, de chimia fizică a transformărilor chimice în cîmp de radiații, de studiul aspectelor fizico-chimice ale problemelor energetice, în mod special a energeticii nucleare și a surselor neconvenționale de energie, cît și în urma unor diverse și uneori dificile probleme formulate de tehnologia și ingineria chimică, de practica industrială din diferite alte ramuri ale tehnicii, ale medicinei, agriculturii etc.

Examinarea dinamicii acestui proces în continuă accelerare mai cu seamă în ultimii ani, în condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, relevă faptul că, în perspectiva următoarelor decenii, aceasta se va accentua (prin utilizarea mai largă a unor realizări ale fizicii experimentale precum spectrometria sau surse laser, diferite tehnici de rezonanță magnetică etc., cît și a celor din fizica teoretică, anumite capitole din mecanica cuantică, electromagnetism, mecanica statistică, termodinamica), atît pe liniile „tradiționale" ale chimiei fizice (structura moleculară și legătura chimică, teoria cineticostatistică a stărilor de agregare și cinetica chimică, termodinamica chimică și termochimia) cît și în unele direcții mai particulare. Dintre acestea sînt de reținut cele legate de chimia fizică biologică, de chimia fizică a transformărilor chimice în cîmp de radiații, de studiul aspectelor fizico-chimice ale problemelor energetice, în mod special a energeticii nucleare și a surselor neconvenționale de energie, de cercetările destinate tehnicii medicale, electronicii și microelectronicii, industriei aerospațiale etc.

Este probabil că vor continua și se vor amplifica mult, fructuoasele aplicații în chimia fizică ale metodelor de utilizare a calculatoarelor electronice și a rezultatelor unor capitole ale matematicii precum calculul vectorial, tensorial, matricial, teoria grupurilor și a grafurilor etc. Este probabil că perioada care va urma anului 2000 să aducă atît dezvoltarea masivă a chimiei fizice cît și să sporească aportul său în cercetarea științifică din alte domenii și mai cu seamă în tehnologie și inginerie.

CIBERNETICĂ

prof. dr. EDMOND NICOLAU:

„LA ORIZONT — O LUME A CALCULATOARELOR"

Cum principala unealtă a ciberneticianului este calculatorul electronic, orice prognoză asupra viitorului ciberneticii trebuie să plece de la o evaluare a performanțelor pe care le va avea, în viitor, calculatorul.

O primă certitudine este aceea a unor calculatoare de dimensiuni fizice tot mai mici, care vor consuma din ce în ce mai puțin, dar care vor avea dimensiuni informaționale tot mai puternice. Dacă azi dispunem de supercalculatoare capabile să efectueze un miliard de operații pe secundă, este de așteptat ca viitoarele supercalculatoare, la începutul mileniului III, să fie capabile de viteze de circa o mie de miliarde de operații pe secundă. Aceasta presupune o tehnologie nouă și modificări profunde în însăși structura sistemelor de calcul. Unele semne pozitive există de pe acum. Astfel, în momentul de față elementul de bază al calculatoarelor este așa numita **poartă logică**, dispozitiv electronic cu numai două stări; acestea sînt celula de bază, „cărămida" cu care se construiește edificiul calculatorului. Esențial pentru rapiditatea calculatorului este timpul de tranziție a porții dintr-o stare în alta. La dispozitivele cu galiu-arsen sau galiu-aluminiu-arsen actuale, această tranziție se produce în doar cîteva pico-secunde, adică de cîteva milionimi de secundă. Dar la orizont se profilează tranzistorul optic, capabil să efectueze această tranziție într-un timp de încă o mie de ori mai mic, ajungîndu-se deci la limita teoretică a electronicii, acolo unde conceptul de electron, ca particulă elementară cedează pasul conceptului de foton. Milionimea de miliardime de secundă, se numește **femtosecundă** și este de așteptat ca viitoarele calculatoare să lucreze în acest domeniu al frecvențelor, situație la limita dintre spectrul semnalelor radio și spectrul radiațiilor infraroșii, la frecvențe de milioane de milioane de cicli pe secundă. Cercetările sînt avansate, spre exemplu și în domeniul sistemelor optice de comutație, domeniu în care și specialiștii noștri au prezentat unele din rezultatele obținute în comunicări care au fost apreciate la mai multe congrese internaționale de prestigiu.

Dar principalul pas înainte va sta în noua arhitectură a calculatoarelor ca și în inteligența artificială pe care o vor încorpora. Este posibil ca urmînd calea pe care a evoluat materia vie, viitoarele calculatoare să se apropie de arhitectura creierului uman. Deși nu știm încă totul despre modul în care creierul stochează și prelucrează informația și în această direcție s-au realizat progrese importante. După cum se știe, ciberneticienii români au adus contribuții importante în neurocibernetică — știința interpretării cibernetice a activității sistemelor nervoase la ființe vii și în special la om. În momentul de față, noua disciplină a **științelor neurale** — care studiază tocmai modul în care funcționează sistemul nervos — se află în plin avînt. Este de așteptat ca progrese realizate în acest domeniu nou să se răsfrîngă și asupra tehnicii de calcul. Unele semne au și apărut. Să amintim, mai întîi, de așa numitele **sisteme expert**. Este vorba de sisteme de calcul în memoria cărora se introduce toată informația referitoare la un domeniu — să spunem la geologia zăcămintelor de petrol sau la geometria euclidiană plană. Atunci cînd, de exemplu, se pune problema dacă într-o anume zonă de pe glob există sau nu petrol — se dau calculatorului datele geologice specifice acestei zone; aceasta, cu ajutorul unor reguli de deducție — așa numitele **reguli de inferență** — stabilește dacă în zona respectivă există petrol și unde trebuie el căutat. Pînă în prezent, s-au realizat sisteme expert pentru anumite sectoare ale activității medicale, pentru geologie, matematică etc. Pe viitor, fără îndoială, diversitatea acestor sisteme se va extinde mult și ele vor fi tot mai utile omului.

Dar iată-ne ajunși în plin domeniu al **inteligenței artificiale**, deoarece un astfel de sistem expert, pentru domeniul său este mai „expert" decît specialistul uman mediu. Pe viitor astfel de sisteme vor fi larg răspîndite în sectoarele de proiectare, cercetare și montaj. Ne referim la proiectarea asistată de calculator, la cercetarea asistată de calculator și la manufacturarea asistată de calculator. Toate aceste sectoare vor deveni operaționale într-un interval de doar cîțiva ani. Ideea proiectării asistate de calculator nu este nouă, dar progresele realizate recent de tehnica de calcul au dat un nou avînt acestui sector esențial al activității tehnice contemporane. Să presupunem că un inginer are de proiectat o anume mașină. El primește tema de proiectare și pe baza regulilor pe care le cunoaște aplică anumite formule de dimensionare. Apoi pune pe planșetă punctele și liniile calculate. Trasează apoi alte linii, în conformitate cu experiența sa și tot așa merge mai departe. Dar toate aceste etape pot fi făcute de calculator. Cu unele diferențe — în avantajul calculatorului care calculează mai exact, trasează mai exact, nu obosește, nu se plictisește etc. Astăzi tehnica modernă nu se mai mulțumește doar cu rezultatele foarte aproximative ale trecutului. Pînă nu demult, tocmai pentru a evita neajunsurile ce decurg din cunoașterea inexactă, aproximativă, a fenomenelor, mașinile ca și imobilele se construiau supradimensionate — ceea ce le făcea și mai grele, și mai scumpe, și mai puțin eficiente. Astăzi, cunoașterea fenomenelor a progresat mult și dimensionarea se poate face mult mai exact — e drept, cu prețul rezolvării unor probleme matematice dificile. Dar calculatorul poate rezolva foarte ușor astfel de probleme. Deci el devine tot mai mult indispensabil proiectantului. Cu avantajul suplimentar că o dată un program de proiect pus la punct, el poate fi aplicat ori de cîte ori e nevoie, fără a mai învăța din nou pe cineva cum să treacă prin toate etapele. Iar rezultatul proiectării nu se mai traduce printr-o planșă ci printr-o bandă magnetică, ce conține un program de execuție. Dacă, de exemplu, era vorba de o anume piesă ce se obține prin prelucrări pe mașini-unelte, mai înainte proiectantul dimensiona piesa, tehnologul specifica procesul de prelucrare, se desenau planșe, acestea se copiau la ozalid, copiile se dădeau apoi lucrătorilor care executau piesa pe mașini unelte. Azi, toate aceste etape au început a fi ocolite. Computerul calculează totul — dimensiunile ca și procesele de prelucrare, stabilește uneltele cu care se prelucrează și totul e pus sub forma unor instrucțiuni înregistrate pe o bandă magnetică ce se introduce în calculatorul ce conduce mașinile dintr-o linie de tehnologie flexibilă. Se obțin astfel automat, proiectul ca și piesele care, tot automat se asamblează, de către alte mașini specializate, conduse tot cibernetic. E vorba de roboții cu viziune (adică cu camere de televiziune), cu simț tactil, cu inteligență încorporată pentru a ști ce să facă cu piesele necorespunzătoare ce se pot ivi în fluxul tehnologic etc. Controlul se face și el, desigur, tot automat.

Cercetarea științifică beneficiază și ea din plin de automatizarea unor activități: pe măsură ce anumite legități sînt descoperite, se pot stabili algoritmi pentru utilizarea lor. Astfel, în trecut, datele științifice se obțineau numai prin manipularea instrumentelor de măsură de către oameni calificați. Azi, ele se obțin în numeroase cazuri de la instalații automatizate — cum de exemplu e cazul sondelor cosmice.

Dar cercetarea științifică automatizată în parte începe să se întîlnească și în unele domenii de vîrf. Se fac deja studii asupra virușilor cu instalații automate și, mai mult, vom ajunge în situația în care vaccinurile se vor sintetiza în instalații chimice. Putem schița următorul program de cercetare. Automat, se efectuează studii privind forma virușilor dintr-o anumită categorie. De exemplu, se știe că pentru așa numita „răceală", la om intervin 100 de viruși. Nu e posibil să fabricăm un vaccin care simultan să fie eficient cu o sută de adversari și nici nu putem administra omului o sută de vaccinuri diferite. Dar putem căuta să identificăm ce este comun la cît mai mulți dintre acești viruși ai răcelii, fabricînd apoi sintetic un pseudovaccin, adică o macromoleculă care să ne dea o imunitate față de un număr de agenți patogeni ai răcelii. Exemplul a fost luat pentru o afecțiune inofensivă — dar ne putem

aştepta ca, în curînd să fie stăpînite afecţiuni cu mult mai grave. Omenirea a trecut din stadiul de observare a bolilor şi a naturii în general, la acela în care modifică natura şi realitatea în sensul dorit. Iar cibernetica, prin automatizarea unor munci grele şi de rutină eliberează puterile creatoare ale omului spre a-i da adevăratele sale dimensiuni demiurgice: omul, stăpîn al lumii actuale şi creator al unei noi lumi — mai bune şi mai drepte.

După cum pe bună dreptate apreciază specialiştii, cea mai importantă realizare între creaţiile tehnico-ştiinţifice ale societăţii moderne o constituie apariţia calculatorului electronic. Acest instrument, a cărui apariţie avea să se dovedească pe drept cuvînt decisivă pentru dezvoltarea ulterioară a umanităţii este concretizarea sintezei celor mai valoroase ştiinţe – matematica şi logica, fizica, electronica şi mecanica fină, biologia şi bionica etc. – sinteză ce a condus, practic, la materializarea acelei mult visate forme superioare de organizare a materiei, formă intermediară între materia inertă şi cea vie, care îndeplineşte funcţii considerate în trecut ca atribute exclusive ale creierului omenesc. Evoluţia acestor maşini inteligente a fost şi ea pe măsură. Concomitent cu miniaturizarea circuitelor electronice şi evident, a aparaturii respective a evoluat spectaculos şi nivelul performanţelor. Pătrunzînd în toate domeniile de activitate ale societăţii, calculatorul ne apropie de momentul în care aceste maşini vor fi produse cu astfel de maşini, automate şi cibernetice.

GENETICĂ

dr. CONSTANTIN MAXIMILIAN

„UN COPIL TERIBIL AL CUNOAŞTERII MODERNE"

Nimeni nu mai are curajul să anticipeze marile descoperiri ale anilor următori. Cu atît mai puţin, performanţele deceniilor viitoare. Pentru că totul este incredibil. Străpungerile ştiinţifice se succed într-un ritm neobişnuit... sau obişnuit pentru aceşti ani. Şi totuşi sîntem obligaţi să prevedem ceea ce se poate prevedea. Din necesitate Genetica generează şi mai ales va genera întrebări necunoscute cu consecinţe politice, sociale şi morale imprevizibile. Sistemele noastre de valori vor fi redimensionate. Vom privi omul din alte unghiuri. Şi vom avea o perspectivă fascinantă a propriei noastre istorii animale. Enorm, pentru o ştiinţă care abia s-a desprins din preistorie. În anul 2000, genetica va avea vîrsta de un secol. Să ne oprim în cele ce urmează la cîteva dintre performanţele aşteptate.

Vor fi dezlegate ultimele necunoscute ale organizării universului genetic. Ştim mult despre structura genelor, dar nu ştim aproape nimic despre reglarea activităţii lor. Dacă vom înţelege de ce genele încep să funcţioneze într-o ordine definită, conform programului speciei, de ce în fiecare ţesut şi organ sînt active anumite gene, toate celelalte fiind blocate, vom putea înţelege tainele vieţii. Va fi posibil controlul embriogenezei. Nu este deloc exclus ca prin desincronizarea orarului embriologic să apară specii noi. Mereu mai multe fapte sugerează că în microcosmosul ereditar al tuturor speciilor există gene particulare care reglează diferenţierea embrionară-morfogene. Descoperirea nu a fost niciodată anticipată, deşi părea foarte probabilă. Ele sînt implicate şi în geneza unor tulburări genetice. Clonarea acestor gene ar putea marca începutul unei noi revoluţii în genetică. Ecourile ei se vor auzi în întreaga biologie — şi în zootehnie şi în agricultură.

Pînă la sfîrşitul secolului vor fi localizate cele mai multe dintre genele umane şi multe dintre genele maimuţelor — nu numai ale lor fireşte. Deocamdată a fost precizată doar poziţia cîtorva sute. Atunci se va şti ce înseamnă variabilitatea umană. Şi vom fi uimiţi. Se poate presupune că în toate populaţiile umane există milioane de variante genice. Ele explică întreaga diversitate umană, fiecare genă, sau oricum majoritatea genelor există în multiple forme, fiecare inducînd o mică particularitate biochimică. Localizarea genelor va avea imense consecinţe teoretice şi practice. Va fi posibil diagnosticul tuturor tulburărilor genetice — chiar de la începutul vieţii intrauterine. Se va putea anticipa evoluţia lor şi se va putea fixa un tratament specific. Biologia va compara apoi genele speciilor şi va desluşi meandrele evoluţiei. Vom privi altfel destinul propriei noastre specii. Vom înţelege cum am devenit o specie înţeleaptă şi ce s-ar fi întîmplat dacă nu ar fi survenit o singură remaniere cromozomială, nu are importanţă cînd, de-a lungul istoriei hominidelor. De fapt, prin cîte gene ne deosebim de cimpanzei, ...dar şi de vulturi... sau de iarbă. Întrebări pentru anii care vin. Răspunsurile vor transforma întreaga gîndire biologică.

Speranţele noastre sînt legate de ingineria genetică. Ea înseamnă controlul vieţii, a tot ceea ce înseamnă viaţă. Din clipa fecundaţiei pînă în cea a dispariţiei, dacă nu cumva genetica anilor apropiaţi va impune verificarea structurii genetice a celulelor germinale mature — a spermatozoizilor şi a ovulelor — pentru a evita orice eroare genetică. Perspectiva este încărcată de primejdii încă neclare. Dar certe. Şi vreau să credem, evitabile. Dacă vom înţelege că toţi sîntem rezultatul unor evenimente unice şi nerepetabile. Dacă vom înţelege că sîntem cea mai fascinantă aventură din univers.

În viitorul mai mult sau mai puţin îndepărtat vom manipula microcosmosul genetic, vom înlocui genele anormale, vom elimina genele uzate şi le vom înlocui cu gene noi, sintetizate artificial, vom transfera în celule cromozomi mai mult sau mai puţin diferenţiaţi de cei creaţi

prin selecția naturală. Obsesiile acestui secol vor dispărea. Va dispărea cancerul, care este o tulburare genetică, deși nu este întotdeauna ereditară, în accepțiunea strictă a termenului. Vor dispărea psihozele și demențele senile și ultimele infecții dacă nu vor apărea altele, spontan sau create prin inginerie genetică. (Nu cumva sindromul de imunodeficiență cîștigată — SIDA — este produsul laboratoarelor de genetică?) Nimeni nu va opri genetica să experimenteze gene noi care nu au fost supuse niciodată judecății selecției naturale. Sperînd ca noile gene să amplifice potențialul adaptativ al populațiilor umane. Poate spre sfîrșitul veacului vor fi controlate genele implicate în dezvoltarea bătrîneții și a morții; se presupune, cu un coeficient relativ mare de probabilitate, că longevitatea este condiționată genetic. Toți biologii se întreabă însă care vor fi consecințele sociale și morale ale prelungirii vieții. Care ar fi beneficiile comunității dacă speranța de viață va crește considerabil? Și apoi... va reuși oare vreodată medicina să amelioreze potențialul genetic al tuturor? În ipoteza în care nu va putea, cine și pe ce criterii selecționează candidații la „nemurire". Întrebările sînt poate premature dar nu sînt absurde. Las întrebarea fără răspuns. În fața ei ne oprim descumpăniți.

Controlul creierului se va înscrie de asemenea printre cele mai tulburătoare realități ale veacului XXI. Știm acum că viața noastră psihică, cu toate drumurile ei ciudate este în mare măsură produsul eredității — al eredității și al mediului, firește. Zeci sau sute de molecule sintetizate în creier condiționează în fiecare moment reacțiile noastre comportamentale. În afara creierului nu există nimic. Nici bucuria, nici tristețea, nici foamea și nici durerea... Nu sînt numai ale noastre. Mesaje bizare brăzdează planeta. Fluturii își cheamă partenerii prin semnale chimice — feromoni — furnicile își marchează drumul — multe mamifere își delimitează teritoriul... Fără aceste semnale — și de emisie și de recepție — viața ar fi rămas un vis. Manipularea creierului ridică alte întrebări la care nu avem răspunsuri — vom ameliora oare memoria? Vom șterge oare amintirile dureroase și vom introduce în locul lor speranțe? Unde se va opri controlul? Ce se va întîmpla dacă nu peste mult timp creierul va fi conectat de o mașină de calcul?

Mă întorc însă la cîteva perspective apropiate. Toate posibile.

Genetica va cerceta începuturile istoriei individuale. Va studia structura embrionilor și îi va elimina pe cei anormali dacă defectul nu va putea fi corectat — pentru a înțelege semnificația acestei performanțe este suficient să reamintesc că 5 la sută dintre toți nou-născuții au o tulburare genetică oarecare. Va urmări apoi permanent evoluția genetică a fiecărui copil pentru a descoperi apariția anomaliilor condiționate genetic.

În anii care vin, congelarea embrionilor va deveni o tehnică de rutină — dacă vor fi depășite barierele psihologice actuale. Embrionii congelați pot fi conservați indefinit. Apoi pot fi decongelați și își reiau dezvoltarea dacă sînt transferați în mediul lor natural. În acest fel, o mamă poate avea oricînd un copil. Mai mult... un embrion poate fi secționat și fiecare segment evoluează indepenedent. Din rațiuni diverse, mama poate cere păstrarea uneia dintre jumătățile embrionului — pentru mai tîrziu — nu are importanță pentru cînd. Deocamdată congelarea embrionilor a fost interzisă în Marea Britanie. Din prudență.

S-a vorbit despre predeterminarea sexului și despre clonarea umană, fecundarea în laborator este o metodă de rutină iar mamele — surogat au început să fie acceptate ca o realitate. Se pot creiona nenumărate alte scenarii apropiate sau extrem de îndepărtate, posibile sau aparent imposibile — aparent numai imposibile. Nimic nu mai poate împiedica drumul geneticii în „imposibil". Un drum spre cea mai bună dintre lumile imaginației noastre.

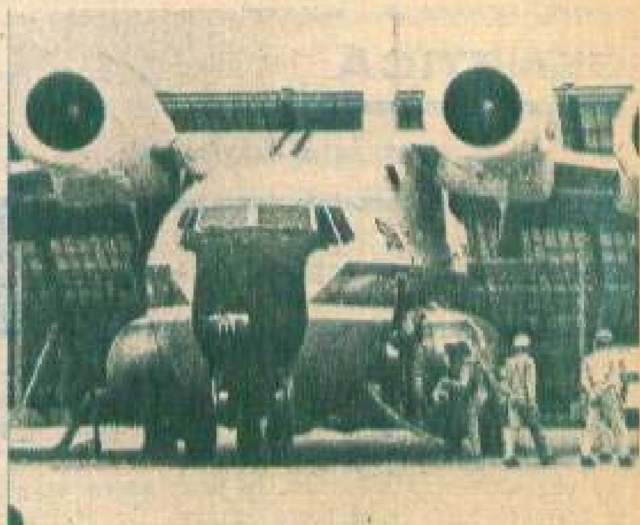
AERONAUTICĂ

conf. dr. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU:

„ZBORUL, DE LA VISUL DINTÎI LA REALITATEA VIITORULUI"

Printre „propulsoarele" tehnicii contemporane, aeronautica, mai precis tehnica aerospațială, deține, alături de industria nucleară, robotică și electronică, unul din locurile de frunte; în adevăr, cerințele de fiabilitate, profesionalism industrial, performanțe tehnologice etc constituie adevărate motoare de propulsie pentru alte domenii ale oricărei economii naționale. Atunci cînd, aceste cerințe fiind înfăptuite, se mai dispune și de condițiile puse la dispoziție de o societate avansată, atunci tehnica și știința aerospațială ating cele mai elevate performanțe.

Fără îndoială, avionul finelui de mileniu va fi un aparat care va face apel la cele mai noi tehnologii. Pînă nu de mult prin cuvîntul tehnologie se avea în vedere, în principal, sumumul de operații efectuate în producție nemijlocit. În prezent această concepție este total depășită, mai ales în aeronautică și tehnica spațială. Dărîmarea vechii concepții a fost făcută de... tehnica de calcul. După ce a cucerit poziții inexpugnabile în cercetare, calculatorul este în prezent, cel puțin în domeniul aerospațial, auxiliarul de neînlocuit în proiectare și, de puțin timp, și în fabricație. Cerințele care au impus calculatorul? Pentru a face tehnica respectivă, de la concepție, mai fiabilă, mai sigură funcțional, mai ușoară, mai puțin poluantă, mai puțin consumatoare de combustibil, mai performantă, mai eficientă... Avionul sfîrșitului de mileniu va beneficia, în mod sigur, de performanțele obținute în: aerodinamică

(aripa și profilele supracritice, controlul stratului limită și al turbulenței pe aripă și organele de comandă etc), electronică aviatică (acel „avionics" atît de răspîndit prin prospecte... ce are în vedere calculatoare care asigură comenzile aeronavei în timp real mai rapid decît omul-pilot!); materiale (compozitele pe bază de fibre de carbon, de bor, de sticlă reduc cu peste 20 la sută greutatea aeronavei); propulsia reactivă (turboreactoare cu dublu flux, cu grad de diluție ridicat, temperaturi ridicate în turbine răcite, difuzoare cu geometrie variabilă, control cu calculatorul al ciclului termodinamic etc); echipamente (radar aeropurtat, sisteme de aterizare/decolare pe orice timp, cu microunde); tehnică de dirijare (supraveghere a traficului aerian din sateliți specializați); instalații aeroportuare moderne, adaptate unor eventuale schimbări ale combustibililor obișnuiți (hidrogen în loc de petrol...) Există opinia, printre constructorii de avioane, că va trebui să se ajungă în viitorul foarte apropiat, la lansarea nu de avioane noi, ci de „familii noi de aeronave"; airbusturi de tip „aripă zburătoare", avioane hipersonice cu geometrie variabilă, avioane supersonice cu decolare/aterizare vertical, aeronave transatmosferice etc.

Pentru avionul de transport al anului 2000 părerile sînt foarte controversate. Mai întîi, partizanii soluției „Concorde", apreciind că tehnologiile avionului supersonic de pasageri sînt acum bine stăpînite, consideră că un „super-Concorde" nu poate pune probleme, nici din punct de vedere al zgomotului, nici al poluărilor, aspecte cunoscute ca extrem de dificile pentu aeronavele de pasageri. Ca urmare, o aeronavă supersonică de pasageri (500—600), avînd motoare puternice dar silențioase și nepoluante este perfect realizabilă. Sisteme sofisticate dar fiabile de hipersustentație vor asigura, pentru această clasă de „super-Concorde"-uri, folosirea actualelor aeroporturi.

Constructorii de motoare britanici consideră că vor avea pînă la finele deceniului 1990—2000 un motor hibrid, combinație între turboreactorul superputernic și un motor statoreactor hipersonic (sau chiar un motor rachetă cu propergoli lichizi!), cu care vor echipa supertransportorul hipersonic transatmosferic HOTOL! Acest avion al viitorului, va decola folosind un tren de aterizare/decolare auxiliar, va atinge viteze supersonice cu ajutorul motoarelor turboreactoare, după care, folosind motorul statoreactor (sau rachetă), va reuși să depășească limitele atmosferei, evoluînd un timp pe o orbită circumterestră, pentru a reveni din cosmos conform unei tehnici similare celei a navetei spațiale actuale, cu avantajul că motoarele aeroreactive cu care este dotat, îi permit reluarea manevrelor de aterizare la necesitate. Specialiștii germani, adepți și ei ai avionului transatmosferic, consideră însă că motoarele combinate pun probleme prea dificile pentru a putea fi soluționate în timp util. Ca urmare, au inițiat proiectul unui avion format din două... avioane (!), unul deasupra celuilalt (similar primelor încercări ale navetelor urcate pe spatele unui Boeing 747). Avionul purtător, cu motoare aeroreactive (numai!) ridică avionul de pasageri purtat la cca 30 000 metri și la o viteză supersonică, revenind la sol după desprinderea sarcinii utile. La rîndul lui, dotat cu motoare-rachetă, avionul purtat (denumit, pare-se Horus!), va ajunge pe orbită circumterestră, transportînd în numai cîteva ore peste 300 pasageri, la depărtări intercontinentale...

În ce privește avioanele militare ale sfîrșitului de mileniu, există și aici o dispută, de această dată între conceptul de avion polivalent supersonic, dotat cu acel „control activ" electronizat și computerizat al comenzilor aeronavei, microprocesoare, radiolocatoare etc și partizanii avioanelor specializate (atac la sol, interzicerea accesului în spațiul aerian propriu, interceptare, bombardament strategic etc). Recent a apărut și avionul invizibil pentru undele radar-ului, acel atît de puțin cunoscut „Stealth" (care în traducere nemijlocită înseamnă „pe furiș"!), probabil vopsit cu o soluție de ferită, similară celei folosite de specialiștii japonezi pentru a face invizibil pentru undele radio un... pod, care încurca transmisiile TV într-un cartier al orașului Tokio! Oricare dintre concepții va deveni prioritară, nu se va renunța la armamentul reactiv ambarcat, deși aceasta va impune repartizarea majorității sarcinilor de pilotaj și comandă a acțiunilor de zbor către echipamentele computerizate de comandă; de pe acum se pot menționa aparatele Mirage—2000 și 4000 B—10, F—15, F—16, F—18, MIG—25 etc la care automatica de zbor este extrem de sofisticată.

Piața pentru aeronavele utilitare, inclusiv computerele (avioane reactive mici pentru afaceri), avioanele-școală, de sport, turism etc este în continuă creștere, aici economicitatea și fiabilitatea fiind tendințele de perspectivă predominante; în ce privește motoarele avioanelor pentru finele de mileniu, în acest domeniu se anunță tot mai pregnant necesitatea ca acestea să fie controlate de un procesor și să facă parte dintr-o „familie" care să cuprindă și reprezentanți pentru cerințele marinei și ale energeticii terestre.

Evoluția previzibilă a aeronauticii mondiale, pe coordonatele „Fiabilitate, viteză, altitudine" tot mai ridicate, se cere să fie dirijată cît mai mult pentru cerințele unei omeniri pașnice, dornice efectiv de schimburi comerciale, culturale, științifice, de progres tehnic și științific nemijlocit pus în slujba unei planete pe care să fie excluse războaiele nimicitoare.

Aeronautica s-a născut și a crescut sub ochii noștri. Visul omului de a zbura nu numai că s-a realizat, dar a atins și performanțe, ieri de neimaginat. De la aparate simple la care structura era din lemn și propulsia asigurată prin elice s-a ajuns la învelișul metalic și la motoarele cu reacție, s-a avansat apoi către depășirea vitezei sunetului și la ridicarea aparatelor pînă la înălțimi de cîteva zeci de mii de metri. Performanțele au mai în-

semnat totodată creșterea autonomiei de zbor a capacității de transport (număr de pasageri – pentru care s-au asigurat tot felul de comodități – tonajul de mărfuri în cazul aparatelor specializate), aparatură perfecționată de navigație, ce asigură zborul de noapte și în condiții meteorologice dificile. Realitățile de fiecare zi dovedesc că este unul dintre domeniile cele mai active în planul aportului de noutăți de mare valoare și a căror penetrare către practică are loc deosebit de rapid.

ISTORIE-ARHEOLOGIE

acad. EMIL CONDURACHI:

„UN DOMENIU UMANIST ÎȘI CÎȘTIGĂ LOCUL PE CARE ÎL MERITĂ CU ADEVĂRAT"

Într-un anumit sens, cercetătorii din domeniul științelor umanistice au avut și mai au poate iluzia că sfîrșitul acestui secol este destul de îndepărtat. Aceasta spre deosebire de cercetătorii din domeniul fizicii, chimiei, biologiei, care nu numai că au început mai demult să folosească cele mai moderne tehnici, impuse de revoluția tehnico-științifică, dîndu-și seama de ritmul rapid al progreselor realizate în acest sens și de ceea ce le mai rămîne de făcut în scurta perioadă ce îi mai desparte de data fatidică: anul 2000.

Este adevărat că și în domeniul cercetării istorice și al arheologiei, mai ales al acesteia din urmă, aplicarea unor metode științifice din domeniul matematicii, fizicii și chimiei a început mai demult, ba chiar, în anumite cazuri le-a ajutat la realizarea unor progrese considerabile. Afirm că e vorba de progrese considerabile și că pînă în anul 2000 istoricii și arheologii vor face în mod curent apel la cele mai moderne metode ale cunoașterii pentru a nu rămîne în urmă față de rezultatele extraordinare obținute pe alte tărîmuri de pe urma revoluției tehnico-științifice.

Totuși istoricii și arheologii obligați să-și îndrepte atenția cu precădere asupra unor izvoare scrise — documente din arhive, manuscrise și texte antice sau medievale, precum și materiale în special din domeniul arheologiei — au făcut un loc poate prea mic încă unor domenii noi de cercetare istorică și arheologie. Oricum, rezultatele obținute sînt prea importante și prea vizibil legate de aplicarea noilor metode de cercetare pentru a se pretinde — ceea ce ar fi fals — că ei ar fi bătut pasul pe loc în ultimii ani. În arheologie, mai ales, datorită unor excelente forme de colaborare cu specialiști din domeniul aerofotogrametriei și al electrotehnicii, dar mai ales în cazul miilor și miilor de documente arheologice din ceramică sau metal s-a ajuns la previzări științifice foarte prețioase și la lărgirea orizontului unor asemenea cercetări pînă la limite altădată nebănuite. Aceasta este și direcția absolut necesară care permite cercetătorilor din domeniile istoriei și arheologiei să recupereze măcar o parte din timpul pierdut de pe urma folosirii unor metode anacronice sau de rutină.

Organizarea bibliotecilor pe temeiul calculatorului electronic și al folosirii microfilmelor asigură îmbunătățirea extraordinară a calității documentației, va permite de asemenea să fie depășite metodele convenționale de pînă acum. Aș vrea să subliniez faptul că la noi în țară prin sprijinul Consiliului Culturii și Educației Socialiste a fost creat la Muzeul Național de Istorie un laborator de aerofotogrametrie, condus cu deosebită pricepere de arheologul Alexe Simion Ștefan. Rezultatele obținute de pe urma folosirii metodelor fizicii și chimiei moderne au dus la rezultate spectaculoase, mai ales în privința analizării documentelor arheologice, nu numai a anumitor piese, fie ele cît de interesante și frumoase, ci și a unor mari complexe — sate, orașe, necropole — care pot oferi o viziune științifică mult mai clară asupra evoluției unor tehnici într-o anumită etapă. Cîteva sate neolotice — Năbăsești, Ticulești, Ostrov — au fost astfel dezvelite în întregime. Fotografierea din avion, în anumite ore ale zilei permite arheologului să vadă înainte de a pune mîna pe lopată, limitele unor așezări sau necropole, drumurile care le legau între ele și, în ordinea cantitativă a așezărilor și locuitorilor respectivi, densitatea lor. Uneori chiar semnificația variată a unor așezări în raport cu altele.

Cu ajutorul calculatoarelor s-au obținut rezultate foarte interesante pe baza studierii unui mare număr de documente arheologice dintr-o anumită zonă sau perioadă. Prin această metodă, de pildă, au fost studiate peste 30 000 de inscripții romane ce vorbesc despre veteranii armatelor imperiale, despre soțiile și copiii lor. Centrul matematic de la Nisa (Franța) a obținut rezultate deosebit de însemnate, cu privire la familiile acestor veterani și a rolului lor în romanizarea unor provincii romane. În Anglia și în Elveția, au luat un mare avînt cercetările asupra ceramicii preistorice sau antice, care se prezintă de obicei sub forme a mii și mii de fragmente.

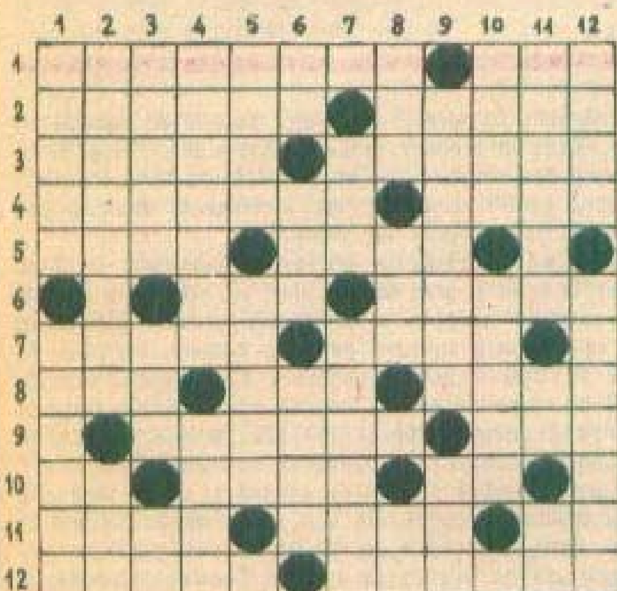
Arsenalul metodelor fizico-chimice și matematice din acest domeniu este foarte variat, studiile chimice și spectrografice. Acestea au dat rezultate excelente mai ales în ceea ce privește ceramica foarte fină. Toate aceste metode moderne vor aduce evident în domeniul științei istorice noi și noi date care să clarifice o dată în plus ceea ce este clar deja. Sînt sigur că înainte chiar de anul 2000 se va fi terminat cu utilizarea istoriei ca armă politică, se vor fi sfîrșit denigrările care nu fac cinste nici unui om de știință. Acum mai bine de zece ani a avut loc și în țara noastră la Mamaia, din inițiativa regretatului matematician Grigore Moisil, un colocviu matematico-arheologic cu privire la inscripțiile și la ceramicile descoperite prin săpăturile românești. Prilej cu care a fost subliniată importanța acestor investigații. Afirm deci că istoricii și arheologii noștri trebuie să depună toate eforturile și întreaga lor inteligență pentru ca, în colaborare strînsă și permanentă cu cercetătorii din alte domenii, să ajungă ca în anul 2000, știința istorică și arheologia românească să realizeze nu numai importante progrese, dar și să contribuie la creșterea prestigiului științei românești în acest domeniu.

Anchetă realizată de ALEXANDRU STROE

Știința la orizontul anilor 2000

Oameni

ORIZONTAL: 1) Oameni — Sud-Sud-Est. 2) Un om care îţi stă în gît! — Un om în toată firea. 3) Mic om... mare — Poetă română (1878—1954), autoarea poeziei **Venea un om pe drum** 4) Lipsite de omenie — Cel articulat reprezintă un atribut în exclusivitate omenesc. 5) A lenevi — Compozitor român contemporan, autor al oratoriului-fantezie **Constelaţia omului** 6) Fratele lui Tibişir — Un om în alb. 7) Loc de desfăşurare pentru **Omul care trece prin zid** sau pentru **Omul din Rio** — Ocrotitoarele artelor. 8) Bătut în cap — Un om şi jumătate! — Preot musulman. 9) Critică defectele morale ale oamenilor — Poartă oamenii pe drumuri (abr.). 10) Noroi — Placă de piatră — Vene! 11) Mamifer asemănător cu leul — Mulţime de oameni în mers — Negaţie. 12) Infimele fragmente ale materiei, dispunînd de o forţă imensă, cucerită şi dirijată de către om — Un om sobru.

VERTICAL: 1) Omul cu pantaloni scurţi — Oameni în grup. 2) Autorul versurilor: „Voi sunteţi urmaşii Romei? Nişte răi şi nişte fameni/ I-e ruşine omenirii să vă zică vouă oameni!" **(Scrisoarea III)** — Oameni care tac (sing.). 3) Iarba dracului şi a... oamenilor — Se ţine de comedii — Un om sucit! 4) A-şi însuşi cunoştinţe sau idei — Un om, iniţial fără pereche. 5) A mărunţi — Infinitiv pentru **Omul amfibie**. 6) Simbolul erbiului — Plafon mobil pentru **Omu** şi pentru **Babele** — Atribut al sufletului uman. 7) Mod — Clasicul final pentru oameni, derivînd dintr-o întîmplare cu animale. 8) Mamă (arh.) — Acum (mold.) — Simbolul aurului. 9) Mare poet român, autor al ciclului de versuri **Cîntare omului** — Spectacol nocturn. 10) Un om printre stele... — Om rău (fig.). 11) Oameni mici — Fragment de viaţă — Face din om neom! 12) Om între oameni — Omul cu mîrţoaga!

Dicţionar: LENI, IMAN, IMA, AMU

TÎNĂRA FAMILIE

La început, ea și el sînt două entități, două personalități distincte care hotărăsc, pe baza sentimentelor reciproce de dragoste, de respect, de prețuire, de admirație, să întemeieze o familie. Este primul pas. Sigur că armonia se bazează, în principal, pe sentimente. Dar, s-a verificat, sentimentele nu înseamnă totul. Mai mult chiar, alte „mici nimicuri mari" vin să consolideze chiar sentimentele, să le dea profunzime și durabilitate, să țină treaz zîmbetul, buna dispoziție, înțelegerea familială. Și, în acest context, nu este lipsit de interes să amintim ambianța, mediul în care trăiește tînăra familie, starea de ordine, de curățenie. Marile mici secrete ale gospodăriei, ale căsniciei se învață, fie prin proprie experiență, fie din experiența altora adaptată la personalitatea proprie. În toate trebuie să primeze bunul simț, înțelegerea, respectul, încrederea în cel de alături.

Viața în doi este o școală în care profesori și elevi sînt aceiași — soții. Ulterior, cînd vin copiii pe lume, părinții continuă să învețe învățîndu-și, în același timp, copiii. Atunci, problemele sporesc ca număr, dar și zilele sînt mai luminoase, mai rodnice, și satisfacțiile sînt mai mari și mai numeroase. Grija mamei pentru aspectul și curățenia locuinței sînt mai evidente, grija ambilor părinți pentru folosirea unui limbaj cît mai elevat este crescută; gesturile se cenzurează cu mai multă atenție, selectîndu-se numai acele gesturi care îi pot folosi copilului, care pot conduce la o educație frumoasă, sănătoasă.

Viața în doi trebuie să fie încă de la început asumată cu răspundere, cu conștiința trăiniciei în timp.

Tînăra familie este o construcție nouă, frumoasă, în care stîlpii sînt la fel de importanți, la fel de solicitați, o construcție la temelia căreia se pun dragoste, multă dragoste, inteligență, educație. Viața în doi este o floare care dă rod păstrîndu-și prospețimea, vigoarea, gingășia. Ea este ocrotită și se ocrotește în fiecare zi, cu fiecare gest frumos, amabil, respectuos.

NE MUTĂM ÎN CASĂ NOUĂ

Sigur, nu este obligatoriu să ne mutăm într-un nou apartament pentru a face din locuința noastră un spațiu armonios, confortabil și funcțional. Dar putem crea senzația de nou, ținînd seama de cîteva sfaturi care nu contravin nici unei personalități, nici unui gust estetic.

În primul rînd vom alege pentru zugrăvit o culoare caldă, senină care creează impresia de spațios, de larg. Nu vom încărca pereții cu linii, șipci, flori și florice care încarcă inutil încăperea.

Vom alege mobile în acord cu dimensiunile camerelor, avînd grijă ca ele să fie funcționale, ușor de întreținut și în armonie cu scopul destinat fiecărei încăperi. Este necesar ca în cameră să ne rămînă spațiu pentru a circula pentru a ne desfășura în bune condiții activitatea. Așezarea mobilei trebuie să țină seama de cerințele ordinii, ale echilibrului. Covoarele, perdelele, sursele de iluminat le vom alege în armonie, atît de dimensiune, design cît și culoare dominantă, apreciind și timpul pe care ni-l putem permite pentru asigurarea unei permanente ordini, a unei permanente curățenii de pahar.

Vom evita încărcarea mobilei cu bibelouri — obositoare la privit și greu de întreținut —, vom evita acoperirea pereților cu fel și fel de obiecte „artistice". Un tablou de valoare este suficient pentru o cameră. Eventual, din cînd în cînd el va fi schimbat, spre deliciul ochiului.

După ce ne-am aranjat locuința vom acorda o susținută atenție curățeniei, igienei, atît prin activități zilnice, cît și prin binecunoscutele „curățenii generale." Nu insistăm! Fiecare gospodină știe cît de plăcută și cît de sănătoasă este o locuință curată. De fapt, prin rîndurile de față nu vrem decît să atragem atenția asupra unei probleme care oricum stă pe agenda de lucru a fiecărei gospodine, la loc de cinste.

SFATURI PRACTICE

● Petele de păcură de pe orice fel de țesătură se scot ușor prin frecarea locului pătat cu gălbenuș de ou crud. Apoi spălăm cu apă caldă.

● Petele de rugină de pe lenjerie dispar ușor dacă introducem partea de țesătură pătată în zeamă de lămîie fierbinte.

● Sticlele de ulei se curăță ușor dacă le spălăm cu zaț proaspăt de cafea, prin agitare. Apoi clătim sticla cu apă caldă.

● Durerea produsă de înțepătura viespei dispare imediat după frecarea locului cu o bucată de ceapă tăiată proaspăt.

● Periile de haine se curăță prin înmuierea părului în gălbenuș de ou crud. După uscare, părul se freacă bine, procedeu prin care înlăturăm odată cu resturile de ou și murdăria pătrunsă în perie. Este contraindicată curățirea periilor de haine prin introducerea lor în apă, deoarece astfel părul devine moale, ceea ce împiedică periarea hainelor.

● O ceapă pusă în carcasa unei păsări tăiate păstrează carnea nealterată de pe o zi pe alta.

● Insistați în limpezirea rufelor! Fibra țesăturii trebuie să se debaraseze de orice urmă de săpun, altfel se îngălbenește la călcat. După primul limpezit puneți rufele în apă cu decolorant (apă oxigenată), 100 g pentru 5 litri de apă. După aceea treceți rufele prin alte 2—3 ape de limpezit. În ultima puneți albăstreală care neutralizează urmele de săpun. Stoarceți rufele după fiecare limpezire. De preferință cînd le întindeți nu le mai stoarceți. ● Spălați separat rufele copilului și nu folosiți apă oxigenată la limpezit. ● Tot separat spălați rufele persoanelor bolnave, puneți în apa de limpezit apă oxige-

nată care este și antiseptică.

● Secretul rufelor impecabil călcate constă în umezirea acestora înainte de călcat. Țesăturile din bumbac umeziți-le chiar cu cîteva ore înainte, rulați-le și lăsați-le învelite în prosoape mari. Lenjeria fină se calcă uscat, dar folosind o cîrpă specială. Nu călcați niciodată un obiect cu motive în relief pe față. Confecțiile din catifea țineți-le deasupra unui vas cu apă ce fierbe sau în camera de baie aburită apoi călcați-le fără să le așezați pe masă ci trecînd fierul ușor pe dosul lor, ținîndu-le suspendate.

● În caz că geamurile n-au fost curățate mai mult timp de praf și sînt îmbîcsite, este indicat să fie spălate cu săpun și apă caldă, în care se toarnă puțin amoniac, apoi limpezite cu apă curată. Se pot spăla și cu o cîrpă înmuiată într-un amestec cu apă și spirt denaturat.

● Urmele lăsate de muște pe geamuri sau oglinzi se pot înlătura frecîndu-le cu un tampon de pînză umezită în oțet concentrat. La urmă se șterge geamul cu hîrtie de ziar.

● Petele de vin roșu sau de suc de fructe se curăță cu apă rece amestecată cu puțin amoniac.

● Petele de cafea, ceai sau cacao se înlătură frecînd locul murdar cu un tampon înmuiat într-un amestec de glicerină și apă călduță (o linguriță de glicerină la 0,5 litri de apă).

● Petele de apă de pe lemnul lustruit se îndepărtează frecîndu-le cu petrol, în care s-a dizolvat în prealabil sare fină. Se lasă să se usuce, apoi cu o flanelă moale se îndepărtează cristalele minuscule de sare rămase pe suprafața lemnului.

● Petele de sirop sau de băuturi dulci se șterg cu zațul de cafea, apoi se lustruiește locul respectiv cu esență de terebentină și ulei de in în proporții egale.

● Mobila sau ușile vopsite în alb se spală ușor cu apă călduță în care s-a dizolvat amoniac (30 ml amoniac la 1 l de apă).

● Oglinzile se curăță ușor cu apă amestecată cu amoniac (1 linguriță de amoniac la 0,5 l apă) sau cu un tampon de tifon înmuiat în alcool medicinal.

● Petele de grăsime sau urmele de muște se înlătură spălînd locul cu cretă amestecată cu alcool albastru sau cu naftalină.

● Cojile de roșii nu se aruncă ci se usucă la umbră și se păstrează în săculeți de tifon. Iarna, supa și ghiveciul vor avea un gust bun prin introducerea unui pumn de coji uscate.

● Florile din vază care au început să se veștejească își revin prin înmuierea cozilor (în proporție de 2/3) în apă fiartă, unde le ținem pînă constatăm o înviorare. Apoi le îndepărtăm o parte din cozi și punem florile în vază cu apă rece.

● Plantele din apartament vor avea un aspect mai frumos și vor părea mai viguroase dacă le veți șterge din timp în timp cu un burete înmuiat într-un amestec de apă cu lapte sau bere.

● Dunga de grăsime de la gulerul hainei se scoate prin frecare cu un amestec de 1/4 amoniac și 3/4 apă.

● Petele de transpirație abundentă se curăță: de pe țesăturile lavabile: se freacă cu puțin oțet sau se spală cu apă caldă, dînd apoi cu puțină benzină; pe lînă: se șterg ușor cu un amestec din 3 părți eter, 3 părți alcool și 1 parte amoniac; pe mătase: se întinde o pastă de bicarbonat de sodiu și apă, care — după ce s-a uscat — se șterge cu o perie moale.

● Mirosul de ceapă se înlătură de pe cuțite frecîndu-le cu sare.

● Atunci cînd prăjiți carne sau cartofi adăugați uleiului din tigaie puțină sare. Împiedică uleiul să stropească.

● Pentru a vedea dacă drojdia de bere mai poate fi întrebuințată (dacă mai crește), luați o bucățică mică și introduceți-o într-un pahar cu apă rece. În caz că se duce la fund nu mai este bună.

ÎNTREBUINȚĂRILE APEI ÎN GOSPODĂRIE

APA CALDĂ ● Mirosul de humă și ulei care rămîne în camera proaspăt zugrăvită dispare dacă lăsați peste noapte un vas mare cu apă clocotită în care ați așezat paie de orez sau de ovăz ● Ficatul se curăță mai bine de pieliță dacă îl ținem un minut în apă fierbinte. ● Ibricul de cafea se curăță ușor fierbînd în el apă curată în care am pus o felie de lămîie ● Dacă frunzele de salată s-au ofilit, le cufundăm puțin în apă caldă. Ele își recapătă prospețimea ● O pasăre care fierbe greu trebuie scoasă — după circa 20 de minute de la fierbere — din supă și pusă în alt vas, cu apă rece. Va fi ținută în acest vas 3—4 minute, după care se va continua fierberea în primul vas ● Piatra depusă pe vasele în care se fierbe apa se îndepărtează astfel: fierbeți în vasele respective apă în care ați adăugat o linguriță de amoniac. Repetați operația pînă cînd piatra se dizolvă ● Roșiile folosite la ciorbe le curățați ușor de pielițe dacă le veți ține 2—3 minute într-un vas cu apă clocotită ● Puneți un cubuleț de unt și o lingură de sare în apa în care fierbeți pastele făinoase. Nu se va mai forma spumă, iar pastele nu se vor mai lipi ● Gîtul sticlei — în dreptul dopului — se înfășoară cu o cîrpă muiată în apă fierbinte. După 3 minute dilatația s-a produs și dopul se scoate ușor. ● Gustul pătrunjelului devine mai puternic dacă înainte de întrebuițare îl spălați cu apă caldă. ● Reduceți aburii din baie lăsînd să curgă mai întîi apa rece, apoi apa caldă ● Evitați condensarea aburilor pe pereții sau mobilele date cu ulei: ele vor rezista mai bine.

APA RECE ● Conopida va rămîne albă, frumoasă, dacă înainte de a o pune la fiert o veți ține zece minute în apă rece și sărată. În apa de fierbere adăugați jumătate linguriță de oțet ● Fructele sau ouăle înghețate își recapătă valoarea alimentară dacă se pun într-un vas cu apă rece, în care s-au adăugat 1—2 lingurițe cu sare. Se țin astfel pînă se dezgheață ● Mirosul de pe sticle se scoate ușor cu lapte de var sau făină de muștar amestecată cu apă rece. ● Pentru a conserva lămîile proaspete, timp de mai multe săptămîni, puneți-le într-o cană de gresie umplută cu apă rece, pe care o veți schimba zilnic ● Usturoiul, spre a fi digerat mai ușor, trebuie să stea, înainte de a fi întrebuințat, timp de două ore în apă rece ● Perdelele de la ferestrele bucătăriei se spală de obicei mai greu. Ca să ne ușurăm munca le înmuiem seara în apă rece cu sare și le lăsăm pînă a doua zi ● Apă rece fără gheață: punem sticla într-un vas cu nisip. Presărăm sare cu cristale mari peste nisip, aproximativ jumătate de kilogram. Turnăm apoi peste nisip apa pînă la îmbibarea lui. După o jumătate de oră, apa din sticlă se răcește ● După ce

curățăm cartofii, e bine să-i trecem printr-un jet de apă rece. Vor fierbe mai ușor și nu se vor mai sfărîma ● Vasele în care ați avut dulceață, ouă crude, cocă sau mîncăruri de pește de spală mai întîi cu apă rece și apoi cu apă caldă ● Dacă ați fiert pastele făinoase prea mult, stingeți focul și turnați în vas un pahar cu apă foarte rece. Scuturați ușor cratița. Scurgeți-le bine.

APĂ SĂRATĂ. ● Petele de ciocolată se scot cu apă foarte sărată. ● O perie nouă de haine sau de ghete trebuie ținută înainte de întrebuințare în apă sărată (două linguri de sare la o jumătate litru de apă) timp de 10 minute ● Pentru ca halatele și prosoapele plușate să se păstreze pufoase, după spălat ele trebuie ținute tot în apă cu sare și să nu fie călcate ● Cratița, oala sau tigaia de care s-a prins mîncarea se curăță mai ușor dacă se procedează astfel: se pun în vas apă rece și o linguriță sau două de sare de bucătărie. Se lasă să dea un clocot și apoi se pot curăța cu ușurință.

AVEM OASPEȚI

● Cînd ne sosesc oaspeții, la ora stabilită, îi întîmpinăm cu zîmbetul pe buze, le întindem mîna, schimbăm cîteva vorbe amabile.

● Dacă avem mai mulți musafiri care nu se cunosc între ei, avem grijă să le facem imediat prezentările pentru a evita situațiile neplăcute.

● Trebuie să lăsăm musafirii să respire înainte de a le servi ceva pentru a nu le da senzația că ne grăbim să-i vedem plecați.

● În timp ce mănîncă nu vom adresa musafirilor un potop de întrebări. Abia la sfîrșit vom încinge conversația.

● La rîndul lor, nici invitații nu vor pleca imediat ce au stat la masă.

● Dacă noi sîntem invitați, nu vom întîrzia niciodată peste ora indicată de gazdă, mai ales dacă sîntem invitați la masă.

● Un buchet de flori, o cutie de bomboane sau un alt mic dar reprezintă o atenție față de gazdă.

● În timpul conversației generale nu ridicăm tonul, nu contrazicem cu vehemență, nu vorbim în șoaptă cu persoana alăturată, nu întrerupem pe cei ce vorbesc, nu luăm vorba din gură, nu facem confidențe.

● În fața unui bufet cu gustări nu ne oprim prea mult timp.

● Vom avea grijă să-i servim pe ceilalți, mai mult decît pe noi înșine făcînd, în același timp, și gazdei un serviciu care nu are timp să se ocupe de fiecare în parte.

● Nu ne ridicăm să plecăm în timp ce gazda vorbește sau nu întrerupem prin plecare o conversație.

● La plecare ne luăm rămas bun întîi de la gazdă, apoi de la restul persoanelor prezente. Dacă numărul musafirilor este mai mare, nu sîntem obligați să dăm mîna cu fiecre în parte. Un salut general și amabil este suficient.

● Să nu prelungim vizita; faptul acesta ar putea deranja gazda.

VOPSIȚI LA DOMICILIU!

● Vreți să obțineți superbe fire de lînă galbenă? Pentru 1 kilogram de fire albe sînt necesare 6 kg tulpini înflorite de rostopască, 25 de litri de apă caldă, 150 g de sare de bucătărie. Plantele tăiate de la suprafața pămîntului se clătesc de praf și se introduc într-un săculeț de pînză. Într-un vas mare, fără pete de rugină, din tablă zincată sau smălțuită, în care am pus apa și sarea, se introduce săculețul. Apoi, se fierbe în clocote mici 2 ore. Se scoate săculețul și se introduc sculurile de lînă — legate cît mai larg, se înmoaie bine în apă și, fără să se stoarcă se introduc în soluția de vopsit. După o oră și 15 minute de fierbere în clocote mici se obține cea mai frumoasă nuanță de galben. Dacă doriți o nuanță mai închisă e suficient să adăugați în baia de vopsit 4 litri de soluție în care a fiert trei ore 1 kg de coajă de stejar. Dacă se dublează cantitatea de soluție din coaja de stejar se obține maro.

● Un gri argintiu, nuanțe de roșu ciclamen patinat se obțin din foi de varză roșie (resturi ce se aruncă într-o gospodărie). Soluția se pregătește ca la rostopască. Cantitatea mai mare sau mai mică de frunze precum și durata de fierbere dau nuanțe mai închise sau mai deschise.

UMOR

● La Los Angeles, un individ și-a asigurat țigările contra incendiului. Apoi, firește, le-a fumat. După aceea a cerut despăgubiri societății de asigurare, care i le-a plătit pe loc. Dar, tot pe loc, societatea a depus plîngere împotriva lui, acuzîndu-l că a dat foc cu premeditare unor bunuri asigurate.

● Un actor recomandă unui coleg bolnav să apeleze la un doctor, pe care-l considera foarte bun. După un timp își întîlnește colegul și-l întreabă:

— Ei, ai fost la doctorul la care te-am trimis?

— Desigur, chiar în aceeași zi. Și i-am spus că tu mi l-ai recomandat!

— Și ce ți-a spus cînd a auzit asta?

— Să-i achit consultația înainte...

● Discuție între socru și ginere:

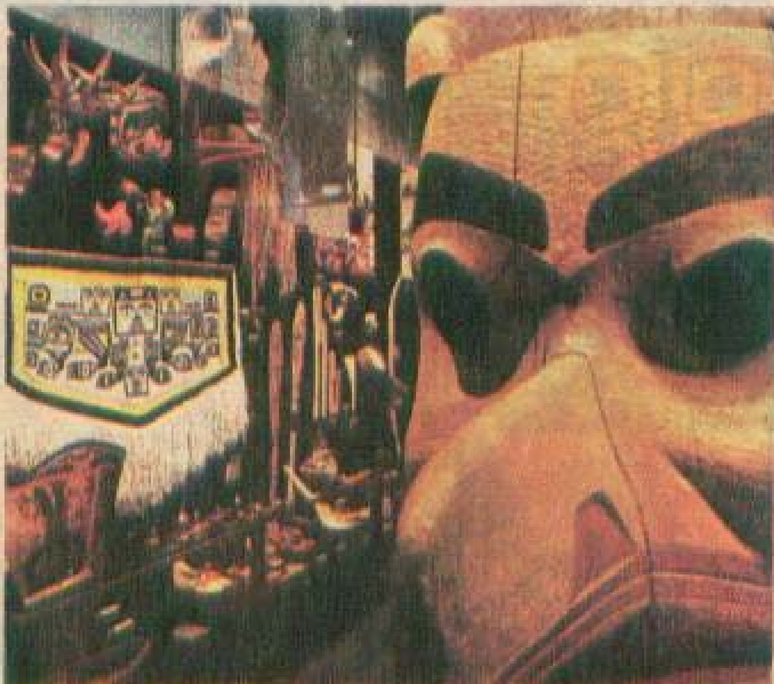
— Și dacă n-o să vă înțelegeți?

— N-aveți nici o grijă, sînt om serios! Eu v-o iau, eu v-o aduc!

Fapt divers pe mapamond

„Penny Black" este una dintre cele mai fascinante creații din lumea florilor. Violeta neagră este rezultatul unei munci de ani de zile a cunoscutului botanist dr. David Barker și a soției sale Barbara. Violeta neagră are petalele mult mai mari decît cele obișnuite, prezintă o culoare compactă și trebuie privită într-o lumină foarte puternică pentru a i se distinge nuanțele de galben. Ea prezintă și un avantaj deosebit: înflorește tot timpul anului.

Un insteresant muzeu se află organizat în orașul nipon Osaka. Muzeul național de etnologie a fost conceput, din punct de vedere al dimensionării construcției, de către unul dintre cei mai celebri arhitecți contemporani – Kurokawa Kisho. Amenajarea muzeului la care au participat mai multe organizații științifice dar și numeroși savanți, a fost distinsă cu premiul „Mainichi Geijutsu" pentru „armonia dintre cadrul arhitectural și expunerea muzeografică". Muzeul național de etnologie de la Osaka reunește numeroase obiecte reprezentative pentru arii geografice, pentru dezvoltarea culturală a Oceaniei, Americii, Europei, Africii, Asiei, precum și o secție de muzică și una de lingvistică. În cadrul expozițiilor sînt prezentate peste 6 000 de exponate, 60 000 aflîndu-se în rezervă. Dorința organizatorilor este ca patrimoniul colecțiilor să ajungă, în viitorul apropiat, la peste 200 000 de exponate. Muzeul național de etnologie din Osaka, care este dotat cu numeroase tehnici moderne cum ar fi ordinatorul și videoteca, reprezintă un pas important, făcut pentru cunoașterea culturii umane.

MEDICUL STOMATOLOG va veni, mai nou, cu ciocanul! De fapt este un ciocănel nu mai mare decît un pix. Cu acest aparat se poate preîntîmpina orice îmbolnăvire a alveolei dentare, el dînd informații despre soliditatea dinților.

Se fixează pe dinte, iar la apăsarea pe buton un vîrf metalic începe să ciocănească dintele. Un microcomputer încorporat măsoară rezistența pe care dintele o opune vîrfului metalic și compară măsurătorile cu datele stocate în computer. Regula este: cu cît un dinte stă mai bine în alveola lui, cu atît lovitura vîrfului metalic este mai tare amortizată. O componentă a aparatului „spune" cu voce tare cifrele respective. Datorită noii metode, medicii stomatologi pot descoperi îmbolnăviri ale alveolelor dentare înainte ca acestea să poată fi văzute la radiografie.

Această descoperire la care o echipă de cercetători din Tübingen și Karlsruhe a lucrat doisprezece ani, se va numi „Ciocănitoarea din Tübingen".

NOUL CEAS ATOMIC care a fost pus în funcțiune la Centrul de fizică tehnică al institutului din Braunschweig arată ora exactă cu o precizie de a 300 000-a parte dintr-o milionime de secundă. El a dublat precizia față de cel mai exact ceas existent în lume; asta înseamnă, cu alte cuvinte, că în decurs de un milion de ani el poate merge cu cel mult o secundă înainte. „Măsurătorul timpului" din Braunschweig, care se orientează după oscilații din domeniul atomic, dă ora exactă oficială în R.F.G. În mod practic el folosește la așa-numita scală a timpului planetar, indispensabilă rețelelor de informații, precum și măsurătorilor Pămîntului care sînt făcute de la mare distanță cu radiotelescoapele.

ADESEA, BOLILE DE RINICHI sînt descoperite prea tîrziu. Firma „Hestia Pharma" (R.F.G.) a elaborat un bandaj-test care poate detecta orice tulburare în funcționarea întregului aparat urinar. Prezența leucocitelor, a nitritului sau a albuminei în urină declanșează o reacție chimică în bandajul-test, care își schimbă culoarea. Testul nu înlocuiește, bineînțeles, diagnosticul medical, ci are doar rolul de a îi preveni pe pacienți.

În linia modei feminine '87—'88 sînt propuse elemente ale mişcării artistice ce marchează sfîrşitul secolului XIX, începutul secolului XX, sub denumirea de „Art Nouveau" (Stilul 1900), care este în multe cazuri tratat ca un stil exclusiv decorativ, datorită caracterului pregnant ornamental şi preocupării pentru linie şi culoare. Sinteza stilistică pe care o propune Moda '87—'88 se bazează pe raţionalitatea funcţională, pe confort. Astfel silueta propusă, este simplă, cu talia accentuată, linia şoldurilor este marcată prin fuste tip lalea, cu mînecile mai înguste, umerii uşor accentuaţi. Lungimile variază de la jumătatea gambei pînă sub genunchi. La pantaloni întîlnim influenţe masculine şi bascuri simple de sub care pornesc grupaje de pliuri. Sînt de subliniat jocurile asimetrice ale materialelor; asocierea suprafeţelor fronsate cu suprafeţe liniştite, înfăşurările şi desenul materialelor, unde decoraţia este mai ales liniară, plină de exuberanţă lunecînd spre abstractizare. În centrul atenţiei este propusă o siluetă elegantă, silueta Y, realizată prin efecte de înfăşurare cu umerii uşor accentuaţi, cu talia dreaptă şi grupaje de pliuri cu puţine detalii. În moda pentru tineret salopeta ocupă un loc foarte important cu detaliile tehnice, fermoarele metalice, aplicaţiile cauciucate. În ceea ce priveşte croiala găsim multe tăieturi, tighele pe faţă, iar desenul se bazează pe armonia semnelor grafice şi suprafeţelor de culoare.

Pentru îmbrăcămintea masculină care nu are modificări radicale se propune o linie simplă, lejeră, confortabilă. Sacoul şi costumul au linia de trapez răsturnat, umerii largi, reverele alungite şi puţin lăţite, cu clapele înguste.

A doua variantă este mai strînsă pe corp (apropiată în dreptul taliei) pantalonul are maximă lejeritate de şolduri (bufanţi), este larg sus, strîmt la bază (19—20 cm) iar manşeta este între 2,5—3,5 cm

CRISTIAN BADESCU

MODA 1988

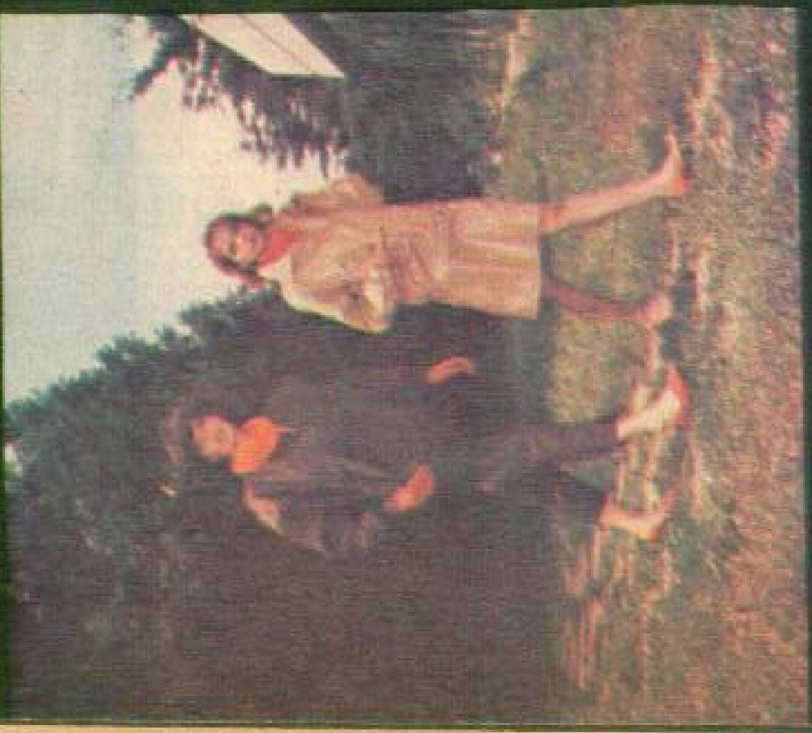

Probleme de logică distractivă

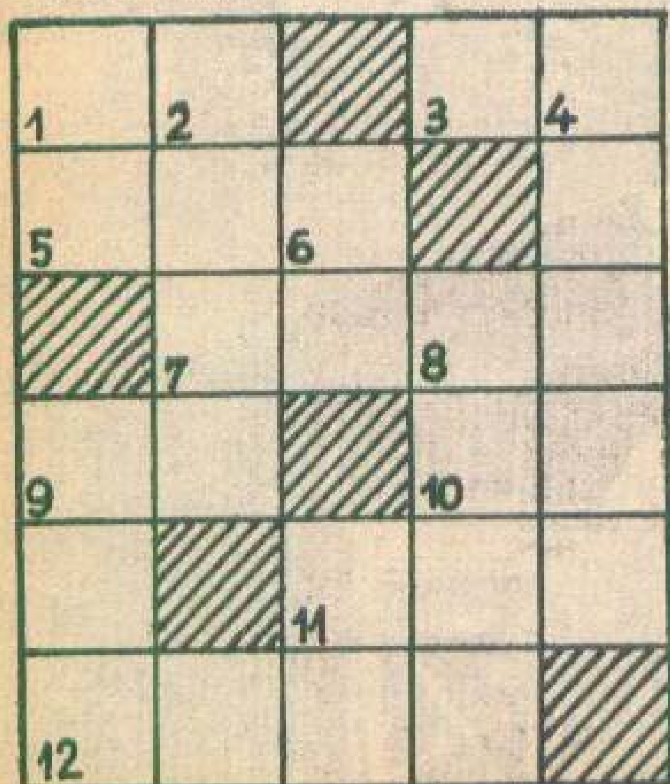
1. CAREU CU NUMERE

Cuvintele încrucişate sînt nelipsite din reviste şi almanahuri, numerele încrucişate sînt mult mai puţin frecvente, iar atunci cînd asemenea careuri apar, ele se bazează mai mult pe cunoştinţe de cultură generală decît pe logică. Figura 1 prezintă un asemenea careu a cărui rezolvare trebuie făcută pe o cale pur logică, matematică dacă vreţi, dar la nivelul cunoştinţelor de clasa a cincea.

Unele dintre definiţiile celor 15 numere cu cel puţin două cifre din careu se referă la „cărţile pe care le am acum pe masă"; una singură dintre acestea este o carte de versuri. Alte indicaţii: soluţia careului este unică; ne aflăm, desigur, în anul 1988; numerele care nu sînt definite explicit rezultă din celelalte condiţii; numerele încep cu cifre semnificative, nu cu zero.

Fig. 1.

Orizontal:
1. Fără definiţie.
3. Fără definiţie.

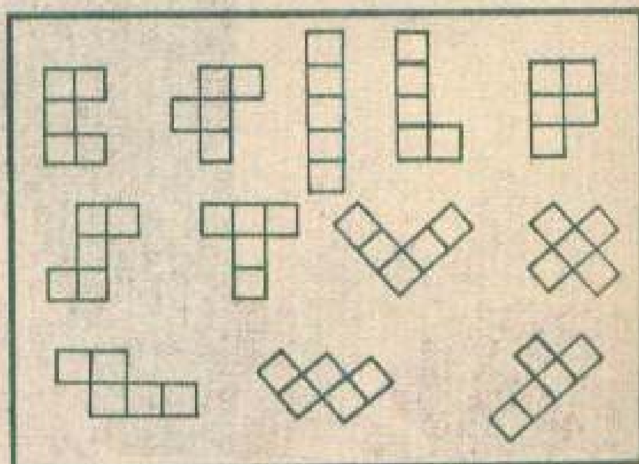

5. Numărul paginilor din cartea de versuri.
7. Suma numerelor de la 2 vertical şi 12 orizontal.
9. Vîrsta autorului cărţii de versuri la data publicării acesteia.
10. Fără definiţie.
11. Numărul anilor trecuţi de la publicarea cărţii de versuri.
12. Anul în care a fost publicată cartea de versuri.

Vertical:
1. Cubul numărului de cărţi pe care le am pe masă.
2. Anul în care s-a născut autorul cărţii de versuri.
4. Produsul dintre 1 vertical şi 9 vertical.
6. Cel mai mare număr care poate fi pus aici.
8. Anul morţii autorului cărţii de versuri.
9. Pătratul sumei cifrelor de la 2 vertical.
11. Suma cifrelor de pe prima linie a careului.

2. DOUĂ PROBLEME PENTAMINO

Pentamino este un joc foarte cunoscut, constînd din 12 piese, toate figurile care pot fi formate cu cîte 5 pătrate unitare şi care pot fi parcurse în întregime de o tură de şah prin mutări regulamentare (pătratele sînt alipite pe laturi, nu numai în colţuri). Aceste piese sînt prezentate în figura 2.

Suprafaţa lor totală este de 60 de pătrate. Se ştie de mult că orice dreptunghi 3 × 20, 4 × 15, 5 × 12, 6 × 10 poate fi realizat cu piesele Pentamino. Să considerăm însă dreptunghiurile imediat mai mari ca suprafaţă, 7 × 9 şi 8 × 8. Pot fi ele realizate, bineînţeles, primul cu trei pătrate neocupate iar al doilea cu patru pătrate neacoperite? Desigur, ar trebui discutate separat diferitele poziţii ale pătratelor neocupate. Aici vă propunem doar construcţiile în care rămîn libere dreptunghiuri centrale, 3 × 1, respectiv, 2 × 2.

3. CINCI PROBLEME DE R. SMULLYAN

Ele apar în capitolul 3 al unei cărţi a matematicianului R. Smullyan care a fost (re)publicată în limba franceză cu titlul „Le livre qui rend fou". Pentru a corespunde probabil acestui titlu ameninţător şi altfel decît prin dificultatea „încurcăturilor de minte" pe care le conţine, cartea include şi un capitol care-şi plasează problemele tocmai într-un azil de nebuni. Chiar dacă peisajul nu este cel mai poetic cu putinţă, problemele formulate de Smullyan mi-

rită a fi degustate, vă veți convinge imediat de acest lucru.

Să precizăm însă condițiile concrete din stabilimentul cu pricina. Nu există decît medici și pacienți. Atît medicii cît și pacienții pot să fie sănătoși sau efectiv nebuni. Indivizii sănătoși raționează corect și fac diferența dintre adevăr și fals. Nebunii — medici sau pacienți — cred totdeauna falsă o afirmație adevărată și invers. Și unii și alții sînt sinceri, ceea ce cred aceea afirmă.

Iată cele cinci probleme.

I. Stăm de vorbă cu două persoane, A și B:
— Spune-mi, A, ce crezi tu despre B?
— Doctorul B este unul dintre medicii noștri.
— Dar tu ce crezi, B, A este pacient sau medic?
— Pacient, desigur.

Arătați că în azil există fie un doctor nebun, fie un pacient sănătos.

II. Intrăm în azil și întîlnim un individ care ne spune o frază din care rezultă că el este un doctor nebun. Care este acea frază?

III. Îl întrebăm pe un individ dacă el este pacient sau medic și ne răspunde „pacient". Ce puteți spune despre el?

IV. Îl întrebăm pe un individ:
— Crezi că tu ești un pacient?
El răspunde:
— Da, eu cred că chiar asta cred.
Vi se pare totul normal în acest azil?

V. Patru persoane, A, B, C și D, afirmă următoarele:
A:B și C sînt amîndoi nebuni, sau amîndoi sănătoși.
B:A și D sînt sau amîndoi nebuni, sau amîndoi sănătoși.
C:D și cu mine nu sîntem amîndoi medici.
Demonstrați că în azil există fie pacienți sănătoși, fie medici nebuni.

4. DOUĂ GLUME CIFRATE

Textele care urmează nu sînt altceva decît două anecdote apărute în almanahul de anul trecut. Prima dintre ele este cifrată conform unui procedeu simplu: înlocuirea fiecărei litere cu o literă aflată în alfabet la o anumită distanță de ea, aceeași de fiecare dată. Și în cea de a doua glumă cifrarea s-a făcut prin înlocuirea sistematică a literelor, de data aceasta fără a păstra însă o „deplasare" constantă în alfabet.

I. — CPZFA OPHDŞDMD, IM ŢKŞHLZ UPDLD RNTHZ LDZ Z IMBDOŢŞ RA ŢLAKD BZL CDR OPHM BPISLD...
— BŢL ZSZ ? R-Z ZOŢBZŞ CD ĂAŢŞŢPZ ?...
— MŢ, LA BZŢŞA OD LHMD.

II. — AT BRCŢXO VCT H LTCŢHVMO MOŢAEXO RM VMEG 1960?
— FOCFVX ŢVE ZTPTUT?

5. MASTERMIND

Acesta este unul dintre cele mai interesante jocuri logice (cel puțin pentru amatorii de raționamente „serioase") și el s-a bucurat de un succes deosebit. (Există cîteva modele diferite și în magazinele noastre.) Pentru cei care nu-l cunosc, precizez că jocul constă dintr-un suport care are la un capăt o mică ascunzătoare și în rest o serie de șiruri de orificii aliniate. În ascunzătoare, unul dintre jucători așază 4 ciupercuțe colorate (roșu = R, negru = N, galben = G, portocaliu = P, verde = V, albastru = A). Celălalt jucător așază în fața ascunzătorii, în șir, alte patru ciupercuțe, în intenția de a le „ghici" pe cele ascunse. Pentru fiecare ciupercuță ascunsă care a fost ghicită corect, culoarea plus locul, primul jucător așază în dreptul propunerii adversarului cu cuișor alb (**a**). Dacă se ghicește numai culoarea, nu și locul, se așază un cuișor negru (**n**). Interesează deci nu care ciupercuțe fac ghiciri corecte, ci care ciupercuțe ascunse sînt corect ghicite. (De exemplu, dacă au fost ascunse patru ciupercuțe roșii, iar partenerul a propus R A A A, răspunsul celui care a ascuns va fi **a n n n**, cu mențiunea că locul pe care este așezat **a** nu este relevant, se putea răspunde la fel de bine în oricare altă ordine.) Se continuă astfel cu serii de cîte patru ciupercuțe pînă la deducerea completă a celor ascunse. (În școli se practică un joc similar, cu cifre, numit „Centrate".) Rolurile se inversează apoi; cel care a dedus mai repede configurația ascunsă de adversar cîștigă partida.

Problemele pe care vi le propunem vă cer să deduceți combinația ascunsă, știind că au fost făcuți o serie de pași în încercarea de găsire a ei.

Prima problemă:
1) R N G P **n n**
2) N G A V **a n**
3) V A N R **n n n n**

A doua problemă:
1) A N P R **a a n n**
2) P G V R **a n n**
3) R N P V **a n**
4) G V A R **n n n n**

6. DRUMUL LUI FĂT-FRUMOS

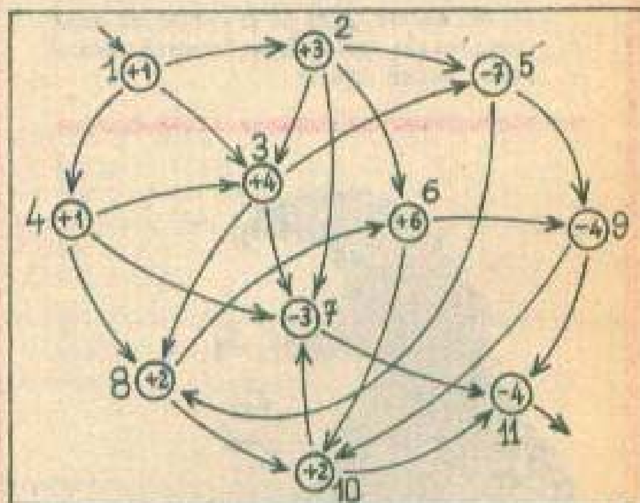
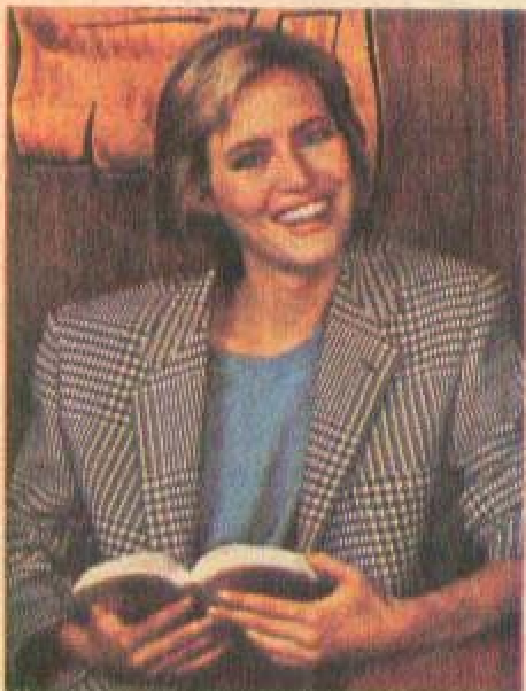

Figura 3 reprezintă harta drumurilor care pot duce de la castelul lui Făt-Frumos (cercul 1) la palatul Zmeului (cercul 11) (în povestea noastră, toate drumurile sînt cu sens unic...). Calul lui Făt-Frumos are la plecare, normal, o viață. În încercările prin care trec eroii (în locurile marcate cu cercuri în figură), calul pierde sau cîștigă vieți; viețile pierdute sînt indicate prin numere negative, cele cîștigate sînt indicate prin numere pozitive. Puteți redescoperi drumul lui Făt-Frumos, știind că în nici un moment calul său nu a rămas fără nici o viață, iar în palatul Zmeului el a intrat cu 4 vieți (pe care le-a pierdut apoi în lupta care a urmat)?

GHEORGHE PĂUN

(Răspunsurile în paginile 214—215)

Mozaic cinematografic

Gabrielle Lazure, după ce și-a făcut un nume în cinematografia franceză, își încearcă norocul în lumea muzicii ușoare.

Ornella Muti preferă numele de Maman Muti, deoarece „el este cel mai frumos titlu pentru o femeie". Actrița italiană, mamă a trei copii, s-a bucurat de aprecieri elogioase la Festivalul de la Cannes pentru rolul din „Cronica unei morți anunțate", realizat de Francesco Rosi, după romanul scris în 1981 de Gabriel Garcia Marquez.

Marie-Thérèse Relin, fiica Mariei Schell, a debutat în filmul „Quo vadis", avîndu-l ca partener pe Klaus Maria Brandauer.

Undeva, cîndva... Jane Seymour.

Cea mai interesantă amintire de călătorie

Formula însemnărilor de călătorie este — ca de altfel și aceea a corespondenței (scrisorilor) dintre oamenii iluștri, sau a însemnărilor din jurnale — cea mai fidelă structurii intime a personalității semnatare, fie că este scriitor, artist plastic, cineast, muzician...

Acesta a fost gîndul care ne-a îndemnat să apelăm la memoria și pana celor ce-și vor dezvălui un fragment de suflet, în pagina anume rezervată din almanahul nostru. Sînt, pînă la urmă, aceste rînduri, oricît de lapidare sau de detaliate (ne gîndim aici la amplul fragment oferit de prozatorul George Bălăiță care, incitat de ancheta Almanahului nostru a început lucrul la o carte consacrată amintirilor sale de călătorie) o mărturie a ceea ce este semnatarul lor și a locului pe care acesta îl ocupă în timpul cultural pe care-l slujește.

DIANA NEDELCU

ION BRAD

POVARA UNEI HOTĂRÎRI

Îl cunoscusem pe Constantin Tsatsos, fostul președinte al Republicii Elene, înainte de-a accede la magistratura supremă.

Filosoful, poetul, moralistul își dăduseră mîna în ființa lui delicată, plină de o energie nebănuită, care dădea și dimensiunea omului politic de multă vreme activ. După căderea dictaturii coloneilor, în primul guvern Caramanlis, postul de ministru al culturii și științelor îi revenise, în mod foarte firesc, lui Constantin Tsatsos. Și printre primele lui griji fusese și aceea de a institui, întîia oară în Grecia, pensii pentru scriitorii cei mai importanți. Era mîndru de acest act, îl prezenta, pe bună dreptate, ca pe o mare izbîndă a culturii într-o țară a comerțului și navigației.

Dintre multele, foarte multele discuții avute, timp de peste nouă ani, cît am fost ambasador în Grecia, cu strălucitul om de cultură, una m-a impresionat în mod deosebit și n-o voi uita niciodată. Sînt zece ani de-atunci. Îi traduceam cartea **Aforisme și cugetări**, verificam, din cînd în cînd, anumite colțuri mai tainice ale gîndurilor sale, transpuse, de obicei, cu o claritate apolinică. În ziua aceea, în biroul său, încărcat de cărți rare, de la palatul prezidențial, l-am găsit parcă abătut. Am îndrăznit să-l întreb dacă nu era prea obosit, știind că are 78 de ani și că muncește mult, obligat, printre altele, la tot felul de protocoale, care nu-i plăceau. Dar nu-i ghicisem bine starea de spirit. Era mai mult trist decît obosit. „Știi, mi-a spus, cele mai grele zile, sau numai clipe din viața mea de președinte, sînt acelea în care trebuie să decid asupra apelului făcut de cei condamnați la pedepse maxime pentru omucidere".

Am tăcut, surprins de turnura discuției. Observînd jena mea, filosoful umanist, extraordinar de lucid și de sensibil, a continuat: „Mi-e milă de ei, pentru că știu bine că nu numai temperamentul violent, dezechilibrul sufletesc, alcoolul, gelozia și alte defecte omenești îi împing la crimă, dar și incultura. Iar pentru incultura lor sîntem și noi vinovați..."

Nu vreau să reproduc mai departe celelalte gînduri ale sale în legătură cu ceasul nenorocit al crimelor și clipele deciziei de diminuare a pedepselor ce li se cuvin, după toate legile morale ale statelor.

Oare avea sau nu deplină dreptate filozoful culturii cînd își reproșa lipsa de cultură a celor care-și ucid semenii?

Ca individ, cred că nu! Ca reprezentant suprem al statului, da!

Și în timp ce căutam să-i surprind privirile ascunse sub ochelarii cu lentile groase, îmi venea în minte unul din aforismele sale atît de percutante: „Pentru multe fapte s-ar putea să fiu elogiat după moartea mea, nu însă și pentru acelea care într-adevăr ar merita să fie elogiate".

Oare, printre acestea, cîte să fi fost comutările pedepsei cu moartea?

VALENTIN SILVESTRU

ERA ÎN FINLANDA...

Cu mai mulți ani în urmă
în marele oraș Tampere.

Fiind eu poftit acolo, la al doilea Congres mondial al criticilor teatrali (după acela de constituire, ce avusese loc la Paris).

Anunțat, de organizatori, în preziua deschiderii, că primarul orașului ne roagă să ieșim în fața hotelului cu un ceas mai devreme decît ora notată în program.

Găsindu-mă, la 9 dimineața, alături de ceilalți delegați și invitați, din 14 țări europene, americane și africane, sub un cer de un albastru ireal, cum ar fi spus Blaga, într-o dispoziție sărbătorească.

Primarul ne-a salutat cu respect, invitîndu-ne politicos să ne așezăm în șir, în ordinea țărilor noastre, după alfabetul finlandez, și să binevoim a-l urma.

Pe el, și pe toți consilierii săi municipali.

În fruntea convoiului a apărut o fanfară de 100 copii în strălucitoare costume naționale.

Iar în urma noastră, orășeni, mulțime, și ei în straie festive.

Aveam de străbătut, pînă la Sala Congreselor, cam un kilometru de bulevard foarte larg, pietruit cu rocă albă și mărginit de arbori înalți și zvelți, semănînd fie cu plopii, fie cu mestecenii. Ori poate erau chiar plopi și mesteceni.

Dar printre acești arbori și printre stîlpii iluminatului public se înfipseseră catarge și mai înalte, din lemn alb, proaspăt eliberat de coajă.

Pentru fiecare țară reprezentată la acel Congres se pusese cîte un asemenea catarg.

Și convoiul se oprea la fiecare.

Primarul adresa, într-un portavoce, cîteva cuvinte de salut poporului din acea țară, fanfara cînta imnul acelei țări și unul din reprezentanți (căci erau: cinci francezi, trei bulgari, șapte polonezi, opt germani, zece suedezi — și așa mai departe) era rugat să-și ridice steagul național pe catarg.

A venit și rîndul meu.

Primarul a rostit, cu vibrație, un cuvînt despre România, numind-o țară a talentelor, a muncii și a păcii.

Mi-a adresat invitația — pronunțîndu-mi corect numele — să ies din rînd și să mă apropii de locul cuvenit.

Două fete chipeșe și îmbujorate mi-au pus în brațe stindardul patriei. L-am strîns la piept și apoi l-am sărutat. Și toată omenirea aceea a aplaudat spontan. Căci altcineva nu făcuse pînă atunci gestul. L-am desfăcut, l-am prins în inelele pregătite și am început să-l înalț. Încet.

Fanfara cînta din toate alămurile ei scînteietoare — din cele o sută de trompete, piculine, saxitrombe, flaute, celeste — imnul țării mele. Iar eu mă uitam la steag, cum fîlfîia, ca o pasăre uriașă, pe cerul străin, desfășurîndu-și culorile atît de vii pe azuriul intens al însoritei dimineți finlandeze.

Cei mai mulți auzeau pentru prima oară numele meu. Nu știau mai nimic despre mine. Și nu despre mine era vorba. Dar eu reprezentam acolo — cum s-a spus apoi la Congres — „una din cele mai puternice mișcări teatrale din lumea de azi." Și, în numele ei, datorită ei, aveam cinstea de „a ridica drapelul pe cel mai înalt catarg", — cum se zice, adesea, pe drept cuvînt, la noi, despre oamenii de cultură fizică avînd performanțe și recorduri. Dar sînt multe împrejurări în care și oamenii de cultură spirituală fac să se vadă, bine și departe, culorile nației, înălțîndu-le pe cel mai înalt catarg.

Am avut parte de o asemenea clipă. N-o uit cît voi trăi. Și nici după aceea, devreme ce, iată, o fixez în cerneală, — care conservă mai sigur decît bronzul și mai durabil decît marmura.

IOSIF SAVA

AIEVEA ÎN VEACUL TRECUT

Keyserling spunea mi se pare că drumul spre sufletul nostru trece prin jurul globului... Și atunci, normal, orice contact cu istoria, cu geografia, cu „chipurile" unui loc rămîn cele mai frumoase amintiri...

Schimbînd condeiul cu microfonul cu claviatura necesară unor ansambluri bucureștene am avut cîțiva ani bucuria înțelegerii, cutreierînd lumea, adunînd, în tezaurele amintirii, clipe din cele mai frumoase... La Trivoli căutînd umbra lui Liszt la Villa d'Este... Reluînd drumul lui Chopin de la Varșovia la Paris. „Recompunînd" ultimele zile ale lui Enescu prin casele de pe Sena... Reiterînd drumul la Mozart din decembrie 1791 de la Stephansdom la Groapa comună de la Zentralfriedhoff... Reamintindu-mi în Gara Geneva drumurile lui Lipatti spre marile centre de cultură ale Europei unde colabora cu Karajan, Galliera, Kaskil... Drumurile prin lume...

Am avut bucuria să ascult de multe ori, în anii din urmă, muzica românească departe de pămîntul țării...

Am văzut la Paris, în sala de concerte de la Centrul Georges Pompidou, mii de oameni aplaudînd noi creații românești integrate în spectacolul de politempie condus de Mihai Brediceanu. În marea sală a Filarmonicii din Leningrad, la Berlin în Sala de concerte a Muzeului de istorie, la Nemjegea în Olanda, în Sala Bulgaria din Sofia, în Elveția la Weinfeld, am trăit entuziasmul a mii de iubitori de muzică ce ascultau, sub bagheta lui Ludovic Baci, vechi comori ale muzicii transilvănene... La Bonn la cîteva sute de metri de locul de naștere al lui Beethoven, la Roma, la Santa Sabina, la Beijing la Pagoda Roșie, la Praga la Rudolfinum, pe țărmul Pacificului, l-am văzut pe Iosif Conta, ridicînd mii de oameni în picioare, tălmăcind pagini de Enescu, Paul Constantinescu, Rogalski, Ion Dumitrescu. Clipe de neuitat am petrecut la Bayreuth. Nicăieri glasurile muzicii nu mi s-au părut mai adînci, mai în acord cu locurile, timpurile istoriei ca în centenara citadelă a artei wagneriene.

La Cremona în vechile ateliere ale lutierilor am încercat să deslușesc vraja viorilor lui Stradivarius.

Cele mai frumoase amintiri din călătorii peste hotare?

Să reiau o însemnare notată în 1972 într-o zi de vară pe drumurile Loarei spre sudul Franței.

În zori am pornit spre inima Franței, pe șoseaua spre Châteauroux, Chartres. Au rămas departe dealurile, văile, am intrat într-o cîmpie ce prevestește toamne încărcate cu tristețe... Mă bucur că mă așteaptă curînd Nohantul lui George Sand. Duc cu mine paginile Leliei lui André Maurois. Spre amiază, pe șosele, cîteva plăci avertizoare: „Am intrat în perimetrul George Sand".

Pășesc pe aleile parcului, amuțit în fața mormîntului lui George Sand, în fața băncilor pe care s-au odihnit Balzac, Delacroix, Flaubert, Liszt, Chopin, Turgheniev. Deschid prima pagină a reconstruirii lui Maurios: „Gîndiți-vă că ea a fost inspiratoarea lui Chopin și a lui Musset, că Delacroix avea un atelier la ea acasă, că Balzac venea la prietena Sand să-i ceară subiectul uneia din cele mai frumoase cărți ale lui, **Beatrix**; că Flaubert îi spunea „scumpe maestre" și că a plîns cînd a aflat știrea morții ei. Că Dostoevski vedea în ea un scriitor aproape unic, prin vigoarea spiritului și a talentului și veți înțelege de ce am dorit să studiez o femeie care a fost, într-o bună parte a vieții ei, o forță spirituală". Și peste cîteva momente documentele muzeului, ale casei renumite în veac pentru ospitalitatea ei, îmi mărturiseau ce imensă forță a avut femeia care a atras la Nohant marile spirite ale veacului... Găsești aici și camera lui Liszt și a Mariei d'Agoult și tacîmul lui Delacroix și teatrul de păpuși cu care George Sand își distra oaspeții și pupitrul scriitoarei. Mă opresc în camera lui Chopin.

În cele șapte veri petrecute la Nohant, Chopin a dăruit istoriei zeci de opusuri. Pentru Chopin „Castelul Nohant" a fost un loc ideal de creație. În preajma marii sale dragoste, Chopin găsea liniștea, puterea... Aici a sunat pentru prima oară dramatica sonată în si bemol minor. Aici au fost încheiate Impromptu-ul în fa diez minor, Scherzoul în mi major, două balade, Barcarola... Chopin compunea și Sand asculta în camera alăturată. „Stau de vorbă cu Chopin ceasuri întregi, scria în vara anului 1842 Delacroix unui prieten. Îl iubesc tare mult. Este un om de o rară distincție. E cel mai autentic artist pe care l-am întîlnit".

Acorduri, frînturi din muzica lui Chopin îmi copleșesc gîndurile. Privesc camera lui Chopin și mă cred aievea în veacul trecut.

Prin preajmă găsesc o veche claviatură. Cu pianistica mea înăsprită din lipsă de studiu cînt valsul în do diez.

Chipuri din toate țările lumii căutînd locurile lui Chopin se apropie de claviatură...

Minute în șir văd în jurul meu pe Balzac, Delacroix, Turgheniev, George Sand...

Cine spunea: muzica aduce visul?

MARIN CONSTANTIN

„CORUL MADRIGAL — ROBINSONADĂ UNICĂ"

Sînt născut sub zodia Peștilor, nu mă pot opri la o singură amintire. Amintirea, oricare ar fi ea, este strîns legată de corul „Madrigal", cor născut din experiența mea acumulată în cei 25 de ani de directorat și dirijat în „Ansamblul U.T.C."

Și, fiindcă nu știm niciodată cît trecut e în prezentul pe care-l trăim, și, fiindcă, dacă ești un căutător, poți găsi ușor noi fațete, mă opresc asupra unei amintiri, dintr-un noiembrie 1966 la Paris. Concertam într-o sală cu atmosferă studențească. În finalul concertului aveam „Sîrba" de Gh. Danga, piesă ce impunea o virtuozitate specială, deci contactul dirijorului cu corul nu putea fi nici o secundă întrerupt. La jumătatea piesei s-a produs o pană de curent. În acea clipă, dacă nu ne-am fi păstrat calmul, dacă n-am fi avut resurse de încredere unii în alții, nu știu ce s-ar fi întîmplat. Cum spuneam, muzica era o avalanșă, un continuu crescendo. Cu toate că nu mă vedeau, toți madrigaliștii mă simțeau! Nimeni n-a greșit nimic și finalul nu numai că a fost salvat, dar s-a desfășurat de parcă nimic nu s-a petrecut. Am fost bisați. Avînd toate motivele să nu răspundem la bis, ar fi fost simplu să refuzăm, dar n-am făcut-o. La jumătatea piesei oferite ca bis, s-a aprins lumina. Am fost țintuit de emoție cînd am descoperit că toți coriștii se țineau strîns de mînă, ca niște copii, umăr strîns lîngă umăr, să se simtă mai bine, să nu trădeze cu nimic actul artistic pe care-l oficiam împreună. La rîndul ei, sala scruta întunericul, nemiloasă, să surprindă neadevărul, dacă el ar fi existat. Eu simt privirea sălii arzîndu-mi ceafa și i-am simțit-o atunci mai intens ca altădată, parcă.

Am fost bisați o jumătate de oră. Era superba recunoaștere și apreciere tinerească a lucrului făcut cu evlavie.

Altădată, într-un 1969, întreprindeam un turneu de 37 de concerte în S.U.A. De felul cum se va desfășura primul concert, de presa ce o va avea depindea soarta turneului nostru. Am propus impresarului, la cererea sa, două variante de concert. Au apărut, firesc, două cataloage cu informațiile respective, conform variantei propuse. Se fixează, cum era normal, una din variante. Dintr-o greșeală de organizare, o parte din publicul care se afla în sală primește o variantă, iar celălalt cealaltă variantă. De

parcă ar fi fost să concertăm simultan, în aceeași sală, cele două variante. Noi nu știam nimic de încurcătura produsă. De-a lungul concertului aplauzele nu mai conteneau, bisurile la fel. Cînd credeam că în sfîrșit am terminat, vedem o parte din public în picioare, cerînd vehement respectarea programului! Pînă ni s-a explicat despre ce este vorba, noi, care eram oricum epuizați, asistam ca în transă la acest vacarm.

Inutil să intru în amănunte. A început un al doilea concert, cu același public, fiindcă nimeni n-a vrut să părăsească sala (cei ce-și consumaseră concertul plătit ar fi putut pleca, mă gîndeam). Noi eram vlăguiți, dar nimeni nu putea ghici asta. Ne susțineam unii pe alții cu privirea! O privire anume, într-un moment de cumpănă, face cît tot aurul din lume, să știți. Ziarele scriau cu titluri mari: „Corul Madrigal — Robinsonadă unică!".

Sau, un 1968 în Spania, la „Palacio de la Musica". După 3 zile și 3 nopți de călătorie cu trenul, deloc favorizați, ajungem la Barcelona în jurul orei 3 după amiază. Știam că avem concert a doua zi. Odată sosiți, nu mică ne e consternarea cînd aflăm că vom concerta peste trei ore! La ora 16 am plecat la hotel. Nu știm cînd ne-am spălat, ne-am bărbierit, ne-am luat costumele (o parte). Peste tot erau afișele cu concertul de la ora 18 oferit de corul „Madrigal". Ne-am simțit ca atunci cînd ești obligat să-ți folosești resursele pe care ar trebui să le ai în fața morții. Cum vă spuneam, de presa de la primul concert depinde tot ce va urma în acel turneu.

Am fost aplaudați 25 de minute neîntrerupt. A doua zi, ziarele scriau toate pe prima pagină: „Madrigal — Cantando como los Angeles".

Cred în această foarte specială legătură dintre noi, cei din „Madrigal", în foarte speciala legătură dintre oamenii care au ceva să-și spună, să spună și să facă. Într-un 1969, cînd eu zăceam bolnav în S.U.A., la București mama mea s-a îmbolnăvit în aceeași zi cu mine și a spus celor din casă că mă simte acolo, departe, bolnav.

Cred în contaminarea luminoasă, benefică, dintre spiritele 'nalte, cred în forța tinereții și în posibilitățile ei inepuizabile de a transforma răul în bine!

DIN BURSIER „HERDER" — ASISTENT UNIC AL LUI CLAUDIO ABBADO

— cu ION MARIN, prin telefon din Viena —

Există un moment în care timpul îl hotărăște deopotrivă pe cel care să-l servească și pe cel care să-i fie martor. Și vine el, alesul, și „...trezind cu pleoapa somnorosul gîde/ al timpului atît de rar sedus"... (nicicînd mai potrivit loc pentru a-ți aminti versurile lui Mircea Dinescu), ne face fericiți aleși la ceasul mărturisirii... A fost hotărît ION MARIN, un tînăr dirijor, cu alură de poet romantic, în vîrstă de numai 26 de ani și „Simfonia a V-a" de Șostakovici (amintiți-vă că Șostakovici avea 30 de ani cînd a scris-o!) și era sala de concerte a Radioteleviziunii, plină pînă la refuz, aplaudînd frenetic, era o mare de flori și o lumină ce picura straniu de strălucitor din mii de candelabre nevăzute. Și timpul a fost sedus. Au rămas mărturie, pe banda de magnetofon, cuvintele-impresii ale unora dintre cei mai chemați, să salute acest eveniment unic: Valentin Silvestru, Răzvan Teodorescu, Andrei Pleșu... Și a mai fost o seară sub semnul harului acestui tînăr. O seară de noiembrie a anului 1986, în aceeași sală de concerte a Radioteleviziunii, la fel de neîncăpătoare... De această dată, însă, amețitoarele acorduri ale „Simfoniei fantastice" de Berlioz. Pentru acest concert, ce s-a transformat într-un ceremonial al spiritului, ne venise Ion Marin de la Viena, unde se află și în momentul în care se scriu aceste rînduri, ca drept și fericit beneficiar al bursei „Herder". Posesorul premiului „Herder", maestrul Anatol Vieru, a știut ce face propunîndu-l pe Ion Marin bursier, la Viena.

Astăzi, cînd scriu, — 8 iulie 1987 — Ion Marin împlinește 27 de ani. Stau de vorbă cu maestrul Marin Constantin și depănăm amintiri din călătoriile în străinătate ale corului „Madrigal". Vorbim și ne ascundem fiecare emoția legată de telefonul pe care-l așteptăm de la Ion. Vreau să-i spun „La mulți ani" și să-l rog...

...dar telefonul sună și totul se leagă, în afara oricăror calcule. „Cea mai interesantă amintire? Într-adevăr, a și devenit amintire momentul în care am reușit să transform bursa Herder într-o rampă de lansare pentru școala românească de dirijorat. N-a fost ușor. Știi că eu nu pot trăi fără să am prietenii lîngă mine, mai ales la bucurii. Aici, însă, totul e auster, e computerizat, am permanent senzația că mă aflu în cabina unei nave spațiale, într-un exercițiu preliminar proiectării în Cosmos... A fost înfiorător de greu să-i oblig pe cei de aici să țină în mod serios cont de prezența mea și să vadă în ea **participare**, nu doar **observație**. Opera de Stat din Viena este pentru un tînăr dirijor ceea ce este pentru un tenisman Wembledon-ul: proba de foc a profesionalismului. Într-o zi, maestrul Claudio Abbado hotărăște să plecăm lîngă Salzburg, într-un fel de cantonament, pentru a repeta cu orchestra de tineret de pe lîngă Opera de Stat din Viena, în vederea concertului ce urma să fie dat la Budapesta. Era aprilie 1987. Nu voi uita niciodată această zi cumplită, în care, cred, am îmbătrînit cu 10 ani, atît de tensionat am fost. Piesa de rezistență: „Simfonia 1" de Mahler. Repetau, iar mie îmi ardeau palmele de poftă. Deodată, Claudio Abbado mi se adresează: „Ion, ce-am zis eu că voi prezenta la bis?" „Dansurile slave" de Dvorjak". „Le știi?" „Le știu". „Fă-mi, te rog, 1 și 6 să mi le mai reamintesc". Așa am repetat cu orchestra tot concertul. La sfîrșit, Claudio Abbado nu mie mi s-a adresat, ci orchestrei: „Da, d-lor, asta este, asta este!" Orchestra m-a aplaudat, lucru aproape de neconceput pentru obiceiurile „casei". Vedeam, auzeam, dar nu puteam crede. La o săptămînă Claudio Abbado mi-a propus să-i fiu asistent. Unic asistent! Ce n-aș fi dat să vă puteți bucura cu mine! mi-e dor de voi toți.

Dar pînă-n octombrie nu mai e mult. Deocamdată, închin, cu gîndul că sînteți aici, cu mine, o cupă de șampanie și vă dăruiesc de ziua mea toate succesele mele de aici și cele 48 de repetiții la Opera Wozzek. Vă îmbrățișez și vă iubesc. Așteptați-mă cu dorul pe care-l am eu în fiecare gînd pentru voi"...

RADU CONSTANTINESCU

ANIMALE ARTIFICIALE

Cea mai frumoasă amintire? Hmm!... Încerc să derulez filmul amintirii făcînd efortul de a identifica secvența care se apropie cel mai mult de ceea ce mi se cere prin anchetă... Și îmi dau seama, cu surprindere, că țîșnește la suprafață din straturile memoriei nu imaginea frumoasă, ci cea... insolită. O imagine ale cărei personaje principale sînt animalele; nu cele ale grădinii zoologice, ci animalele... artificiale, rod nefericit al civilizației citadine, biete ființe care și-au pierdut pe nesimțite atributele speciei devenind, cu timpul, simple anexe decorative ale stăpînilor lor.

Piața Domului din Köln. Privirile mi se fixează hipnotizate pe ogivele înnegrite ale impunătorului, terifiantului edificiu gotic. Sînt readus, însă, rapid la realitate de un mieunat. Prin fața mea o tînără cu părul sîrmos, de un roșu arămiu, amintind — nu numai prin culoare — capătul unui cablu electric alcătuit din zeci de sîrmulițe de cupru, o tînără deci (sau poate un tînăr!) plimbă nonșalant în lesă o... pisică. Ascultător, animalul pășește indiferent la zarva din jur, mieunînd stins din cînd în cînd. Lesa de piele galbenă, strînge ușor pieptul și grumazul fostei feline care se strecoară timid printre picioarele sutelor de turiști. Coada se tîrăște ușor pe pavaj, capul alunecă în jos, tras parcă de o greutate invizibilă, dar e readus imediat la linia de plutire, printr-o smucitură sigură a personajului cu conductori electrici în creștet. Cuplul straniu trece prin fața Domului în indiferența generală. Un mieunat pierdut. Și atît... Nici nu îndrăznesc să mă gîndesc cum ar mai reacționa animalul în fața unui șoarece autentic.

Piața de flori din Haga. Animație generală ca în oricare asemenea loc de pe mapamond. Strigăte-reclamă, interpelări, invitații însoțite de gesturi largi, persuasive; bineînțeles, flori multicolore și parfumate care au dus faima olandezilor în cele patru vînturi. M-aș plimba ore întregi printre stelajele ingenios aranjate, așa cum am întîrziat în celebra Floriada de lîngă Amsterdam, un veritabil muzeu în aer liber al florilor, întins pe mai multe sute de hectare. Sînt însă smuls din reverie de o imagine insolită pentru locul în care mă aflu: la marginea pieței, într-un sector special amenajat, se vînd colivii. Pînă aici nimic neobișnuit; imaginați-vă însă că plimbîndu-vă printre ele, v-ați simți un nou Guliver, trecînd rînd pe rînd din țara piticilor în cea a uriașilor și invers. În această lume a caselor pentru înaripate se puteau găsi cele mai curioase forme și modele, pentru cele mai bizare gusturi, de la banalele colivii care atîrnă și prin locuințele noastre (pentru cintezoi sau canari, mesageri ai luncilor și pădurilor, care caută să aline cu ciripiturile lor nostalgia citadinilor după viața în aer liber), pînă la construcții metalice grandioase în care și un om ar fi încăput cu ușurință. „Colivii pentru papagali" — mi se explică cu promptitudine. „Papagali pigmei și papagali uriași" — îmi dau eu cu părerea. Neștiința intr-ale zoologiei îmi este însă imediat sancționată. Papagalii sînt cam unii și aceiași; diferite sînt încăperile care vor primi coliviile și pe chiriașii lor colorați. O asemenea construcție — și îmi este arătată o veritabilă volieră — va fi găzduită (nu-i așa?) de o casă... pe măsură. Și, adaug eu în gînd, cu un proprietar avînd o pungă pe măsura unei astfel de investiții. Papagalul (sau poate papagalii) vor avea la dispoziție un apartament (din sîrmă) cu dotările necesare unei vieți „civilizate": loc pentru baie, pentru masă, spații de joacă, perchoire, perdeluțe (pentru a putea adormi seara feriți de lumină), ba chiar și o oglindă (probabil pentru papagalițele mai... cochete). Pasărea a devenit astfel una din piesele cele mai importante ale mobilierului din „living", un etalon al „standingului", un sine-qua-non al „bon-tonului".

De fapt, îmi dau seama că în cele din urmă pasărea nici nu mai contează; importantă este, colivia, mărimea ei, „acareturile". Pasărea se poate ascunde după perdeluțe, sau poate dispare, sau poate fi înlocuită cu un mulaj, cu o pasăre artificială. Rămîne colivia-mamut tronînd imperturbabil în salon.

Dar ce tristă este lumea strivită, înăbușită în lesă și colivie...

SABIN BĂLAȘA

O BIBLIOTECĂ DE IMAGINI

În ianuarie, anul acesta, mă găseam la Florența. Am acolo cîțiva prieteni printre care pe Renzo Fabri, colecționar de artă, zic eu „născut colecționar", deoarece are o sensibilitate cu totul specială pentru pictură. Mai totdeauna, cînd merg la Florența locuiesc la el, într-o vilă frumoasă situată pe una din colinele apropiate, unde printre măslini și viță de vie se vede panorama de necrezut a orașului; oraș capodoperă, construit din palate, adunate ca niște discipoli în jurul mărețului Dom al lui Michelangelo.

Într-una din zile, un alt prieten, Giovanni Tanzini, dirijor și profesor la Institutul de muzică, m-a anunțat că dottore Alberto Cèni este un mare admirator al picturii mele și vrea neapărat să mă cunoască. Numele îmi spunea sigur ceva, dar nu reușeam pe moment să-mi aduc aminte. Abia după ce prietenii mei mi-au explicat despre cine este vorba mi-am amintit exact. Citisem la noi în țară într-un almanah, cîteva rînduri foarte elogioase și o caracterizare a lui Alberto Cèni.

Deși orb, lipsit total de vedere, a fost viceprefect al Florenței un lung șir de ani, acționînd cu o forță și o capacitate neobișnuită, iubit și apreciat de toată populația.

— Bine, bine, am spus, dar cum îmi vede pictura?

— O vede. Mi-a răspuns Giovanni. O vede mai bine ca oricare altul. Are și albumul cu pictura ta, apărut la București. Să mergem la el și te vei convinge.

Am mers, m-am convins și întîlnirea rămîne de neuitat.

Alberto Cèni, deși în vîrstă, are o figură impunătoare: fața prelungă, dar construită pe tipul vechilor romani, fruntea înaltă, homerică, și privirea... iată, trebuie să vă spun că o simțeam. Realizam faptul că mă privește din adîncul unei minți fabuloase și m-a convins că nu mă înșelam.

— Văd că cercetați portretul acela! Nu vă pierdeți timpul, este slab; îl țin pentru că mi l-a făcut o prietenă. A mers însă prea mult pe fizionomie; nu are profunzime. De altfel este și compus destul de banal.

A deschis albumul meu la pagini exacte, unde știa precis că este reprodusă cutare sau cutare lucrare și mi-a

descris-o așa cum o vedea el, în urma documentărilor făcute prin prieteni și specialiști. Mi-a cerut completări în ce privește revizualizarea pentru a-și completa interpretările proprii. Mi-am dat seama că albumul există în creierul său, devenit bibliotecă de imagini. Mi-a vorbit mult despre felul cum interpretează dînsul pictura mea și mi-am dat seama că mă vedea mai bine ca oricare altul. În scurte pauze scria cu o viteză de neînchipuit, pe un sistem punctiform, care pentru un om obișnuit ar fi aproape imposibil. Mi-a vorbit mult despre umanitate și cultură. Îl interesează impresionismul francez și mai ales problemele de culoare. Am fost impresionat de felul unic în care analiza și interpreta culoarea la Van Gogh.

Mi-am dat seama că Alberto Cèni vede mai bine și mai profund decît alții; că nu este vorba doar de un om care înlocuiește un simț prin altele, ci de unul hărăzit cu inteligență și inimă de geniu.

ION POPESCU-GOPO

INFINIT, INFINIT

Strigătul elefanților strident și straniu pare o trompetă de copil, dacă n-ar fi urmat de suflul puternic care desumflă enormul plămîn; strigătul cămilei pare mai domestic, ți se pare un cal prostcrescut.

Cînd am urcat prima dată pe cămilă țipătul meu avea ceva de răcnet — nu m-am recunoscut. De obicei îmi simt fruntea cam pe la un metru nouăzeci și aicea, sus pe cămilă, eram la trei metri și mi se păreau cinci și teama mai adăuga centimetri în plus. Eu cred că prietenul meu Ali m-a urcat pe cămilă nu pentru plăcerea mea, ci pentru plăcerea lui; cred că aveam ochii cît cepele și grimasa celui ce simte că în curînd se va repezi cu capul în nisip. Egipteanul, proprietarul cămilei, a vrut să-mi completeze „plăcerea" și ținînd de căpăstru animalul acesta ciudat a început să alerge. Urla cămila, urlam și eu; în sfîrșit ne-am oprit. Primul cuvînt, mi-am spus eu, primul cuvînt ce trebuie învățat în egipteană e cum se spune: Ho! la cămilă.

Cînd a fost să cobor mi s-a spus să fiu atent pentru că patrupedul va îngenunchia și s-ar putea să cad în nas. O dată ajuns cu picioarele pe pămînt mi-am adus aminte că mă urcasem pe cămilă ca să-mi fac o fotografie, dar am uitat așa că am spus lui Ali că era prea tîrziu, e întuneric și n-aveam timp de expunere etc.

Aveam ceva din plăcerea triumfului, urcasem pe cămilă și călcam rar, apăsat privind piramidele, și...

Era seara, cred orele cinci, soarele roșu își căuta un culcuș la orizont și lumina straniu piramidele cînd a început inima să-mi bată: erau piramidele — din locul de unde priveam eu — așezate una după alta și semănau, semănau fantastic cu coloana infinitului culcată pe nisip!

Entuziast am încercat eu să-i explic lui Ali că la noi, la Tîrgu Jiu, Brâncuși a făcut o coloană care — cînd bate soarele într-un anume fel — are umbre și volume întocmai ca piramidele din fața noastră.

Toată noaptea m-am gîndit: știam de acasă un infinit vertical; văzusem un infinit orizontal!

GEORGE BĂLĂIȚĂ

O DIMINEAȚĂ BANALĂ ÎN AMERICA

În 1980 am locuit timp de o sută șapte zile la May Flower, în Iowa City, Iowa. May Flower este o hardughie masivă, nu foarte mare, vreo șapte opt etaje, una din puținele, dacă nu singura de acest fel din orășel. În general, aici se locuiește în case „mici" și plăcut colorate, pierdute într-o vegetație aproape idilică, **go to movie...**

M.F. este ciuruită în fagure de garsoniere duble, deloc ieftine dar nici foarte scumpe, confortabile, închiriate de studenți și, într-o mică măsură, de bătrîni pensionari singuri. Iowa City este o așezare de 30.000 de locuitori și o Universitate cu tot atîția studenți. Orășelul stă înfipt ca într-o frigare pe firul unei ape mici, o gîrlă pe care plutesc rațe și gîște domestice, Iowa River, un afluent al unui rîu ceva mai mare, Des Moines sau, dacă se varsă direct în Mississippi, nu departe de Cedar Repids, o ramură „directă" oricît de neînsemnată a marelui fluviu, însă. Oricum, nimic nu te împiedică să-ți închipui într-o noapte cu lună plină că auzi lentoarea apei mari și leneș curgătoare și din cînd în cînd îndemnul bătrînesc de pe puntea navei cu zbaturi, **mark-one, mark twain,** de la care își trage numele fostul pilot de vas Mark Twain.

Pe sub fereastra mea, la May Flower somnola autostrada. Adevărata autostradă, curelușa de asfalt, patroana drumurilor americane, una dintre acelea care taie, leagă, străbat continentul de la Atlantic la Pacific. Somnola? Uneori, de necrezut, zăcea într-adevăr, reptilă uriașă, digestie. Alteori bubuia ca un tren blindat, personaj exotic în primul război mondial, monstru astăzi de muzeu, părea pe atunci invulnerabil și în orice caz anunța frumoasele perspective ale industriei oricînd gata să transforme sabia în plug și plugul iarăși în sabie. Oho, vremurile aurite cînd o mitralieră Maxim desfăcută piesă cu piesă pe o pătură se putea cu ușurință remonta într-o mașină de cusut Singer. Domnul Maxim și domnul Singer, doi burghezi onorabili, porniți de jos de tot, de la micul comerț ambulant, firește, isteți, onești, ingenioși, știind să îmbine riscul cu cumpătarea, modele de simț practic și loialitate în afaceri, copii reușiți ai timpului lor, pe cînd America era încă fată mare, bogată, rușinoasă, energică, însă nu prea scoasă în lume, sălbăticuță, pofticioasă dar reținută, capricioasă, curioasă, sentimentală, candidă însă deloc naivă, o viitoare biată femeie rămasă singură, reușind să o scoată totuși la capăt, oricît de neînduplecată i-ar fi soarta, happy-end în cele din urmă, un fel de Scarlett O'Hara...

Autostrada țîșnea uneori sub privirile mele, ca urma unei rachete trimise la dracu-n praznic.

Dincolo de benzile de asfalt, pînă la gîrlă, era o luncă plină de iarbă grasă și sălcii bătrîne. Peste pod începea campusul, o lume care își ajunge sieși, un fel de stație orbitală unde se experimentează mentalități și, poate, noi tipuri de civilizație. Un experiment care se ia foarte în serios, o Americă mică de tot într-o Americă mare de tot.

Există atîtea Americi, cîte povești (demne de luat în seamă!) despre America. Primul om care mi-a vorbit pe pămîntul american a fost un negru spătos, cămașă cu mîneci scurte, ecusoane, chipiu, centură și restul, un vameș

de pe aeroportul Kennedy, care a deschis gura și m-a întrebat dacă am arme, droguri, valută, alcool. Să mori de rîs. Încap toate într-un buzunar?, m-am gîndit, dar asta mai tîrziu, după ce am înțeles exact. Spune **alcool** într-o limbă marțiană (iar eu învățasem engleza pe partea nevăzută a Lunii), înghițea consoanele, făcea din vocale niște bile de rulmenți rostogolite pe fundul unei crătiți care plutește în tangaj într-un bazin cu valuri. Mă uit la el încurcat, încerc să pricep, stinghereală de elev care nu știe lecția, mă încrețesc ca o stafidă. Negrul zîmbește destul de amabil și plictisit, repetă. Cineva rostește cuvintele clar, școlărește în urechea mea, accent franțuzesc antipatic, o, **nu**, să mori de rîs, nici arme, nici, ha, ha, valută, nici restul. Sînt relaxat, vesel chiar, un fel de jubilație adolescentină de cel mai prost gust cu putință. Repet chiar accentul negrului, urechea mea funcționează acum perfect. Mă pomenesc rînjindu-mi singur, ca în oglindă, murmur pentru mine: ce zici de asta, nene Iancule... Gînd năstrușnic, nevinovata mea sminteală încă din liceu căpătată: să-l întreb ce și cum din cînd în cînd, pe nenea Iancu, să-l ascult, ba chiar, măgărie fără seamăn, să-l și contrazic. Negrul nu mai zîmbește, se încruntă nu cumva îmi bat joc de el? Cînd înveți, cum spuneam, o limbă pe partea nevăzută a Lunii, treci prin stadiul semicretin cînd poți emite cu un bun accent chiar destule fraze convenționale și nu numai, dar nu-ți înțelegi mai deloc interlocutorul. Cam așa stăteam eu cu engleza mea. Eram întrucîtva ca micul Gulliver în Brobdingnag, cam pe vremea cînd primul lui stăpîn, fermierul, l-a pus într-o cutie ca să-l arate mulțimii prin tîrguri, înainte ca regina să-l ia la curte și să-l facă favoritul ei. Dar nu aveam chef să cuget, cum fostul ajutor de chirurg în lanul de grîu, gata să fie doborît de uriașii cosași, că nimic nu e mai mare sau mai mic decît prin comparație, astfel, liliputanii putînd să întîlnească făpturi mult mai mici decît ei, și cei din Brobdingnag, cu mult mai mari etc... Nu mă gîndeam decît să răzbesc (dar cum?) prin babilonul aeroportului (gianterie computerizată) pînă la **Panam**, de unde trebuia să iau avionul pentru Chicago. Funcționa, din cîte am, numai un singur motor, e drept, vreo două mii de cai putere: curiozitatea. O singură ispită: să casc gura. Și să scot creion, hîrtie, să notez, să scriu și să descriu totul. Tot ce simțurile mele iau în primire.

Primul meu ghid în America a fost instinctul meu. În adolescență îmi plăcea să spun că instinctele mele sînt inteligente. Cred că citisem asta undeva. Dar eram în stare de o ispravă nemaipomenită. Eram cu talpa în block-starter. Începeam cursa. Trebuie să existe și o America a mea! Totul acum, cînd cazanul dă în clocot... Ceea ce gîndeam și simțeam atunci este congruent cu ce simt și văd acum la masa de scris. Îmi trece prin minte că în clipa asta încep sau ratez cartea despre America. Am oroare de „ghiduri", iar cărțile pe care le-am citit despre o lume care mă interesează și o gîndeac ca pe o poveste scrisă, le uit. Mai ales pe cele care mi-au plăcut. Totul zace în adînc, mereu mai jos, de șapte ani. Nu recitesc caietele de atunci, nu văd nici pliante, nici fotografii, nici un fel de „document", nici o hartă, nici un obiect, nu apelez la o imagine anume, nu mă urmărește nici un simbol, nici o metaforă, nici o alegorie. Sînt în vasul care fierbe, sînt chiar fierberea. America celor 107 zile există în mine, eu încerc să exist în ea. Încă o dată, așadar: cînd piloții încep manevrele pentru aterizare pe Kennedy uiți tot ce știi despre America (ceva se poate ține totuși minte: Simfonia a 9-a de Dvorák, și Gershwin: Un american la Paris). Încerci să crezi că te dai jos din tren la Slobozia sau la Baia Mare. Plonjezi apoi în Lumea Nouă. Ca un parașutist care își deschide parașuta la cîțiva zeci de metri deasupra solului, ca un înotător care ar sări de la etajul 10 într-o cadă de baie plină cu frișcă, da, ca un schior de pe o trambulină fixată pe un Cummulus. Ca von Karajan tînăr care ar descifra la prima vedere, sala plină, orchestra sufocată de teamă și bucurie, o partitură inedită, abia scoasă dintr-o ladă veche de voiaj, un Bach de zile mari, cine ar fi putut crede că mai există așa ceva... Să te lași dus, să nu exiști, pentru ca să încerci apoi să gîndești puterea de a te opune, să revii în cele din urmă la tine însuți. Condiția primă am lăsat-o la urmă: să nu știi limba! Să iei totul de la capăt **acolo**. Dacă ești tobă de carte, dacă știi totul despre America (nu e nimic de rîs, există incredibil de mulți în situația asta) va fi bine, foarte bine, vei lăsa o impresie de neuitat, va fi o călătorie cît se poate de plăcută. Dar nu vei afla nimic nou, iar de va fi să scrii ceva, vei mima pe cutare... Îți mai dau o cheie: numai trei zile de ar fi să stai, întoarce-te în copilărie, cît mai adînc, mai departe acolo, dacă poți fă chiar o baie în Marea Amniotică. Pe urmă pui la bătaie toate cele cinci simțuri deodată. Dacă îl ai pe al șaselea, cu atît mai bine. Fiindcă trebuie să „înțelegi" lucruri pe care nici ei nu le înțeleg. Neavînd timp să aibă imaginație, americanii o „transformă" (un proces poate asemănător celui prin care albina face polenul să treacă în miere) în realitate. Altfel spus, în loc să-și piardă vremea cu imposibilul ei aruncă în aer limita posibilului. Din loc în loc, din cînd în cînd, America este o altă planetă. Din toate punctele de vedere. Există oameni care trăiesc în sec. XIX, și alții care s-au și plictisit de sec. XXI. America trăiește simultan a vieți, fără să epuizeze vreuna.

Simultaneismul este forța și slăbiciunea Americii. Toate există în același timp, și cam în viziunea lui Santayana. Santayana a spus: **totul în natură e liric în esența sa ideală; tragic în destinul său, și comic în existența sa.**

Ziua și noaptea, binele și răul, cruzimea și candoarea, sublimul și mizeria, prostia fără de margini și geniul pierdut în mulțime, nebunia la orice pas și prudența unde nu te aștepți etc. etc., punctele cardinale chiar există separat și simultan toate patru într-un vîrf de ac... Cînd Dumnezeu a făcut (atît de tîrziu!) America, el a folosit metoda lui James Joyce. I-a ieșit un roman extraordinar al cărui subiect nu poate fi povestit. O carte inimitabilă cu un milion de imitatori, greu de judecat în valoare absolută, dar care își înghite cititorul precum Chitul pe Iona.

*

Pînă acum, nici un cuvînt scris despre America. Și pe neașteptate stau la o fereastră în May Flower și privesc America. E o dimineață liniștită de toamnă. Nu e chiar Indian Summer. Dar sînt zile încă lungi, calde, senine, aurii. O, My Lord, cîți draci în ciubote roșii îmi joacă acum în vîrful creionului. Îi las să țopăie. Nu vreau să folosesc mașina de scris cînd revăd America. Scriu numai cu creionul sau cu penița bătrînească, toc de lemn, cerneală chinezească, un albastru fumuriu. Cîndva, în altă fereastră, la Winesburg în Ohio, un om privea lumea și scria o carte. Cred că se numea Sherwood Anderson. În tinerețe fusese un bărbat frumos cu ochi albaștri și, mai tîrziu, în salonul Gertudei Stein, la Paris, anii turbați de după primul război mondial, o făcea pe amfitrioană, chiar la ea

acasă, să mai lase cîte ceva din ifosele ei intelectuale, nu-i așa, domnule Francis Macomber, treceați uneori, mult mai tînăr decît Anderson, pe acolo, cu toate că poveștile d-voastră de vînătoare, fie și din Africa, încă misterioasă, încă exotică, nu stîrneau totdeauna același interes, nu-i așa?!... Bătrîna doamnă știa să pună zăbala în gură invitaților ei, să strîngă frîul, conducea salonul ei (literar și monden) ca pe un docar pe șleaul din mijlocul plantației? Nu tocmai. Semăna mai degrabă cu George Sand, o variantă G.S. căreia soarta nu-i oferise șansa unui Chopin?... Dar asta e o poveste mai degrabă „europeană". Dacă nu cumva mă înșel și e una mai americănească decît multe „consacrate": fiindcă ce altceva „urmărește" femeia cu jupoane de oțel și cizme de călărie atunci cînd îl închide pe palidul artist în cușcă decît eficiență, productivitate mereu crescută, datoria lui de bărbat genial și slab de înger este să nu lenevească, să nu doarmă, să stoarcă din ființa lui vlăguită pînă și ultima picătură de muzică și ecoul acesteia pînă la stingere.

Linște pe autostradă. Întredeschid fereastra cu ramă metalică. Mirosul gîrlei, al ierbii care se încăpățînează să rămînă verde și deasă. Încă nu a dat bruma. Încă e rouă, scăzută mult, dar cu atît mai prețios licărul ei matinal. Ceea ce în vară era abundență și trufie, a sublimat acum într-o noblețe visătoare. Efemerul e gata să devină un concept, mereu mai scurta respirație vegetală, o filozofie. Sînt ceva mai vesel. Mă trezisem mahmur, după o noapte albă, mă doborîse spre dimineață Defoe cu **Jurnalul** lui din anul ciumei, recitit, naiba știe de ce tocmai atunci. Așa se întîmplase. Nu am să înșir acum cîte alte „motive", cel puțin la fel de plăcute ca lectura, te pot duce la mahmureală. Uite, gîndesc ca acasă, unde dorm, ditamai elefantul, într-un hamac din pînză de păianjen, cum susține poetul, și mă legăn cînd cu capul spre răsărit și picioarele în apus, cînd cu creștetul la apus și tălpile așa de moale și plăcut înfipte în ochiurile plasei, amîndouă, cum ai turti deodată fața pe geam ca să vezi mai bine, ca și cum ar fi desenate de Stănescu în prim plan, spre răsărit. Asemenea gînduri îți pot trece prin cap la Tescani, la Casa cu Muzică, în livada fostului conac, dar la Iowa? Mă înviorez de-a binelea. Murmur un cînticel, un suspin din grădina de la Iunion, cînd cu comedia lui Ionescu de-și ieși din fire jupîn Dumitrache cînd o văzu întîiași dată pentru prima oară bagabontul pe Zița și se înamoră scîrța-scîrța-pe-hîrtie-coate-goale-papugiul de ea și fu confusie mare... Eu dacă sînt în America și îl simt pe nenea Iancu lîngă mine, America îmi cade la picioare, îl am pe Rockefeller la degetul mic și toate tertipurile care l-au înșurubat pe Kissinger să-l facă mat pe Talleyrand mi se par mai puțin nevinovate decît cartea din mînecă la o partidă de șeptic în trenul de navetiști de la Dealu Ocna la Valea Sării... Vecinul și prietenul meu Wang Meng își face primbarea de dimineață. Știu că este abia trecut de șapte. Wang Meng a traversat lunca, a ajuns la malul gîrlei, aruncă o piatră în apă. Cînd va reveni pe autostradă va fi ora opt. Desfac un suc de rodie și mandarine. Foarte acidulat, cînd e rece gîdilă plăcut mațele și le face să rîdă. Cred că voi avea o zi bună. Seara, după ora comună de engleză, îi voi vorbi lui Wang Meng despre Caragiale. Îl cunosc bine pe W.M., mă bucur de pe acum de veselia lui senină, candidă, inteligentă. Să rămîi așa după ce ai trecut prin experiențele lui, e o performanță ieșită din comun. De învățat, de ținut minte asta... Nu mă grăbesc. Bărbieritul, dușul. Înghit o felioară de somon, carne roșie, rece, abia trecută printr-un fum cu mirodenii, se topește în cerul gurii. Rumeg o felie de pîine neagră suedeză, untul întins într-un strat foarte subțire, niște vaci aproape uriașe, spălate și țesălate, grave și fudule ca niște primadone, le-am văzut la o fermă din apropiere, duse la muls într-o mulgătorie S.F., altădată despre asta, adaug un cub de Fontanella, o brînză italiană mult apropiată de fostul nostru „burduf" strămoșesc. Din cutia cerată îmi torn un pahar mare de lapte, beau cam un galon la două zile, ținta mea nemărturisită pînă acum era să pun mîna pe o diplomă de Papă-Lapte, care se acordă cam pe sprînceană și nu totdeauna pe merit. S-ar putea să cobor să înot o oră, după 10, piscina e de obicei liberă. După amiază sînt două ore de seminar, l-am pregătit aseară.

Dar ceva se întîmplă jos, în autostradă. Mă uit la ceas. Nouă fără cîteva minute. Ar fi trebuit să-mi dau seama, din bucătărie în timp ce mîncam pe fugă, l-am auzit pe Wang Meng în camera lui, se așeza la masa de scris. Zilnic, două ore. Ce scrii acum, Wang Meng? Zîmbetul lui, răspunsul: o poveste despre un om și un cal... Bunul Wang Meng, minunat prieten, o poveste despre un om și un cal! Răspunsul lui, el singur, e o poveste...

Dar acum văd. Se lucrează la autostradă. Deocamdată, spațiul cu gazon și arbuști mari și stufoși, linia despărțitoare, este defrișat. Cum? În doi timpi și trei mișcări. Un agregat este în același timp excavator, macara (foarte specială, cu brațe telescopice mobile, cîrlige și lanțuri), sfredel, tîrnăcop și încă vreo cîteva altele, totul băgat într-o caroserie al dracului de lustruită și fistichie, un galben otrăvit, inscripțiile în oliv și negru, mașinuță de colecție, monstru înzestrat cu inteligența cretină a roboților... Îmi aprind o țigară. Pe colțul mesei, lîngă micul Panasonic alb în fața căruia pierd cel puțin două ore din douăzeci și patru, **Nexus** de Henry Miller. Greu (pentru mine!) descifrat cu dicționarul. (Cred că am putea face ceva pentru Henry Miller la o editură bucureșteană, mi-am zis, și n-a rîs nimeni.) În loc să sar în bazin și să înot măcar o jumătate de oră, eu zac în fereastră, nu mă pot desprinde, privesc. Așadar: pe o distanță de vreo două sute de metri, în mijlocul autostrăzii, stufoșii plini de ramuri grele arbuști încă plini de sevă și frunză în îngăduitoarea vară indiană, sînt cu blîndețe smulși din locul lor. Rădăcinile, oricît de adînci și stufoase stau, ca în niște ciubere uriașe, în pămîntul tăiat în jurul lor în forme grele de piramide retezate. Tăiat cu briciul parcă pe toate fețele, pămîntul nu se desprinde, îl văd negru, compact, luciu stins de rocă tare, nu de pămînt reavăn. Macaraua apucă, leagă, ridică, așează totul în două basculante la timp venite, repede făcîndu-se nevăzute. Țigara mi s-a stins, fumată numai o treime... Aprind alta. Pe un segment de cam trei sute de metri, circulația se mută deocamdată pe o singură parte a austrăzii. La capete au apărut semnalizatoare, lămpi pulsatorii care în plină zi lucrează ca oglinzile mișcate ritmic în bătaia soarelui. Cinci bărbați în haine de lucru (unul cu plete mari ca niște fuioare de cînepă prinse cu o panglică roșie care taie fruntea și se leagă la spate, altul chel și păros pe brațe, barbă neagră de anahoret, toți în salopetele lui Levi Strauss, pline de buzunare și fermoare, doi sînt mai scunzi, unul pare chiar firav dar iute, agil, celălalt, bine legat, cam greoi, restul sînt pe același calapod, niște hui-

dune zdravene spre doi metri) ei se mişcă în zig-zag-uri scurte şi precise. La marginea luncii, pe taluzul lat şi înalt văd acum alte complicate vehicule, mari şi mici, pe roţi sau şenile. Băieţii ăştia să le fi adus? Cînd? Ele sînt acolo. Flăcăii se apucă să le manevreze pe rînd. Se vede bine: fiecare ştie să-şi facă treaba lui şi, cînd este nevoie, pe rînd, treburile celorlalţi. Folosind maşinile cu un fel de uşurinţă şi bizară relaxare, rapid totodată, mişcări sever supravegheate, absolut „economice", ca într-un concurs cronometrat, cei cinci reuşesc pînă la 12,30 fix să aducă în fază semifinală, vreau să spun pînă la turnarea asfaltului, o bucată de şosea pe două benzi, cam de două sute de metri lungime, o „cale de acces" între cele două sensuri unice ale autostrăzii. Tăietură, piezişă, rece, fără cusur. Două sute de metri de şosea făcută după tipic, de la măsurătorile cu teodolitul şi ruleta pînă la săpătura adîncă, turnarea şi nivelarea straturilor succesive de pietriş, nisip şi restul. Băieţii sărind dintr-o maşină într-alta punînd mîna pe lopată şi hîrleţ (mînuind cu nădejde clasicele unelte, cînd e cazul!) egali în îndemînare şi atenţie, trunchiul aplecat peste manetă sau volan, răsucindu-se în scaunele de pilotaj, ieşind pe jumătate afară din cabină, umblînd la motor şi pornindu-l, atunci cînd drăcia se oprea pe neaşteptate, da, s-a întîmplat şi aşa ceva... La 12,30, deci, agregatele au fost aliniate pe taluz. Băieţii au dispărut. Pe autostradă se circula numai pe o parte, în amabele sensuri. Lămpile avertizoare funcţionau neîntrerupt. Un automobilist a depăşit spaţiul marcat pe asfalt cu cîţiva zeci de metri înaintea primei lămpi, intra pe sensul interzis, cînd s-a declanşat brusc o sirenă, urlet isteric, te scotea din minţi, n-am mai văzut o maşină oprind în forţă şi demarînd cu spatele într-o viteză asemănătoare.

Apare o camionetă, un fel de „utilitară" cu ladă de fier şi cabină confortabilă, şoselele sînt pline de maşinile astea în America. Coboară leneş un tip, cămaşă cu mîneca scurtă, pălărie deschisă la culoare, borul nici tare, nici moale, nici larg nici îngust, ceva între sombrero şi gambetă. Ochelari cu lentile foarte groase, îmi dau seama chiar dacă nu sînt prea aproape de el, cînd răsuceşte capul, soarele bate în lentilele lui ca într-un telescop. Am amorţit. Iau coatele de pe pervaz, schimb greutatea de pe un picior pe altul. Scaunul ar fi prea scund pentru postul meu de observaţii, dacă aş avea un binoclu, totuşi... Îmi îndoi spatele şi mă arcuiesc, mă „întind" în felul mîţelor trezite din somn. Tipul parchează pe taluz, lîngă agregate, acestea cam prăfuite acum, pămînt, transpiraţie, aş zice, adormite s-ar părea sau poate rumegă în tăcere cu ochii închişi şi eu nu le văd prea bine din fereastra mea de la May Flower. Omul îşi scoate ochelarii, îşi freacă ochii copilăreşte cu pumnul strîns, îi pune din nou pe şaua nasului, parcă prea bătrîneşte fixînd braţele pe după urechi. Poate mi se pare. Sînt obosit. El merge de-a lungul căii de acces. Pas rar, ritmic, concentrat, priveşte ca şi cum caută sau ar fi pierdut ceva. Se întoarce în acelaşi fel pe cealaltă margine. Dă o raită în jurul agregatelor. Loveşte cu călcîiul în pneurile uriaşe, pune mîna pe şenilele pline de pămînt încă umed, roşcat, gălbui, negru. Scoate un bloc-notes din buzunarul de la piept şi notează ceva cu un pix care luceşte intermitent în lumină. Prin geamul întredeschis simţi miros de fum ţigănesc şi flori de tei? Nasul care umblă prin univers cu nările larg deschise se mai înşeală şi el. Sună telefonul. Nu răspund.

*

Cum bănuiam, pauza de masă. Exact peste o oră băieţii erau din nou pe cai. Acum mirosea o ciorbă de asfalt, vedeam, de sus, cum clocoteşte în lungul container deschis, şi toate fazele de lucru pe un agregat care seamănă mai degrabă cu un trenuleţ din Disneyland, pînă ce asfaltul este întins şi nivelat. Nu era încă 5 (cinci) după-amiază, cînd totul era gata. Nu o improvizaţie, ci o pistă de aterizare. Asfaltul uscat, neted, lucea stins în soarele mult coborît peste Dubuque. Marcajele albe, linia continuă, săgeţile indicatoare din capete, unde instalaţiile cu celulă fotoelectrică interzic încă accesul. Am numărat mucurile din scrumiera de alpaca: douăsprezece. Mai mult decît de obicei. Renunţasem la seminar. Aprinsesem prima ţigară la 9, odată cu băieţii de jos, pot spune că în ziua aceea am lucrat la firma pentru care lucrau şi ei. Îmi cîntau broaştele în burtă dar nu-mi era foame.

Să-mi amintesc: i-a văzut vorbind între ei, pe cînd îşi făceau treaba? Poate, nu sînt sigur... Să fi fluierat vreunul în dorul leliI, pe cînd schimba calul? Dar de ce să fluiere... Doi fac o plimbare de la un agregat la altul pe noul drum. Schimbă cîteva vorbe, se despart. Acum se privesc din capetele opuse ale pistei. Nu par să urmărească ceva anume. Rămîn aşa cîteva clipe. Unul îşi aprinde o ţigară. În grupul de trei, pe marginea taluzului, unul goleşte o cutie cu bere, altul striveşte ţigara sub talpă. Se urcă apoi în agregatele lor, pleacă în caravană, pluteşte în urma lor aburul albastru degajat de puternicele motoare Diesel. Un corb mare se opreşte scurt timp pe panoul indicator care interzice, în zonă, accesul pe partea de autostradă dinspre Iowa River. Se ciuguleşte domestic sub aripă, o găină neagră înainte de culcare pe stinghia ei din coteţ. Reapare tipul cu camioneta. Parchează pe taluzul pustiu. Şi-a schimbat cămaşa, peste un tricou alb, poartă o jachetă de Amana, negru pe albastru. Aceeaşi pălărie. Se opreşte la capătul căii de acces. Desprinde din cureaua lui lată, de lîngă un mănunchi de chei care fulgeră dur ca ţeava unei puşti în spatele unui geam în amurg, o ruletă. Se lasă pe vine, face fel de fel de măsurători, le notează în carneţelul îngust, scoarţe verzi de plastic, şi în acelaşi timp pare că le confruntă cu alte date mai de mult scrise acolo. Scrie, răsfoieşte, compară, o mişcare continuă. Precizia, rapiditatea, indiferenţa cu care un bătrîn casier numără bancnotele. Măsurătorile continuă de-a lungul şi din loc în loc de-a latul drumului. Paşi rari, tălpile rulează cu atenţie pe asfaltul curat, pălăria pe ceafă, fruntea încruntată. Fandează, face săritura mingii, genuflexiuni, alergare pe loc. Le face cu atîta conştiinciozitate, încît poţi crede că doctorul l-a trimis: dacă nu faci asta, mori. Iată şi o sumă de mişcări de-a dreptul misterioase, ca şi cum şi-ar lua „avînt" să lunece pe gheaţă. În mai multe locuri, aşezat pe vine, pipăie, netezeşte asfaltul cu palma desfăcută. Îl ciocăneşte cu degetul îndoit. Un antreprenor, fără îndoială, dar ce instanţă reprezintă el? În cele din urmă, ochelaristul se urcă la volanul camionetei. Demarează cu încetinitorul, manevră cu spatele, ezitare, stîngăcie de începător. Opreşte la un capăt al drumului de acces. Coboară, ia panoul de baraj; îl pune în lada camionetei. Parcurge încet drumul pînă la capătul opus, opreşte, coboară, ia panoul, îl aşează în maşină. Nu deschide portiera, se răsgîndeşte. Urcă în lada camionetei, culcă grijuliu panourile, mută o cutie mare de carton dintr-un colţ în altul. Execută o „întoarcere pe loc" ca la o demonstraţie de cel mai bun elev al şcolii auto. Parcurge în viteză întîi banda opusă. După care, cascadorie curată, film de groază, reface drumul în trombă, scrîşnete de frîne, motorul turbează, aşa se fac testările prin supralicitare la bancul de lucru.

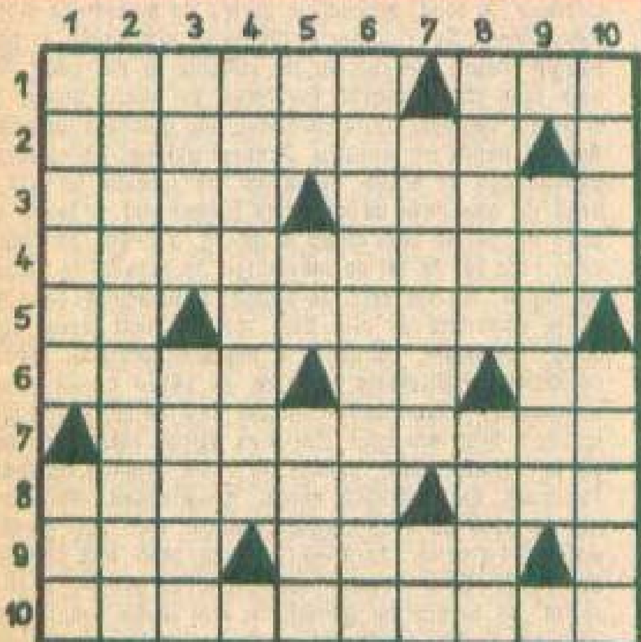
totul e acum disproporționat, mă gîndesc, nu prea are haz, la un motor de formula 1 montat pe un Trabant... Aștept să văd rabla sărind în aer și omul catapultat poate în direcția ferestrei mele, aș încerca să prind pălăria. Nimic. Antreprenorul e acum în picioare, la un capăt al drumului de acces, mașina (întreagă, panourile, locul lor) pe dreapta. Omul mai privește odată drumul, își scoate ochelarii, îi aburește îndelung cu gura făcută pungă și îi șterge cu o pielicică de căprioară, scoasă ca pe o batistă din buzunarul de la piept. Pleacă. Nu chiar la prima cheie, motorul strănută de cîteva ori. Pistoanele pocnesc sec, caroseria zornăie ca acoperișul magaziei pe care cade grindina. Se îndreaptă nu spre **down-town**, de unde, se pare, venise, ci în direcție opusă, spre Cedar Rapids.

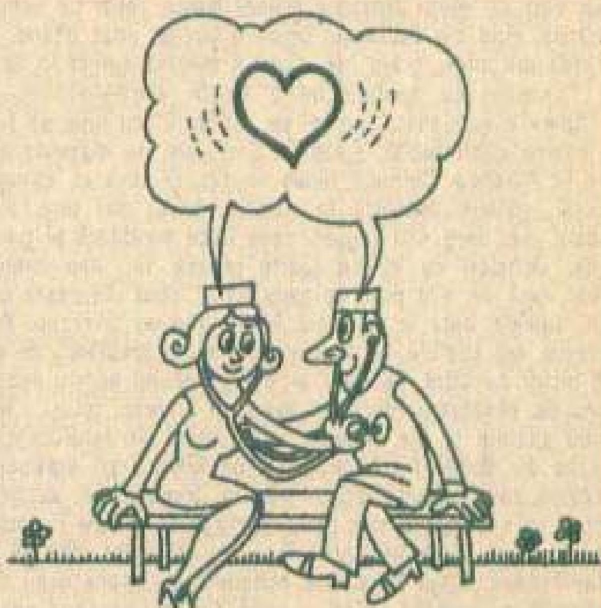
Primele mașini pătrund pe drumul de acces, simultan, din ambele sensuri. Este abia trecut de ora 6 (șase).

*

Povestea începe așadar la 9 dimineața și se termină la 6 seara. Mă biciuie un scurt episod dintr-un documentar american de șase ore despre America: o execuție pe scaunul electric filmată pe ascuns, „direct", în 1938. Totul începe în celula condamnatului, dimineața la ora 6 fix, și se termină pe scaunul electric la ora 9 fix. Imagini care te pot persecuta tot restul vieții revin ca dintr-o experiență „personală". De neînchipuit. Înainte de orice, precizia, exactitatea, eficiența unei demonstrații care întrece tot ce ar putea fi numit, după un vechi clișeu, „nemțesc" sau „japonez". Mîna care împinge maneta de contact (într-o încăpere alăturată celei unde condamnatul este fixat pe scaunul electric) mi s-a părut mai înspăimîntătoare decît a drăguțului de călău de altădată, meseriaș cît de cît onest, ridică toporul și lovește... Pe drumul de acces s-a circulat numai zece zile, cît au durat lucrările la rețeaua de canalizare, în care scop și fusese construit. În ziua a unsprezecea, de la 9 dimineața pînă la 3 după-amiaza, calea de acces a dispărut, arbuștii, gazonul și-au luat locul pe autostradă. Aceiași cinci oameni, mai puține agregate, pauza de masă numai o jumătate de oră. Nici o urmă. Ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Nu văd eu bine, sau nenea Iancu rînjește? Nu ți-a plăcut, domnule, sau ce? Aș, spune el, mult de tot dar asta-i altă căciulă. Și îmi povestește vechea anecdotă cu lordul care comandă la o cunoscută și foarte scumpă cofetărie un călăreț de ciocolată. Cîteva zile la rînd cere să i se adauge mereu alte amănunte. În fine, e mulțumit, cofetarul îl întreabă în ce fel să facă ambalajul și lordul spune: nu e nevoie, îl mănînc aici... Nu prea se leagă, zic. Nici nu trebuie, murmură el. Zîmbet în loc de rînjet?

Intermezzo

ORIZONTAL:

1) Talpa casei (pl.) — Se consumă în fața casei... 2) ...și pentru masă 3) Cere la schimb! — Cîntăreț de ultimă oră 4) Trăiește prin stațiune 5) Delegată de la centru! — Intră-n dotarea celor mai buni 6) Prezentă-n parte la datorie — Eșalonul inferior! — Omis pe jumătate! 7) Cu ochii-n toate părțile, înaintează prin galerie 8) Hăitașii codrului — Coca din albie 9) Se-anunță din prima clipă — Drumul drept spre țintă 10) Sistem de aprindere

VERTICAL:

1) Are un etaj superior — La mijloc de poștă! 2) Specializați pe culoare 3) Purtată-n partea opusă — Petrecăreții din spatele hanului (sing.) 4) Irigare de suprafață 5) Ceapă deshidratată! — Tăiată din ață! — Întorsul la țară! 6) Plasare-n lung de linie 7) Agitație mare la curs — Acum, hai în careu! 8) Apropiatul casei — Apreciere de suflet 9) În stare de amenințare 10) O poziție bine definită — Tună și fulgeră (pl.)

O lume mai bună și mai dreaptă pentru toți tinerii planetei

În jurul datei de 11 iulie a acestui an s-a născut cel de-al cinci miliardelea locuitor al planetei noastre. Evenimentul a fost marcat așa cum se cuvine, O.N.U. a lansat o „Zi a celor cinci miliarde", iar mijloacele de mass-media care au făcut o largă și meritată publicitate evenimentului, au ținut să sublinieze adevărul-axiomă că, pe toate meridianele și paralelele globului terestru, apariția unui nou născut înseamnă un prilej de bucurie, de satisfacție, de împlinire. Dar, așa cum subliniau la momentul respectiv ziarele, ca și numeroase personalități ale vieții politice și sociale, „Ziua celor cinci miliarde" s-a constituit și într-un firesc prilej de meditație responsabilă asupra problemelor grave care confruntă generațiile de astăzi și care, în absența unor soluții viabile și eficiente, vor confrunta și mai dramatic generațiile viitoare. Tocmai bucuria cu care pretutindeni popoarele își întîmpină copiii, tocmai gîndul unanim că trebuie să pregătim cu grijă ziua de mîine a planetei — un mîine mai bun, mai generos, mai fericit — sînt temeiurile pentru care a acționa astăzi reprezintă o cerință imperioasă, în numele celor mai nobile și mai omenești aspirații de pace, înțelegere și prosperitate.

DARUL CEL MAI DE PREȚ — PACEA

Bucuria cu care, pretutindeni, a fost întîmpinat locuitorul cu nr. 5 miliarde al Terrei nu a putut ascunde îngrijorarea profundă a popoarelor planetei noastre față de cel mai grav fenomen al epocii actuale — escaladarea la ritmuri și niveluri calitative fără precedent a cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare. Nu trebuie să uităm că fiecare din cei 220 000 de nou născuți ai „Zilei celor 5 miliarde" au primit, la primul contact cu lumea, sinistrul cadou al celor cîtorva tone de trinitrotoluen care revin, într-o aberantă împărțire a capacității de supraucidere, fiecărui pămîntean ce trăiește la acest final de secol și mileniu. Pentru că, într-adevăr, fără intenția de a dramatiza lucrurile, trebuie spus că deasupra omenirii atîrnă o uriașă „sabie a lui Damocles", materializată în cele peste 55 000 de focoase nucleare îndreptate spre toate cele patru puncte cardinale ale Terrei; chiar detonarea unei părți din acest înfricoșător arsenal ar putea fi sinonimă cu dispariția vieții, a civilizației. Iată, o singură salvă cu rachete nucleare a unui submarin ce acționează în mările din jurul Europei ar face ravagii mult mai mari decît totalitatea bombelor, obuzelor, minelor și gloanțelor utilizate în cel de-al doilea război mondial. (să precizăm că ultima conflagrație planetară, cu tot armamentul clasic folosit, a omorît 55 de milioane de oameni).

Să nu uităm, iarăși, multiplele conflicte regionale, care numai în anii așa-zisei păci postbelice au făcut (cifra pare incredibilă, dar e cît se poate de adevărată), peste 20 de milioane de victime, spre a nu mai adăuga distrugerile materiale irecuperabile.

Copiii, tinerii planetei noastre, trăiesc astfel, încă de la naștere, într-o lume crispată de amenințări, sub un cer care el însuși se pregătește să ofere un nou teren de confruntare în materie de înarmări. Sateliți ucigași, stații cosmice dotate cu „raze ale morții", rețele dense de sateliți-spion sînt pe punctul de a întina albastrul cerului planetar, de a asocia poezia spațiilor siderale cu amenințătorul concept al „războiului stelelor".

Nu vom insista asupra acestor realități, în general, bine cunoscute. Dar impactul lor asupra condiției actuale și de perspectivă a tinerei generații trebuie să se constituie într-un veritabil resort al acțiunii hotărîte, pînă mai este timp, pentru a schimba cursul evenimentelor, pentru a se trece de urgență la măsuri efective de dezarmare. În

primul rînd de dezarmare nucleară. Asemenea măsuri menite a consolida pacea planetară, a limita, reduce și, în final, a elimina pericolele uriașe la adresa vieții ar fi, în mod cert, darul cel mai de preț pe care adulții, oamenii politici l-ar putea face copiilor, tinerilor de pretutindeni.

Premise favorabile, premise obiectiv favorabile există. În primul rînd, ideea, pe care nici o judecată lucidă nu o poate respinge că, în actualele condiții, un război, care ar deveni implacabil un război atomic, nu mai e de conceput decît ca o uriașă sinucidere colectivă a speciei umane. De aici, o altă idee, tot mai recunoscută, că armele nu pot garanta securitatea, ci, dimpotrivă, ele o diminuează și, deci, e preferabil ca echilibrele strategice să fie căutate la niveluri cît mai coborîte cu putință. „Dubla acțiune zero" aflată, la ora scrierii acestor rînduri, într-o fază evoluată de negociere la Geneva, se înscrie tocmai în această optică realistă asupra lucrurilor, purtînd marca, într-adevăr, o cotitură istorică în materie de dezarmare.

Și mai intervine și un alt element, de o semnificație și importanță deosebite. Este vorba de nașterea și cristalizarea unei noi conștiințe, cu adevărat planetare, de a face totul pentru apărarea vieții de un holocaust atomic devastator. Cînd peste timp se va încerca realizarea unei istorii a acestor ani din pragul mileniului trei, una dintre concluziile cele mai posibile ar putea fi aceea potrivit căreia forța unită a popoarelor, solidaritatea umană, solidaritatea speciei, dacă vreți, au reușit, într-un moment de grea cumpănă, să asigure dăinuirea civilizației pe frumoasa planetă Pămînt, iar în această luptă necurmată, nu se va putea să nu fie sesizată, prezența masivă, matură și responsabilă a tinerei generații, ale cărei acțiuni în numele dreptului la viitor, la viață, își pun amprenta, mai mult ca oricînd, asupra timpului prezent. Tinerii care ies acum, umăr la umăr, pe stradă, care cer oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare nucleară, chimică și convențională, utilizarea pașnică a Cosmosului, ca bun comun al întregii umanități, încetarea experiențelor nucleare, canalizarea uriașelor resurse alocate sectoarelor militare spre domenii ale activităților pașnice, benefice întregii omeniri, sînt poate părinții acestei generații a celor „5 miliarde" și vor fi adulți atunci cînd acești copii vor păși în pragul tinereții. Cineva spunea că metoda cea mai simplă și mai eficientă de a afla tainele viitorului constă în a-i privi cu atenție pe oamenii tineri. Pentru că ei sînt cei chemați să trăiască viitorul, să-și asume responsabilitățile lumii viitoare. Dacă privim deci opțiunile, idealurile și aspirațiile esențiale ale tinerei generații contemporane, realismul, responsabilitatea acesteia, atașamentul ei la valorile perene ale civilizației, putem conchide — fără a risca o apreciere simplificatoare — că viitorul se află de pe acuma, în mîini bune, că există temeiuri solide să credem că lumea viitoare va fi mai bună, mai dreaptă, mai fericită, inclusiv pentru cei ce vor atinge majoratul în jurul anului 2005. Dar pentru a gîndi aceste evoluții pozitive, încă de astăzi, se impun acțiuni tot mai susținute, convergente din partea tuturor popoarelor, a tinerilor de pretutindeni.

PROBLEME GLOBALE, SOLUȚII GLOBALE

Stabilirea zilei de 11 iulie ca „Zi a celor 5 miliarde" s-a bazat, se pare, pe calcule riguroase, efectuate de demografi, ritmul cotidian al creșterii populației planetei fiind stabilit la circa 220 000. Singurul element convențional la care s-a recurs a fost localizarea primului nou născut al zilei de 11 iulie 1987, la Zagreb. Aici erau în plină desfășurare Jocurile Mondiale Universitare, superbă sărbătoare a tinereții, a dorinței de prietenie, pace și înțelegere ce animă generațiile tinere de pretutindeni, iar manifestarea oferea toate condițiile pentru a se marca, așa cum se cuvine, apariția celui de-al 5 miliardelea semen al nostru. Dar, se poate spune că oricare din cei 220 000 de copii născuți atunci, pe întreg globul, terestru, își merită acest statut simbolic. Numai că, majoritatea acestor copii au văzut lumina zilei nu doar în anonimat, departe de flash-urile fotoreporterilor și de camerele de luat vederi ale televiziunilor, dar înfruntînd, din primul ceas al vieții, realitățile sumbre care dăinuie pe întinse arii geografice ale Terrei. Pentru că, cei mai mulți copii se nasc astăzi în țările sărace, în vastele zone ale subdezvoltării din Africa, America Latină și Asia. Care sînt șansele lor reale de a supraviețui, de a urma o școală, de a putea munci și de a duce o viață demnă o spun statisticile elaborate de prestigioase organisme și organizații internaționale, a căror corectitudine nu poate fi pusă la îndoială. Iată, UNICEF relevă că un nou născut din aceste țări are doar o șansă din zece de a depăși vîrsta, cea mai vulnerabilă, de pînă la cinci ani. Foametea, bolile, condițiile de trai mizere fac ca zilnic — chiar în absența unor războaie sau catastrofe naturale — să-și piardă viața, 50 000 de copii. A urma o școală, a avea acces la luminile științei de carte este, de asemenea, un vis irealizabil pentru zeci și zeci de milioane de copii și tineri din țările „lumii a treia". Nu întîmplător, cifra totală a analfabeților a ajuns

astăzi — în pofida unor eforturi susținute ale țărilor în curs de dezvoltare pentru combaterea acestui flagel — la un miliard de persoane, din care circa 40 la sută copii de vîrstă școlară. Absența sau precaritatea unei rețele de învățămînt adecvate nevoilor în continuă creștere, generate de sporul demografic, numărul limitat de cadre didactice, lipsa fondurilor necesare au drept consecință creșterea, an de an, a eșaloanelor celor care, în plină eră a zborurilor cosmice, nu au ajuns să știe să scrie și să citească. Conform unor studii efectuate de experți ca să poată ține pasul cu sporul demografic natural, numărul școlilor ar trebui să crească, pînă în anul 2000 de 3 ori în Africa și de peste 2 ori în sudul Asiei și în America Latină.

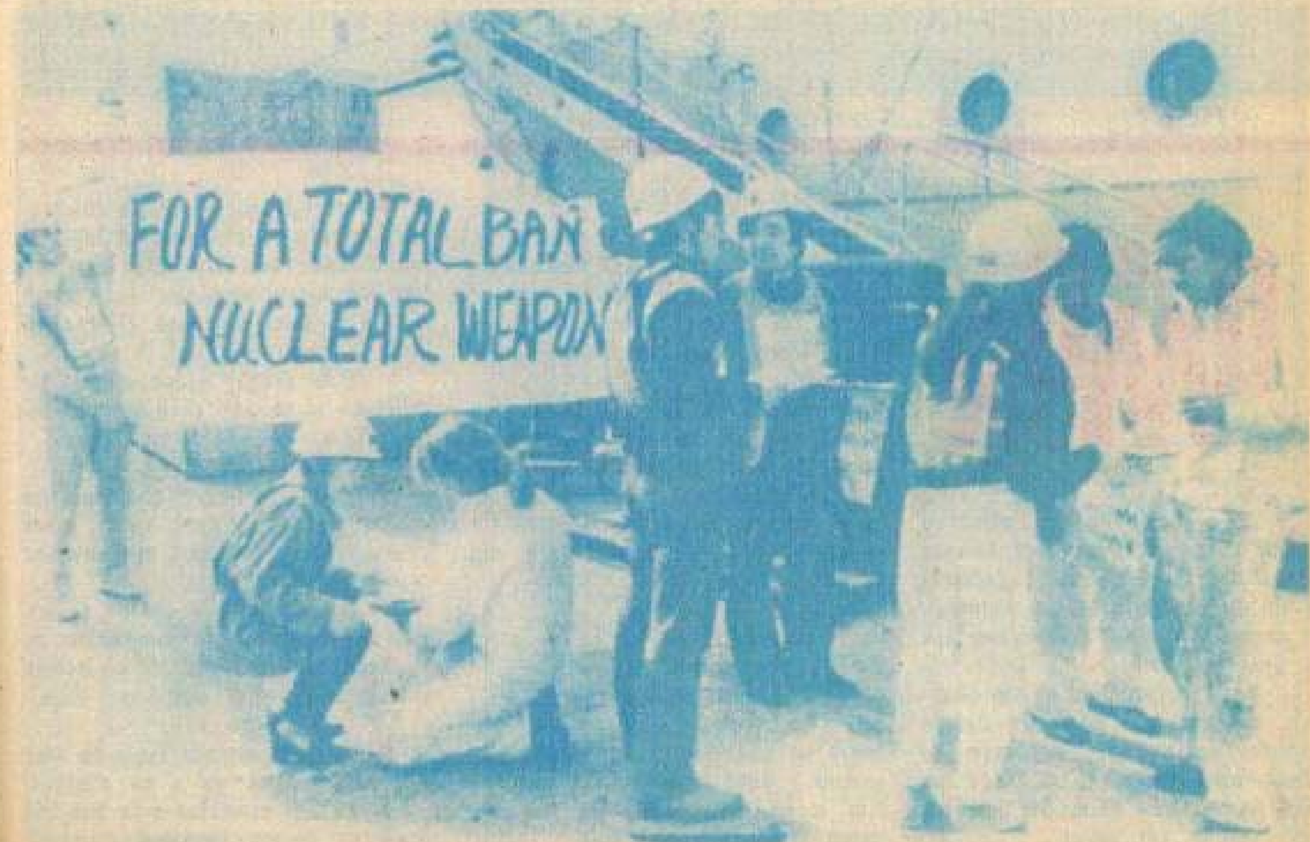
În pofida unor eforturi susținute, țările în curs de dezvoltare nu dețin singure cheia ieșirii din gravul impas actual, pentru că, cel mai adesea, cauzele dificultăților se află în însuși mecanismul anacronic și nedrept al raporturilor economice internaționale, bazate pe exploatarea celui mai slab de către cei bogați. Un exemplu edificator îl oferă problema datoriei externe ale țărilor în curs de dezvoltare, care a depășit deja limitele fabuloasei sume de 1000 miliarde dolari.

Numai plata dobînzilor — în multe cazuri deosebit de ridicate — reprezintă pentru aceste state o povară insuportabilă, o scurgere cu consecințe catastrofale a venitului național, spre seifurile hrăpărețe ale băncilor din Nordul bogat și industrializat. Protecționismul, practicile comerciale discriminatorii, inechitabila distribuire a prețurilor afectează de asemenea în mod grav interesele statelor în curs de dezvoltare, zădărnicind eforturile lor de progres economic și social și restringînd dramatic posibilitățile acestora de a asigura copiilor și tineretului, populației în ansamblu, o viață demnă de epoca în care trăim.

Rezultat nemijlocit al vechii ordini economice internaționale, bazată pe relații profund inechitabile, de exploatare și jaf colonial, subdezvoltarea reprezintă unul dintre fenomenele cele mai grave ale lumii contemporane, cu consecințe nocive asupra unei mari părți a populației planetei, dar și asupra economiei mondiale.

Și pentru acest dosar complex există desigur remedii viabile. Este cert însă că rezolvarea unor probleme globale de o asemenea complexitate cum este subdezvoltarea impune aplicarea de soluții radicale globale, în contextul edificării unei noi ordini economice și politice internaționale. Este un merit deosebit al României socialiste, al președintelui Nicolae Ceaușescu de a fi elaborat un concept profund novator și constructiv asupra acestor probleme de a căror soluționare depind, în cel mai înalt grad, destinele de pace și progres ale generațiilor prezente și viitoare. Reafirmată cu claritate în Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu celei de-a VII-a Sesiuni a UNCTAD, desfășurată la Geneva în vara acestui an, poziția României prevede o serie de măsuri privind: sporirea efortului propriu al fiecărei țări în curs de dezvoltare, amplificarea colaborării internaționale pe baza respectării noilor principii de drept, soluționarea globală, politico-economică a problemei datoriilor externe ale acestor țări, soluționarea echitabilă a problemei prețurilor, eliminarea protecționismului, convocarea unei conferințe speciale a ONU în vederea soluționării globale și democratice a problemelor economiei mondiale. România are de asemenea meritul de a fi subliniat încă de mai mulți ani, corelația strînsă ce există între dezarmare și dezvoltare susținînd, inclusiv prin puterea exemplului propriu concret, necesitarea reducerii cheltuielilor militare și alocarea fondurilor astfel eliberate în sectoare ale activităților pașnice, în slujba progresului economic și social al tuturor popoarelor.

Probleme acute confruntă și o importantă parte a tineretului din țările occidentale. Așa cum releva un consis-

tent studiu elaborat de UNESCO, reprezentind, în numeroase țări, categoria socială cea mai vulnerabilă, tinerii sînt și vor fi și în viitor — în absența unor măsuri urgente menite a le ameliora situația — primele victime ale stagnării sau recesiunii economice, ale crizelor. Nu întîmplător, se arată în studiul amintit, în cursul actualului deceniu cuvintele-cheie ale existenței multor tineri vor fi: penuria, șomajul, neadecvarea pregătirii profesionale la realitățile pieței forței de muncă, atitudine defensivă, pragmatism, și chiar supraviețuire. Dacă anii '60 au mobilizat anumite categorii de tineri în luptă împotriva unei crize de cultură, valori morale și instituții, anii '80 impun noilor generații o criză materială și structurală, o criză economică cronică, inclusiv numeroase privațiuni. Valabilitatea acestor aprecieri este demonstrată de milioanele de tineri șomeri din țările occidentale, cronicizarea crizei economice și a maladiei șomajului antrenînd o creștere — și ea cuantificabilă în statistici — a unor fenomene nocive cum sînt toxicomania, alcoolismul, violența, marginalizarea socială și culturală etc.

Omul cu nr. 5 miliarde al planetei noastre a văzut lumina zilei într-o lume tensionată, confruntată cu probleme grave și complexe, care au un impact decisiv asupra condiției materiale și spirituale a tinerei generații, iar pentru ca viitorul, perspectiva să fie pe măsura idealurilor și aspirațiilor firești de mai bine ale tinerilor de pretutindeni, pentru ca însăși civilizația umană să-și asigure dăinuirea și mersul înainte, se impun acum mai mult ca oricînd, acțiuni urgente pentru împlinirea celei mai nobile sarcini a zilei de azi: să lăsăm generațiilor viitoare o planetă curată, o lume a păcii, prieteniei și colaborării între națiuni.

AUREL PERVA

- **Pămîntul este o planetă a tinereții. Circa 62 la sută din populația lumii are o vîrstă de pînă la 30 de ani.**
- **Numărul persoanelor între 15 și 29 de ani se ridică la peste 1,1 miliarde, ceea ce reprezintă mai mult de 20 la sută din populația mondială.**
- **În ceea ce privește grupa de vîrstă de la 15 la 24 de ani (adoptată în sistemul O.N.U. pentru a delimita categoria tineret), la finele secolului aceasta va depăși 1,2 miliarde de persoane.**
- **În timp ce numărul tinerilor din țările dezvoltate va crește pînă în anul 2000 cu numai 5 la sută, aceeași grupă de vîrstă va înregistra o creștere de circa 80 la sută în țările „lumii a treia".**
- **În lume se nasc în fiecare zi aproximativ 220 000 de copii.**
- **În același interval de timp, 40 000—50 000 de copii din zonele subdezvoltate ale planetei își pierd viața din cauza foametei sau maladiilor.**
- **Din cei peste 300 de milioane de șomeri aflați în țările sărace, o mare parte o reprezintă tinerii.**
- **În țările industrializate membre ale O.E.C.D., din cei circa 35 de milioane de șomeri, 40 la sută sînt tineri.**
- **Milioane de tineri participă zilnic, pe toate meridianele, la amplele acțiuni consacrate dezvoltării, asigurării viitorului de pace și progres al omenirii, într-o lume mai bună și mai dreaptă.**

● La o nuntă de aur, musafirii felicită gazda și îi fac complimente soțului: Cu toate că aveți cincizeci de ani de căsătorie arătați excelent. Ce anume v-a ajutat să rămîneți așa de tînăr?

— Aerul curat. Cînd ne-am căsătorit, am convenit cu soția ca, la primele semne de supărare și ceartă, unul dintre noi să plece din casă. Așa se face că mi-am petrecut mulți ani la aer curat.

● La tribunal.

— Deci, întreabă judecătorul — susții că ai văzut cîteva din găinile dumitale în coteţul vecinului și ai dedus că ți le-a furat...

— Chiar așa! răspunde reclamantul.

— Poate că ești de bună credință, dar ce ai zice dacă ți-aș spune că și în coteţul meu sînt niște găini asemănătoare cu ale dumitale?

— Nu m-ar surprinde, nu e prima dată cînd mi se fură din găini!

● Logodnicii, pe bancă, în parc. Ea îl întreabă pe el:

— La ce te gîndești?

— La noi doi... Săptămîna viitoare ne căsătorim... Ne mutăm împreună... Vom fi tot timpul alături... Cui o să-i mai aduc eu flori de acum înainte?...

● Henri dragă, spune cu sfială tînăra căsătorită coborînd în fața hotelului unde urmează să-și petreacă luna de miere, să lăsăm impresia că sîntem de mult împreună. Detest privirile binevoitoare.

— O.K. dragă, spune Henri, dar crezi că ai să poți căra singură bagajele?

● Acuzat, ai în favoarea dumitale măcar un motiv care ne-ar putea convinge să-ți acordăm circumstanțe atenuate?

— Da, domnule judecător, și încă unul serios: am fost condamnat de douăzeci de ori. E clar că nu trebuie să-vă mai bateți capul cu mine.

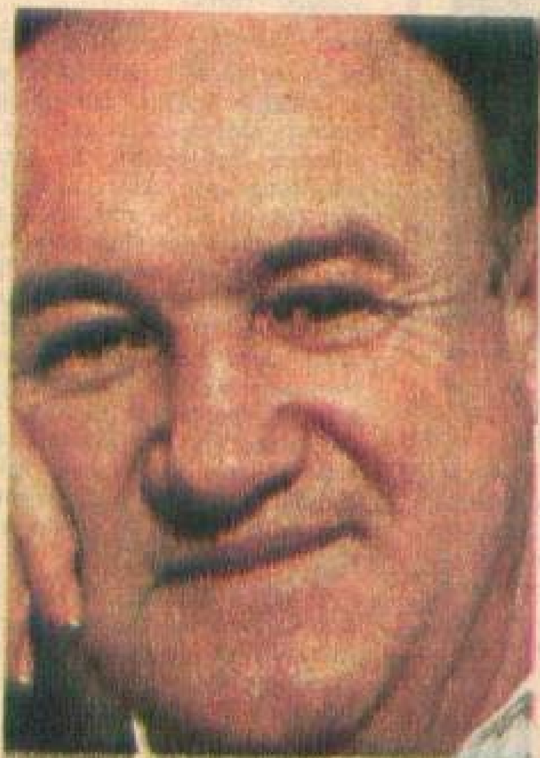
● Mi-am cunoscut soția cu abia trei luni înainte de a ne căsători.

— Eu am cunoscut-o la trei luni după ce ne-am căsătorit.

Mozaic cinematografic

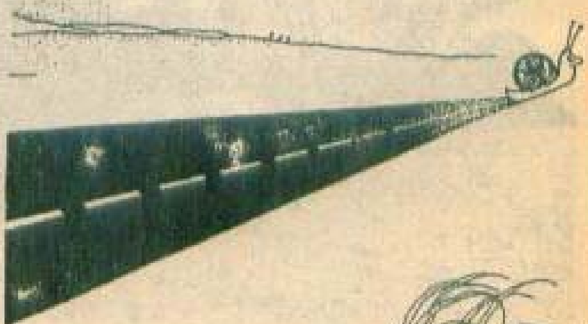
Natasha Richardson. Părinţi: Venessa Redgrave şi Tony Richardson. Şi-a făurit propriul său nume cu rolul principal din filmul „Poveste din Philadelphia", interpretat cu ani în urmă, de Grace Kelly şi Katharine Hepburn.

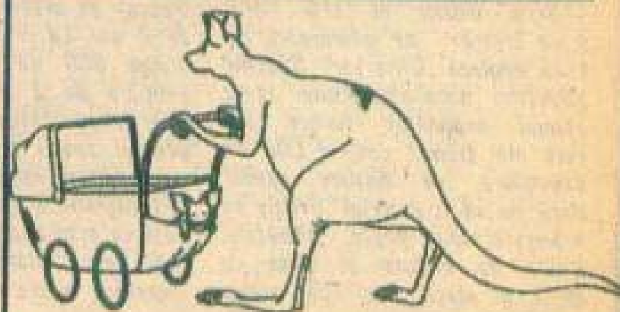

Zimbet à la Gene Hackman.

Fapt divers pe mapamond

Ursul Grizzly se află într-o stare critică – ne informează revista engleză „Observer". Specific pădurilor nord-americane acest animal impunător, feroce, din care mai trăiesc circa 1 000 de exemplare, va dispare curînd, dacă nu va fi protejat. Grizzly se hrănește cu pește, rădăcini, fructe de pădure și chiar cu iarbă, și atacă omul doar atunci cînd se simte amenințat. Puii sînt crescuți de ursoaică pînă la vîrsta de 2 ani. La maturitate el poate atinge 800 de kilograme și o înălțime de 2 metri. În prezent specialiștii încearcă salvarea acestei specii în cadrul a două mari parcuri naționale englezești. În fotografie o ursoaică Grizzly legată la ochi după ce a fost adormită de cercetători pentru a i se identifica vîrsta. Are 20 de ani.

Mozaic tehnico-științific

☐ PROMISIUNILE DIAMANTULUI. Specialiști din mai multe țări (U.R.S.S., S.U.A., Japonia) au pus la punct o tehnologie de acoperire a diferite obiecte supuse la uzuri mari (scule, rulmenți, lagăre, arbori cotiți), cu o peliculă fină de diamant sintetic. Ca aspect, aceasta seamănă cu un lac transparent, mărind substanțial rezistența reperelor respective. Mai pot beneficia de această noutate lentilele de la diferite sisteme optice, geamurile (de la anumite incinte), care devin astfel rezistente la zgîrieturi, continuînd cu posibilitățile de utilizare la motoarele rachetelor și chiar la lamele de ras. Promisiunile mari vin însă din domeniul electronicii, unde peliculele fine de diamant vor asigura circuitelor integrate performanțe superioare, iar tranzistoarele vor căpăta și ele noi calități din punct de vedere al izolației, dar și termic, electric, imunitate împotriva agenților chimici.

☐ EXPLOZIV SILENȚIOS. Oameni de știință din R.D. Germană au creat un material exploziv, care utilizat în aceleași scopuri ca și celelalte, nu provoacă însă zgomot. Se prezintă sub forma unei pulberi, alcătuită în proporție de 99 la sută var stins și ciment, plus o substanță care constituie de fapt secretul invenției. Pulberea respectivă, în amestec cu apă se introduce în găuri special făcute, iar acolo, după cîteva zeci de minute compoziția realizată își mărește mult volumul, dezintegrînd cărămida, piatra, betonul etc. Între avantaje se notează și faptul că în timpul aplicării metodei sus-numite în zonele respective se pot desfășura și alte activități.

☐ MINIATURIZARE. Pe piața japoneză continuă miniaturizarea aparatelor tv. Astfel, firma **Casio** a lansat în vînzare un aparat tv color cu dimensiunile de 11x10x9 centimetri și greutatea de 380 grame; ecranul este din cristale lichide, diagonala sa fiind de 6,5 cm. El a fost conceput pentru bordul autoturismelor, alege-

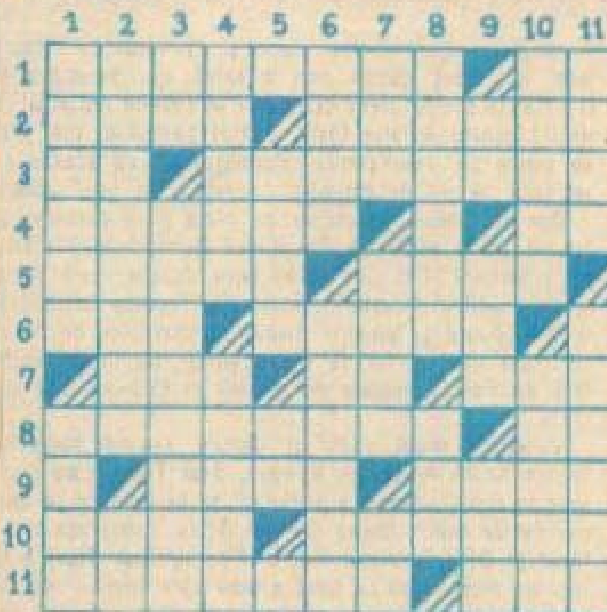
rea canalelor făcîndu-se automat, prin baleiaj de frecvențe. Minitelevizorul creat de firma Matsushita-National Pana Crystal are dimensiunile de 22x9x16 centimetri și diagonala ecranului de 7,5 cm, oferind însă o rezoluție mai înaltă, el are 89.280 puncte, față de 46.656 la precedentul aparat. Acest al doilea model poate fi adaptat și la magnetoscop. Firma Sharp a realizat la rîndul ei o combină mini — radiocasetofon și televizor, adaptată tot pentru autoturisme. Acest ansamblu are gabaritul de 13x8x3 centimetri cu greutatea de 340 grame cu baterie cu tot. Televizorul, cu ecran din cristale lichide are diagonala de 7 cm.

☐ CENTRALĂ EOLIANĂ GIGANT. Cea mai puternică turbină eoliană din lume, în funcțiune, se află în Marea Britanie pe insula scoțiană Orkney. Dispune de două elice gemene cu palete lungi de cîte 18 metri, putînd fi dirijate hidraulic în funcție de direcția vîntului pentru obținerea unui randament maxim. Turbina produce energie începînd de la o viteză a vîntului de 7 metri pe secundă, eficiența maximă situîndu-se la o viteză cuprinsă între 16 și 26 metri pe secundă. După atingerea unei viteze de 27 metri pe secundă generatorul este programat să se oprească automat pentru a evita deteriorarea instalației. Avînd în vedere regimul constant de vînt, se obține anual o producție de peste 9 milioane kwh.

☐ DIRIJOR DE ZBOR. Specialiștii americani au realizat un inedit sistem de manevrare a helicopterelor în condiții dificile de vizibilitate. Astfel, este suficient ca pilotul să întoarcă privirea sau capul într-o anumită direcție, ca un senzor, sensibil la aceste mișcări, să comande unui proiector de unde infraroșii să „lumineze" zona care îl interesează pe pilot. Imaginea obținută este proiectată pe un ecran. În acest fel, se poate acționa indiferent de condiții — întuneric, ceață, fum etc.

☐ VIDEOINTERFON. În Japonia au fost puse în vînzare interfoane dotate cu monitor color. O cameră tv. miniaturizată, instalată la poarta imobilului înregistrează imaginea vizitatorului ce se anunță prin interfon și o transmite monitorului aflat în apartament. Sistemul include și un înregistrator magnetic pentru situația cînd cel căutat nu este acasă. Astfel, o dată apăsat butonul soneriei, imaginea este înregistrată automat, o dată cu ora apelului. Cînd locatarul revine acasă poate afla dacă a fost căutat, apăsînd pe o tastă a monitorului, care îi înfățișează pe loc imaginea vizitatorului.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									■		
2					■						
3			■								
4							■		■		
5						■					■
6				■						■	
7	■				■			■			
8									■		
9		■					■				
10					■						
11								■			

Municipii

ORIZONTAL:

1) Municipiu transilvan așezat pe rîul cu același nume — Trec în spate! 2) Vestit tîrg al Moldovei — Cluj-..., orașul de pe Someș 3) Curele! — Turnu-..., municipiu de la Dunăre 4) Mod de gîndire — În cerc! 5) Acum (pop.) — Cîine de vînătoare 6) Nadir! — Nărăvaș 7) Nu spun nimic — Soarele Aradului! — Măicuțe bătrîne 8) Alt municipiu dunărean — Trecut prin... Vîlcea! 9) Impozit pe cereale (înv.) — Orizonturi 10) Un avut... amestecat — Municipiul de pe Criș 11) Marea iubire a oltenilor — Abis!

VERTICAL:

1) Municipiu vasluian — Miercurea-..., municipiu din Harghita 2) Județ cu reședința la Slobozia — Teleorman în circulație 3) Malurile Someșului! — Vorbește mult 4) Cu centrul la Timișoara — Hoheri 5) În acest loc — Careí 6) Uită-te (interj.) — Municipiul de la poalele Tîmpei 7) Baltă — Etapă spre constituirea municipiilor — Timișoara-Est! 8) Iute — Rîu pe care este așezat Sighetu-Marmației 9) Osie! — Campionii Ieșilor! — În zadar! 10) Prăjitură cu cremă — Rîu cu o salbă de municipii: Arad, Deva, Alba-Iulia etc. 11) Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (abr.) — Municipiu sibian

Dicționar: DIR, IME, ILIS, UTVA, ASS, INGA

Există un mister în Triunghiul Bermudelor?

Lawrence David Kusche nu este un om de știință. Este bibliotecar specializat în domeniul cărților științifice și totul a început din momentul în care, lucrînd la biblioteca științifică a Universității de stat din Arizona, fiind solicitat să ofere materiale despre problema atît de mult discutată a Triunghiului Bermudelor, a constatat cu stupefacție să existau extrem de puține lucrări care să prezinte ansamblul faptelor în acest domeniu. Atunci a început el însuși să strîngă materiale. Și nu la întîmplare. A consultat totul. Arhivele ziarelor, ale departamentelor marinei și aviației (civile și militare), ale marilor companii de aviație și navale, a intrat personal în legătură cu toți cei care, martori direcți sau indirecți, avuseseră într-un fel contact cu evenimentele respective. Astfel s-a născut o fascinantă carte, un fel de compendiu complet al evenimentelor cunoscute ca făcînd parte din „legenda" Triunghiului Bermudelor. O legendă pe care o redă la începutul cărții (o reproducem și noi) pentru a prelua apoi, într-o analiză foarte serioasă, fiecare eveniment (am ales semnificative numai două, din cauza, firească, a spațiului tipografic restrîns). Apoi, succint, trage o concluzie în Epilogul cărții. Un exemplu de logică, documentație și dacă, vreți, anti-mistificare.

LEGENDA TRIUNGHIULUI BERMUDELOR

Noaptea era înțesată de stele atunci cînd aparatul tip DC—3, mînat din spate de un ușor vînt prietenos, începea coborîrea normală către aeroportul din Miami. O ușoară coborîre a botului avionului a mărit viteza, iar altimetrul a început încet să ruleze spre cifre mai scăzute. În cabina pasagerilor, aflați în drumul lor de întoarcere acasă, de la Porto Rico, după vacanțele de iarnă, cîntau foarte veseli „We Three Kings" în timp ce însoțitoarea de bord servea gustări și băuturi alcoolice ușoare. În cockpitul aeronavei, căpitanul a luat microfonul.

„Către Turnul de control Miami, sîntem Transportul Aerian N16002, recepție"

„Transportul Aerian N16002, aici Turnul Miami, vă ascultăm"

„N16002 se apropie de Miami venind de la San Juan, Porto Rico. Sînt acum la 50 de mile, sud, totul e în regulă, văd luminile orașului. Vă rog, instrucțiunile pentru aterizare. Am terminat."

„002, continuă apropierea, anunță cînd vezi aeroportul. Recepție."

„002, aici Turnul Miami. Vă rugăm confirmați. Recepție."

„Transportul aerian N16002, aici Turnul de control Miami. Mă auziți? Mă auziți? Vă rugăm confirmați. Am terminat."

Dar N16002 niciodată n-a' mai confirmat primirea mesajului din partea Turnului de control Miami în dimineața zilei de 30 decembrie 1948, așa cum n-a mai răspuns nici la repetatele apeluri radio din New Orleans și San Juan Overseas Radio, precum și de la Garda de Coastă. O căutare masivă a început aproape imediat. Sute de nave au pieptănat literalmente marea în timp ce avioanele erau trimise unul după altul deasupra zonei. Vremea era ideală, apa calmă și clară și atît de transparentă încît obiectele mai mari de pe fund puteau fi zărite cu ușurință. Dar marea-și păstrează bine secretele: n-a fost găsită nici o urmă din aeronava tip DC—3. În foarte atent drămuitul în cuvinte raport al comisiei pentru Aviație Civilă apărut șase luni mai tîrziu se spune că „insuficienta informație asupra acestui caz ne face să nu determinăm cauzele care l-au produs".

Dar pe cheiuri, în docuri, pe plaje și în circiumi, veteranii mării știau că Triunghiul Bermudelor făcuse o nouă victimă. Cei care știau ceva despre mare cunoșteau înspăimîntătoarea regiune din mijlocul Atlanticului unde vapoare și avioane dispar de mai bine de un secol, fără nici un fel de motiv vizibil, pe timp favorabil, fără să trimită mesaje de alarmă și fără să lase vreo urmă.

Veteranii mării știau și despre avionul companiei British South American Airways, **Star Tiger**, care dispăruse în luna ianuarie a aceluiași an în timp ce se apropia de Bermude venind dinspre Azore. Exact așa cum a făcut și DC—3 cîteva luni mai tîrziu, **Star Tiger** a trimis un mesaj cum că totul e bine spre sfîrșitul unei zile lungi de drum pe un zbor de rutină, pentru ca mai apoi să tacă pentru totdeauna. În analiza acestui caz, Ministerul Aviației Civile a fost nevoit să recunoască faptul că nu mai întîlnise vreodată o asemenea problemă greu de rezolvat. Din cauza lipsei de dovezi pentru susținerea altei teorii s-a conchis că evenimentul s-a datorat „unei alte cauze externe".

La cîteva săptămîni după pierderea avionului DC-3e, un altul **Star Ariel**, de același tip cu **Star Tiger**, a dispărut undeva între Bermude și Jamaica în timpul unui zbor pe timp calm și senin. Știrea s-a răspîndit repede. Era timpul să se facă ceva, să se descopere cauza misterului. A început o căutare cum nu s-a mai văzut, cu participarea unei numeroase flotile americane formată din nave de război și a unui număr însemnat de nave și avioane britanice. Dar, din nou, toate eforturile au fost în zadar...

În după-amiaza zilei de 5 decembrie 1945 a început

una din cele mai mari tragedii aviatice ale tuturor timpurilor atunci cînd cinci bombardiere ale Marinei au plecat de la Fort Lauderdale Naval Air Station într-un scurt zbor de rutină care avea să se sfîrşească în nelinişte, tragedie, mister şi în moartea aparentă (dispariţie de pe faţa pămîntului poate este termenul mai potrivit) a 27 de oameni. Cu toate că nu era vreme rea, pilotul şef al grupului a transmis prin radio că s-au pierdut şi nu pot indica direcţia spre care se îndreaptă. După scurt timp comunicaţiile au slăbit ca intensitate, apoi s-au întrerupt fără să mai fie reluate vreodată. Un avion de salvare s-a îndreptat imediat spre zona presupusă a ultimei poziţii transmise de avioanele patrulei pentru ca şi el, la rîndul său, să dispară. A început imediat o mare operaţiune de cercetare şi recuperare din istoria aviaţiei, pe o durată de cinci zile, fără să se descopere vreo urmă din cele şase aeronave. Marina, după o investigaţie care părea că nu se mai sfîrşeşte, a fost nevoită să admită că nu pricepe nimic... Un ofiţer al Marinei a comentat „e ca şi cum ar fi zburat spre Marte".

Multe alte accidente asemănătoare s-au întîmplat în anii '40. Nava **City Belle** a fost găsită abandonată în Bahamas în 1946, iar **Rubicon**, o navă fantomă, a fost găsită plutind lîngă coastele Floridei în octombrie 1944, totul la bord fiind în regulă, dar fără nici o fiinţă vie cu excepţia unui cîine. Al Snider, un jockey de faimă mondială, a dispărut în martie 1948 în timpul unei ieşiri de după-amiază în golful Florida. În 1940 **Gloria Colita** a fost găsită abandonată, dar în condiţie excelentă de navigaţie, lîngă coasta vestică a Floridei, în Golful Mexico.

Mergînd şi mai înapoi în timp, vasul **La Dahama** a fost zărit în Triunghiul Bermudelor în 1935, cîteva zile după ce o altă navă raportase că a asistat la scufundarea sa... În 1931, vasul norvegian **Stavenger** a dispărut în Bahamas cu 43 de oameni la bord, iar **Raifuku Maru** a dispărut într-o zi calmă din 1925 după ce a transmis mesajul „Veniţi repede! Este ca un pumnal! Nu vom putea scăpa!"

Vasul **Carroll A. Deering** a fost descoperit în zona Diamond Shoals cu toate pînzele perfect întinse, dar singurele creaturi vii la bord erau două pisici. Partea cea mai stranie este că mîncarea era pusă deja în farfurii, aşteptînd un echipaj care avea să nu mai vină niciodată. În acelaşi an, cel puţin o duzină de alte nave au dispărut în aceeaşi zonă...

În 1918, US Navy a suferit o pierdere importantă. Vasul **Cyclops** cu 309 oameni la bord a plecat din Barbados spre Baltimore şi nu s-a mai auzit sau aflat nimic despre el, niciodată. Era prima navă echipată cu radio, dar n-a trimis nici un SOS. După o jumătate de secol, Marina admite că în ciuda faptului că au fost sugerate mult teorii, nici una nu poate explica în mod satisfăcător dispariţia vasului. Şi pentru a întări misterul, în 1941, vasele **Proteus** şi **Nereus**, de acelaşi tip cu **Cyclops** au dispărut pe o rută identică.

Victimele n-au fost întotdeauna anonime. În 1909, Joshua Slocum, renumit la acea vreme ca cel mai bun marinar al lumii, a dispărut în timp ce străbătea Triunghiul. Cu 11 ani înainte cîştigase admiraţia mondială prin a fi fost primul navigator care a realizat înconjurul lumii de unul singur, pe o ambarcaţie concepută şi realizată de el. El şi vasul său **Spray** navigau la sud de Massachusetts şi au dispărut în Triunghi. Cei care-l cunoşteau şi ştiau performanţele navei sale, considerau că nu puteau fi victime ale nici unui fenomen natural al mării.

Povestea „neagră" a Triunghiului se întinde pînă departe în istoria trecută, chiar şi pe timpul primului navigator în zonă, Cristofor Columb. Columb a traversat Marea Sargasselor şi Triunghiul în drumul spre descoperirea Lumii Noi în 1492. Oamenii săi au fost uimiţi de ciudăţeniile Mării Sargasselor şi uluiţi de evenimentele neobişnuite petrecute în zona Triunghiului — un fulger care a căzut în mare, mişcări neobişnuite ale compasului şi o lumină stranie care a apărut în faţa lor tîrziu, într-o noapte.

Patru vase americane au dispărut fără explicaţii între 1781 şi 1812. În 1840, **Rosalie**, o navă franceză de dimensiuni mari, a fost găsită în apropiere de Nassau, părăsită, cu pînzele ridicate, cu încărcătură foarte valoroasă intactă, totul în ordine, dar fără oameni. **Bella**, în 1854, **Lotta**, 1866, **Viego**, 1867, nume de vase care au dispărut fără urmă în zona Triunghiului.

Unul dintre cele mai mari mistere ale mării este strania dispariţie a navei **Atlanta** în 1880. A părăsit Bermudele în luna ianuarie cu destinaţia Anglia, cu un echipaj de 300 cadeţi şi ofiţeri. N-a mai fost văzută niciodată şi, în ciuda unor cercetări masive, nu s-a găsit nici cel mai mic semn al scufundării ei.

În februarie 1953, o navă sub pavilion englez transmite un SOS, indicînd o poziţie la nord de Triunghi. După aceea mesajul se încheie brusc, fără explicaţii. Nava n-a fost găsită niciodată. În martie 1950, un **American Globemaster** dispare la nord de Triunghi şi a fost urmat la cîteva luni mai tîrziu de transportul **Sandra**. Au dispărut ambele în nopţi calme de vară.

Incidentele continuă în serie: o **Super Constellation** a Marinei americane în 1954; în acelaşi an un transport de mărfuri, **Southern Districts**, apoi **Connemara IV**, găsită ca epavă chiar în centrul Triunghiului în 1955. Dispare în decembrie 1957 iachtul **Revonoc** avîndu-l la bord pe marele ziarist Harvey Conover, expert în navigaţie, cîştigător a mai multe concursuri navale. În 1962 dispare un avion al forţelor militare americane tip KB—50 avînd la bord un echipaj format din nouă oameni. În Triunghiul Bermudelor vor sfîrşi şi două submarine cu propulsie nucleară, **Thresher** în 1963 şi **Scorpion** în 1968. În 1965, un avion, tot militar, tip C—119, a dispărut în zborul pe care-l efectua de la Homestead AB la Grand Turk Island. Operatorul din turnul de control de la Grand Turk a primit un mesaj straniu, imposibil de descifrat, exact în clipa cînd avionul ar fi trebuit să aterizeze. Oare ce informaţie voia oare să trasmită, cu disperare, în ultima clipă, pilotul avionului?... La fel, atît de multe altele, la fel de stranii, la fel de neexplicate. Printre victime, profesionişti de mîna întîi în navigaţie cum a fost Donald Crowhurst, cîştigător a mai multe curse nautice în jurul lumii, dispărut de pe nava sa **Teignmouth Electron** tocmai cînd se apropia de cîştigarea unui premiu pentru cea mai rapidă cursă solitară în jurul lumii...

DOUĂ CAZURI CELEBRE (ŞI EXPLICAŢIILE LOR, MAI PUŢIN CELEBRE...)

STAR TIGER

Informația care urmează asupra ultimului zbor al aparatului **Star Tiger** este o condensare a raportului cercetării efectuate asupra acestui caz de Ministerul Aviației Civile din Marea Britanie. (**Great Britain. Ministry of Civil Aviation**. Report of the court investigation of the accident to the Tudor IV. Aircraft Star Tiger G—AHNP. on the 30th January, 1948. Cmd 7151 London HMS Stationery Office, 1948).

Tipul de aparat

Tudor IV este un monoplan metalic... cu patru motoare cu răcire cu lichid. Are în dotare două transmițătoare morse cu o rază de cîteva mii de mile și trei telefoane emițător cu o rază de 200 mile... Are patru bărci gonflabile prevăzute cu rațiile de salvare și echipamentul necesar, inclusiv un transmițător radio.

Starea avionului

Din examinarea foilor asupra întreținerii aeronavei... au apărut două probleme. Cîteva defecte reapar în mod regulat în scripte, fiind constatat faptul că nu numai că nu au fost remediate pe drum, dar chiar verificările majore de la bază le-au lăsat deoparte și nu le-au remediat. În al doilea rînd, faptul că aparatul a pornit foarte adeseori în zbor cu pasageri fără ca defecte foarte importante să fie remediate: foile de drum arată că exista o lipsă de piese detașate la bazele de pe aeroporturi și că, de cîteva ori, nu a fost dat timpul necesar pentru verificare completă și testare...

Parcursul de zbor

Zborul era de la Londra la Havana. Prima etapă în schemă era de la Londra la Lisabona unde a fost făcută o oprire de o noapte. "A doua etapă era de la Lisabona la Santa Maria (Azore) unde aeronava era verificată și reaprovizionată cu carburant... plecînd spre Bermude... Drumul trece doar peste ocean, nu există insule sau mase de pămînt...

În condițiile medii de vînt în sezonul de iarnă... aeronava, după ce a parcurs cele 1960 de mile nautice de zbor pînă în Bermude, nu mai are suficient combustibil ca să mai ajungă la vreun alt aeroport...'

Nu există nave de observație de-a lungul rutei respective... Mai mult, foarte puține nave comerciale în zonă de la care s-ar putea obține ceva date. Condițiile atmosferice din zonă trebuie să fie aproximate după datele obținute de la stațiile continentale din America, Europa și Africa. Valabilitatea lor nu este, firesc, atît de completă cum ar fi dacă am avea o observație directă...

Calitatea pronosticurilor, mai ales în privința vîntului și norilor, este doar moderată... Și este un lucru absolut obișnuit să întîlnești vînturi frontale care sînt cu mult mai puternice decît previziunile, asta mai ales în lunile de iarnă.

Dincolo de nesiguranța în privința vînturilor, ruta nu este dificilă pentru zbor. Este o rută cu vreme caldă și nu sînt probleme serioase cum ar fi, spre exemplu, înghețul fuzelajului...

Se folosesc de obicei metodele de navigație astronomică, bazate pe folosirea sextantului..., pe timp frumos este greu de admis o eroare mai mare de 15 mile...

Echipajul

...Nu există nici un fel de îndoială că echipajul formează o echipă de oameni capabili și experimentați. Cei care l-au cunoscut pe Cpt. McMillan au fost unanimi în a aprecia înaltele sale calități... Ofițerul radio Tuck a fost descris ca avînd mare experiență și capabil... Toți ceilalți ofițeri aveau o experiență de zbor prealabilă pe ruta Bermude, dar, ca echipă nu zburaseră niciodată împreună.

Ultimul zbor al avionului Star Tiger

Star Tiger a părăsit aeroportul din Londra în ultima sa călătorie pe data de 27 ianuarie 1948... O defecțiune a sistemului de încălzire a cabinei și probleme cu unul din compasuri... au fost remediate în timpul opririi de o noapte prevăzute în orar la Lisabona... În Azore, Cpt McMillan a primit un raport nefavorabil din partea Oficiului Meteo... și s-a hotărît să rămînă peste noapte... Un alt avion al companiei **British South American Airways Corporation** aștepta o ocazie favorabilă pentru a decola în direcția Bermuda. Acesta era Lancastrian G—AGWL, comandat de Cpt. Griffin... Dimineața următoare, cei doi comandanți au mers împreună la Oficiul Meteo... și în final s-au hotărît să plece unul după altul, la interval de o oră... Puterea vînturilor potrivnice de față slăbise... și au mers la o altitudine de 2000 de picioare... înfruntînd mai puține vînturi și... ducînd avionul sub baza norilor... Planul de zbor al avionului **Star Tiger** a dat ca timp de zbor 12 ore 26 minute, iar ora aproximativă de sosire în Bermude, 15,56 în ziua următoare.

S-a constatat că reapăruseră probleme la compas care, din nou, a fost reparat în Azore... Cpt. McMillan a făcut plinul cu combustibil și greutatea totală arăta o ușoară supraîncărcare din cauza combustibilului. Firesc, aceasta a dispărut pe drum și nu poate avea nici o legătură cu dezastrul. Insistența Cpt. McMillan de a i se umple rezervoarele, indică totuși, cît de tare aprecia greutățile pe care le puteau provoca vînturile frontale. Vînturile pe această rută conțin o asemenea componentă frontală puternică, încît poate determina un aparat de acest tip să nu atingă Bermudele fără să aibă plinul de combustibil... iar vîntul frontal se întîmplă foarte adesea să crească în intensitate, pe durata zborului, cu mult peste ceea ce se pronosticase... De două ori se întîmplase ca avionul **Star Tiger** în drumul spre vest să fie nevoit să ia căi lăturalnice, prin Gander în Newfoundland din cauza vînturilor frontale... iar un alt aparat tip Tudor IV a întîlnit vînturi neașteptate atît de puternice, încît a comunicat că ajunge cu rezervoarele pe zero, iar comandantul său pusese deja în alertă organismul aerian de alertă marină și se pregătea să facă o aterizare forțată...

Avionul **Lancastrian** a decolat de pe Santa Maria la orele 14.22 în ziua de 29 ianuarie, iar **Star Tiger** a plecat la ora 15.34. **Lancastrian** a aterizat la Kindley Field, în Bermuda, a doua zi la ora 4.11 după un zbor fără evenimente deosebite. **Star Tiger** n-a mai fost văzut niciodată: a fost totuși foarte des auzit pe parcursul zborului... Condițiile radio par să fi fost bune... Mesajele orare privind poziția au fost trimise regulat pînă la ultimul, de la ora 15... În legătură cu aceste mesaje se ridică niște probleme.

Prima constă în a şti înălţimea faţă de nivelul mării la care se deplasa avionul. Este foarte important de ştiut pentru că, cu cît zboară mai jos, cu atît un avion poate rezolva mai greu orice problemă care îi pune în pericol stabilitatea. Trebuia să aibă o altitudine de 2000 de picioare;... cu toate acestea, registrul nu este ţinut foarte în regulă şi este imposibil de estimat altitudinea la care se afla avionul în momentul în care au fost transmise mesajele şi, cu deosebire, în momentul în care ele au încetat să fie transmise.

A doua problemă este ... legată de regula... că staţia de radio care operează cu un avion şi-l are în supraveghere nu trebuie să tolereze ca 30' să treacă fără stabilirea de contact. Cu toate acestea, analiza comunicaţiilor radio arată că o dată Bermuda nu a luat contact cu avionul decît după 53' şi altădată după 42'... Aceste incidente nu pot să nu aibă semnificaţie atunci cînd le legăm de dezastrul produs...

Problema a treia este legată de informaţiile privind starea vremii... Vînturile pe tot parcursul (în afară de partea sa finală) au fost mai puternice decît previziunile din Santa Monica... timpul de zbor estimat al avionului **Lancastrian** a trebuit să fie refăcut în acest sens şi el a sosit cu o întîrziere de o oră... La ora 1.28 navigatorul de pe **Lancastrian** şi-a calculat poziţia după stele şi a observat că se înregistrase o serioasă deviere faţă de cursul planificat. Asta se întîmpla atunci cînd prognoza arăta „vînturi uşoare şi variabile" în Azore... De fapt, el a notat un vînt puternic lateral, dinspre sud, 48 noduri pe oră... iar el fusese dus cam cu 68 de mile nord faţă de traseu...

Concluzia autorului

Cu toate că nu este cunoscută cauza exactă a dispariţiei avionului, imposibilitatea de a găsi vreo urmă nu este în nici un fel un mister. Vremea se deteriorase continuu în ultimele ore ale zborului, vîntul creştea în intensitate, rezervele de carburant erau absolut la limită şi marea era agitată. Şansele de aterizare forţată pe mare în furtună nu sînt deloc bune, iar în urma unei prăbuşiri nu sînt atît de multe rămăşiţe cît s-ar putea crede, mai ales pe timp nefavorabil. **Star Tiger** putea foarte bine să se fi dus la fundul mării de cinci ore pînă cînd primele avioane echipate cu radar să fi ajuns la locul dezastrului şi apoi au mai trecut opt ore pînă cînd au ajuns la faţa locului primele nave... Mister?

CAZUL „CROWHURST"

În ziua de 10 iulie 1969, vasul **Teignmouth Electron**, un iacht, a fost găsit abandonat între Bermude şi Azore. Un număr mare de vase şi avioane au căutat fără succes să-l găsească pe unicul membru al echipajului, Donald Crowhurst, conducătorul, pînă în acel moment, al unei curse nautice în jurul lumii. Această navă era cea de-a cincea la număr dispărută în zonă în doar 11 zile. N-a fost un timp nefavorabil, iar comentariile apărute în presă, aparţinînd unor autori care se preocupau de ani de zile de problema Triunghiului Bermudelor, spuneau că n-ar fi fost surprinşi dacă oamenii ar fi fost culeşi de vreo navă spaţială extra-terestră, căci ce prilej mai bun de a găsi un specimen izolat al rasei umane era de găsit decît un om singur pe un vas pierdut în imensitatea oceanului... Chiar aşa să fie?

The Teignmouth Electron London Times, *11 iulie, pag. 1: Jonas Smith transmite: Donald Crowhurst, cel care încearcă să facă de unul singur înconjurul lumii pe iachtul său, a fost dat dispărut doar la foarte puţin timp înainte de a fi la capătul călătoriei sale. Trimaranul său,* **Teignmouth Electron**, *cu care se aştepta să cîştige premiul de 5000 de lire pentru cea mai rapidă călătorie în jurul lumii oferit de ziarul* **Sunday Times**, *organizatorul competiţiei* **Golden Globe**, *a fost găsit abandonat la 700 mile sud-vest de Azore. Nu era nici un fel de urmă care să sugereze unde s-ar afla Crowhurst sau ce i s-ar fi putut întîmpla. Cărţile, hîrtiile, filmele şi benzile înregistrate, precum şi jurnalul său de bord au fost găsite intacte...*

Barca de salvare precum şi pluta de salvare se aflau pe iacht...

Noaptea trecută, Teignmouth, care se pregătea pentru o ceremonie tip „Bine ai venit acasă, Donald", cu o recepţie, şampanie şi o festivitate solemnă, era cufundat în tristeţe. Bucuria dăduse deja loc regretului după cel dispărut...

Times, *12 iulie 1969, p. 4: Operaţiunea de căutare a lui Donald Crowhurst a fost anulată azi noapte tîrziu...*

New York Times, *27 iulie 1969, p. 21: Londra, 26 iulie. În această noapte s-a dat publicităţii faptul că Donald Crowhurst, navigatorul despre care se credea că se afla în ultima parte a călătoriei sale pe un yacht în jurul lumii nu a părăsit niciodată Atlanticul în timpul celor 243 zile în care s-a aflat pe mare.*

Ziarul **Sunday Times** *din Londra, sponsorul acestei competiţii, a afirmat că, după analiza datelor din jurnalul de bord s-a constatat faptul că el a trimis mesaje radio „false" asupra poziţiei sale şi că se afla „sub un şoc mental puternic în spre sfîrşitul călătoriei sale"...*

Şi chiar dacă s-ar fi întors din călătorie, adaugă ziarul, n-ar fi primit nici un premiu. În fapt, el a navigat întru totul 4500 de mile pe un traseu la întîmplare înspre America de Sud. A şi acostat pentru două zile într-un loc nedeterminat... cu toate că una dintre condiţiile cursei era ca turul să fie făcut fără ca nici un concurent să se apropie de ţărm...

O investigare atentă (făcută de Nicholas Tomalin, editorul lui **Sunday Times** şi de Ron Hall. Detaliile au apărut în cartea lor, **The Strange Last Voyage of Donald Crowhurst**) a jurnalelor de bord, a magnetofonului şi aparatului de filmat găsite la bord au dovedit cu absolută certitudine faptul că Crowhurst nu făcuse călătoria în jurul lumii aşa cum pretinsese. A călătorit doar în apele Atlanticului de Sud punînd intrări false într-unul din jurnalele de bord şi transmiţînd mesaje false prin radio. Sir Francis Chichester, unul dintre judecătorii cursei, începuse să-l suspecteze pe Crowhurst încă înainte ca vasul abandonat să fi fost găsit.

Aşa cum a rezultat din investigaţiile făcute, Crowhurst a devenit din ce în ce mai neliniştit pe măsură ce se apropia de Anglia, nehotărît între dorinţa de a cîştiga premiul şi a lăsa pe altcineva să-l cîştige, caz în care jurnalul său „oficial" şi falsele sale intrări nu ar mai fi fost verificate. Ironia tragică a situaţiei este că rapoartele asupra înaintării atît de rapide a lui Crowhurst l-au făcut pe Nigel Tetley, cel de-al doilea ca po-

ziție în cursă, să-și forțeze vasul atît de tare încît acesta efectiv s-a rupt în două în apropiere de Azore.

Gîndul obsedant al acestei victorii frauduloase și neliniștea permanentă pe care o producea se pare că l-au doborît pe Crowhurst. Ultima notație în jurnalul de bord, făcută la 1 iulie, era că la orele 11,20'40'' va „abandona jocul". Deoarece cronometrul lipsește de pe vas, se poate presupune că l-a luat cu el pe punte și s-a aruncat în mare exact la ora prevăzută.

EPILOG

...1. Cercetarea mea făcută în scopul de a aduna cît mai multă informație posibilă asupra Triunghiului Bermudelor, a avut un rezultat neașteptat. După ce am examinat toate dovezile pe care le-am găsit, am ajuns la următoarea concluzie: **Nu există nici o teoria care să rezolve misterul**. Este oare logic să cauți o cauză comună a tuturor dispărițiilor în Triunghi ca și cum ai căuta un numitor comun pentru toate accidentele de mașină din Arizona? Abandonînd căutarea unei soluții globale și cercetînd fiecare caz în mod separat, misterul începe să se destrame.

Concluziile cercetării mele sînt acestea:

1. Există informații suficiente, revelatoare și, totodată, explicații logice pentru cea mai mare parte a accidentelor.
2. Cu foarte puține excepții, problemele care nu pot fi rezolvate sînt cele în care nu avem destul de multă informație clară. În foarte multe cazuri, **Legenda** este întru totul falsă sau adaugă detalii „importante" complet false.
3. Peste tot pe suprafața oceanului și chiar pe uscat se întîmplă dispariții. În analiza mea am văzut că există cel puțin 200 de vase abandonate sau date dispărute între Noua Anglie și Europa începînd cu 1850 încoace. Doar cele care au avut loc în Triunghiul Bermudelor s-au bucurat de o publicitate deosebită, și chiar pierderi de vase din alte zone au fost „creditate" acestei zone. Cele mai cunoscute sînt **Freya** care a fost găsită abandonată în Oceanul Pacific în 1902 și avionul **Globemaster** care s-a prăbușit lîngă coastele Irlandei în 1951. Dacă se analizează cu exactitate, se constată faptul că așa-numitele „accidente Bermuda" au avut loc în realitate pe o arie foarte vastă, incluzînd Marea Caraibilor, Golful Mexico și cea mai mare parte a zonei de nord a Oceanului Atlantic. Greu de spus, în aceste condiții, că există condiții speciale, unice, pentru Triunghiul Bermudelor.
4. Cîteva dintre vasele pierdute au trecut într-adevăr prin zona Triunghiu-lui, dar nu se știe dacă acolo au dispărut. Vasul **Atlanta**, spre exemplu, poate să se fi scufundat oriunde între Bermude și Anglia...
5. În cea mai mare parte a cazurilor, locul dispariției a fost numai prezumat, astfel încît operațiunile de cercetare au fost întinse pe zone enorme. Spre exemplu, singura informație despre avionul **Star Ariel** este că a căzut undeva între Azore și Jamaica.
6. Foarte multe dintre evenimente n-au fost deloc considerate ca „mistere" atunci cînd s-au întîmplat, ci numai atunci cînd diverși ziariști, căutînd argumente despre Bermude, au ajuns să se refere la ele...
7. În mod contrar a ceea ce se afirmă în **Legendă**, timpul a fost nefavorabil (furtuni puternice și vînt) în majoritatea cazurilor. În cîteva dintre cele mai discutate cazuri, evidența este că uragane de o violență extremă au dus la accidente...
8. Cea mai mare parte din accidente au avut loc pe înserat sau noaptea, făcînd imposibilă luarea de contact vizual pînă a doua zi dimineața, timp destul pentru ca marea să împrăștie și să înghită orice fel de urmă a dezastrului.
9. Cea mai mare parte a celor care au comentat în presă aceste evenimente nu au lucrat pe baza unei cercetări proprii, ci au reluat articole ale unor alți ziariști, adeseori amplificînd erorile inițiale.
10. Într-un număr apreciabil de cazuri, unii ziariști au disimulat sau nu au amintit de dovezi care ar fi dus la soluții clare pentru accidentele discutate.

/.../ Legenda Triunghiului Bermudelor este un mister manufacturat. A început din cauza unor cercetări făcute cu lipsă de grijă și a fost elaborată de scriitori care, cu bună știință sau nu, au făcut uz de știri preluate din auzite, pe bază de false raționamente și goană după senzațional, cu orice preț. A fost repetată de atîtea ori încît a căpătat aura adevărului.

Și mie, ca oricăruia dintre noi, îmi plac misterele, enigmele care îți pun la încercare puterea de pătrundere a minții. Părem să avem cu toții o frică de acele fenomene pentru care nu apare o explicație științifică, logică. Și cu toții ne bucurăm să căutăm și să găsim răspunsurile corespunzătoare pentru aceste probleme.

Am cam început să obosim de faptul că sîntem, în permanență, bombardați cu mistere „nerezolvate", foarte spectaculoase. Și este foarte satisfăcător să știi că nu rămînem întotdeauna depășiți de acele fenomene care par, la prima vedere, să nu aibă nici o explicație.

Așa cum este, spre exemplu, Triunghiul Bermudelor.

Adaptare și traducere CRISTIAN UNTEANU

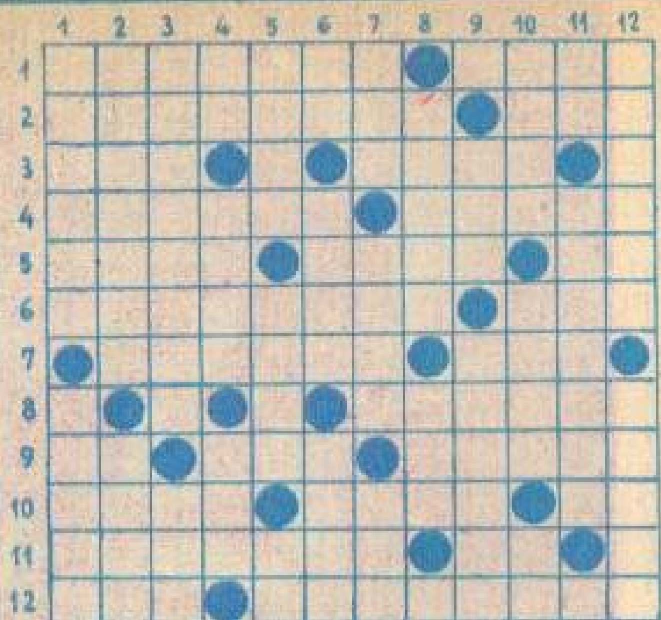
UMOR

● — **Femeia suportă mai ușor durerea decît bărbatul.**
— Sînteți medic?
— Nu, vînzător de încălțăminte!

● — **Am ajuns la concluzia că în viață e mai bine să dai decît să primești.**
— Sînteți filantrop?
— Nu boxer.

● — **Ionele, cum poți să fii atît de răutăcios? Domnișoara ți-a dat o prăjitură, iar tu i-ai spart geamul cu piatra.**
— Nu era piatră, era prăjitura.

● **Într-o școală, în secolul trecut, profesorul îl întreabă pe un elev cauzele fenomenului numit aurora boreală. Elevul, ca toți elevii din lume, tace un timp și, la insistențele dascălului, spune că știa care-i cauza dar că „a uitat-o.**
— Caută să-ți amintești, izbucnește profesorul, ești singura persoană care știe cauzele aurorei boreale și, poftim, îți permiți să uiți!

Pe mare

ORIZONTAL: 1) Călător pe întinsul mărilor — Accident acvatic. 2) Chipul dăltuit al acestui poet scrutează întinderea Mării Negre — Perioadă geologică. 3) Construcție la malul mării — Rost (pop.). 4) Furtună pe mare — Insule de corali, din mările calde. 5) Marchează îmbrățișarea cerului cu marea — Adiere pe litoral — 49 roman. 6) Fenomene ale naturii (fig.) — Constanța (abr.). 7) Are țărmurile scăldate de mările Mediterană, Adriatică, Ionică etc. — La telefon. 8) Tăgăduiri. 9) Ana Florescu — Fără gust — Hoț de mare. 10) Anotimpul cînd marea e luată cu asalt — Scăldat — Lac nesfîrșit! 11) Peștișor de mare — În mare! 12) Mare de spice — Referitoare la mare.

VERTICAL: 1) Animale maritime, cu corp gelatinos — Referitor la navigație. 2) Mai mari pe mare — Are „ochii ca marea" într-o melodie de Vasile Veselovski. 3) Litoral... cu filtru — Ruda nordică a cerbului. 4) Penel — Sare de mare — „Licurici" pe malul mării. 5) A împreuna — Fluviu european — În timp! 6) Delicatesă pentru Grivei — Cîntec de leagăn — Valurile... deșertului (sing.). 7) Trustul de construcții hidrotehnice (abr.) — Poet contemporan, autorul poeziei **Aquarium** — Cadou. 8) „La mai mare!" — Interjecție. 9) „...-de-mare", numele unui pește maritim — Ca marea bîntuită de furtună (masc.). 10) Erou al romanului **20.000 de leghe sub mări** de Jules Verne — Limpede — Carei! 11) Simbolul erbiului — Malul mării. 12) Corabia... deșertului — Insulă în Marea Ionică, patria lui Ulysse.

Dicționar: ELBA, EPA.

Aproape tot ce nu știți despre

PROPULSIA NAVALĂ

Excluzînd influențele externe datorate vîntului, valurilor, curenților sau unor alte obiecte, mișcarea unui corp prin apă se datorează reacțiunii la accelerarea unei mase de fluid în direcție opusă mișcării corpului. Acestei mișcării i se opune o forță hidrodinamică generată de mișcarea corpului prin fluid.

Omul primitiv era departe de aceste noțiuni teoretice, dar suficient de inteligent pentru a găsi soluții practice de îmbunătățire a mijloacelor de transport pe apă. A descoperit că o prăjină de lemn este superioară brațelor la vîslit, că ascuțirea capetelor bușteanului îi micșorează rezistența la înaintare și deci este nevoie de un efort mai mic pentru a-l deplasa, că dacă scobește bușteanul cîștigă spațiu pentru mai multă sarcină utilă și așa mai departe, pînă cînd toate aceste perfecționări au dus la nave mari, oceanice, pentru a căror perfecționare nu mai ajungea nu mai intuiția, ci și o bază teoretică solidă.

Din punct de vedere cronologic, putem împărți evoluția navelor în epoci de predominanță a unui anumit tip de propulsor. Astfel primul și cel mai vechi mijloc de propulsie au fost ramele (vîslele), ce erau puse în mișcare de energia umană. Urmează apoi vîntul, utilizat pentru deplasarea navelor din cele mai vechi timpuri, cea mai veche reprezentare de navă cu vele (fie și ca auxiliar pentru propulsie) avînd mai bine de 5000 de ani. Ramele și velele au coexistat și s-au completat pe mările și oceanele lumii impunînd un tip de navă specific: galera. Ea a dominat Mediterana, perfecționîndu-se continuu aproape trei mii de ani, dispărînd complet abia la sfîrșitul secolului XVIII.

Urmează dominația zbaturilor asupra mărilor facilitată de perfecționarea motoarelor cu aburi și de apariția construcțiilor din oțel. Urmează elicea ce se dovedește, cum vom vedea, superioară zbatului și noile surse de energie mecanică: turbinele cu abur, motoarele Diesel, turbinele cu gaze și energia nucleară.

Trecerea de la un tip de propulsie la altul s-a făcut prin nave prototip și experiențe ce au marcat această evoluție și au suscitat la vremea respectivă și chiar în zilele noastre numeroase discuții. Să analizăm pe scurt cîteva dintre ele.

UN PARIU CONTRA... TEORIILOR ȘTIINȚIFICE

La mijlocul secolului trecut, constructorii navali, dar și marinarii se împărțiseră în două tabere: adepții elicei, nou promovate ca propulsor și cei ai tradiționalului la vremea respectivă, zbat. Cei din urmă aveau avantajul a peste o jumătate de veac de aplicare în orice condiții și pe toate mările. Zbatul stăpînea marea, triumfător de necontestat asupra tradiționalelor vele, deși acestea continuau să fie utilizate în transporturi și să genereze ceea ce era cîntecul de lebădă al marilor veliere: clipperele.

Nou venită în atenția constructorilor navali, elicea, derivată direct din anticul șurub arhimedic a avut și ea copilăria ei. Zeci de inventatori, modești sau celebrii, cunoscuți, dar cei mai adesea anonimi au adus perfecționări după perfecționări, visînd și mai ales experimentînd noi și noi forme de elice, cu o pală, cu mai multe pale sau chiar fără... nici o pală, cînd materialul din care era confecționată se dovedea prea puțin rezistent solicitărilor. Au fost accidente tragice, care deși nu au provocat victime omenești au spulberat truda de o viață a unor visători incorijibili, dar au fost și unele norocoase. La una dintre probele de viteză cu un nou tip de elice, unui inventator i s-a rupt elicea arhimedică și viteza navei... a crescut!

S-au construit nave cu elice și încet, încet în rîndul specialiștilor, au apărut diverse opinii rezumate în ideea zbat sau elice. Zbatul prezenta mai multe inconveniente, mai ales în cazul navelor maritime, unde ruliul și valurile făceau ca randamentul acestora să scadă simțitor. Un zbat se învîrtea imers pînă la ax, iar celălalt ieșea deasupra apei complet învîrtindu-se în gol. Dezavantajul era și mai mare în cazul navelor de luptă unde zbaturile ocupau o mare parte din borduri fiind neprotejate și deci vulnerabile. Pe de altă parte însă, prezentau mari avantaje în cazul propulsiei fluviale, ele fiind ideale pentru apele puțin adînci. Pe de altă parte, ele necesitau turații mici de acționare, putînd fi cuplate direct cu motorul cu aburi, fără a necesita reductoare sau multiplicatoare, avînd deci mașini cu uzuri mai mici.

Pentru a pune capăt acestor interminabile dispute și teorii, marina britanică a decis să facă o experiență simplă dar decisivă: două nave cu tonaj și corpuri identice, avînd mașini cu aburi cu aceeași putere nominală, dar propulsoare diferite, una zbaturi și cealaltă elice, au fost legate pupă de pupă cu o parîmă puternică și au fost pornite mașinile. Eroii acestui „duel" ce a generat numeroase pariuri în aprilie 1845 erau „Rattler" cu o elice și „Alecto" cu două zbaturi laterale. Mașina de pe „Rattler" furniza circa 240 de cai putere la ieșire pe axul elicei ce se învîrtea cu 113 ture pe minut, prin intermediul unui multiplicator cu raportul de transmisie 4. Mașina de pe „Alecto", deși de aceeași putere nominală, furniza la axul

zbatului numai 141 cai putere, dar acest lucru a fost stabilit ulterior de către partizanii zbatului.

Cert este că în ziua probelor, aleasă cu o mare de un calm plat, „Rattler" l-a tras la remorcă pe „Alecto" cu zbaturile funcționînd în plin cu o viteză de circa 2,8 noduri!

Au urmat măsurătorile, calculele și contestarea rezultatelor de către partizanii zbaturilor, astfel că după patru ani experiența este refăcută, de această dată cu două nave cu corpuri identice și puterea furnizată de motoare la arborele de ieșire identică: 400 cai putere. Atunci cînd s-a dat startul, în dimineața zilei de 20 iunie 1949, nava cu elice, „Niger" a început încet, să tracteze cu circa un nod și jumătate pe „Basilisk", ale cărui zbaturi se roteau la turație maximă în zadar.

Aceste experiențe, în cele din urmă edificatoare au contribuit la victoria elicei asupra zbatului, dar nu ele au fost hotărîtoare. Au contribuit și alți factori, mai ales cei de ordin economic. O elice, chiar dacă este turnată din bronz, este cu mult mai ieftină decît un zbat ce are dimensiuni mai mari și o mecanică mult mai complicată. Elicea era mai puțin dependentă de valuri, iar pe de altă parte în urma experiențelor de tractare reciprocă randamentul elicei a fost stabilit într-o manieră nu mai puțin sportivă decît indiscutabilă.

De atunci elicea a evoluat continuu și este și astăzi principalul mijloc de propulsie a navelor. Nu se întrevede în viitorul apropiat un mijloc de propulsie care să o înlo-

cuiască, deşi experienţe şi încercări în acest sens nu lipsesc, unele dintre ele fiind de-a dreptul revoluţionare.

PARADOXUL LUI GRAY ŞI VISELE FRUMOASE ALE INGINERILOR NAVALI

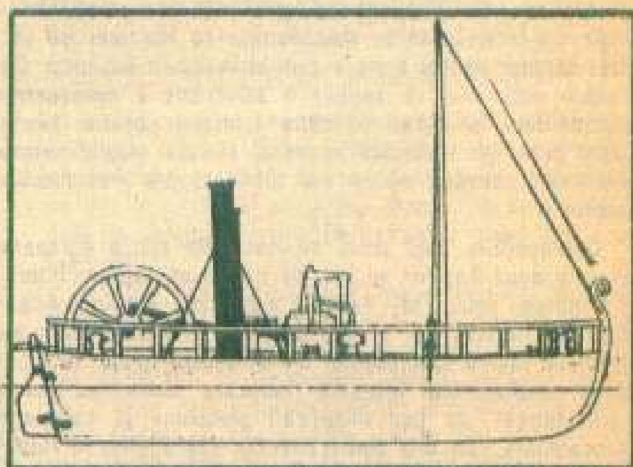
Ultimele decenii au marcat începutul studiului sistematic direct, utilizînd noile metode de investigaţie furnizate de electronică, tehnică de calcul şi măsurarea electrică a mărimilor mecanice în domeniul imitaţiei propulsoarelor navale ale naturii. Şi dacă balena a împrumutat forma ei submarinelor nucleare, de ce nu ar împrumuta şi celelalte vieţuitoare marine cîteva dintre secretele lor unor aparate produse de om. Un astfel de secret, ce are deja peste o jumătate de secol este modul de deplasare a delfinilor.

În anii'20 ai secolului nostru, profesorul James Gray de la Universitatea Cambridge a emis pe baza studiilor efectuate asupra delfinilor un interesant paradox care îi poartă numele. El a măsurat performanţele hidrodinamice ale unui delfin de 1,8 metri şi 90 kilograme, în paralel cu cele ale unui model din lemn al acestuia la scara 1:1. Modelul, remorcat de o navă la viteza de 35 kilometri pe oră, opunea o rezistenţă echivalentă cu 1,931 kilowaţi. Studii anterioare, unanim acceptate de lumea ştiinţifică, stabileau că lucrul mecanic furnizat de 100 kilograme de muşchi, la om, cîine şi alte mamifere, este de 1,758 kilowaţi. Estimînd masa muşchilor activi ai unui delfin de 90 kilograme la 14 kilograme, cercetătorul britanic a tras concluzia că el ar fi capabil să realizeze numai 0,264 kilowaţi.

Paradoxul lui Gray constă tocmai în faptul că delfinul reuşeşte să realizeze numai cu acest lucru mecanic o viteză ce în mod normal necesită unul de aproape opt ori mai mare. Mai precis, în aceste condiţii înseamnă că delfinul are un randament de conversie a energiei musculare de 7,3 ori mai mare decît omul sau cîinele. Pe baza acestui paradox şi a interpretărilor sale aproximative s-a implementat ideea, de fapt legenda, superlocomoţiei la unele specii marine. Acest lucru este explicabil, dacă ţinem seama de faptul că peştele spadă atinge 50 de noduri (93,8 kilometri pe oră), peştele zburător 35 de noduri în apă (65,5 km/h), iar binecunoscutul macrou ajunge la 26 de noduri (48,7 km/h). Cu toate acestea este foarte greu să ne imaginăm că natura a permis numai unor fiinţe (cu structuri organice identice cu ale altora) să realizeze randamente de conversie a energiei net superioare acestora din urmă! Considerînd corecte datele biologilor, inginerii au încercat să explice acest paradox. Să observăm că la baza observaţiilor lui Gray se află „lucrul mecanic dezvoltat de o masă de muşchi" a cărui mărime poate varia în funcţie de individ şi antrenamentul la care este supus. Pe de altă parte, omul este nevoit, în cazul alergării, să folosească atît muşchii propulsori, cît şi pe aceia care îi permit să-şi păstreze poziţia, deci practic întreaga sa masă de muşchi. Situaţia delfinului poate fi mai corect asimilată cu aceea a omului pe bicicletă decît cu cea a unui înotător sau a unui vîslaş. Biciclistul are un suport perfect pentru corp, se află într-o poziţie relaxantă, care are stabilitate dinamică şi care îi permite să îşi consacre majoritatea eforturilor numai pentru deplasare. Eficienţa calculată a conversiei de putere ajunge la 29—41% faţă de 9% în cazul vîslitului. Dacă luăm în calcul o eficienţă de 40% un om pe bicicletă poate egala delfinul cu cei 1,931 Kw şi 35 Km/h timp de şase minute. Dacă s-ar atinge un randament de 100% (teoretic), atunci s-ar putea menţine această viteză timp de patru ore.

De la emiterea paradoxului şi pînă în zilele noastre explicaţiile nu numai că au fost găsite şi transformate în complicate ecuaţii diferenţiale, dar au permis şi realizarea de diverse aplicaţii practice. Astfel, s-a constatat că pielea delfinului prezintă proprietăţi hidrodinamice deosebit de favorabile, curgerea lichidului de-alungul corpului lui fiind aproape laminară. Microfoane speciale, montate în delfinarii, nu au înregistrat zgomote datorate deplasării animalului, respectiv produse de fenomenul de cavitaţie, iar absenţa turbioanelor în timpul deplasării a venit să sprijine ipoteza mişcării în condiţii de curgere laminară.

Toate aceste observaţii au pus pe un nou drum cercetările fundamentale în domeniul perfecţionării submarinelor. Viteza acestor vehicule este limitată în principiu de către sistemul de propulsie. Elicele multipale ultramoderne cu forme anticavitaţie au rezolvat problema pentru deceniul în care ne aflăm, dar nu ne putem opri aici. Foarte multe brevete de sisteme de propulsie ondulatorie, căci despre aceasta este vorba, au apărut încă de la sfîrşitul secolului XIX-lea, dar prima aplicaţie practică a fost realizată în cel de-al doilea război mondial cînd un comando britanic a urcat contra curentului pe un rîu din Birmania cu ajutorul unui propulsor total silenţios, denumit Curry după numele inventatorului. O lamă flexibilă din oţel inoxidabil este ondulată cu o anumită amplitudine, prin intermediul unui mecanism simplu pus în mişcare de un sistem cu pedale. Avantajele sistemului erau silenţiozitatea, independenţa de combustibili şi posibilitatea tuturor membrilor comandoului de a avea mîinile libere. Propulsorul este direct inspirat de modul de a vîsli cu o singură ramă ondulată în pupa, specific mărilor asiatice.

Cercetările moderne au arătat că atît pe suprafaţa corpului delfinului cît şi pe cea a orcăi, în timpul deplasării la mari viteze, circulă o undă, ceea ce conferă corpului animalului o secţiune variabilă în timp atît în plan transversal cît şi longitudinal. Realizarea unor modele matematice complexe ale unor astfel de corpuri de secţiune variabilă şi cu transmitere a undei propulsive prin învelişul corpului a deschis noi posibilităţi proiectanţilor de submarine. Din păcate însă teoria a devansat tehnologia şi materialele pe care le avem la dispoziţie deocamdată, nu ne permit renunţarea la elice şi propulsia clasică. Totuşi experienţele cu machete sînt încurajatoare. Astfel, un mo-

del de minisubmarin, pe învelişul căruia au fost montate patru rezervoare elastice pline cu ulei, prin care se transmite controlat cu ajutorul unui distribuitor special de unde de propulsie, a realizat 10 km/h, iar posibilităţile de perfecţionare sînt departe de a fi epuizate.

„CĂLARE" PE CURENŢII DE APĂ

Prima aplicaţie a unei astfel de idei a avut loc atunci cînd omul preistoric s-a căţărat pe un trunchi de copac şi a pornit în josul curentului râului, împins de acesta. Acest mod de deplasare este utilizat chiar şi în zilele noastre pentru transportul lemnului către fabricile de hîrtie şi era cunoscut de secole pe teritorul românesc unde plutăritul are vechi tradiţii.

Transportul cu ajutorul curentului este foarte avantajos din punct de vedere economic, dar are un neajuns principal: nu poate fi efectuat decît într-un singur sens, acela al curentului; de aceea metoda a fost foarte mult utilizată pentru transportul mărfurilor dinspre zonele interioare către mare.

Curenţii oceanici au fost şi ei utilizaţi pentru transportul de oameni şi bunuri, ei fiind unul dintre principalele mijloace de transport şi colonizare a insulelor Pacificului, după cum a demonstrat Thor Heyerdahl în expediţia sa Kon-Tiki. El a pornit din din America de Sud fiind împins de curentul Peru şi apoi de către cel Ecuatorial pe un traseu asemănător celui urmat de populaţiile ce au colonizat insulele Pacificului.

Chiar şi în zilele noastre, navele cele mai moderne utilizează curenţii marini în drumul lor, alegîndu-i astfel încît să folosească optim forţa de împingere a curentului în sensul economiei de combustibil, dar şi al cîştigului de timp.

Pornind de la principiul că majoritatea ideilor noi sînt de fapt reeditări ale unor idei mai vechi cu o nouă tehnologie s-a încercat să se demonstreze că fenicienii au utilizat curenţii pentru a trece prin strîmtoarea Gibraltar. De fiecare dată cînd se apropie o aniversare a descoperirii continentului american de către Cristofor Columb, foarte mulţi publicişti utilizează interesul marelui public pentru eveniment, lansînd noi şi noi teorii asupra precursorilor acestuia.

Descoperirile unor urme de civilizaţie antice europene în cele două Americi au fost de natură să capteze interesul marelui public, să-i facă să viseze pe căutătorii Atlantidei să lanseze noi şi noi supoziţii „temerare", dar au menţinut lumea specialiştilor într-o rezervă totală. La începutul secolului mai fuseseră „fabricate" asemenea dovezi „arheologice", de fapt mistificări grosolane şi, cel puţin deocamdată, nici una dintre dovezile descoperite în condiţii mai mult sau mai puţin obişnuite de către amatori sau profesionişti nu au fost luate în consideraţie ca probe ale unor voiaje transatlantice din antichitate.

Să revenim însă la ideea iniţială. În cadrul unui serial de televiziune şi într-o lucrare amplă asupra utilităţii arheologiei subacvatice se punea întrebarea: cum au reuşit fenicienii să învingă curentul de suprafaţă din strîmtoarea Gibraltar, pentru a ieşi în Oceanul Atlantic? Este practic imposibil pentru o navă cu rame să învingă acest curent, chiar şi ajutată de un vînt favorabil, ţinînd seama că la vremea respectivă se utiliza o singură velă pătrată de suprafaţă şi eficienţă redusă. Şi totuşi fenicienii au trecut singur de strîmtoare. Am spus „de strîmtoare" şi nu „prin strîmtoare" dintr-un motiv clar: în antichitate un voiaj de-a lungul Mediteranei şi dincolo de ea dura cîteva sezoane. Navigaţia era costieră, iar după trecerea verii, echipajul se pregătea de iernat într-un loc favorabil. Mai mult, în istorisirea călătoriei lui Hannon în jurul Africii se povesteşte cum au construit tabără şi au arat, au însămînţat şi au cules o recoltă. Deci, de ce nu au construit şi o altă navă cu piesele principale ale primei, eventual, dincolo de strîmtoare?

Poate navele erau trecute prin Gibraltar prin tragerea la edec, soluţie veche eficientă şi foarte la îndemînă. Acestea ar fi soluţii posibile şi prozaice. O echipă franceză, de sub conducerea lui Jacques Cousteau a venit însă cu o ipoteză tot atît de îndrăzneaţă pe cît este de simplă şi fascinantă: fenicienii cunoşteau existenţa contracurentului de fund, care iese din Mediterana în Atlantic. Mai mult chiar, ei au utilizat acest contracurent pentru a ieşi din Mediterana. Au scos de pe catarg vela pătrată, au legat de partea ei inferioară pietre mari de lest şi legînd-o în patru colţuri ca pe o paraşută au scufundat-o la circa 100—120 de metri. Vela a fost umflată de curentul puternic de apă de această dată şi a tras nava la remorcă. Ideea este foarte simplă şi eficientă. Nu a probat-o încă nimeni, dar nu trebuie să fii fenician pentru a o crede...

MAGNUS, FLETTNER ŞI ADEPŢII VÎNTULUI ETERN

Imediat după primul război mondial, velierele au părăsit traficul maritim, ele devenind o raritate şi un simbol al trecutului. În perioada de plin avînt al exploatărilor petroliere, de dezvoltare a motoarelor Diesel, marile veliere care de sute de ani stăpîneau marea au devenit anacronice. Nu pentru că nu ar fi fost apte să ţină piept în continuare valurilor şi furtunilor, ci pentru că în transportul pe apă apăruse un factor nou, de mare însemnătate: timpul.

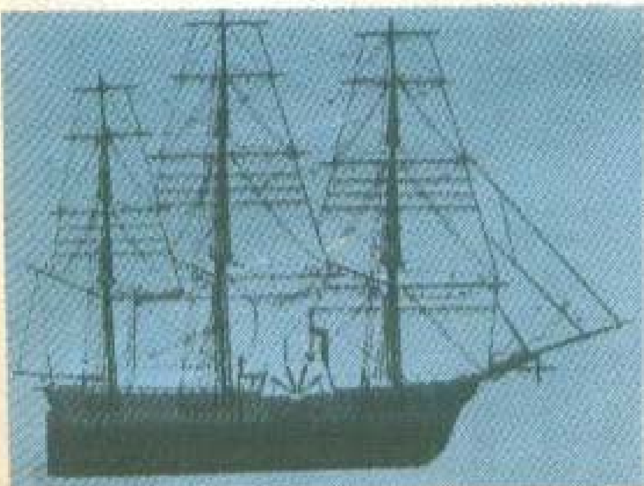
Cliperele sfîrşitului de secol XIX stabiliseră adevărate recorduri de parcurgere a marilor rute transoceanice cu medii orare de neatins încă mulţi ani pentru navele cu aburi; apăruseră atunci veliere de trei, patru şi chiar cinci mii de tone deplasament; preţul de cost al tonei transportate era avantajos, dar chiar şi aşa velierele purtau în ele înseşi, în principiul funcţional, definitoriu, germenele dispariţiei lor prin dependenţa faţă de vînt. Dacă nimereau, ceea ce totuşi se întîmpla foarte rar, în acalmie, staţionau; dacă nu aveau vînt favorabil, şi asta era destul de frecvent, navigau în volte cu viteze relativ scăzute. Deşi mergeau cu 5—6 noduri în volte, viteza pe direcţia necesară nu era decît de unul, maximum două noduri.

Deşi dezavantajele erau clare şi evidente, mai existau încă oameni care nu se împăcau cu ideea. Unul dintre aceştia a fost germanul Anton Flettner, director al unei companii de navigaţie fluvială pe Rin. După mai multe studii, în 1922 acesta propune un nou tip de propulsor naval ce utilizează energia eoliană şi un efect cunoscut atît artileriştilor cît şi jucătorilor de tenis: efectul Magnus. Descoperit de către Gustav Magnus în 1852 acesta consta în apariţia unei forţe asupra unei sfere sau axe unui cilindru ce se rotesc într-un jet de fluid. Forţa aceasta provoca devierea laterală a ghiulelelor de tun şi efecte speciale mingilor de tenis, utilizate şi astăzi de către jucători cu experienţă.

După multe dificultăţi şi adversităţi Flettner reuşeşte să găsească suportul material necesar şi în 1924 transformă un mic velier, de numai 455 de tone, „Buckau", înlăturînd catargele şi velele. Silueta navei, după transformarea şi montarea a doi cilindrii de trei metri diametru şi circa 15 metri înălţime în dreptul catargelor părea complet stranie. Cilindrii erau rotiţi de către un mic motor Diesel de 45 cai putere cu cîte 140 rotaţii pe minut. Elicea obişnuită a navei era acţionată de către motorul principal de 200 cai putere. Inventatorul a propus rotoarele ca auxiliar pentru maşină, mijloc de economie de combustibil şi de cîştig de viteză, fără a încerca în această fază propulsie numai cu rotoarele.

Această scăpare avea să îi cauzeze multe neplăceri ulterior, atît din partea unor inventatori ce veneau să îi completeze ideea, cît şi din partea unor sceptici ce contestau tot ceea ce putea fi nou în domesticirea vîntului. Singura revendicare de pe brevetul de invenţie a lui Flettner era faptul că un astfel de propulsor, cu cilindrii ce se rotesc în vînt (la propriu), este mai eficient decît vela clasică. Bazîndu-se pe efectul Magnus, rotoarele confecţionate din tablă foarte subţire de oţel, cîntăreau foarte puţin şi nu influenţau stabilitatea navei, în ciuda aparenţei lor masive. Motorul de antrenare avea un dispozitiv de schimbare a sensului de rotaţie în funcţie de direcţia vîntului, cilindrii dovedindu-se foarte eficienţi, dar numai atiunci cînd era vînt.

Probele dovedindu-se promiţătoare, „Buckau" a fost încărcată cu cherestea şi trimisă într-o cursă de lucru peste Marea Nordului în Marea Britanie, pe vreme de iarnă în condiţii meteo destul de grele. Apariţia pe mare a unei nave cu o siluetă atît de stranie, a generat întîi mirare şi apoi entuziasm. Toţi se credeau în faţa unei noi revoluţii în transporturi, dar neglijau doi factori esenţiali: companiile de navigaţie sînt, prin tradiţie, refractare la ideile revoluţionare şi le acceptă numai dacă ele duc la un cîştig suplimentar în condiţii de deplină securitate şi cu soluţii tehnice experimentate pe banii altora, iar cel de al doilea, esenţial, era că „Buckau" era o improvizaţie capabilă de multe îmbunătăţiri.

Chiar şi aşa, nava pleacă cu o încărcătură în America, traversînd oceanul în condiţii optime, stîrnind senzaţie în presa din Statele Unite. Este rebotezată „Baden-Baden", se dovedeşte perfectă în comportamentul pe diverse aluri de vînt şi în modul de a ţine marea. Nu se fac însă calcule de costuri şi rentabilitate, adică axact ceea ce era esenţial.

În acest moment intervine marina militară germană, nu pentru a finanţa construcţia unor nave de luptă cu asemenea rotoare uriaşe, ci pentru a cerceta principiile ştiinţifice implicate. Ea finanţează construcţia unui cargou de 2077 tone pentru traficul costier, propulsat de două motoare Diesel, şi trei cilindrii rotitori din aluminiu de cîte patru metri diametru şi cîte 19 metri înălţime. Era prima navă proiectată şi construită ca o navă cu rotoare Flettner. Ea a intrat în exploatare ca transportator de fructe la compania Sloman Line. A fost construită la şantierele „Weser" din Bremen, ce livraseră deja cîteva alte nave cu un corp identic şi propulsie convenţională. Cei 1060 de cai putere furnizaţi de cele două motoare Diesel, puneau în mişcare o singură elice ce permitea atingerea unei viteze de 10 noduri. Pentru realizarea cilindrilor a fost utilizată tablă de 2 milimetri dintr-un aliaj nou de aluminiu, lansat şi el cu această ocazie: „Lauta". Viteza de rotaţie a cilindrilor era controlabilă de pe puntea de comandă, ei fiind de această dată acţionaţi electric, la o turaţie maximă de 160 ture pe minut.

La primele încercări, „Barbara” a realizat șase noduri pe un vînt convenabil, utilizînd numai rotoarele, 9 noduri numai cu motoarele și 10,5 noduri cu motoarele și rotoarele împreună. Acesta era numai începutul, pentru că după cîteva probe a fost ușor atinsă viteza de 13 noduri cu motoare și rotoare. S-a demonstrat clar și fără nici un fel de dubiu, că utilizînd rotoarele nava realiza cu un motor de numai 60 de cai putere ce punea în acțiune generatorul de curent, o viteză suplimentară de 3 noduri, calculîndu-se că pentru atingerea acestei viteze într-un mod convențional ar fi trebuit cuplat la arborele principal încă un motor de 530 cai putere.

Pentru a se trage concluzii în condiții de exploatare concretă, „Barbara” a fost repartizată să lucreze pe o linie mediteraneeană de transport de fructe. La voiajul inaugural a avut aproape tot timpul calm plat, vreme excepțional de bună pentru cargourile normale, dar ghinion pentru o navă ce utilizează și vîntul. Pe drumul de întoarcere însă a avut vînt favorabil și astfel a fost capabilă să respecte graficul inițial al cursei, recuperînd întîrzierile și economisind combustibil, motoarele funcționînd la numai jumătate din capacitatea maximă. Pe acest drum s-a întîlnit planificat cu o navă soră, însă cu propulsie convențională. Ori de cîte ori vîntul bătea suficient de tare, „Barbara” își depășea tovarășa de drum, ori de cîte ori cădea vîntul, ea rămînea în urmă. Rezultatele primelor ei cinci voiaje au fost date publicității. A reieșit că rotoarele au fost utilizate circa 25% din timpul alectat marșului, crescînd viteza navei cu 2,5—3 noduri în medie. Această creștere apreciabilă a fost realizată cu numai 10% din puterea necesară pentru a face același lucru într-o manieră clasică. Se menționa totuși că prețul inițial de cost al navei se simțea asupra amortizărilor solicitate de proprietar.

„Baden-Baden” (ex „Buckau”) a făcut mare senzație în Statele Unite și împreună cu „Barbara” păreau să anunțe un mare viitor pentru navele cu rotor. Din păcate dezavantajul prețului de cost inițial s-a dovedit a fi insurmontabil în fața proprietarilor companiilor de navigație, pentru care perfecționarea motoarelor Diesel s-a dovedit a fi suficientă la vremea respectivă. Recesiunea economică ce a urmat a dus la abandonarea ideii. Pe de altă parte, ziarele vremii au exagerat ideea, atribuindu-i calități la care inventatorul nu se gîndise niciodată. Potențialii beneficiari ai ideii, atrași de informațiile presei se arătau dezamăgiți atunci cînd constatau realitatea și așa o mare idee a fost prea devreme abandonată. „Baden-Baden” și-a recăpătat velele ordinare, iar de pe „Barbara” s-au demontat cilindrii, ea devenind un cargou ca toate micile cargouri, puțini amintindu-și de celebritatea ei trecătoare.

De atunci au apărut noi și noi inventatori, noi și noi forme de propulsoare cu vele, a apărut criza petrolieră ce a stimulat noi și noi invenții în domeniu, ba chiar noi principii împrumutate din aeronautică, dar cele spuse de Flettner, copleșit de insuccesul comercial al invenției sale căreia îi dedicase totul, rămîn încă valabile:

„Numai acela care printr-o luptă ce îi distruge nervii și se întinde peste ani, a convins comunitatea inginerească cu o idee proprie, considerată de ceilalți impracticabilă, poate înțelege cum se simte un inventator, cînd după eforturi ce l-au dus către un anumit grad de succes primește numai critici și vede ingineri de prestigiu care dovedesc că invenția nu reprezintă nimic decît o ingenioasă soluție tehnică. O cantitate incredibilă de energie, nervoasă, perseverență și încredere este necesară pentru a continua lupta pentru o cauză nouă pînă la sfîrșit. Nenorocirea inventatorului care nu poate găsi o voință de fier pentru lupta sa grea. Foarte, foarte des istoria invențiilor ne furnizează nume de mari descoperitori ce au sucombat acestor inumane încercări.”

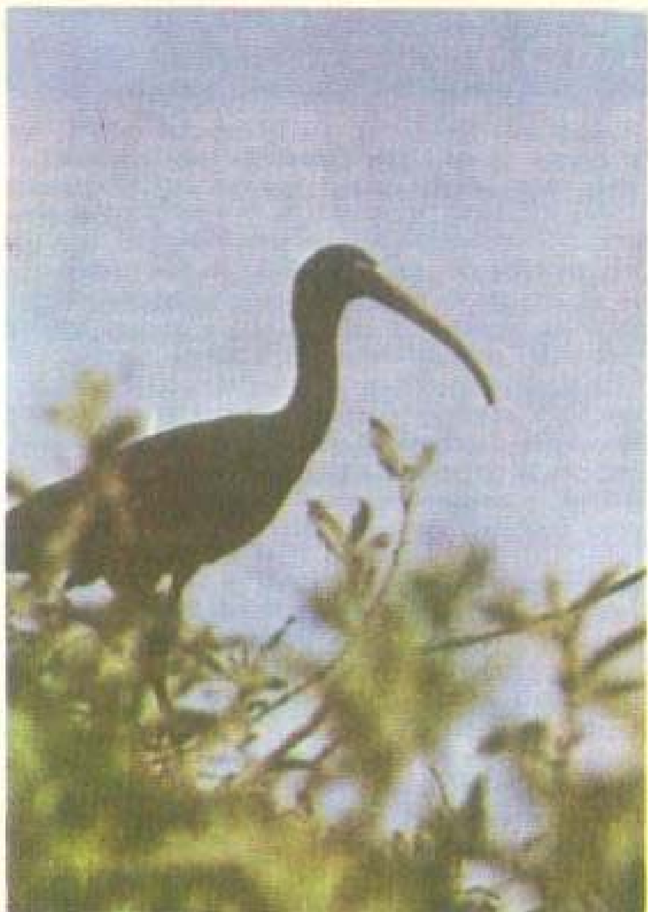
UN MOTOR GRATUIT: GRAVITAȚIA

Spre deosebire de majoritatea ideilor expuse anterior, aceasta aparține secolului nostru și este inspirată de către aviație, deci pentru a începe ne vom referi la primele succese ale omului în lupta pentru cucerirea oceanului aerian. Întîi au fost folosite baloanele, sau mijloace de zbor mai ușoare decît aerul. Aveau o capacitate de transport redusă, dar se puteau deplasa la foarte mari distanțe. Desigur sîntem obișnuiți cu navele și totuși de foarte puține ori le-am considerat „mai ușoare decît apa” prin analogie cu baloanele sau dirijabilele. Și totuși așa este, ele sînt mai „ușoare decît apa” și dacă luăm în considerație aerul și apa ca fluide ce se comportă asemănător, un vehicol „mai ușor decît apa” ar putea transporta la volume identice o sarcină de 840 de ori mai mare decît unul „mai ușor decît aerul”. De aici și pînă la ideea unui nou mijloc de propulsie nu lipsește decît o nouă analogie cu aparatele de zburat, respectiv cu planorul. Acesta este un aparat de zbor mai greu decît aerul ce își realizează sustentația nu prin dislocuirea unui volum de aer ci prin sustentația dată de aripi în curentul de aer, realizîndu-se atît propulsia cît și „plutirea”. Un planor beneficiază și de curenții ascendenți de aer, care judicios utilizați îi permit pilotului să se deplaseze la mari distanțe.

Principial, un asemenea vehicul se compune din două subansamble: balastul detașabil și încărcătura utilă. Balastul, ce poate fi eventual recuperat este montat în conul vehiculului de formă hidrodinamică. Cînd conul este montat, ansamblul este excesiv de greu față de apă și se scufundă sub atracția forței gravitaționale. Prin cădere în apă el poate atinge o viteză maximă ce se poate calcula în funcție de adîncimea disponibilă, și de rezistența la înaintare. Prin montarea unor suprafețe de planare, vehiculul poate cădea sub un unghi de minimum 30° cu orizontala. La cea mai mare adîncime disponibilă, conul-lest se detașează. Din acest moment containerul cu încărcătura utilă are flotabilitate pozitivă și începe să urce către suprafață, aripioarele fiind astfel orientate încît să asigure sau o urcare cu mare viteză către suprafață sau o „planare” prelungită. Un giroscop asigură deplasarea în linie dreaptă, iar un traductor de presiune prereglat asigură detașarea conului de balast.

Dacă dispunem de o adîncime utilizabilă de 100 de metri, un container de acest tip „planînd” la 30°, ar putea să reapară la suprafață după parcurgerea a circa 250 de metri, cu o viteză apreciabilă. Sistemul este cu atît mai eficient cu cît adîncimea disponibilă este mai mare. O creștere importantă a forței propulsive se poate obține prin schimbarea în mers a centrului de greutate, combinată cu schimbarea portanței și realizarea unui corp cu o rezistență dinamică minimă.

CRISTIAN CRĂCIUNOIU

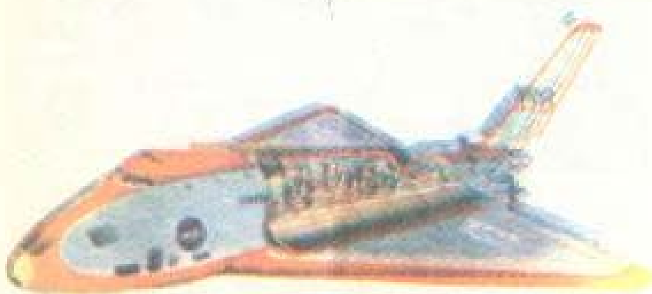

Fotografii de PETER WEBER

„Viața neutronică"

Căutarea vieții extraterestre a făcut un mare pas înainte în momentul cînd, prin fondarea exobiologiei, s-a renunțat implicit la modul de gîndire antropocentrist, după care singurele forme de viață sînt cele cunoscute de noi, bazate pe lanțurile moleculare al cărui element principal este carbonul. Acesta este singurul element chimic ce se pretează la combinații de o varietate aproape infinită și face posibilă constituirea complicatelor eșafodaje de macromolecule necesare vieții terestre, dominată de forțele electromagnetice care asigură legătura între atomi. Pe Terra nu se cunoaște vreun alt tip de viață și nici nu ar fi posibil, ființe cu altă chimie decît cea a carbonului nefiind competitive pe plan biologic. Dar în intensitatea Universului este obligatoriu să existe aceleași reguli?

Profesorul american Preeman Dyson de la Universitatea Princenton optează pentru o altă ipoteză. După opinia sa, totul este o problemă de structură: inteligența nu depinde neapărat de substanța materială în sine (de exemplu macromoleculele organice care alcătuiesc creierul), ci de complexitatea structurii acestei substanțe (deci de dispunerea moleculelor în creier). Pot exista ființe care, fără să aibă aceeași chimie ca și noi, ar poseda o structură deosebit de complicată și eficientă. După fizicianul Dyson: „(...) o ființă vie este o structură complexă, relativ stabilă, conținînd cantități enorme de informații, capabilă de a se reproduce și de a interacționa organizat cu mediul înconjurător și cu semenii ei. Viața ca atare a unei astfel de ființe nu are decît un principiu: dezvoltarea sau mai bine zis evoluția" (**„Science et Vie"**, aprilie 1984).

Pornind de la ideea lui Dyson, astronomul Frank Drake a imaginat o viață non-chimică, apărută nu pe suprafața unei planete ci a unei stele neutronice. Supranumite și „cadavre stelare", aceste corpuri cerești constituite din neutroni, au raze de cel mult 50 km și mase de pînă la trei ori mai mari decît ale Soarelui. Sînt hiperdense și 1 cm^3 din materia lor ar cîntări în jur de un miliard de tone. Cu toate că temperatura stelelor neutronice poate atinge un milion de grade Kelvin, ele sînt moarte și se răcesc treptat, întrucît nici o reacție termonucleară nu mai are loc în interiorul masei de neutroni. Totuși, cadavrele cosmice nu sînt chiar inerte: se rotesc rapid în jurul axei lor și posedă un cîmp magnetic intens (deși activitatea le scade pe măsura îmbătrînirii). Cea mai „vioaie" stea neutronică, **4C 2 153**, are nevoie de 1,56 milisecunde pentru o rotație completă, iar cea mai lentă efectuează 5—6 rotații/sec. Teoretic, nici o ființă nu ar putea supraviețui pe un corp atît de fierbinte și „agitat". Viteza lui de rotație ar da naștere unor coliziuni care ar sfărîma lanțurile moleculare, reducînd fulgerător electronii atomilor, iar forța electromagnetică nu ar reuși să asigure coeziunea structurilor complexe. Dar Drake notează că mai există o interacțiune fundamentală în lumea particulelor elementare: „Forța de legătură nucleară" ce sudează electronii și protoni în interiorul nucleelor atomice și este mai intensă decît forța electromagnetică, deși are o rază de acțiune foarte mică (maximum 10^{-13} cm). Această interacțiune nu pare să conteze prea mult pe Terra, dar la suprafața unei stele neutronice ar fi determinantă.

Steaua neutronică nu este o bulă de gaz incandescentă avînd la suprafață o pătură volatilă difuză, asemeni stelelor vii. Ea pare mai curînd o planetă, fiind acoperită de o crustă solidă compusă din nuclee de fier (cele mai rezistente din punct de vedere atomic), iar în interior conținînd lichid hiperdens de neutroni. Odată cu răcirea „cadavrului cosmic", crusta crapă în „canioane" de zeci de metri (mai lungi decît Marele Canion din Colorado, dacă se raportează dimensiunile unei stele neutronice la cele ale Terrei) din care țîșnesc „gheizere" de neutroni și „valuri" de electroni. Din munții „vulcanici" înalți de cîțiva... milimetri, se ridică pînă în stratosferă (adică 150 milimetri!) vapori de fier și, în acest decor de care s-ar fi înspăimîntat pînă și Dante, viața nucleară începe să-și facă apariția. „În lumea neutronică, forța de legătură nucleară este atotputernică și dă naștere unor structuri de particule elementare, care evoluează în timp, ajungînd autonome și adaptîndu-se la mediu. Cu puțin noroc, se poate ca astfel de structuri să se transforme în ființe inteligente, un fel de nuclee atomice intelectuale", încheie Drake prezentarea filmului „Vieții neutronice".

Cel mai complex nucleu natural cunoscut pînă astăzi este cel de uraniu (92 protoni și 146 electroni) dar în laboratoare au fost produse nuclee mai complicate. Ele s-au dovedit însă foarte instabile, dezintegrîndu-se în mai puțin de 10^{-7} secunde. Dar noțiunea de instabilitate a nucleelor este relativă. Un om are înălțimea medie de 170 cm și parcurge o distanță echivalentă cu statura sa în 1 secundă. Un proton de pe o stea neutronică ar avea înălțimea de 10^{-13} cm și ar face această distanță în 10^{-21} secunde. Deci, pentru el, o existență de 10^{-15} secunde ar echivala cu 10 ani de viață ai unui om.

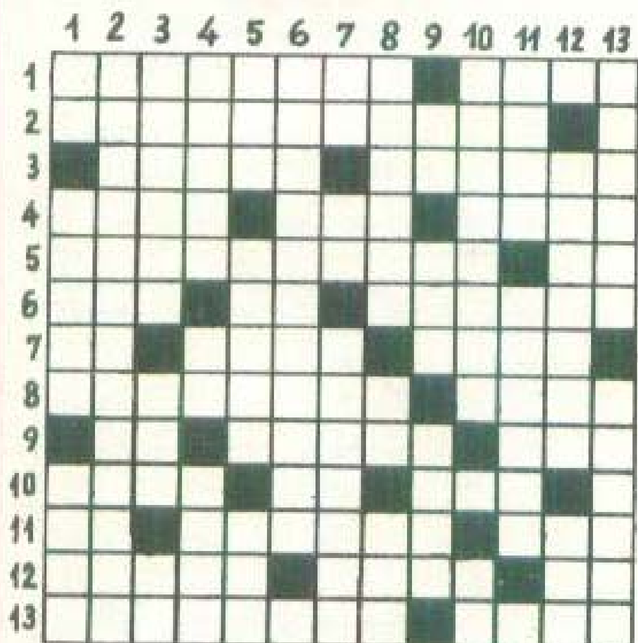
„Timpul local" în lumea neutronică fiind de 10^{21} ori mai rapid decît al nostru, mecanismele apariției ființelor vii și ale selecției naturale ar opera infinit mai repede. Astfel, dacă pe Terra au trebuit să treacă două miliarde de ani pentru a se naște cele mai simple forme de viață, același lucru s-ar întîmpla acolo în o treisprezecime de secundă (din timpul uman, desigur). Conform legilor naturii, universal valabile, ființele neutronice ar trebui să se reproducă și să evolueze spre inteligență; și-ar extrage energia (care, în cazul lor este și „hrană") direct din corpul ceresc pe care se află, deci n-ar cunoaște penuria, dar

ar fi prin excelență efemere. Este probabil că organele lor de văz nu sînt sensibile decît la emisii ultraviolete, X și gamma. Undele radio se nasc din interacțiunea între molecule (absente în lumea neutronică) pe cînd fotonii gamma provin din interacțiunea particulelor elementare; în consecință eventualele mesaje (locale, ca și interstelare) ale unei civilizații neutronice ar fi bazate pe raze gamma. Problema este însă că o astfel de civilizație ar ajunge într-un stadiu echivalent cu al nostru și apoi ar putea dispărea, totul petrecîndu-se într-o miliardime de secundă! Deci, deși lumile neutronice inteligente pot exista de milenii, ne este imposibil să luăm legătura cu ele.

În antiteză cu Frank Drake, fizicienii Donald Goldsmith și Tobias Owen de la Universitatea din New York, propun o formă de viață de proporții macrocosmice, bazată pe forțele de atracție gravitațională și antrenînd corpurile existente în Univers (planete, stele etc.) să formeze structuri complexe, capabile să ducă o existență proprie. Astfel de structuri sînt galaxiile și trebuie menționat că cele de formă spiralată prezintă un înalt grad de organizare. To- tuși galaxiile și metagalaxiile nu par să manifeste vreo urmă de ceea ce noi numim „viață". Faptul nu este surprinzător, căci complexitatea lor nu a atins-o încă pe cea a unei minuscule amibe terestre. Timpul galactic este incomparabil mai lent decît cel uman: unei galaxii îi sînt necesari milioane de ani pentru o rotație completă, iar Universul are o vîrstă estimată în miliarde de ani, găsindu-se deci în stadiul Terrei la cîțiva ani de la formare. Viața galactică va apare probabil peste un interval de timp pe care nu ni-l putem încă imagina, ceea ce anulează șansele noastre de a intra în legătură cu hiperfințele stelare.

DAN APOSTOL

Rebusiste

ORIZONTAL:

1) Gen enigmistic asemănător ligamentului — Factor decizional la concursurile fulger 2) Pricepută la jocurile ilustrate 3) Tratat de silvicultură — Sarea și piperul jocurilor distractive 4) Conținutul revistei... — ... și ansamblul — Căi de circulație 5) De la cap la coadă (pl.) — Limitele frazifonului! 6) Cursă... rebusistă! — 16 la hipocrene! — Scos în fața hamurilor! 7) 2-3 metagrame! — Superlativ într-un test — Un negru la birou 8) Au calități ieșite din comun (masc.) — Dezlegător al enigmei Sfinxului 9) De la acrostih la telestih! — Concurenți — E de la Elisabeta! 10) Fotbalist român al anilor 1940 — Transpirat — Cadou 11) Intrate-n dilemă! — Se trag din popor — Încep acreditările! 12) Cifrele folosite la aritmogrif — Subiecte de careuri — Anagrame la capete! 13) Gen enigmistic în versuri asemănător acrostihului — Nu poate fi închis sau semiînchis în carëu

VERTICAL:

1) Fond limitat! — Cuvinte încrucișate (sing.) — Dezlegătorul primei enigme (fig.) 2) Joc enigmistic presupus a fi de origine chineză 3) A potrivi culorile — Cusute! — 3-4 frazifoane! 4) Alt gen enigmistic în versuri — Miezul frazifonului! — Gen enigmistic constînd din unirea a două imagini alăturate 5) În final! — Călcate-n picioare — Test neterminat! 6) Gen enigmistic eliptic (2 cuv.) 7) Notă medie! — Trecute-n cont! — Buni cunoscători ai problemelor 8) Ca un joc distractiv — Primele ilustrative! — Popor european 9) 21 de palindroame! — Companie rebusistă — Un cuvînt... omonim 10) Gen enigmistic asemănător monoverbului și criptografiei (pl.) — În toiul meciului! 11) Azi, mîine. — Se ridică la umbră pe pereți 12) Un joc... fără capăt — Are o săritură recunoscută de enigmiști 13) E-n stare de orice — Microcareu

Dicționar: INA, CIE

ECOLOGIA

o nouă imagine a interdependenței dintre om și natură

Scenarii dintre cele mai fanteziste au prezis, încă din secolul trecut, o mulțime de catastrofe pentru umanitate, pentru existența vieții de Pămînt. Animale înfricoșătoare, arme pustiitoare, invazii ciudate de nămoluri, flăcări, vulcani, insecte uriașe, plante carnivore, nisipuri mișcătoare — o listă f.f. bogată, incitantă, care nu a fost luată în serios vreme îndelungată. În esență, ce semnal de alarmă aducea acest gen de literatură categorisită prin inițialele S.F. (science fiction), dincolo de fabulația și talentul adepților ei? Obișnuitele legi — echilibrate — ale naturii Terre (minerale, vegetale și animale) erau răsturnate, afectînd viața omului, neputincios în fața forțelor oarbe. Nu se ști[e] mecanismul intim al gîndirii autorilor, dar finalul majorității scenariilor este „fericit", omul și comunitatea umană de-pășind greutățile neașteptate, dovedindu-și superioritatea, prin inteligență, asupra naturii.

SCURT ISTORIC: DEFINIȚIE ȘI CONCEPT

Vom recunoaște că în pragul mileniului trei, la îndemîna tinerei generații sînt mai uzuale cunoștințele legate de electronică, informatică, astronomie decît cele ale biologiei și, mai ales, ale **ecologiei**. Acest termen a fost folosit, pentru prima dată, acum o sută doi ani (1886) de către zoologul E. Haeckel, adept al lui Darwin, definind studiul interrelațiilor dintre organismele vii în ambianța mediului lor de viață. În traducere, ecologie înseamnă „știința de a trăi în casă" (în grecește oikos — casă, loc de trai, și logos — știință). Nimic mai simplu, vor spune cei mai mulți, dar pentru ca omenirea să-și reamintească adevărul simplu și tulburător că Pămîntul este limitat, că viața civilizației noastre depinde de Natură, cu apele, văzduhul, solul, de resursele lui, păstrate nealterate, a fost nevoie ca ici-colo, în diverse colțuri ale lumii rîurile să devină otrăvitoare, pădurile să dispară, pămînturile să se transforme în deșerturi, orașele sufocate de fum și ceață, peștii să moară, păsările să nu mai poată zbura spre înălțimi.

Ecologia se limita la început doar la lumea animală, dar studiile ulterioare au dovedit insuficiența acestei abordări. Warming (1895) extinde studiul ecologic la covorul vegetal, Torel (1906) pune bazele ecologiei apelor dulci (limnologia), Murray și Hjort (1912) pun bazele oceanologiei, savantul român Emil Racoviță (1929) extinde domeniul ecologiei la studiul viețuitoarelor din peșteri, Tansley (1939) elaborează conceptul de ecosistem. Ecologia modernă se naște prin introducerea metodelor matematice de studiu și înregistrează cele mai mari progrese în deceniul al șaselea al secolului nostru, fiind prezentă azi practic în toate sferele de activitate.

Dezvoltarea ecologiei nu se limitează exclusiv pe teritoriul ipotezelor teoretice, pentru că ea a fost determinată în primul rînd de poziția nouă, contradictorie în care revoluția tehnică și științifică plasează omul în ambientul contemporan. Tehnologii din ce în ce mai sofisticate, ut[i]lizate pentru prelucrarea resurselor naturale în vedere[a] creării unor facilități vieții umane au condus la optic[a] „independenței" față de Natură, concomitent cu sentimen[tu]l de dependență față de tehnologie. Însă, apariția uno[r] fenomene negative, determinate de „efectele secundar[e]" ale civilizației superindustrializate în ultimele decen[ii] aduc argumente care demonstrează că societatea uman[ă] este într-o interdependență strînsă față de natură, de re[]sursele sale, participînd la un ansamblu fragil de cone[]xiuni. Efectele despăduririlor din Bazinul Mediteranei [și] Asia, din Europa centrală, din America de Sud au cond[us] la grave perturbări climatice și intense procese de er[o]ziune: exploatarea nerațională a pădurilor de la limita de[]șerturilor au dus la extinderea acestora, distrugînd viaț[a] vegetală și animală pe de-a-ntregul; poluarea industrial[ă] a marilor orașe a atras fenomene îngrijorătoare nu num[ai] pentru evoluția mediului, dar pentru însăși sănătate[a] omului. Spectrul epuizării unor resurse energetice și ga[]chimice neregenerabile, penuria prezentă și de perspec[]tivă a numeroase produse indispensabile progresul[ui] uman atrag atenția asupra „limitei", că este necesară [o] gospodărire rațională a Pămîntului, casa umanității, cu [tot] ceea ce are pe el.

Studiile globale și regionale de mare complexitate p[e] plan conceptual au avut drept rezultat inițierea și răspîn[]direa a două idei de bază ale ecologiei:

1. Pămîntul este un sistem închis, cu dimensiuni și r[e]surse materiale limitate; fiecare țară sau regiune de p[e] glob depinde de toate celelalte printr-un sistem integr[a]tor, de interacțiuni; orice problemă aparent izolată es[te] într-o măsură mai mare sau mai mică de ordin glob[al].

2. Omul rămîne din punct de vedere biologic un comp[o]nent al biosferei și nu stăpîn al acesteia; existența [sa] este condiționată de stabilitatea interrelațiilor dintre ele[]mentele componente ale biosferei.

Un număr tot mai mare de cercetători și factori de d[e]cizie pledează pentru necesitatea unei revoluții ecologi[ce]

pentru a se stabili un raport deziderabil al omului cu natura, menit să asigure conservarea mediului și, implicit, perpetuarea Vieții pe Pămînt.

„STARE ACUTĂ"

Efectele marcante ale poluării asupra vieții pe Planetă, datorită dezvoltării industriale și agricole fără programe bine stabilite, s-au făcut vizibile după deceniul al șaselea al secolului nostru. La o analiză de rigoare științifică, fenomenele distrugerii echilibrului ecologic nu pot fi cantonate exclusiv în aceste cauze, deoarece dintr-o dorință firească pentru facilitarea condițiilor de viață, omul a căutat să producă în cantități tot mai mari mărfuri industriale și agricole, mai rezistente, de calitate superioară, neglijîndu-se grav efectele reziduurilor, nocive față de mediul în care au fost și sînt deversate. În diverse domenii, specialiștii au avertizat insistent asupra „stării acute" create în urma acestei situații, apreciindu-se — catastrofal — că „Ne îndreptăm spre un dezastru"! Apa, pădurile, pămînturile fertile, resursele minerale și energetice, numărul speciilor de animale și plante, „aerul curat" s-au împuținat.

Concret, APA, sursă vitală, era consumată într-un volum de 3.000 Kmc în 1975, 4.000 Kmc în 1985, prognozîndu-se pentru sfîrșitul secolului un necesar de 6.000 Kmc. În ultimii 35 de ani suprafețele irigate s-au triplat, dar din păcate eficiența folosirii apei de irigații nu depășește 37 la sută, datorită menținerii în exploatare a unor tehnologii rudimentare, costurile pe hectarul irigat ridicîndu-se la 5 mii dolari anual. În industrie pentru a extrage o tonă de petrol este nevoie de 10 tone apă, iar pentru o tonă de fibre sintetice este nevoie de 5.600 tone apă. Așadar, apa, din ce în ce mai rară, devine prețioasă în greutatea aurului. Consumul de apă dulce a sporit, în ultimii 80 de ani, cu o rată medie anuală de 2,5 la sută. De 200 de ani, mai ales europenii, plasează mari cantități de substanțe toxice în apele, aerul și solul lor.

Dar, apa nu este singurul „caz" în „dosarul poluării". La fel de acut se prezintă situația și în ceea ce privește suprafața arabilă, sursă principală și de neînlocuit de pe care se asigură producția agroalimentară necesară hranei populației. Terra dispune de 24 milioane kilometri pătrați pentru acest scop, dar prin extinderea orașelor, a căilor de comunicație, a industriei, prin deșertificare, eroziune și alte procese de degradare se apreciază că o treime din această suprafață va dispare pînă în anul 2000. Astfel, peste o sută de țări sînt afectate de deșertificare, iar numărul oamenilor confruntați cu acest dramatic fenomen depășește un miliard. Numai în Africa, deșerturile Saharei s-au extins, în ultima jumătate de secol, cu 65 milioane hectare în detrimentul terenurilor agricole. Punerea în aplicare a unui proiect de stopare a deșertificării pe plan global, într-o perioadă de 20 de ani, ar solicita fonduri maxime de 5 miliarde anual, adică numai a 200-a parte din cheltuielile militare!

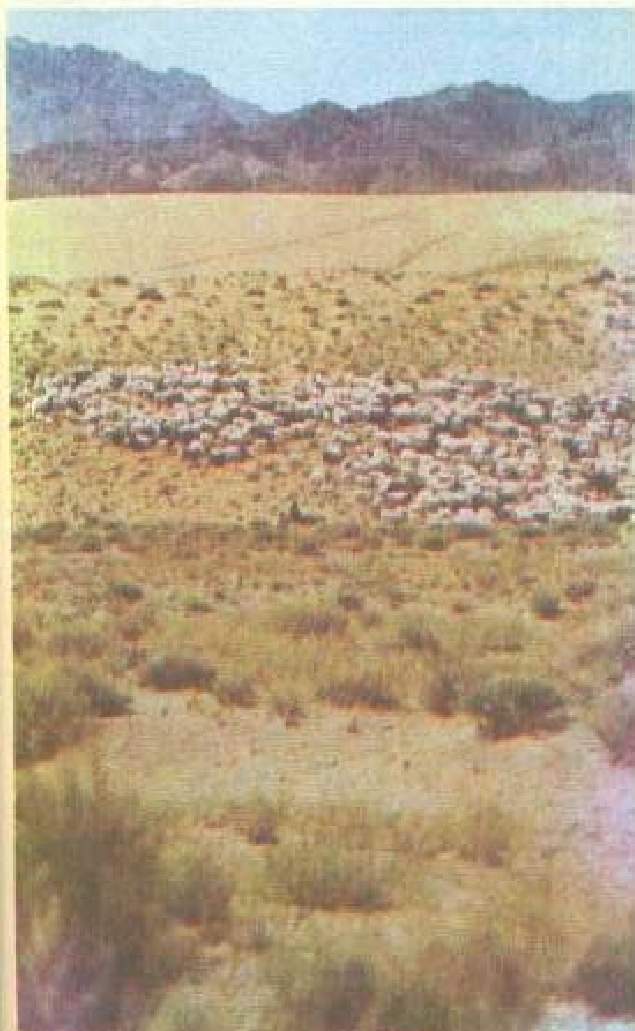
Într-un studiu intitulat „Starea lumii" se apreciază că din 1950 și pînă azi populația globului s-a dublat, producția de alimente aproape s-a triplat, iar utilizarea combustibililor a crescut de patru ori, provocînd dezechilibrul a numeroase sisteme naturale, cele mai afectate fiind pădurile. Numai din pădurile tropicale dispar anual, prin defrișare și ardere, 110 mii kilometri pătrați, ritm care anunță că peste 80 de ani aceste teritorii inundate de viață vor fi aride deșerturi. În Europa 20 milioane hectare de copaci — teritoriu cît Austria și R.D. Germană — sînt bolnavi, muribunzi sau uscați. Autoritățile elvețiene au anunțat că în cantonul Zürich proporția copacilor vătămați a crescut în trei ani de la 14 la sută la 65 la sută. India

pentru a se stabili un raport dezirabil al omului cu natura, menit să asigure conservarea mediului și, implicit, perpetuarea Vieții pe Pămînt.

„STARE ACUTĂ"

Efectele marcante ale poluării asupra vieții pe Planetă, datorită dezvoltării industriale și agricole fără programe bine stabilite, s-au făcut vizibile după deceniul al șaselea al secolului nostru. La o analiză de rigoare științifică, fenomenele distrugerii echilibrului ecologic nu pot fi cantonate exclusiv în aceste cauze, deoarece dintr-o dorință firească pentru facilitarea condițiilor de viață, omul a căutat să producă în cantități tot mai mari mărfuri industriale și agricole, mai rezistente, de calitate superioară, neglijîndu-se grav efectele reziduurilor, nocive față de mediul în care au fost și sînt deversate. În diverse domenii, specialiștii au avertizat insistent asupra „stării acute" create în urma acestei situații, apreciindu-se — catastrofal — că „Ne îndreptăm spre un dezastru"! Apa, pădurile, pămînturile fertile, resursele minerale și energetice, numărul speciilor de animale și plante, „aerul curat" s-au împuținat.

Concret, APA, sursă vitală, era consumată într-un volum de 3.000 Kmc în 1975, 4.000 Kmc în 1985, prognozîndu-se pentru sfîrșitul secolului un necesar de 6.000 Kmc. În ultimii 35 de ani suprafețele irigate s-au triplat, dar din păcate eficiența folosirii apei de irigații nu depășește 37 la sută, datorită menținerii în exploatare a unor tehnologii rudimentare, costurile pe hectarul irigat ridicîndu-se la 5 mii dolari anual. În industrie pentru a extrage o tonă de petrol este nevoie de 10 tone apă, iar pentru o tonă de fibre sintetice este nevoie de 5.600 tone apă. Așadar, apa, din ce în ce mai rară, devine prețioasă în greutatea aurului. Consumul de apă dulce a sporit, în ultimii 80 de ani, cu o rată medie anuală de 2,5 la sută. De 200 de ani, mai ales europenii, plasează mari cantități de substanțe toxice în apele, aerul și solul lor.

Dar, apa nu este singurul „caz" în „dosarul poluării". La fel de acut se prezintă situația și în ceea ce privește suprafața arabilă, sursă principală și de neînlocuit de pe care se asigură producția agroalimentară necesară hranei populației. Terra dispune de 24 milioane kilometri pătrați pentru acest scop, dar prin extinderea orașelor, a căilor de comunicație, a industriei, prin deșertificare, eroziune și alte procese de degradare se apreciază că o treime din această suprafață va dispare pînă în anul 2000. Astfel, peste o sută de țări sînt afectate de deșertificare, iar numărul oamenilor confruntați cu acest dramatic fenomen depășește un miliard. Numai în Africa, deșerturile Saharei s-au extins, în ultima jumătate de secol, cu 65 milioane hectare în detrimentul terenurilor agricole. Punerea în aplicare a unui proiect de stopare a deșertificării pe plan global, într-o perioadă de 20 de ani, ar solicita fonduri maxime de 5 miliarde anual, adică numai a 200-a parte din cheltuielile militare!

Într-un studiu intitulat „Starea lumii" se apreciază că din 1950 și pînă azi populația globului s-a dublat, producția de alimente aproape s-a triplat, iar utilizarea combustibililor a crescut de patru ori, provocînd dezechilibrul a numeroase sisteme naturale, cele mai afectate fiind pădurile. Numai din pădurile tropicale dispar anual, prin defrișare și ardere, 110 mii kilometri pătrați, ritm care anunță că peste 80 de ani aceste teritorii inundate de viață vor fi aride deșerturi. În Europa 20 milioane hectare de copaci — teritoriu cît Austria și R.D. Germană — sînt bolnavi, muribunzi sau uscați. Autoritățile elvețiene au anunțat că în cantonul Zürich proporția copacilor vătămați a crescut în trei ani de la 14 la sută la 65 la sută. India

a pierdut în 8 ani peste 20 la sută din rezerva sa de păduri. Pe fondul faptului că ritmul anual de tăiere a pădurilor este mai mare decît cel al reîmpăduririlor, este foarte grav că nu există o strategie globală în acest domeniu.

Datele privind degradarea mediului natural al Pămîntului au sporit considerabil în ultima perioadă, încît nu pot fi cuprinse în totalitatea și diversitatea lor. Vom menționa o informație generalizatoare: savanții apreciază că degradarea continuă a habitaclului natural (poluare activă și reactivă) ar putea declanșa un val de dispariții de viețuitoare comparabil cu cel care a măturat dinozaurii și jumătate din celelalte specii animale și vegetale de acum 65 milioane ani. „Deșertul tehnologic" pare că este mai virulent decît erele marilor glaciațiuni. În această situație rațiunea și acțiunea omului nu au decît o singură șansă: **aceea să învingă, păstrînd Pămîntul curat!**

ȘTEFAN DORGOȘAN

MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

componentă a procesului de dezvoltare economică și socială a României socialiste

Bilanțul pe plan mondial al activităților privind protecția și ameliorarea calității factorilor de mediu pun în evidență, în mod pregnant, pentru această perioadă, importanța deosebită care s-a acordat de toate țările lumii mediului înconjurător, unanim apreciat ca o componentă prioritară în procesul de dezvoltare economică și socială a acestora. În acest context Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, în calitatea sa de factor dinamizator și catalizator al acțiunilor regionale și naționale de protejare a mediului și-a dovedit pe deplin utilitatea, prin promovarea unor probleme deosebite cum ar fi, combaterea deșertificării, a eroziunii solului și a celorlalte forme de degradare a terenurilor, cunoscut fiind că mai mult de 25% din suprafața solului cultivabil pe plan mondial este degradat. O a doua problemă care intră în sfera preocupărilor acestui Program, vizează rezolvarea penuriei de apă potabilă, cunoscut fiind că mai mult de 35% din populația actuală a globului suferă încă de pe urma acestei mari lipse de apă, fără de care viața și implicit dezvoltarea societății nu sînt posibile. Altă problemă deosebit de importantă la nivel global marchează necesitatea creșterii fondului forestier mondial, cunoscut fiind că în acest secol defrișarea pădurilor a atins proporții alarmante, în principal, în țările în curs de dezvoltare — generînd implicații multiple, care au frînt procesul de dezvoltare al acestor țări, prin grave inundații și importante eroziuni ale solurilor, prin alunecări și înmlăștiniri de terenuri, colmatări ale lacurilor de acumulare cu diminuări ale capacităților de producție a hidrocentralelor, prin dezechilibrări climatice și distorsiuni hidrologice ș.a.m.d.

Alte probleme la nivel global care vizează dezvoltarea economică și socială a țărilor evidențiază necesitatea conservării calității apelor marine și utilizarea în folosul întregii omeniri a bogățiilor oceanului planetar, atenuarea efectelor calamităților naturale, supravegherea factorilor de mediu și a regimurilor climatice pe plan global și regional, promovarea în procesele de dezvoltare economică, a surselor noi de energie.

În contextul unor astfel de preocupări globale și regionale, protecția mediului înconjurător în România a devenit, ca și în alte țări ale lumii, o funcție economico-socială de prim ordin, cu valențe complexe și multiple, la rezolvarea cărora participă nu numai factori de răspundere din economie și specialiști implicați direct în procesul de producție și de protejare a mediului, ci întreaga populație, în special tineretul din școli, universități și din toate unitățile economico-sociale care creează și gospodăresc bunuri materiale.

Pentru aplicarea unitară în țara noastră a ansamblului de măsuri în acest domeniu, la 20 iunie 1973 a fost aprobată, de Marea Adunare Națională, Legea referitoare la protecția mediului înconjurător. Această lege, cu un conținut profund umanitar și științific, reflectă grija statului pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației, pentru diminuarea daunelor ce ar putea fi suportate de economia națională de pe urma degradării mediului înconjurător, pentru păstrarea și îmbogățirea frumuseților naturale ale patriei, pentru informarea și educarea tuturor cetățenilor în vederea participării lor active la acțiunile de protecție a mediului înconjurător.

Pe baza legii, factorii răspunzători din toate domeniile activităților economice și sociale sînt obligați, potrivit atribuțiilor ce le revin, să folosească rațional resursele naturale; să coreleze activitatea de sistematizare a teritoriului, a localităților urbane și rurale cu măsurile de protecție a mediului înconjurător; să adopte tehnologii de producție care nu duc la poluarea mediului și să echipeze instalațiile tehnologice și mijloacele de transport generatoare de poluanți cu dispozitive și instalații eficiente pentru prevenirea efectelor dăunătoare asupra mediului. De asemenea, potrivit legii, factorii răspunzători au obligația să recupereze și să valorifice substanțele reziduale

Fotografii de PETER WEBER

utilizabile provenite din activitățile economico-sociale, să asigure dezvoltarea cercetării științifice cu privire la protecția mediului înconjurător și să promoveze acțiunile de cooperare internațională, tehnică, economică și științifică în acest domeniu.

Cadrul juridic privind protecția mediului înconjurător a cunoscut în țara noastră în ultima perioadă o extindere deosebit de importantă. Astfel, în domeniul gospodăririi raționale și al protecției apelor, Marea Adunare Națională a aprobat „Legea Apelor" nr. 8/29.03.1974 și Legea nr. 1/15.04.1976 privind „Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice din Republica Socialistă România". În domeniul gospodăririi și protecției pădurilor, Marea Adunare Națională a aprobat Legea nr. 2/15.04.1976 privind „Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010". În domeniul valorificării deșeurilor industriale și menajere, Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a adoptat Decretul nr. 106/28.08.1975 privind colectarea, predarea, gospodărirea și valorificarea deșeurilor și a altor resurse secundare de materii prime și materiale. În domeniul sistematizării și protecției așezărilor umane, Marea Adunare Națională a adoptat Legea nr. 58 din 29 octombrie 1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale care, într-o concepție unitară cuprinde obiectivele și direcțiile principale — ale sistematizării teritoriului și localităților — menite să asigure organizarea armonioasă a teritoriului țării, a tuturor unităților administrativ teritoriale, să contribuie la repartizarea rațională și echilibrată a forțelor de producție, îmbinînd organic criteriile de eficiență economică cu cele de ordin social.

Pentru creșterea continuă a calității mediului înconjurător în folosul sănătății populației, a calității vieții, în domeniul protecției mediului înconjurător se fac eforturi deosebit de remarcabile. România dispune în prezent de importante fonduri fixe pentru protecția mediului avînd în funcțiune instalații moderne de purificare a gazelor reziduale industriale și de epurare a apelor uzate industriale și menajere, din care peste 95% de concepție românească. Cadrele permanente care concură la realizarea sarcinilor din domeniul protecției mediului în întreg teritoriul țării noastre au crescut și s-au perfecționat de la an la an.

Rezultatele acestor eforturi materiale și umane deosebite arată că, cu toate că în ultimii 9 ani procesul de industrializare și de dezvoltare armonioasă a celorlalte ramuri ale economiei s-a intensificat, poluarea mediului nu a mai avansat, acest fenomen rămînînd un fenomen stagnant, cu o pronunțată tendință de scădere, calitatea factorilor de mediu marcînd sensibile îmbunătățiri pe marile platforme și zone industriale. Pe planul protecției solului în ultimii 10 ani au fost redate agriculturii peste 1,5 milioane ha de soluri erodate. De asemenea au fost redate în folosință la parametrii optimi, importante suprafețe de teren agricol afectate de exces de umiditate și de fenomene de acidifiere și salinizare. Conservarea și dezvoltarea fondului forestier au cunoscut, de asemenea, o amploare deosebită prin intensificarea gospodăririi resurselor forestiere pe baze ecologice, extinderea bazei genetice de ameliorare și selecție a speciilor forestiere, combaterea pe cale biologică a dăunătorilor pădurilor, stabilirea unor sisteme de supraveghere a factorilor de mediu în fondul forestier, zonarea funcțională a pădurilor, regenerarea și extinderea fondului forestier, creșterea gradului de fiabilitate ecologică a pădurilor etc. O atenție deosebită s-a acordat și „Rezervațiilor naturale" și „Monumentelor naturii" care au crescut ca număr și s-au extins ca întindere de la an la an. În prezent obiectivele ocrotite în România ca rezervații naturale sînt în număr de 380, din care unele au caracter de unicitate ca spre exemplu: Delta Dunării și Parcul Național Retezat, rezervații care sînt înscrise în Cartea Mondială ca rezervații naturale ale Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO). Pe planul supravegherii automate a calității factorilor de mediu, România se află printre primele țări din lume care a realizat un sistem de supraveghere a poluării de fond a atmosferei și un sistem de supraveghere a calității solului (supravegherea solului atît din punct de vedere al poluării posibile cu pesticide și îngrășăminte chimice, cît și din punct de vedere al celorlalte forme posibile de degradare a solului: eroziuni, acidifieri, salinizări, exces de umiditate etc.). Schimbul de informații internaționale asupra poluării de fond a aerului și informațiile pe care le poate furniza Sistemul național de supraveghere a poluării de fond a aerului ne permit să cunoaștem influența poluării de pe întreg teritoriul țării cît și posibila influență a poluării „de import" transportată de vînturi dominante.

Toate aceste eforturi și rezultate reflectă grija pe care conducerea de partid și de stat, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România o manifestă pentru menținerea și îmbunătățirea calității factorilor de mediu din întreg teritoriul țării, în folosul sănătății populației, a creșterii calității vieții. Încă de la Conferința Națională a partidului din anul 1972 tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntîmpinarea poluării apei și aerului pentru protecția pădurilor, lacurilor, rîurilor, munților, a locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România". Beneficiem de înalta experiență și judicioasă coordonare a activității din domeniul protecției mediului înconjurător din partea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim-viceprim-ministru al guvernului, care acordă acestor probleme o importanță deosebită, în centrul preocupărilor din acest domeniu fiind omul, mediul său de viață, calitatea vieții în prezent și în viitorul de largă perspectivă.

Prin munca depusă și coordonare a muncii în domeniul protecției mediului înconjurător România este apreciată pe plan internațional. Un juriu, cu sediul la Bari, în Italia, alcătuit din cei mai valoroși oameni de știință și specialiști pe plan mondial în acest domeniu de activitate, a atribuit țării noastre, medalia de aur pentru ecologie pe anul 1983, România fiind astfel a patra țară din lume după Statele Unite ale Americii, Anglia și Franța, care intră în posesia unei astfel de înalte distincții.

MATEI NICOLAU
secretarul Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător

LIMPEDE PEISAJ ROMÂNESC

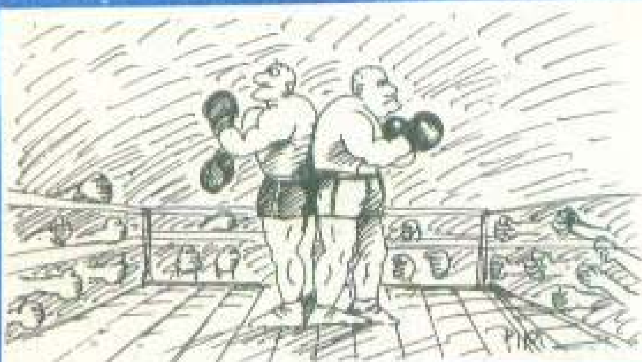

Fotografii de LUCIAN IONICĂ

umor

● — Cum aţi putut să urcaţi la volan în halul ăsta de beat?
— M-au ajutat cîţiva prieteni.

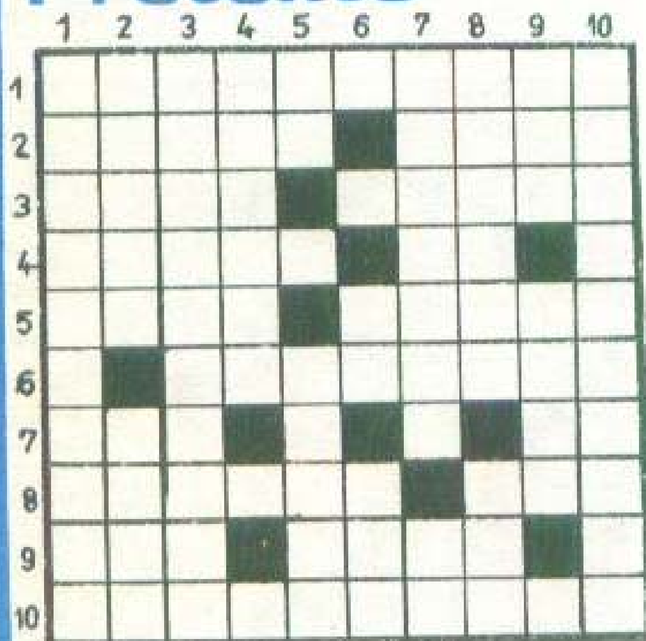
● — E adevărat că femeile trăiesc mai mult decît bărbaţii?
—Desigur. Mai ales văduvele.

● — Sînteţi în stare de ebrietate avansată. De ce nu o lăsaţi să conducă pe soţia dumneavoastră. Doar şi-a luat carnetul de două luni.
— Sînt beat, dar nu inconştient!

● — Ştiu că soţia ta provine dintr-o familie de gemeni. Nu ai făcut niciodată vreo confuzie?
— Exclus! Fratele ei poartă barbă.

● — Tata susţine că vrei să te căsătoreşti cu mine fiindcă am bani.
— Se înşală mult. Te iau de nevastă fiindcă eu n-am bani.

Pretexte

ORIZONTAL:
1) Efectele miraculoase ale artei (sing.) 2) Prietenul care vine la mine — Rămas în cele din urmă 3) Sînt din popor (sing.) — Un pachet de acţiuni 4) Relief marin — Seamănă la faţă! 5) Dă dispoziţii bune (masc.) — Legătură de chei pentru vagoane 6) Sar calul pentru orice 7) L-a prins tracul — Urmărit pînă la sfîrşit! 8) Transmite golurile la tranzistor — Stă tot timpul în calea ta 9) Se împotriveşte jocului de table — Cu fire, în limbajul curent 10) Substituire de persoane.

VERTICAL:
1) Grupare... 2) Proprietate de soi — Ajuns în deşert 3) Plînge la galerie 4) Rezervă la pregătirile pentru iarnă 5) Merge în pas cu vremea — Vecina viorii (pl.) 6) Vorbă la părăsire! — Umblă ca-n codru cu părul pe urechi 7) Aşezări mai mult decît comune — Testat la capete! 8) Însemne ale recunoaşterii umane — La nivelul de... bază (pl.) 9) Inclus în listă! — Plase întinse pentru somn 10) Domeniu maxim de existenţă